Riksdagens protokoll 2025/26:140

Söndagen den 14 juni

Kl. 09.00–19.12

SVERIGES RIKSDAG

§ 1 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Konstitutionsutskottets betänkanden
2025/26:KU20 Granskningsbetänkande
2025/26:KU11 Justitieombudsmännens ämbetsberättelse
2025/26:KU21 Behandlingen av riksdagens skrivelser
2025/26:KU39 Ökad insyn i politiska processer
2025/26:KU42 Indelning i utgiftsområden
2025/26:KU44 Uppskov med behandlingen av ett ärende

Miljö- och jordbruksutskottets betänkanden
2025/26:MJU28 Ersättning vid rådighetsinskränkningar till följd av artskyddet
2025/26:MJU29 Ett tydligt regelverk för aktivt skogsbruk

Finansutskottets betänkanden
2025/26:FiU45 Stickprovsinsamling av uppgifter om hushållens skulder
2025/26:FiU49 Utvärdering av statens upplåning och skuldförvaltning 2021–2025

Socialutskottets betänkande
2025/26:SoU41 Uppskov med behandlingen av ett ärende

Socialförsäkringsutskottets betänkande
2025/26:SfU33 Skärpta regler om utvisning på grund av brott

Försvarsutskottets betänkanden
2025/26:FöU19 Kärnämneskontroll och bedömningar av överensstämmelse med säkerhets- och strålskyddskrav i verksamhet med strålning
2025/26:FöU14 Förbättrade förutsättningar för operativt militärt samarbete

§ 2 Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2025/26:SfU36
Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd (prop. 2025/26:264)
föredrogs.

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras trots att det varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det skulle behandlas.

Anf. 1 VIKTOR WÄRNICK (M):

Herr talman! Vi moderater är övertygade om att Sverige ska vara ett land byggt på ordning och reda. Vårt land vilar på att människor respekterar våra lagar, följer våra regler och delar de värderingar som håller vår samhällsgemenskap samman. Det är denna ordning som gör att vi kan ha ett välfärdssamhälle som fungerar, där människor kan lita på varandra och på det offentliga. Det är denna ordning som vi måste värna och stärka.

Det betänkande vi debatterar i dag handlar om något mycket grundläggande, nämligen vad det betyder att få vara en del av Sverige. Det handlar om vilka krav vi ställer på den som vill vistas här med uppehållstillstånd. Det handlar också om att vi måste vara beredda att högt och tydligt säga vad vi förväntar oss av dem som kommer till vårt land.

Herr talman! Under många år har Sverige haft en alltför kravlös hållning i fråga om beviljade uppehållstillstånd. Vi har tillåtit en del människor att varaktigt bosätta sig här utan att de följer svenska lagar, utan att de respekterar våra värderingar och utan att de gör något försök att bli en del av vår samhällsgemenskap. Det är inte rimligt, och det är definitivt inte rättvist mot alla dem som kommer hit, följer reglerna och anstränger sig för att bli en del av Sverige.

Den moderatledda regeringen föreslår nu att vi skärper kraven på vandel för uppehållstillstånd. Det är rätt, det är nödvändigt och det är på tiden.

Förslaget innebär att vi gör det möjligt för Migrationsverket att återkalla uppehållstillstånd för den som utgör ett hot mot allmän ordning eller säkerhet, som har dömts för brott eller som i övrigt har brustit i sin vandel. Det innebär att vi säger att det inte räcker att bara följa lagen – vi förväntar oss också att man respekterar de värderingar som Sverige bygger på.

Från vänsteroppositionen klagar man, föga förvånande. Man säger att detta är för vagt. Man säger att begreppet vandel är otydligt och gammeldags. Man säger att det skapar osäkerhet. Detta stämmer inte, herr talman. Vänsteroppositionens invändningar handlar ytterst om retorik.

För det första: Begreppet vandel är inte nytt. Det används redan i dag i andra delar av exempelvis utlänningslagstiftningen. Det är ett väletablerat begrepp inom utlänningsjuridiken som domstolar och myndigheter redan arbetar med. Att säga att det är vagt är att säga att vi redan i dag har ett vagt system, och det är inte sant.

För det andra: Regeringen har i propositionen tydliggjort vad som avses med bristande vandel. Man har gjort klart att det inte handlar om normbrytande beteenden som sådana. Det handlar inte om tiggeri, prostitution eller skadligt bruk av alkohol eller droger, utan det handlar om beteenden som har negativa konsekvenser för andra eller för det allmänna. Det hand-

Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd

lar till exempel om regelefterlevnad, oärlig försörjning och obetalda skulder. Det handlar om brott och om att utgöra ett hot mot säkerhet och ordning.

Det är rimligt att man har en god vandel när man är gäst i Sverige, och det ser vi nu till att i lag ställa krav på. Det är såväl rätt som rättvist.

Herr talman! Vi föreslår att bedömningen av om ett uppehållstillstånd ska återkallas alltid ska göras utifrån en helhetsbedömning. Man ska väga in hur länge personen har varit i Sverige och hur väl etablerad personen är. Man ska också väga in om personen har barn här och hur långt tillbaka i tiden förseelsen ligger. Man ska dessutom väga in hur allvarlig förseelsen är. Det är alltid fråga om en proportionerlig bedömning. Det är en individuell bedömning som kan överklagas till domstol av den som inte håller med. Detta är en rättssäker ordning.

Herr talman! Vi kan inte acceptera att människor som begår brott eller utgör ett hot mot säkerhet och ordning ska kunna stanna i Sverige bara för att de har varit här länge eller för att de har barn här. Det vore orättvist både mot den som utsätts – mot brottsoffret – och mot Sverige i stort, för detta handlar också om säkerhet för Sverige och för svenska medborgare.

Vi vet att det finns människor som kommer till Sverige med oärliga avsikter. Vi vet att det finns människor som begår brott här. Vi vet att det finns människor som utgör ett hot mot vår säkerhet. Vi vet också att det finns människor som inte respekterar våra värderingar eller våra lagar. För dessa människor kan det inte finnas någon plats i Sverige; det är en självklarhet. Det är därför vi behöver verktyg för att kunna avlägsna dem från landet. De vandelsregler som vi moderater och våra samarbetspartier föreslår är ett sådant verktyg.

Herr talman! Jag är inte överraskad över att vänstersidan motsätter sig detta förslag – det är helt i linje med deras politik. De vill ha en kravlös invandring. De vill ha en kravlös integration. De vill att människor ska kunna vistas här utan att följa reglerna, utan att respektera våra värderingar och utan att göra något försök att bli en del av vår samhällsgemenskap.

Vänsterpartiet och Miljöpartiet säger föga förvånande nej till den moderatledda regeringens proposition om skärpta krav på vandel. Status quo ska gälla. Utländska medborgare ska fortsatt kunna missbruka svensk gästvänlighet. Det är slött, slappt och likgiltigt, men det är inte förvånande för den som följt den svenska migrationsdebatten de senaste decennierna.

Socialdemokraterna och Centerpartiet har ett antal invändningar av teknisk karaktär. De vill ha ökade preciseringar och ett mer avgränsat regelverk. Färre ska omfattas av de höjda kraven, helt enkelt. Det är en ansvarslös hållning.

Man kan därför ställa sig frågan: Vilket Sverige är det som vänsteroppositionen samfällt vill bygga om olyckan skulle vara framme i valet i höst? Vill man ha ett Sverige där ordning och reda inte spelar någon roll? Vill man ha ett Sverige där människor kan begå brott och ändå stanna? Vill man ha ett Sverige där våra värderingar inte respekteras?

Jag tror att de flesta svenskar vill ha ett Sverige där ordning och reda råder, där lagar följs, där värderingar respekteras och där de utländska medborgare som inte respekterar detta kan avlägsnas från vårt land. Det är det Sverige som vi moderater vill bygga. Det är också det Sverige som detta förslag, i kombination med allt annat vi gör inom migrationspolitiken och rättspolitiken, är en del i att bygga.

Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd

Herr talman! Detta förslag är inte början på någon ny linje som vi moderater nu lägger fram, utan det är en fortsättning på det konsekventa arbete som det blågula laget redan har påbörjat. Vi har redan skärpt kraven för medborgarskap. Vi har redan infört språkkrav, samhällskunskapsprov och försörjningskrav. Vi har lagt grunden för att Sverige ska kunna återkalla medborgarskap från den som har dömts för systemhotande brottslighet. I morgon ska riksdagen, utöver detta förslag, anta Nordens tuffaste brottsutvisningslagstiftning och dessutom skärpa kraven på vandel för uppehållstillstånd.

Detta är som sagt ett konsekvent arbete. Det bygger på principen att den som vill vistas i Sverige måste följa våra lagar och regler och respektera våra värderingar. Detta är ett arbete som vi moderater är stolta över och något som aldrig hade kunnat genomföras om Magdalena Andersson varit statsminister för en S-V-MP-regering; det är värt att komma ihåg.

Herr talman! Vi moderater vill bygga ett Sverige där ordning och reda råder, där lagar följs och där värderingar respekteras. Vi vill bygga ett Sverige där människor som anstränger sig och gör rätt för sig kan bygga sitt liv och sin framtid. Vi vill även att de som inte respekterar våra regler och värderingar i större utsträckning ska kunna avlägsnas från landet.

Jag är helt övertygad om att en absolut majoritet av svenska folket instämmer i denna politiska inriktning. För att den ska fortsätta att råda behöver vi minst fyra år till med en moderatledd regering – annars riskerar allt vi nu genomför att rivas upp av Magdalena Andersson, Nooshi Dadgostar och Amanda Lind. Det har Sverige inte råd med.

Herr talman! Jag vill avslutningsvis yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på reservationerna.

Anf. 2 TONY HADDOU (V) replik:

Herr talman! Ledamoten pratar mycket om svenska lagar, men det här handlar inte om det. Han pratar mycket om brott, men det här handlar om levnadssätt. Att alla som vistas i Sverige ska följa svensk lag ser nog alla ledamöter här som en självklarhet. Vänsterpartiet menar dock att regeringens proposition inte handlar om detta utan om en gradvis nedmontering av grundläggande rättsstatliga principer.

Regeringen har det yttersta ansvaret att säkerställa att lagstiftningen värnar om allas lika värde, men nu inför man en rättsordning där människor inte är lika inför lagen. Regeringen vill flytta lagstiftning och fokus från brott till beteende med enda målet att utvisa så många som möjligt. Vi är inte längre lika inför lagen, utan vissa ska bedömas utifrån sin livsstil och sitt beteende. Jag har svårt att komma på något mer godtyckligt och rättsosäkert. Det står nu klart att människor i Sverige ska behandlas olika utifrån etnicitet.

Ledamoten pratar om svenska värderingar. Vilka då? Vi kan inte utgå från värderingar i bedömningen. Och vilka är de tydliga juridiska definitionerna av vandel? Några sådana har över huvud taget inte presenterats. Förutom värderingar har det pratats om brott, och för det finns redan en brottslagstiftning.

Anf. 3 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Herr talman! Att Vänsterpartiet är emot även det vi gör med denna proposition och detta betänkande är inte på något vis förvånande. Vänster-

Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd

partiet har konsekvent röstat nej till allt regeringen har lagt fram under paradigmskiftet i migrationspolitiken.

Hur Vänsterpartiet ska få ihop det med Socialdemokraterna är en gåta, men vi kan gissa vad alternativet blir. Det är det Vänsterpartiet driver som kommer att bli den svenska migrationspolitiken efter valet i höst, om olyckan skulle vara framme.

Vi menar att såväl svenska lagar som svenska värderingar bör få större genomslag vid beviljande av nya uppehållstillstånd, förlängningar av uppehållstillstånd och återkallande av uppehållstillstånd. Det är detta vandelsbegreppet tar sikte på. Som vi nämner i propositionen och betänkandet kan det handla om exempelvis bristande regelefterlevnad, obetalda skulder eller oärlig försörjning. Att svenska värderingar är att betala sina skulder, betala skatt på sina inkomster, ha en ärlig försörjning och följa de regler och lagar som finns i vårt land står nog klart för den stora majoriteten av svenska folket.

Precis som jag nämnde i mitt anförande är vandel inget nytt begrepp. Det finns redan i utlänningslagstiftningen, och vandelsprövningar har gjorts tidigare, exempelvis vid beviljande av medborgarskap.

Det är detta vi behöver stärka för att få mer ordning och reda i Sverige än vad vi har i dag, och det är beklagligt att Vänsterpartiet motsätter sig det.

Vad är alternativet för Vänsterpartiet? Är det alltid status quo som gäller oavsett? För er finns inga problem. Ni vill ha kvar utlänningslagstiftningen och migrationspolitiken exakt som den är, eller helst som den var 2015 eller dessförinnan – med alla följder det fick.

Min motfråga till Tony Haddou är: Vad är Vänsterpartiets alternativ? Ska man låta alla dessa problem i samhället vara kvar, eller ska man göra något åt dem?

Vi är tydliga med att det krävs ett agerande här och nu.

Anf. 4 TONY HADDOU (V) replik:

Herr talman! Jag tolkar svaret som att det saknas tydliga juridiska definitioner. Detta med värderingar som ledamoten ger uttryck för är rättsosäkert och godtyckligt.

Jag fick frågan vad Vänsterpartiets alternativ är. Sverige har ju redan en brottslagstiftning, och det är den man ska bedömas utifrån. Problemet med regeringen är att man skapar rättsosäkerhet och godtycklighet i svensk lagstiftning. Om man begår brott ska man bedömas utifrån sitt brott.

Men regeringen vill göra detta till en fråga om levnadssätt, där man bedöms utifrån hur man lever, trots att man kanske inte har begått något brott. Man kan till exempel utvisas om man har böter. Ledamoten pratar om helhetsperspektiv. Då riskerar en student som vinglar hem efter en studentfest och har fått böter i bagaget utvisning.

Är det så vi ska ha det i Sverige? Ska människor känna sig rädda och osäkra? Ska vi ha en lagstiftning som är helt godtycklig och rättsosäker? Det är detta vi kritiserar. Om man begår ett brott ska man bedömas utifrån detta brott, inte utifrån något annat. Man ska inte bedömas utifrån levnadssätt eller efter Moderaternas behag. Vi ska inte ha en helt godtycklig och rättsosäker lagstiftning i Sverige, för det är inte i enlighet med rättsstatens principer.

Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd

Anf. 5 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Herr talman! Låt oss fastslå en grundläggande sak: Endast svenska medborgare har en ovillkorlig rätt att befinna sig i Sverige, medan de med uppehållsrätt tillåts vara här på rättslig grund. Det är tack vare vår gästfrihet de får stanna i Sverige, och då är det rimligt att de följer svenska lagar och svenska värderingar.

Vandelsbegreppet är inte något nytt, trots att Vänsterpartiet försöker få det att låta som det. Det finns ingen godtycklighet i detta. Det är ingen politiker som kommer att avgöra om någon har bristande eller god vandel, utan oberoende domstolar och självständiga myndigheter kommer att pröva det när det är fråga om exempelvis förlängning av uppehållstillstånd. Vandel kommer att finnas med i bedömningen, för det är inte bara rimligt utan helt grundläggande att man ska sköta sig när man befinner sig i landet Sverige. Därför är det bra att vi får detta på plats.

Förarbetena preciserar en del av vad detta handlar om, vilket jag också nämnde tidigare. Det handlar om exempelvis bristande regelefterlevnad, obetalda skulder och oärlig försörjning. Detta kan ligga till grund för bedömningen av om ett uppehållstillstånd ska återkallas, inte beviljas med mera.

Tony Haddou säger att vi har en brottslagstiftning. Självklart har vi det. Därför är det märkligt att Tony Haddou i morgon även kommer att rösta nej till att skärpa reglerna för brottsutvisning. Men som vanligt röstar Vänsterpartiet nej till allt vi lägger fram.

Vänsterpartiet är i princip för fri invandring och slappa regler för den som kommer till Sverige. Vi står för något annat. Jag fasar för ett alternativ där Tony Haddou blir migrationsminister i Magdalena Anderssons regering efter valet i höst. Det tror jag att svenska folket bör hålla koll på.

Anf. 6 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Att bli av med sitt uppehållstillstånd i Sverige och bli utvisad härifrån är en konsekvens som för många är långt värre än att få böter eller till och med hamna i fängelse. Om du till exempel har dina rötter i talibanernas Afghanistan innebär ett utvisningsbeslut inte bara att du blir av med ditt hem, behöver rycka upp barnen från skolan och måste sluta ditt arbete. Det innebär också att du och din familj tvingas anpassa er efter talibanernas extremistiska värderingar och levnadssätt. Du förväntas bland annat förtrycka kvinnor och till punkt och pricka följa reglerna i en kultur av angiveri där minsta avvikande beteende kan leda till att du blir anmäld.

Det är alltså mycket långtgående konsekvenser man kan drabbas av om man utifrån den nya lagen bedöms ha bristande vandel. När det handlar om så allvarliga konsekvenser för enskilda människor är det otroligt viktigt att det finns rättssäkerhet och förutsebarhet i lagstiftningen, att man kan försvara sig inför en domstol och att beviskraven är högt ställda.

Men, Viktor Wärnick, här har ni valt ganska låga beviskrav, inte som i brottmål: bortom rimligt tvivel. Det införs heller ingen absolut rätt att försvara sig med till exempel en advokat inför en domstol. Hur har ni tänkt?

Anf. 7 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Herr talman! Annika Hirvonen och Miljöpartiet fortsätter på det spår som Vänsterpartiet nyss var inne på här i talarstolen. Man blandar bort

Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd

korten och vill få det att verka som att vi inte skulle ha någon ordning över huvud taget i svensk lagstiftning. Det handlar inte om det över huvud taget.

Här handlar det om att man ska sköta sig om man befinner sig i Sverige. Om man har ett uppehållstillstånd ska man alltså följa våra regler och våra värderingar, annars kan det vara en del i en bedömning av om man brister i sin vandel eller inte, exempelvis vid förlängningstillfället för ens uppehållstillstånd.

Den som har skäl att befinna sig i Sverige kommer naturligtvis inte att utvisas. Den som riskerar död, tortyr eller annan omänsklig behandling utvisas inte ur Sverige. Sverige är en rättsstat som följer principen om non-refoulement. Detta vet Miljöpartiet, men man blandar bort korten för att skrämmas.

Det här handlar om de personer som befinner sig i Sverige och som inte sköter sig. De kanske inte begår brott, men de sköter sig ändå inte. De betalar till exempel inte sina skulder eller följer de regler som finns i Sverige. Det är det som det här handlar om.

Vi måste ha möjlighet att avlägsna personer som inte sköter sig från vårt land. Det är det som detta förslag handlar om. Mot detta motsätter sig såväl Vänsterpartiet som Miljöpartiet som ett led i den allmänna oppositionen mot hela det paradigmskifte inom migrationspolitiken som vi nu lägger fram och får igenom i Sveriges riksdag.

Miljöpartiet är emot allt detta. De är i grunden för en fri invandring och inte för några regler över huvud taget för att hålla ordning och reda i landet eller se till att människor sköter sig när de befinner sig här. Det är det som invändningarna egentligen handlar om när man går in på teknikaliteter.

Anf. 8 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Man kan säga att min fråga handlar om teknikaliteter, men i en rättsstat är dessa teknikaliteter centrala. Det som jag frågade om och som Viktor Wärnick inte svarade på var varför regeringen och Moderaterna har valt ett så lågt beviskrav när det kommer till bristande vandel. Om någon ska dömas för fortkörning eller misshandel ska det vara bevisat bortom rimligt tvivel att personen har begått handlingarna och dessutom gjort det med uppsåt.

Dessutom har man en absolut rätt att personligen och med stöd av till exempel en advokat försvara sig mot anklagelserna inför en domstol, till och med om det bara handlar om en bot. Till och med då har man den rätten.

I propositionen om bristande vandel ställs alltså inte beviskravet bortom rimligt tvivel, och då inför Moderaterna inte rätten att personligen försvara sig inför domstol, trots att konsekvensen kan bli att man tvingas lämna sitt hem och sitt jobb, ta barnen ur skolan och flytta till ett land där alla människor förväntas utöva förtryck mot varandra, till exempel Afghanistan dit Sverige utvisar människor i dag.

Det här beslutet kan fattas av Migrationsverket, och när man överklagar har man inte ens rätten att försvara sig inför domstol. Det ställs inte heller krav på att det ska vara bevisat bortom rimligt tvivel att man till exempel med uppsåt tagit på sig skulder som man inte haft avsikt att betala.

Då undrar jag varför Moderaterna, i rättsstaten Sverige, har valt ett lägre beviskrav när konsekvenserna är så mycket allvarligare än när man får fortkörningsböter.

Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd

Anf. 9 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Herr talman! De allra flesta som befinner sig i Sverige lever hederligt, arbetar och gör rätt för sig. De är en uppskattad del av vårt samhälle. Men det finns ändå en liten grupp som kommer till Sverige och som begår brott, som missköter sig och som inte respekterar svenska lagar och värderingar. Då måste vi ha en större möjlighet att avlägsna dessa individer från vårt land.

I grund och botten är det enkom svenska medborgare som har en ovillkorlig rätt att uppehålla sig i Sverige. Det är detta som är grunden i det förslag som vi lägger fram i dag.

Vi tycker att det är rimligt att man sköter sig och att man följer svenska lagar, regler och värderingar. Om man inte gör det ska det kunna prövas av självständiga, oberoende myndigheter och domstolar huruvida ens uppehållstillstånd exempelvis ska förlängas eller återkallas. Det är det som förslaget handlar om. I den processen finns det en rättssäker ordning som innebär att om man inte är nöjd med det beslut som fattats av en myndighet, Migrationsverket i det här fallet, har man möjlighet att överklaga just detta.

Vandelsbegreppet är inte något nytt. Det har funnits i svensk utlänningslagstiftning och utlänningsrätt under lång tid. Nu inför vi detta i fråga om uppehållstillstånden för att helt enkelt få bättre ordning och reda även där.

Jag beklagar att Miljöpartiet konsekvent säger nej till allt detta som skulle göra svensk migrationspolitik så mycket bättre. Jag beklagar att man driver en linje som tvärtom skulle innebära att fler söker sig till Sverige, att fler kommer till Sverige för att söka asyl just här och att vi har färre möjligheter att avlägsna dem som inte sköter sig.

Anf. 10 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik:

Herr talman! Jag vill inleda med att uppmana alla att notera att Annika Hirvonen inte fick svar på sina frågor om de detaljer som faktiskt avgör folks rättsliga status.

Viktor Wärnick sa precis flera intressanta saker i talarstolen, till exempel att det är klart och tydligt vilka krav som gäller. Då kan jag citera Lagrådet, som jag vet att regeringen har en lite så där syn på i dagsläget: ”En så ingripande åtgärd som återkallelse av ett tillstånd bör ha tydligt stöd i lag.” De tycker alltså att den inte har det i dag. Det är alltså inte tydligt vilka krav som gäller.

Viktor Wärnick sa också att den som har skäl att vara i Sverige inte utvisas. Jag tror inte att man behöver öppna många tidningar från det senaste halvåret för att se att detta inte är sant, oavsett om vi pratar om arbetskraftsinvandrare, tonåringar eller något annat. Väldigt många som har skäl att vara i Sverige utvisas. Den här lagstiftningen kommer att spä på det.

Vi är helt med på att den som begår brott och som är kriminell ska utvisas, men frågan om vandel är någonting annat. Brott och hot mot säkerheten, som är med i lagstiftningen, röstar vi för. Det är därför som vi också röstar för propositionen.

Vi måste vara tydliga med att vandelsbegreppet inte är ett bra begrepp. Det är otydligt. Alla som har tagit replik angående lagstiftningen är överens om att den är dålig. Det är, som Viktor Wärnick sa, slött och slappt.

Det är slött och slappt att släppa igenom någonting sådant i en rättsstat som Sverige.

Jag vill faktiskt höra hur det kommer sig att Moderaterna har släppt den basala borgerliga premissen att stå på individens och inte på systemets sida och att lagar ska vara transparenta och rättssäkra. Nu skrattar Moderaterna bara åt borgerlighetens mest grundläggande dygder. Det tycker jag är sorgligt.

Anf. 11 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Herr talman! Det är som vanligt i migrationsdebatten en väldigt hög svansföring från Niels Paarup-Petersen. Tittar man i betänkandet för att se vem som stöder vilka delar ser man att Centerpartiet, vad jag kan förstå, kommer att rösta för den här lagstiftningen i allt väsentligt.

I några delar har man några invändningar. Det handlar framför allt om ett antal tillkännagivanden, alltså saker som man tycker att regeringen bör arbeta vidare med. Man kan dock fråga Niels Paarup-Petersen om han kommer att rösta för lagstiftningen som sådan eller inte om han befinner sig i kammaren i morgon.

Vi gör detta för att vi tycker att vi behöver få bättre ordning i svensk migrationspolitik också när det kommer till frågan om vandel för de personer som befinner sig i landet. Vandelsbegreppet är, som jag har sagt ett antal gånger, inte något nytt i svensk utlänningslagstiftning. Det har funnits tidigare.

I så fall får man vara konsekvent och stå för att svensk utlänningslagstiftning inte har varit fungerande över huvud taget när man tidigare har gjort vandelsprövningar. Är det detta som Centerpartiet menar?

Vi menar att detta måste vidgas så att fler omfattas så att vi helt enkelt kan avlägsna dem som i praktiken väljer bort att vara i Sverige genom att komma hit för att begå brott eller inte följa våra lagar, regler och värderingar i övrigt, till exempel om man har en oärlig försörjning. Vi tycker att det är rimligt.

Som jag sa tidigare är det alltså inte fråga om att en subjektiv bedömning ska göras av någon politiker eller liknande, utan bedömningen ska göras av en självständig, oberoende myndighet och sedan en domstol, dit man kan överklaga. Detta är den ordning som vi tycker är viktig.

Centerpartiet kan svara på hur man kommer att rösta om lagstiftningen.

Anf. 12 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik:

Herr talman! Som jag sa i min replik kommer vi att rösta för lagstiftningsförslaget, bland annat för att både brott och hot mot rikets säkerhet finns med där. En av utmaningarna med regeringen är att den många gånger lägger saker som är ganska vettiga tillsammans med saker som verkligen inte är vettiga, och så som riksdagen tyvärr fungerar är det ett helt paket som måste antas.

Vi säger att vi inte vill ha vandelsbegreppet – det står otroligt tydligt. Det finns fyra delar i vår följdmotion. Jag är osäker på rubriken, men i en av dem står det att vi inte vill ha vandelsbegreppet. Jag tror inte att det är oöverskådligt för folk.

När det gäller att de som kommer hit inte vill följa våra regler kan jag säga att jag har kommit hit och gärna vill följa reglerna. Men jag har också brutit mot många av dem. Jag har kört för fort – det kan jag säga. Jag gör

Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd

det varenda gång jag kör på landsväg. Det kanske är dumt att säga det i kammaren, men jag kan erkänna det. Det gör ni andra också, även när ni kör i staden ibland.

Jag har pratat med en kille som körde 46 kilometer i timmen på en 40-väg. Det har jag gjort många gånger, och jag har fått böter under det senaste halvåret för att ha kört snabbare än så. Jag har kört för fort på landsväg. Jag är rätt säker på att också Viktor Wärnick har gjort det, om han har körkort. Men man behöver inte erkänna allt – we take the fifth.

På grund av två fortkörningsböter – den ena för att ha kört 46 kilometer i timmen på en 40-väg och den andra för att ha kört 80 kilometer i timmen på en 70-väg, eller något sådant – kan han inte få uppehållstillstånd.

Då har man inte följt reglerna i det här landet, och det får konsekvenser för uppehållstillståndet. Det är vad som krävs i dag, innan vandelsbegreppet har införts. Moderaterna får svara på: Har man brutit så pass mycket mot reglerna då att man inte kan fortsätta vara i Sverige?

Den killen har barn och fru här. Räcker det med en fortkörningsbot i framtiden för att man ska utvisas från landet? Det är ju ett brott som ska räknas med. Den här oprecisa lagstiftningen ger ju inget svar på om det räcker; det är det som är utmaningen.

Anf. 13 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Herr talman! Det kan tyckas vara lagstiftningsprocessuellt tekniskt, men jag tar ändå upp det. Den svansföring som Niels Paarup-Petersen har här är så pass hög att han borde kunna svara på hur han tänker kring lagförslaget som helhet.

Utifrån vad jag kan läsa mig till i utskottets förslag till riksdagsbeslut under punkt 1, vad gäller regeringens lagförslag, kommer han i morgon alltså att rösta för att riksdagen ska anta regeringens förslag till lagar i betänkandet.

Sedan vill man ha ett antal tillkännagivanden. Man röstar alltså inte nej till de delar som man står här och säger är så pass problematiska att de borde ha brutits ut. Man säger att vi borde haft en annan ordning som gör att man kan rösta för de delar som man tycker är viktiga. Svansföring är en sak, men praktik är något annat. Jag tycker att Centerpartiet blir svaret skyldigt när det gäller varför man agerar på det sättet.

När det gäller vandelsbegreppet i övrigt ska det göras en proportionerlig bedömning, en helhetsbedömning, precis som vi konstaterar i betänkandet och som regeringen konstaterar i propositionen. Exakt vad som kommer att ligga i detta är svårt att säga. Det har ju inte varit så tidigare heller när det gäller vandelsprövningen. Det är något som utvecklas och utformas i praxis och som har stöd i och kan härledas till det som anges i förarbetena. Det är en ganska vanlig ordning i svensk lagstiftning att agera på det sättet. Det är alltså inget nytt.

Vi tycker att den som missbrukar svensk gästfrihet ska kunna avlägsnas från landet i större utsträckning än vad som är fallet i dag. Såvitt jag förstår tänker Centerpartiet rösta för detta – på teknisk nivå, även om man i retoriken påstår sig stå för något annat.

Anf. 14 OLA MÖLLER (S):

Herr talman! Det här förslaget är ytterligare ett av de förslag som Tidöpartierna använt för att skrämma upp folk i allmänhet och invandrare i

Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd

synnerhet. Bläcket hade knappt hunnit torka på Tidö slott innan den ene tidöpartisten efter den andre slängde sig ut i debatten för att berätta att invandrare nu minsann skulle åka ut ur landet om de inte beter sig.

Prostituerade, sjuka personer med ett missbruk och tiggare skulle ut illa kvickt, och den som sa något som inte passade sverigedemokrater eller tuffa moderata ministrar skulle röna samma öde. Men i takt med att verkligheten mötte Tidöpartierna var det de senare som fick backa.

Jag hade själv en debatt med den dåvarande ministern Paulina Brandberg om synen på prostituerade. Ministern snurrade in sig i ett resonemang om prostitution och att prostituerade minsann inte är brottsoffer, men efter en tid meddelades att prostitution inte skulle ingå i vandelsbegreppet. På liknande sätt har tonläget och skrivningarna mildrats kring sjuka och tiggare. Men skadan av tonläget var redan gjord, vilket säkert var meningen.

Samma sak har gällt när det kommer till yttranden. Efter att utredaren uttalat sig på en presskonferens om att invandrare skulle vakta sin tunga uppstod en stor diskussion om yttrandefriheten. Var skulle gränsen dras? För den som läst utredningen stod det dock klart att den inte föreslår någon flyttad gräns för yttrandefriheten som sådan. De yttranden som kan ligga till grund för utvisning är endast de som redan i dag är kriminaliserade. Men skadan var redan skedd.

Människor är rädda i Tidöpartiernas Sverige, och de känner att de måste vakta sin tunga. Det gäller för övrigt inte bara invandrare utan även medier, civilsamhället och medarbetare på myndigheter. Det här är en farlig utveckling.

Herr talman! Med det här som bakgrund har vi att förhålla oss till den proposition som nu ligger på bordet. Den är väldigt annorlunda jämfört med de uttalanden och rena utfall som regeringsföreträdare har ägnat sig åt. Vi menar att den har ett antal brister som behöver rättas till, och det finns ett antal klargöranden som behöver göras.

För det första berör lagstiftningen inte de uppehållstillstånd som har sin grund i Sveriges internationella åtaganden. Det innebär att till exempel flyktingar inte inkluderas. På Tidöpartierna har det låtit som att människor på flykt ska kastas ut i drivor för att de har använt sin demonstrationsrätt. Det kommer alltså inte att ske. Enkelt sammanfattat handlar det främst om arbetskraftsinvandrare och studenter.

För det andra innebär förslagen inte att en person åker ut för att den har fått en p-bot eller kört för fort. För att ens leverne ska vara så pass allvarligt att det finns risk för utvisning ska det handla om systematisk och grov misskötsel. En felparkerare åker inte ut. En bilmålvakt som systematiskt får bot efter bot riskerar att göra det.

Dessa klargöranden är viktiga för att förstå hur vi socialdemokrater har resonerat och hur vi gör vår bedömning av frågan.

Herr talman! Med detta konstaterat har vi socialdemokrater ändå ett antal invändningar mot propositionen.

Den första invändningen handlar om vandelsbegreppet som sådant. Detta begrepp utmönstrades ur lagstiftningen vad gäller uppehållstillstånd för över 30 år sedan eftersom det redan då ansågs som gammalmodigt och moraliserande. Därutöver användes det sällan som grund för utvisning. Att nu återinföra begreppet när vi parallellt har infört ett nytt begrepp, skötsamt och hederligt levnadssätt, i fråga om medborgarskapsprövningen tycker vi blir ologiskt.

Samma begrepp bör användas konsekvent. Att Tidöpartierna framhärdar med begreppet bristande vandel visar med all önskvärd tydlighet att det handlar om signalpolitik i den anda som jag redan redogjort för tidigare i detta inlägg.

Den andra och mest allvarliga invändningen handlar om att regeringen inte för in i lag vad som är bristande vandel. Såväl utredningen som Lagrådet förordar att det ska kodifieras i lagtexten vad som ska ingå i en prövning.

För oss socialdemokrater är det här en helt avgörande fråga. Vi menar, likt många remissinstanser, att det finns risk för godtycke och en utveckling av praxis som gör att de kriterier som kan ligga till grund för en utvisning blir otydliga och alltför vida. För att detta ska kunna förebyggas måste det klart framgå i lagen vad som gäller.

Att man begått brott, utgör ett hot mot allmän ordning eller säkerhet, har brustit i regelefterlevnad, försörjer sig oärligt eller har obetalda skulder måste uttalas i lagtexten. Tidöpartierna vill helt medvetet skapa osäkerhet och möjliggöra en utveckling där gränsen pressas mot alltmer orimliga utvisningar, något som ligger helt i linje med deras ambition att utvisa så många som möjligt på så lösa grunder som möjligt.

Den tredje och sista delen som vi socialdemokrater ser som avgörande är en gedigen utvärdering och uppföljning av förändringarna.

Vi ser ett stort värde i att tydliggöra i lagstiftningen att den som är gäst i Sverige också ska sköta sig. Därför menar vi att en skärpt prövning av skötsamt och hederligt levnadssätt ska göras. Men skulle det visa sig att de värsta farhågorna som uttryckts i den offentliga debatten, bland annat här i kammaren, infrias måste detta snabbt korrigeras och rättas till. Därför måste utvärdering ske löpande och med riksdagens tydliga mandat bakom sig.

Herr talman! Jag vill avsluta med att sammanfatta den socialdemokratiska positionen så här: Den som sköter sig och gör allting rätt ska också ges goda möjligheter att vara en del av vårt fantastiska land. Men den som missköter sig och som med all önskvärd tydlighet visar att man inte klarar av att leva efter de regler, normer och lagar som vi har här i landet ska inte ha en ovillkorad rätt att vara i landet. Frågorna måste dock skötas rättssäkert och på ett begripligt sätt. Det är så en stram migrationspolitik ska utformas, och det är så vi socialdemokrater gör.

Med det vill jag avslutningsvis yrka bifall till reservation 2.

Anf. 15 LUDVIG ASPLING (SD):

Herr talman! Den här propositionen heter *Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd*. Jag ska villigt erkänna att det namnet är lite missvisande, på två olika sätt.

Dels har vi inget reellt vandelskrav för uppehållstillstånd i dag. Nuvarande regler tar nästan helt och hållet sikte på straffrättsliga förfaranden, alltså domar i brottmål, där man bedömer om en person ska vägras eller fråntas uppehållstillståndet. Det är mestadels ett separat regelverk, även om det finns vissa överlappande delar.

Dels handlar det om att återinföra något som varit regel snarare än undantag i svensk utlänningsrättslig historia. Regler om vägran eller återtagande av uppehållstillstånd på grund av asocialt beteende eller oärlig försörjning fanns redan före 1954 års utlänningslag och det med brett stöd i

Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd

den här kammaren – eller snarare i de två kamrarna i byggnaden på andra sidan gatan.

Reglerna om asocialt beteende fasades ut 1989 i det årets utlänningslag. Det var mot bakgrund av att reglerna sällan användes, vilket kanske berodde på att utlänningar helt enkelt inte hade samma tendens att orsaka problem på den tiden jämfört med hur det ser ut i dag.

Till sist fasades även reglerna om bristande levnadssätt ut år 2005.

Det som vi gör i och med dagens proposition är med andra ord att återgå till ett slags normalläge, inte bara för hur saker och ting har sett ut i Sverige utan även för hur det ser ut i våra grannländer. Vi återinför en möjlighet att beakta inte bara brottslighet utan även andra regelöverträdelser i ärenden om uppehållstillstånd.

Vad innebär då vandel? Det är en fråga som verkar vara ganska missförstådd bland allmänheten men även bland oppositionen, att döma av de reservationer som finns i det här betänkandet.

Vandel är alltså en utlänningsrättslig åtgärd, inte en straffrättslig sådan. Det är den distinktionen som jag tror har försvunnit lite grann. Det är det som folk tenderar att inte riktigt förstå. Det innebär alltså att ett uppehållstillstånd kan återkallas för andra regelöverträdelser än rent straffrättsliga. Men det är just regelöverträdelser som vandelsprövningen tar sikte på. Det handlar alltså inte om att göra en bedömning av en persons levnadssätt utanför just de kriterier som specificeras i lag.

Hur ser det ut med rättssäkerheten, då? Jag tror att flera av oppositionens partier redan har varit inne på det i debatten. Förarbetena i propositionen är väldigt tydliga med vilka typer av faktorer som ska beaktas inom ramen för en vandelsprövning. Det här är något som jag tror att många i den här debatten har missat hitintills.

Argumenten i reservationerna handlar väldigt mycket om att vandel inte har en definition i lagtext och att begreppet därför skulle vara rättsosäkert. Om man faktiskt läser propositionen, vilket det lite grann ser ut som att flera av deltagarna i den här debatten inte riktigt har gjort, ser man att uppåt 40 sidor ägnas åt att rama in just begreppet vandel och förklara vad det är som ingår i en vandelsprövning men också vad det är som *inte* ingår i en vandelsprövning. Det här är helt normalt inom svensk förvaltningsrätt, som vilar väldigt tungt på förarbetsuttalanden. Det är så här den svenska rättsordningen normalt sett fungerar.

Däremot är beskrivningen av vandel inte uttömmande. Jag tror att det är det som flera av oppositionens debattörer här tar sikte på. Det stämmer. Även andra regelöverträdelser än de som specifikt pekas ut kan komma att beaktas när man gör den här vandelsprövningen. Det betyder dock inte att begreppet i sig är rättsosäkert, för det är fortfarande regelöverträdelser som vi pratar om. Vi utgår från att allmänheten har kapacitet att förstå vad som är tillåtet och inte. Det är alltså regelöverträdelser å ena sidan och hot mot säkerheten å andra sidan.

Vilka omständigheter är det då som ska beaktas?

För det första: brottslighet som inte är så allvarlig att den når upp till reglerna om utvisning på grund av brott. Det utrymmet kommer att bli betydligt mindre i och med den proposition som vi debatterar här i morgon, då vi sänker ribban för just utvisning på grund av brott ganska rejält. Men det kommer fortfarande att finnas ett sådant utrymme, framför allt i kombination med andra indikationer på bristande vandel.

För det andra: hot mot allmän ordning och säkerhet, vilket kan innebära samröre med till exempel kriminella nätverk, terrororganisationer, våldsbejakande extremism och så vidare.

För det tredje: grovt störande beteende på grund av exempelvis berusning. Att en person har blivit omhändertagen enligt ordningslagen skulle kunna vara ett exempel, likaså att en person har fått vistelseförbud eller tillträdesförbud på grund av att man har betett sig väldigt illa. Det här går liksom att dokumentera och leda i bevis. Det är inga konstigheter för personer som jobbar inom ordningsmakten. Jag tror att det finns ett missförstånd också här – många tror att det skulle röra sig om alkoholism eller något liknande som enskilt fenomen. Men det räcker alltså inte, utan det ska vara missbruk plus grovt störande beteende som sedan får någon typ av rättslig konsekvens.

För det fjärde: bristande regelefterlevnad i övrigt, vilket handlar om att inte följa domar eller myndighetsbeslut. Exempel kan vara att man konsekvent struntar i att betala böter eller viten eller har fått upprepade återkrav på bidrag eller förmåner som man inte har haft rätt till utan att detta har gått till åtal. Det här är ganska vanligt därför att det inte alltid väcks åtal, särskilt inte när det rör sig om mindre belopp.

För det femte: oärlig försörjning. Det finns olika faktorer som pekar på detta, exempelvis att en person har blivit föremål för självständigt förverkande. Självständigt förverkande är alltså en riktig framgångssaga som den här regeringen har genomdrivit. Det handlar om att man har fått sina tillgångar förverkade på grund av att det är övervägande troligt att de här tillgångarna kommer från brottslig verksamhet, alltså att det är brottsvinster. Det kan vara en väldigt tydlig indikation på att man inte har en ärlig försörjning.

Det kan också handla om att utnyttja människor för organiserat tiggeri eller prostitution. Också här har det funnits väldigt mycket av medvetna missförstånd, både från oppositionen och från andra i den allmänna debatten. Det stod klart redan i Tidöavtalet – så tidigt, alltså – att det är personer som är med och organiserar prostitution som ska bli föremål för den här vandelsprövningen och inte personer som utnyttjas i det yrket. Det var tydligt redan i Tidöavtalet. Jag förstår inte hur så många personer som jobbar med politik inte har kunnat fatta det här sedan dess.

För det sjätte: andra ekonomiska förhållanden, vilket kan handla om en uppvisad ovilja att betala skatter, skulder, underhållsbidrag eller liknande.

Sist men inte minst: yttranden. Då handlar det om yttranden som är straffbara i sig, alltså yttrandefrihets- eller tryckfrihetsbrott. Här finns det en skillnad mellan vad utredningen föreslog och vad jag tycker kunde ha varit bättre. Jag tycker inte att det ska krävas att en person har fällts för ett brott. Jag tycker att man kan bedöma yttranden ändå, på grund av hur de reglerna ser ut. De är ju lite speciella. Men det här är det som vi lägger fram i propositionen.

När man läser detta inser man ganska enkelt varför oppositionens förslag om att baka in allt det här i lagtext är mindre lämpligt. Utlänningslagen ser normalt inte ut på det sättet. Det skulle inte heller göra jättestor skillnad, är jag ganska säker på.

Ett annat argument som brukar lyftas mot den här typen av reglering är att det innebär en sorts dubbelbestraffning. En ledamot från oppositionen var inne på det i ett tidigare replikskifte. Det skulle då innebära att två

Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd

identiska gärningar som begås av två olika personer skulle få helt olika resultat om den ena personen är utlänning och den andra är svensk medborgare. Detta är helt korrekt. I den delen är det dock viktigt att påpeka att en administrativ utvisning inte är ett straff. Det här är också en distinktion som många i oppositionen inte riktigt verkar förstå.

Resultatet av en utvisning är i de flesta fall att en person tvingas bo i det land där han eller hon är medborgare. Det är ju inte särskilt dramatiskt – speciellt inte eftersom vi nu pratar om personer som inte har skyddsstatusförklaring mot det landet utan är här av andra skäl.

Att den här typen av utvisningar, alltså administrativ utvisning – eller utlänningsrättslig utvisning, kanske vi skulle kunna säga – inte ses som ett straff har också bekräftats av Europadomstolen i ett par fall. Det finns ett som heter Maaouia mot Frankrike, som handlade om huruvida de rättigheter som kommer ur artikel 6 ska tillämpas när en person riskerar utvisning av administrativa skäl. Domstolen tyckte att svaret på denna fråga var nej, eftersom den typen av förfarande inte innebär det de kallar för criminal charge. Detta står i domen – så nej, det var inte fråga om dubbelbestraffning eftersom det inte var fråga om ett straffrättsligt förfarande.

Det faktum att det inte handlar om straff är skälet till att vi även kan beakta andra regelöverträdelser än dem som specifikt pekas ut i förarbetsuttalandena. Hade det här varit en straffrättslig regel hade Annika Hirvonen och Tony Haddou och alla andra här haft helt rätt, för man kan inte bygga en straffrättslig regel på det sättet. Det finns en princip som heter nulla poena sine lege och som säger att straffrättsliga regler måste vara extremt precisa. Det är naturligtvis väldigt bra, tycker vi – så ska det fungera. Det här är dock inte en straffrättslig regel, och därför kan regelverket se ut på det här sättet.

Herr talman! Det finns också en hel del övriga regeländringar i det här betänkandet som jag särskilt vill lyfta fram. En handlar om en anpassning till miniminivån vad gäller de uppehållstillstånd som regleras av EU-rätten. Det blir nu lättare att avvisa eller utvisa personer med sådana uppehållstillstånd.

Vi inför också en generell grund för att återta tidsbegränsade uppehållstillstånd då skälet för uppehållstillståndet inte längre finns. Detta kan vara fallet exempelvis när en utlänning inte längre har en skyddsstatusförklaring.

I dag är det ganska vanligt att personer förlorar sin skyddsstatusförklaring men ändå får ha kvar det uppehållstillstånd de har fått som konsekvens av skyddsstatusförklaringen. Det finns alltså ingen rättslig grund för Migrationsverket att ta tillbaka ett uppehållstillstånd i den typen av fall, och det är väldigt konstigt. Frågan om varför det är ser ut så måste ställas till oppositionen. Men vi inför alltså detta nu, och jag tycker att det är helt rimligt.

Vi kortar också tidsfristerna för när ett uppehållstillstånd kan återtas på grund av att personen inte befinner sig i Sverige. Detta är naturligtvis också helt logiskt.

Dessutom plockar vi bort en jätteviktig regel som säger att det krävs synnerliga skäl för att återta ett uppehållstillstånd för en person som har bott i Sverige i fem år. Det här är en game changer. Det är en jätteviktig regel som har slunkit undan lite grann i debatten. Det är också lite av ett

Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd

tecken på att många i oppositionen inte riktigt hänger med i det vi håller på med här.

Om fler av oppositionens ledamöter hade förstått vad det här innebär hade det garanterat kommit fler reservationer på den här punkten, men jag kunde inte se att det fanns någon reservation på den här punkten i detta betänkande, för folk har inte riktigt koll på de regeländringar vi gör.

Sist men inte minst kommer också de skäl inom proportionalitetsbedömningen som ska tala emot att man återtar ett uppehållstillstånd att få mindre betydelse jämfört med i dag.

Herr talman! Allt som allt får vi ett helt nytt regelverk – som jag är väldigt stolt över – för de utvisningar som handlar om andra omständigheter än just brottslighet. Detta är minst lika viktigt som att hantera brottsutvisade.

Anf. 16 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! I min replik med Moderaternas Viktor Wärnick ställde jag två frågor som jag inte fick något svar på. Det handlade om varför regeringen i den här propositionen om bristande vandel har valt ett så lågt beviskrav, trots att konsekvenserna för enskilda människor av att bli av med sitt uppehållstillstånd efter lång tid i Sverige är mycket långtgående. Jag skulle nog vilja påstå att det för de flesta av oss är en mycket värre konsekvens att bli utvisad till exempelvis Afghanistan och tvingas rycka barnen ur sin skolgång, sälja huset och lämna jobbet än till och med att få ett kortare fängelsestraff.

I den här propositionen inför man dock inget högre beviskrav. Det finns olika nivåer för olika typer av mål, och utifrån vad jag kan läsa mig till handlar det här enbart om att det ska vara sannolikt att en person med uppsåt har undvikit att betala sina skulder. Detta ska inte vara vare sig styrkt eller bortom rimligt tvivel, vilket gäller i många andra situationer.

Eftersom Viktor Wärnick från Moderaterna inte hade något svar på den här frågan skulle jag vilja fråga Sverigedemokraterna detta, för det händer nämligen ganska ofta att Moderaterna gör som Sverigedemokraterna vill utan att kanske själva riktigt tänka efter i frågan.

Anf. 17 LUDVIG ASPLING (SD) replik:

Herr talman! Gällande den sista delen kan jag garantera att Moderaterna och övriga samarbetspartier har varit extremt involverade i den här lagstiftningsprocessen. Det har varit ett givande och tagande, men jag tycker att vi har landat i en rimlig produkt.

Vad gäller beviskravet stämmer det att det ska vara sannolikt. Det beror på just att detta inte gäller ett straffrättsligt förfarande. Det här var jag ju inne på i mitt anförande, och det är många av oppositionens ledamöter som har varit kritiska på den här punkten. Personer tenderar att inte riktigt förstå skillnaden mellan straffrätt och förvaltningsrätt, men det här är alltså ett förvaltningsrättsligt förfarande.

Om det hade varit ett straffrättsligt förfarande hade det här – som jag också sa i mitt anförande – behövt se helt annorlunda ut både när det gäller hur lagstiftningen är utformad och naturligtvis gällande beviskravet. Då skulle det ju behöva vara ställt bortom varje rimligt tvivel att en person har gjort sig skyldig till de gärningar som det handlar om. Det här är dock

alltså ett förvaltningsrättsligt förfarande, och det beror just på att det inte handlar om straff.

När det gäller det andra Annika Hirvonen sa kanske det är en fråga om preferens. Jag har bott utomlands under väldigt många år, och jag skulle mycket hellre bli utvisad från ett annat land än att ta ett fängelsestraff någon annanstans i världen. Det kanske är min personliga preferens, men jag tycker absolut inte att det är lika ingripande.

Exemplet med Afghanistan är ganska irrelevant, för de här reglerna gäller inte personer som har en skyddsstatusförklaring. Alla personer med Afghanistan som födelseland som befinner sig i Sverige har inte skyddsstatusförklaring, det är helt sant. Det finns ju många som kommer som anhöriga därifrån till exempel – tyvärr.

Om man har en skyddsstatusförklaring, det vill säga att man har någon typ av hotbild mot sig i sitt hemland, utvisas man dock inte på grund av vandel. Då krävs det helt andra regler för att bryta igenom presumtionen mot utvisning. Har man inte en skyddsstatusförklaring tycker jag inte att det är något konstigt med att bli tillbakaskickad till ett land som till exempel Afghanistan eller något annat land av den typen.

Sammanfattningsvis beror det helt enkelt på att detta inte är en straffrättslig regel.

Anf. 18 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Jag hade egentligen tänkt föra ett fortsatt rättstekniskt resonemang om låga beviskrav och dåliga möjligheter för människor att över huvud taget försvara sig och förutse de konsekvenser som kan följa på ett agerande som de kanske själva alltså över huvud taget inte haft något uppsåt till. Men jag måste ändå säga att jag fastnade vid ett ord som Ludvig Aspling liksom smög in i en mening. Han sa: Många kommer som anhöriga från Afghanistan – tyvärr.

Jag måste säga att de vi pratar om här är barn till flyktingar samt sambor och makar. Det handlar om kvinnor och om barn som alltså får återförenas med en förälder i Sverige. Det finns ingenting att beklaga sig över i det. Det är tvärtom en av de mest grundläggande mänskliga rättigheterna och någonting som jag tycker är den lägsta nivån av anständighet i ett land.

Att beklaga sig över att en kvinna som är gift med en man som lever i Sverige får ta sig hit från Afghanistan vittnar ändå om Ludvig Asplings människosyn. Detsamma gäller att säga ”tyvärr” om att ett barn får komma från Afghanistan till sin mamma här i Sverige.

Herr talman! Jag får återkomma till teknikaliteterna i nästa anförande.

Anf. 19 LUDVIG ASPLING (SD) replik:

Herr talman! Vi ser väl alla fram emot när Hirvonen återkommer till teknikaliteterna.

Annika Hirvonen har fel – det är inte en grundläggande mänsklig rättighet att få flytta till Sverige. Det finns inget som helst stöd för den åsikten. Det finns inte ett enda case från Europadomstolen, EU-domstolen eller någon annan internationell domstol där det sägs att det är en grundläggande mänsklig rättighet att få flytta till Sverige. Det är fullständig galenskap.

Vad gäller Afghanistan: I sitt första replikskifte för några minuter sedan beskrev Annika Hirvonen Afghanistan som – och nu citerar jag – ett

land där alla förväntas utöva förtryck mot varandra. Det låter inte som ett särskilt trevligt ställe. Varför ska vi ha invandring från ett land där alla förväntas utöva förtryck mot varandra? Om det som Annika Hirvonen säger stämmer tycker jag faktiskt att de kan stanna där.

Anf. 20 TONY HADDOU (V):

Herr talman! Den här regeringen vill inget annat än att utvisa så många som möjligt. Det är kärnan i regeringens politik och den valda inriktningen sedan fyra år tillbaka. Metoderna man använder urholkar demokrati och mänskliga rättigheter. Det är en rättsvidrig inriktning som ställer grupper mot varandra och skapar rädsla i samhället.

Med det förslag om vandel som vi debatterar i dag vill regeringen skapa en rättsordning där människor inte är lika inför lagen. Faktum är att man inte ska bedömas utifrån brottslighet utan utifrån levnadssätt. Det är svårt att komma på något mer godtyckligt och rättsosäkert. Det står klart att människor i Sverige ska behandlas olika utifrån etnicitet.

I dagarna skrev Amnesty i Expressen att vi med den här regeringen går mot raslagar. Jag tycker att kammaren ska ta sig en ordentlig funderare när en människorättsorganisation så stor som Amnesty säger det om regeringen.

Ingen är väl gladare än Sverigedemokraterna; de är säkert nostalgiska över tanken att bevara Sverige svenskt och så vidare. Men Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna ska alltså genomföra detta. De trodde kanske att det skulle rädda dem inför valet, men det verkar inte gå hem hos svenska folket. Det ser vi inte minst i opinionen. Jag tror att svenska folket uppskattar demokrati, mänskliga rättigheter, starka rättsprinciper i Sverige och alla människors lika värde.

Herr talman! Uppehållstillstånd ska alltså kunna nekas eller återkallas inte bara på grund av brottslighet utan även med hänvisning till andra aspekter av en persons levnadssätt. Regeringen föreslår därmed att det, till skillnad från vad som gäller i dag, inte ska krävas att man har gjort sig skyldig till brott för att annan bristande vandel särskilt ska beaktas vid prövning av uppehållstillstånd. Enligt regeringen kan det i stället röra sig om misskötsamhet som varken utgör brott eller avser utlänningens försörjning. Nu ska migrationsrätten alltså kopplas till breda och otydliga bedömningar av individers levnadssätt.

Som vanligt får regeringen kritik från nästan samtliga remissinstanser. Centralt i kritiken är att begreppet vandel uppfattas som otydligt och rättsligt svårfångat. Det *är* godtyckligt och rättsosäkert. Vi kan inte acceptera en lagstiftning på så lösa grunder.

Alla som vistas i Sverige ska följa svensk lag. Det är en självklarhet som ingen här över huvud taget ifrågasätter. Vänsterpartiet menar dock att regeringens proposition inte handlar om detta utan om en gradvis nedmontering av grundläggande rättsstatliga principer med det enda syftet att möjliggöra fler utvisningar och en mer restriktiv migrationspolitik.

Det finns allvarliga punkter i detta. Det är ett otydligt och vagt begrepp, och lagstiftning ska vara tydlig och förutsägbar. Det blir den helt enkelt inte här. Man använder formuleringar som ”skötsamt och hederligt levnadssätt”, och i ett tidigare replikskifte hörde vi om svenska värderingar och så vidare. Det är otydliga och vaga begrepp som är juridiskt oklara,

Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd

vilket ger ett stort tolkningsutrymme och öppnar för subjektiva bedömningar. Det ökar risken för godtyckliga beslut.

Herr talman! Det skapar också olika måttstockar för olika människor. Vandelskravet riktar sig endast mot personer utan svenskt medborgarskap, vilket innebär att samma beteende får helt olika konsekvenser beroende på vem du är. Detta strider mot principen om likhet inför lagen.

Sedan finns det också en retroaktiv tillämpning i viss mån, det vill säga att regeringen vill att vandelskravet ska kunna tillämpas retroaktivt när en helhetsbedömning görs. Det skulle innebära att redan beviljade uppehållstillstånd kan omprövas, vilket skapar stor rättsosäkerhet.

Vi ser också en bristande proportionalitet och nödvändighet i detta. En grundläggande princip i svensk och internationell rätt är att inskränkningar i rättigheter endast får ske om de är nödvändiga i ett demokratiskt samhälle och proportionerliga i förhållande till syftet. Utredningen brister i detta och föreslår långtgående inskränkningar i individers fri- och rättigheter.

Herr talman! Regeringen tycks vara beredd att tänja på, kringgå eller riskera att bryta mot grundläggande rättigheter för att uppnå målet att öka möjligheterna att utvisa människor och begränsa invandringen. Detta är en utveckling som Vänsterpartiet kraftfullt motsätter sig. Sverige behöver en migrationspolitik som värnar rättssäkerheten, mänskliga rättigheter och alla människors lika värde, inte en lagstiftning som öppnar upp för godtycke, diskriminering och rättsosäkerhet.

Vänsterpartiet vill att hela vandelsförslaget avslås. Det hör hemma i papperskorgen. Jag yrkar bifall till reservation 1.

Anf. 21 INGEMAR KIHLSTRÖM (KD):

Herr talman! Jag vill börja denna debatt med att yrka bifall till utskottets beslut, vilket innebär bifall till propositionen och därigenom avslag på de motionsyrkanden som gjorts i detta betänkande om skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd.

Som jag så ofta har sagt i denna kammare har Kristdemokraterna tillsammans med samarbetspartierna i Tidögemenskapen stakat ut en ny väg för Sverige vad gäller migrationspolitiken. Det handlar om att komma till rätta med de problem som beror på att asylinvandringen till Sverige under lång tid har varit omfattande och att tidigare regeringar inte har gjort tillräckliga insatser för att komma till rätta med de problem som har uppstått.

Vi som politiker har ett ansvar att skapa ett tryggt land för våra medborgare, och dagens förslag är ett nödvändigt steg för att skapa den trygghet som våra invånare förväntar sig.

Herr talman! I dagens debatt vill jag börja med att säga att de allra flesta människor som kommer till Sverige lever hederligt. De begår inga brott, de arbetar och de gör rätt för sig. De är en uppskattad del av det svenska samhället. Jag kan inte nog betona det.

Samtidigt måste vi ju inse att det finns en liten grupp som kommer hit, begår brott och missköter sig. Det är en grupp som inte respekterar lagar och regler eller ens anstränger sig för att bli en del av samhället. Alldeles för länge har den här gruppen kunnat fortsätta bete sig illa utan att det har fått några konsekvenser.

Det här har förstås, med all rätt, uppfattats som orättvist – speciellt för alla dem som har kommit hit och sköter sig. Det har skadat svenska folkets förtroende för migrationspolitiken, och det har varit helt kontraproduktivt

Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd

i arbetet för att komma till rätta med Sveriges omfattande utmaningar på integrationsområdet.

Sverige är ett välkomnande land. Många av oss är gästfria. Men det betyder inte att man kan komma hit och bete sig hur som helst. När man kommer och hälsar på följer man uppmaningarna från den som bjudit in, och man visar respekt.

Regeringen har från dag ett varit tydlig med att den som kommer hit och begår brott väljer bort en framtid i Sverige. Att man följer lagar och regler borde vara en självklarhet. Men det borde också vara en självklarhet att man sköter sig. Det är just det som regeringens förslag på skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd handlar om.

Herr talman! Förslagen bygger på den så kallade vandelsutredningen, som överlämnades i april 2025. Bakgrunden är att regeringen anser att den vandelsprövning som redan i dag görs när en person söker sig till Sverige är för begränsad, då den nästan uteslutande tar hänsyn till brottslighet.

Syftet har varit att skapa en skärpt reglering med större möjligheter att avlägsna utländska personer ur landet på grund av misskötsamhet eller bristande vandel. Men det har också varit att skapa större möjligheter att återkalla uppehållstillstånd även av andra skäl, till exempel om någon har lämnat vilseledande information för att få sitt uppehållstillstånd. Vi kristdemokrater och övriga partier i regeringsunderlaget anser att dagens möjligheter är för begränsade. Nu förändrar vi det.

Herr talman! Regeringen föreslår alltså helt nya krav på vandel. Det innebär att vandelsprövningen inte bara ska fokusera på främst brottslighet, utan även annan misskötsamhet ska kunna beaktas i större utsträckning.

Den nya vandelsprövningen kommer att genomföras i samband med ansökan om och förnyelse av uppehållstillstånd samt vid prövning av om en utländsk person ska få ett permanent uppehållstillstånd. Kraven ska gälla under en utländsk persons hela vistelse i Sverige, och ett uppehållstillstånd ska därför även kunna återkallas. Det betyder att kraven ska få betydelse för uppehållstillståndet under hela vistelsen i Sverige.

Viktigt att ha med sig i detta är att det i samband med en vandelsprövning alltid ska göras en helhetsbedömning i varje enskilt fall. I en sådan helhetsbedömning ska det vara möjligt att också väga in bristande vandel som en utländsk person har gjort sig skyldig till tidigare. Däremot ska bristande vandel som ägt rum före lagstiftningens ikraftträdande inte vara tillräcklig i sig för att återkalla ett uppehållstillstånd.

Herr talman! Vad omfattar då vandelsprövningen? Det handlar till att börja med om huruvida personen anses utgöra ett hot mot allmän ordning eller säkerhet. Naturligtvis handlar det också om brottslighet.

Vi för också in begreppet bristande vandel i övrigt. Det kan handla om ageranden och beteenden som samhället på ett övergripande plan tydligt motverkar, till exempel att man skuldsätter sig utan någon avsikt eller ansträngning att göra rätt för sig. Det kan också handla om att man försörjer sig på ett oärligt sätt, till exempel genom att organisera tiggeri och på det sättet utnyttja andra människor.

Det handlar också om överträdelse av regler, författningar och myndighetsbeslut, till exempel bidragsfusk eller att man inte betalar sina böter. Bidragsfusk är förstås olagligt redan i dag, men påföljden för den som fus-

Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd

kar blir oftast enbart att man får betala tillbaka det belopp man har fuskat till sig. Nu kan fuskandet få betydligt mer kännbara konsekvenser.

Yttranden ska inte anses utgöra grund för bristande vandel, men de kan vara en indikation på kopplingar till våldsbejakande extremism, som i sig kan utgöra bristande vandel.

Det finns en rad fenomen som inte omfattas av de nya förslagen. Det handlar om prostitution, missbruk och tiggeri. Det är en viktig distinktion för att markera att människor som i olika sammanhang är offer inte ska drabbas av lagstiftningen.

Herr talman! Ytterligare möjligheter för att återkalla uppehållstillstånd handlar om hot mot allmän ordning eller säkerhet, vilseledande uppgifter i ansökan eller ändrade förhållanden. Och begränsningar med hänsyn till vistelsetid tas bort.

Sammanfattningsvis föreslår regeringen alltså att det ska införas skarpa och tydligare krav på vandel för att man ska få och behålla ett uppehållstillstånd i Sverige.

Herr talman! Många söker sig till Sverige för att få ett bättre liv. Är de med och bidrar till samhällsgemenskapen ska det finnas goda möjligheter att stanna. Men vid bristande vandel ger dessa förändringar förutsättningar för att skapa ett tryggare Sverige.

Herr talman! När Tidösamarbetet ser till att göra förändringar som skapar ordning och reda i Sverige ställer sig oppositionen, liksom i många fall förut, vid sidan om. Men som vanligt spretar det tydligt. Vänsterpartiet och Miljöpartiet säger i vanlig ordning att det var bättre förr och att det ska vara som det alltid har varit. De säger nej till den förändring och de skärpta krav som nu föreslås för att öka tryggheten i Sverige. De avvisar regeringens förslag. Däremot har Centern och Socialdemokraterna en inriktning som i stora delar och viss mån ställer sig bakom detta. De röstar till exempel för själva lagförslaget, men de reserverar sig mot en del punkter.

Jag kan konstatera att Ola Möller i sina mycket kraftfulla och innehållsrika anföranden ofta bygger upp scenarier som likt Don Quijotes väderkvarnar inte finns. Den stora och strama migrationspolitik som Magdalena Andersson talar om verkar inte alltid finnas i Ola Möllers begreppsvärld. Ibland byggs uttalandena på vad som har hörts i någon intervju i stället för att titta på vad som står i propositionen.

Det är en kuliss som visar att Socialdemokraterna i mångt och mycket delar regeringens inriktning. Men vi kan fundera över om orden i talarstolen handlar om att förbereda för den kommande kaosregering i vilken man kommer att behöva anpassa sig till dem som i dag säger nej till förändringen. Som vanligt är det, trots mantrat om stram migrationspolitik, nog högst troligt att det i stället blir en stram kaospolitik i alla olika riktningar, om det mot förmodan skulle bli en ny regering.

Herr talman! Jag har ofta upprepat att Sverige behöver en stram, rättvis och ansvarsfull migrationspolitik. Det har vi kristdemokrater levererat tillsammans med övriga Tidöpartier. Vi tar ansvaret. Vi skapar ett tryggare Sverige och talar om vad förutsättningarna är för att få stanna i Sverige.

Med det yrkar jag bifall till utskottets förslag och avslag på alla motionsyrkanden.

Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd

Anf. 22 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Ingemar Kihlström har ett ansvar för konsekvenserna av den här lagstiftningen. Därför vill jag återkomma till frågan om beviskraven. Ludvig Aspling menade att det för att man ska bli utvisad på grund av bristande vandel ska räcka med sannolikt. Sannolikt innebär alltså att det är lite mer troligt än 50 procent.

Tycker Kristdemokraterna verkligen att det ska vara ett så lågt beviskrav? Det handlar om så allvarliga påföljder som att till exempel tvingas lämna sitt hem, sitt arbete och sitt liv, rycka upp barnen ur skolan och flytta till exempelvis Afghanistan, som har varit ett exempel som mycket väl kan bli aktuellt.

I förvaltningsrätten finns det ju olika beviskrav. Kan det verkligen stämma att regeringspartierna har kommit överens med Sverigedemokraterna om att det just här ska vara sannolikt som gäller? Det framgår nämligen inte i propositionen hur man har resonerat om beviskravet.

Man ställer alltså inte ett tydligt beviskrav som motiveras av de allvarliga konsekvenserna av det här för den enskilde. Man inför inte heller en strikt rätt för människor att själva försvara sig. Och man resonerar inte tydligt om med vilket uppsåt en person ska ha begått de här handlingarna och vem det är som ska bevisa det.

Det här bekymrar mig väldigt mycket, just eftersom det riskerar att inte uppfylla de krav på rättssäkerhet som vi har. Det är svårförutsebart och gör det svårt att försvara sig, och beviskraven är alldeles för låga.

Anf. 23 INGEMAR KIHLSTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Denna debatt visar tydligt på skillnaderna i den här kammaren. En stor majoritet, inklusive framtida samarbetspartner till Miljöpartiet i en regering, ställer sig bakom kravet på att den som kommer till Sverige och som nyttjar den gästfrihet som finns ska inte bara följa lagar och regler utan också visa att man vill vara en del av det svenska samhället.

Vi kan konstatera att vandelskravet finns i dag. Det används vid bedömningen av uppehållstillstånd.

Vi kan också konstatera att propositionen tydligt anger att det ska göras en helhetsbedömning. Precis som många talare redan har sagt: Om det finns verkställighetshinder och man har skäl för att stanna kommer man naturligtvis inte att utvisas.

I Miljöpartiets värld är det dock så här: Oavsett hur man beter sig, oavsett om man väljer att följa regler och oavsett om man kontinuerligt tar lån utan att vilja betala ska det inte göras någon bedömning av om man ska fortsätta ha möjlighet att vara en del av vårt samhälle.

Naturligtvis utvisar vi inte någon till en oviss och riskabel framtid. Det är också tydligt i propositionen att det inte handlar om ”misskötsamhet av bagatellartad karaktär”. Men om man tydligt ställer sig vid sidan om samhället anser en betydande majoritet i den här kammaren att man inte ska vara en fortsatt del av det här samhället. Jag kan bara beklaga att Miljöpartiet och Vänsterpartiet inte ser den kopplingen.

Anf. 24 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Jag tycker att nivån är lite låg på debatten. Jag ställer konkreta sakliga frågor om den proposition som Ingemar Kihlström och Viktor Wärnick är ansvariga för. Till svar får jag uppläsningar av något

Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd

slags förskrivna slagord om gästfrihet och att folk ska sköta sig. Ja, vi kan vara överens om att folk ska sköta sig. Men det vi pratar om nu är under vilka villkor människor ska riskera att slitas från hem, arbete och skolgång och utvisas till länder som Afghanistan och med vilka rättssäkerhetsgarantier sådana här förfaranden ska ske.

Jag tycker att det är rimligt att Ingemar Kihlström som företrädare för ett regeringsparti kan besvara de här sakliga frågorna. I stället ägnar han sig åt att påstå att Miljöpartiet tycker att man ska få stanna i Sverige oavsett hur man beter sig, vilket han själv vet inte är sant.

Jag vill ha svar på frågorna: Vilka beviskrav ska gälla? Varför har man inte tydliggjort rätten för människor att försvara sig inför domstol, när konsekvenserna kan bli så allvarliga? Det talas här om att man till exempel med flit tagit lån som man inte haft för avsikt att betala. Men i den domstolsprocess där det här ska avgöras har man inte rätt att försvara sig med hjälp av advokat. Det finns inget tydligt beviskrav. Det behöver inte vara ställt bortom rimligt tvivel att man haft detta uppsåt. Ludvig Aspling säger att det ska räcka att det är sannolikt – lite mer än 50 procents chans – att man gjorde det med flit. Håller Ingemar Kihlström verkligen med om att det är tillräckligt om det är lite över 50 procents chans att man gjorde det med flit och 40 procents chans att det var ett misstag?

Anf. 25 INGEMAR KIHLSTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Sverige har ett av de mest rättssäkra systemen i världen för bedömning av migrationspolitiska ärenden. Migrationsverket fattar beslut som kan överprövas i både migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen. Man kan även driva fall till EU-nivå. Vi kan konstatera att den rättssäkerhet som Annika Hirvonen ger sken av inte finns faktiskt finns. Det sker en vandelsprövning i dag. Det ska göras en helhetsbedömning av situationen, och det är inte enskilda ageranden som avgör om man får stanna i Sverige.

Men samtidigt måste vi vara tydliga. Om man befinner sig i Sverige ska man sköta sig. Det är också rättvist mot den stora majoriteten av dem som har kommit till vårt land – de som väljer att sköta sig, gå till arbetet, följa reglerna och kämpa för att bli en del av samhället.

Jag kan fortfarande konstatera att det finns en god grund för den nya propositionen, även om det naturligtvis finns politiska invändningar mot vissa delar. Sådan är ju politiken. Vi är inte överens om allt.

Det finns också en tydlig inriktning. Om man sköter sig, följer reglerna och naturligtvis inte utgör ett hot mot Sverige ska man kunna vara kvar. Men om man inte gör det finns det, efter att det gjorts en helhetsbedömning av ens liv och förutsättningarna i fråga om vandel, en möjlighet – kanske en berättigad möjlighet – till utvisning. Jag tycker att det är rättssäkert utifrån premisserna i propositionen och tillstyrker det. Beklagligtvis ställer sig Miljöpartiet vid sidan om och säger nej till hela propositionen.

Anf. 26 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik:

Herr talman! Jag vill börja på samma sätt som i replikskiftet med Viktor Wärnick och påpeka att Ingemar Kihlström inte svarade på Annika Hirvonens frågor. Man kan ju undra varför ingen från regeringspartierna kan svara på de här frågorna, som handlar om det basala i lagstiftningen.

Är det så att de inte vågar göra det? Det här tycker jag att väljarna kan ta med sig.

Vi hörde tidigare Sverigedemokraterna prata om att familjer tyvärr får vara tillsammans i det här landet. Sverigedemokraterna är alltså det största partiet i regeringskonstellationen och ska ha migrationsministerposten och många andra poster i den blivande regeringen om Tidö vinner. Vi vet att regeringen numera i mycket större omfattning vill skicka barn i förvar utan att de begått brott. Vi vet också att man utvisar kristna konvertiter. Är det här verkligen den politik som Kristdemokraterna vill ha?

Vi är inte emot att de som verkligen är brottsliga etcetera åker ut. Men det är inte bara det vi ser nu. Vi ser ju en helt annan grej. När Kihlström i debatten pratar om att det ska vara ordning och reda är vi med, men det är inte ordning och reda. Det är inte tydligt vad som gäller.

Kopplat till medborgarskap finns begreppet ”skötsamt och hederligt”. Varför kan vi inte använda det i den här lagstiftningen? Då blir det tydligt. Det har definierats i domstolar vad det innebär, och vi har använt det i annan lagstiftning. Varför räcker inte det på det här området också? Varför måste man införa ett diffust begrepp? Det skulle jag gärna vilja höra från Kristdemokraterna.

Anf. 27 INGEMAR KIHLSTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Ledamoten Paarup-Petersen säger att vi inför ett nytt begrepp, men det är ju inte så. Det finns redan i dag ett vandelsbegrepp i den hantering som vi har, till exempel av ansökningar om uppehållstillstånd. Som jag sa i mitt huvudanförande tycker vi att det begreppet är för smalt. Vi breddar det. Vi lägger fram en proposition där vi föreslår att fler punkter ska vägas in i den enskilda bedömningen när man ser till alla olika punkter som finns.

Jag kan likt min kollega Wärnick konstatera att Centerpartiet ställer upp på lagförändringen. Det här behövs i Sverige för att vi ska skapa rättvisa för alla de fäder och mödrar som har kommit till Sverige och väljer att sköta sig, gå till arbetet och följa reglerna men kan se att till exempel grannen underlåter att göra det utan att det får någon konsekvens. Det handlar ju om att det ska vara rättvisa och klara regler. Därför behöver vandelsbegreppet breddas och dessa förändringar genomföras.

Ledamoten Paarup-Petersen lyfter fram en del andra saker också, men jag kan konstatera att det har gjorts mycket mer för till exempel kristna konvertiter under dessa fyra år än under de åtta åren med den tidigare regeringen, som ledamot Paarup-Petersen stödde. Jag kan konstatera att vi får saker gjorda i praktisk handling och inte bara säger stora ord i talarstolen. Är vi nöjda? Nej. Kommer vi kristdemokrater att agera i olika ärenden nu i valrörelsen? Absolut. Men vi ser till att leverera. Vi står inte och säger tomma ord i en talarstol. Vi ser till att det blir praktisk handling.

Anf. 28 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik:

Herr talman! Det är utmärkt att man ser till att det blir praktisk handling i politiken, men frågan är om det också är bra handling. Det är den andra väsentliga delen. Svaret är att det inte är bra handling fullt ut.

Jag kan ge ännu ett exempel. En man är gift och har barn här. Han ansöker om permanent uppehållstillstånd. På grund av det som Migrationsverket kallar upprepad och likartad brottslighet nära i tid, i det här

Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd

fallet två trafikböter 2023 och 2025, får han nej på sin ansökan. Motiveringen är att hans misskötsamhet talar för att det är för tidigt att dra slutsatsen att han inte riskerar att återfalla i brottslighet. Det är alltså åter fråga om två trafikböter.

Det är enligt Kristdemokraterna inte hårt nog för vandelsbegreppet som ska införas, som är ännu mer diffust och ännu hårdare. Också Annika Hirvonen har ställt frågor om det. Vad innebär det egentligen för nivå i praktiken? Var finns möjligheterna till överklagande? Vad finns det för rättssäkerhet för de här individerna? Det är människor med familjer.

Majoriteten av Sveriges befolkning kör för fort enligt Trafikverket. Det gör säkert också invandrare. Det är lite så det är. Jag tror också att majoriteten av dem som är i kammaren just nu kör för fort ibland. Det är kanske en som inte har körkort.

Den typen av brottslighet ska nu bestraffas ännu hårdare och ska i ännu större omfattning kunna leda till utvisningar. Hur påverkar den nya lagstiftningen den typen av fall? Det har jag försökt att få svar på också från andra. Men det går inte att få ett svar.

Kan Kristdemokraterna svara på om det i framtiden ska räcka eller inte för att en sådan människa ska bli utvisad?

Anf. 29 INGEMAR KIHLSTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Det är ett retoriskt knep att ta till ett enskilt fall där vi inte på något sätt har den fullständiga bilden.

Migrationsverket gör sina bedömningar. Dessa bedömningar går det att få överprövning på i domstol. Jag tänker inte i den här talarstolen ge mig in i det enskilda fallet och bedöma det.

Det kan vara så att Niels Paarup-Petersen gör sina fortkörningar. Det kan vara så att Niels Paarup-Petersen väljer att ta ett lån. Man gör de facto en samlad bedömning.

Vi lämnar till våra myndigheter att göra bedömningar. Vi stiftar lagar och skapar regler. En betydande majoritet i den här kammaren menar att det finns för små möjligheter för myndigheterna att bedöma om en person ska vara kvar i Sverige eller måste återvända till sitt ursprungsland.

Man väger in saker. I det här fallet lyftes det fram att det fanns en familj. Det kan finnas andra saker. Det kan naturligtvis finnas orsaker. Det är därför det är viktigt att det görs en individuell bedömning.

Jag är inte den person som ska avgöra det, och jag tycker inte att politiker ska vara de som avgör det. Vi ger grunden för att göra en bedömning. Den kommer att kunna överprövas rättssäkert, precis som man gör med vandelsbedömningar i dag när människor ansöker om uppehållstillstånd.

Vi behöver göra mer för att se till att det blir kännbara konsekvenser för de människor som kommit hit och som väljer att stå vid sidan av samhället. Det är vi på Tidösidan överens om. Centern är i princip överens med oss om det även om det inte låter så i talarstolen.

Centern kommer att trycka på ja-knappen vid omröstningen. Vi kan konstatera att vi är överens, men det låter inte så.

Anf. 30 TONY HADDOU (V) replik:

Herr talman! Från regeringens sida har många av svaren handlat om dem som begår brott. Ordet gästfrihet har varit återkommande, även från Kristdemokraterna.

Nu inför regeringen regler som gör att människor i högre grad ska låsas in. De ska i högre grad fattiggöras som asylsökande, och de ska i högre grad bli av med fri- och rättigheter. De ska i högre grad få begränsningar i att röra sig fritt i Sverige. De ska leva inom ett avgränsat område och så vidare.

Gästfrihet måste väl ändå innefatta ordet frihet. Det är vad regeringen fråntar människor. Jag vet inte hur mycket av gästfriheten som är kvar sedan man i förra veckan beslutade om migrationspakten.

Regeringen lade sig på en nivå där man behandlar asylsökande så illa som man bara kan. Jag tycker att regeringen i den här debatten ska passa sig lite för att använda ordet gästfrihet.

Ledamoten talade om den som kommer hit och begår brott och så vidare. Han talade sedan om att sköta sig. Då frångår man det straffrättsliga ansvaret, och i stället handlar det om levnadssätt och så vidare. Man kan undra hur legitim lagstiftningen är.

Det jag kom att fundera på var det som ledamoten var inne på i sitt anförande om den som skuldsätter sig. När man inför sådana begrepp gör det allting lite mer rättsosäkert och godtyckligt.

Människor kan ha ekonomiska svårigheter, som många har under den här regeringen. De lever under fattigdom, har det ekonomiskt väldigt knapert och svårt och lever i en utsatt situation. Kommer en sådan person att utvisas för att den har varit tvungen att skuldsätta sig?

Anf. 31 INGEMAR KIHLSTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Ordet gästfrihet verkar ha en bred betydelse. Enligt min betydelse handlar det om att den som kommer till någon väljer att följa de regler som gäller på den plats de kommer till. Det är inte något konstigt med att vi sätter upp regler för hur vi ska bete oss mot varandra och beslutar om hur lagarna är.

Det handlar om att människor väljer att kontinuerligt utnyttja systemet, till exempel genom bidragsfusk eller genom att inte betala de böter de får. De kan ta lån utan att ha någon ambition att betala tillbaka.

I Vänsterpartiets Sverige verkar det vara okej att komma hit så att man får utnyttja systemet. Det är till skillnad från den absolut stora majoriteten som kommer hit som väljer att försöka följa reglerna.

Ledamoten Haddou nämner dem som lever i fattigdom. Ett antal familjer har det väldigt knapert. Det är inte så att alla de familjerna kontinuerligt tar lån eller väljer att ställa sig vid sidan av reglerna. De kämpar på. Under den här regeringen har de fått det bättre. Det är konstaterat att vi har den lägsta barnfattigdomen i Sverige på tio år.

Det handlar också om att vi sätter upp tydliga regler. I det här fallet ställer Vänsterpartiet sig vid sidan om. De säger: Kom gärna till Sverige och gör vad du vill. Missköter du dig kan du vara kvar. Det kan vara tänkbart att det inte gäller om du gör något brottsligt, men i övrigt kan du vara kvar.

Vad säger det till alla dem, fäder och mödrar, som gör allting rätt och försöker att bli en del av Sverige? Är det inte att visa en total nonchalans mot dem som verkligen sköter sig?

I mitt Sverige gör man sin plikt och kan kräva sin rätt. Så verkar det inte vara i Vänsterpartiets Sverige.

Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd

Anf. 32 TONY HADDOU (V) replik:

Herr talman! Det är precis samma talepunkter som upprepas nu som tidigare har sagts till Miljöpartiet, och de har även sagts av Moderaterna. Det gör man i stället för att svara på frågan, som nu exempelvis gällde den som skuldsätter sig.

Det finns inga tydliga juridiska definitioner av detta. Det överlämnar regeringen till domstolarna. Det är rättsosäkert och godtyckligt. Vi vet inte vad som gäller när vi lagstiftar i kammaren, och det vet inte heller regeringen.

Det finns ingen förutsägbarhet över huvud taget. Människor vet inte om de åker dit för vandel eller inte om de har tagit lån två gånger och kanske har böter sedan länge. De vet inte om de åker dit vid helhetsbedömningen eller inte.

Det finns ingen förutsägbarhet över huvud taget i lagstiftningen. I alla svar man får är det en harang och en lång utläggning om att alla som kommer till Sverige ska få göra som de vill enligt oppositionen. Det är inte seriöst, och det är för den delen inte sakligt heller.

Nu är vi i en situation där regeringen trycker igenom vandelskravet med all den kritik som har kommit. I stort sett alla remissinstanser har kritiserat detta. Det är ett förslag som slår mot dem som uppenbart har det svårast.

Det handlar inte om brott, utan det handlar om levnadssätt. Det är framför allt där som kritiken har kommit mot regeringen. Jag tycker inte att det är legitimt att ha det i lagstiftningen över huvud taget.

Den som skuldsätter sig och kanske lever i ekonomisk utsatthet, kanske har tagit lån eller har böter, riskerar helt enkelt att utvisas. Är det vad ledamoten säger, så att vi får något hum om det över huvud taget?

Anf. 33 INGEMAR KIHLSTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Nej, jag kommer inte att ge något klart besked. Vi politiker ska inte gå in och detaljstyra.

Vi ger större möjligheter att göra en helhetsbedömning. Det behövs fler kriterier för att bedöma om en person väljer att bli en del av samhället eller kontinuerligt ställer sig vid sidan om. Som tidigare har sagts görs det en individuell bedömning utifrån de förutsättningar som finns.

Jag kan också konstatera att Vänsterpartiet trots att man för en argumentation inte presenterar något alternativ. I princip säger man att det är tillräckligt bra som det är i dag. Man säger nej till förändringen, och man har kommentarer om ett antal delförslag, men man säger att situationen i dag är bra. Vi kan konstatera att Vänsterpartiet nog helst skulle vilja vända tillbaka till den situation som rådde före 2016.

Vi kan också konstatera att det finns en tydlig majoritet. Jag tänker på de tilltänkta samarbetspartierna för Vänsterpartiet om partiet, till min förskräckelse, skulle vara en del av regeringsunderlaget och kanske till och med inneha migrationsministerposten. Vad kommer kravet då att vara? Kommer det att handla om att stryka de vandelskrav som Centerpartiet och Socialdemokraterna nu till stora delar ställer upp på? Vi kan bara befara att kaos kommer att utbryta den dag man börjar förhandla.

Jag är tydlig med att den gästfrihet jag visar och det skydd vi ska ge till den som verkligen har behov också kommer med krav – krav på att göra det man kan för att bli en del av samhället.

Sedan behöver vi politiker naturligtvis göra ytterligare. Vi kan aldrig vara nöjda med vad vi har gjort, utan vi behöver erbjuda ytterligare möjligheter till språk, integration och arbete. Men det är tydligt vad vi säger när vi talar om vilka regler som ska gälla för att man ska få vara kvar i Sverige kontinuerligt. Det, herr talman, tycker jag är relevant.

Anf. 34 OLA MÖLLER (S) replik:

Herr talman! Ledamoten Kihlström började tala om Don Quijote. Det fick mig att fundera lite på den litterära historien och på vilken karaktär jag skulle vilja ikläda mig. Jag kom då osökt att tänka på Aljosja Karamazov i Dostojevskijs *Bröderna Karamazov.* Jag vet inte om ledamoten har läst den, men jag tänkte att vi kan ta upp lite av karaktärens tankar kring moral och gott leverne.

Narkotikabrott, barnpornografi, nazism i ett antal fall, hets mot folkgrupp, förlust av vapen, umgänge med gängkriminella, grovt förtal och ett antal förlorade körkort – det är summan av Tidöpartiernas regeringsunderlag. Och det är inte enskilda fall, herr talman, utan det handlar om en samlad bedömning av det hela, som ledamoten Ingemar Kihlström efterfrågade.

Jag skulle vilja ställa den relevanta frågan: Skulle Ingemar Kihlström säga att regeringsunderlaget har god vandel i sitt leverne?

Anf. 35 INGEMAR KIHLSTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Det är alltid intressant att höra ledamoten Möller i talarstolen. Han väljer som vanligt att göra en sidosväng och köra in på ett växelspår som handlar om något helt annat än vad debatten handlar om.

Nu handlar det om vilka regler som är relevanta för dem som har fått möjligheten att få uppehållstillstånd här i Sverige. Det är också lite spännande eftersom ledamoten Ola Möller i mångt och mycket delar den inriktning som regeringen har. Ola Möller ger sig ut i landskapet och hittar ett antal svenska medborgare som har gjort olika saker – något som jag inte har tänkt värdera i den här debatten. Här talar vi om dem som har fått möjligheten att komma till vårt land. Det handlar om dem som även ledamoten Ola Möller tycker att det är rimligt att ställa relevanta krav på.

Man skulle kunna ställa frågan tillbaka till ledamoten Möller: Är de krav som ställs i propositionen relevanta? Är svaret ja – hur ser då ledamoten Möller möjligheten till att vidmakthålla dessa krav efter valet när två av de tänkta samarbetspartierna så tydligt ställer sig vid sidan om och gör tummen ned? Det handlar inte bara om någon liten justering, utan de säger klart nej.

Jag tycker att detta är en relevant fråga att ställa i den här debatten: Tycker Ola Möller att han ser en framtid med ett regeringsunderlag där delar av underlaget ställer sig vid sidan om när vi, och även ledamoten Möllers parti, ställer sig bakom skärpta krav för att vidmakthålla ett uppehållstillstånd? Det, herr talman, är relevant för debatten.

Anf. 36 OLA MÖLLER (S) replik:

Herr talman! Plötsligt känns det mer som att jag borde ikläda mig min tidigare roll som fotbollsdomare och utvisa ledamoten Ingemar Kihlström, för det här var över huvud taget inte kopplat till den fråga jag ställde.

Jag noterar, herr talman, att ledamoten inte vill värdera. Nu ser jag att Sverigedemokraterna kommer fram till Ingemar Kihlström i talarstolen för att ge tips om hur Kristdemokraterna ska svara. Det är så Tidösamarbetet fungerar, mina vänner! Tack, Ludvig Aspling, för manövern att gå fram till ledamoten och visa upp telefonen! Ludvig Aspling har ju tidigare visat lappar härinne när han vill berätta för sina Tidökamrater vad de ska tycka.

Låt mig återgå till frågan. Eftersom ledamoten inte ville värdera dessa exempel kan vi pröva något annat. Tänk er att man i stället som arbetskraftsinvandrare betalar oxfilén och spriten med skattepengar som skulle ha använts i den lokala kommunen eller att man skippar förmånsbeskattningen för detta. Tänk er att man väljer att driva en trollfabrik där man attackerar minoriteter och undergräver demokratin i det här landet. Om man är arbetskraftsinvandrare och gör detta – skulle det ligga till grund för bristande vandel?

Ledamoten svajar när det gäller uttalanden. Alla andra har hållit linjen att det är olagliga uttalanden som ska gälla, men ledamoten sa de facto i sitt anförande att det kan handla om kopplingar till extremism om man säger något som inte är olagligt. Hur ser ledamoten på uttalanden om att samer och judar inte är svenskar eller att man ska riva moskéer? Skulle det, om det uttalades av en arbetskraftsinvandrare, kunna tyda på kopplingar till extremism?

När det gäller samarbetet i regeringen kommer den strama migrationspolitiken såklart att ligga fast.

Anf. 37 INGEMAR KIHLSTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Det är spännande att man kan hamna så vid sidan om i en debatt. Det är också spännande att man likt Ola Möller, fast man sitter med näsan tryckt mot väggen i glashuset, kastar så många stenar.

Jag skulle kunna prata om trollfabriker, lotteriverksamhet och alla de saker som har hänt inom ett visst parti, men jag väljer att inte göra det. Jag väljer att hålla mig till debatten.

Det är helt korrekt som ledamoten Ola Möller säger: Ett yttrande kan vara förbundet med våldsbejakande extremism. I mitt Sverige är det relevant att det vävs in i bedömningen om man har koppling till våldsbejakande extremism. Jag tolkar det så att också ledamoten Möllers Sverige bör ha ett antal kriterier för att människor ska få behålla sitt uppehållstillstånd.

Det är talande att Möller i repliken likt Don Quijote ger sig ut i ett landskap där han skapar några nya väderkvarnar att storma emot. Jag tycker att det är lite beklämmande.

Jag tycker att det är bättre att säga och konstatera att det spretar rejält i frågan, och i andra frågor, i det regeringsunderlag som ledamoten Möller representerar. Svansföringen kan vara hög, men vi kommer att se ett rödgrönt kaos om Sverige, till min förskräckelse, skulle få en sådan regering efter valet.

Vi hanterar våra frågor, och vi hanterar våra ledamöter i Kristdemokraterna. Jag ser att vi kan föra en lagstiftning i hamn som ökar tryggheten i Sverige. Jag konstaterar också att ledamoten Möller till stora delar stöder detta, och det är positivt. Det är det den här debatten handlar om.

Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd

Anf. 38 NIELS PAARUP-PETERSEN (C):

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation 5.

För Centerpartiet är ordning och reda i migrationspolitiken en grundprincip. Det är det även att se att det är människor vi har med att göra. Det är en bra kombination. Det innebär att ett nej måste vara ett nej, herr talman, men också att ett ja måste vara ett ja. Ett ja får inte heller förvandlas till ett nej på grund av godtycklighet. De som följer reglerna, arbetar och gör rätt för sig ska kunna veta att det beslut de fått av staten gäller.

Centerpartiet ser därför med stor oro på hur regeringen och Sverigedemokraterna steg för steg urholkar tryggheten för dem som sköter sig och bidrar. Ett tydligt exempel på det är att permanenta uppehållstillstånd ska kunna rivas upp och att människor som arbetar och försörjer sig riskerar utvisning på grund av godtyckliga lönegolv. Tonåringar som växt upp i Sverige kastas ut. Och nu handlar det om vandel. Detta är en politik som inte är till för att integrera människor utan för att skrämma dem.

Herr talman! Centerpartiet menar att politiken måste kombinera medmänsklighet med ordning och reda. Den som sköter sig och bidrar till samhället ska också ges en tydlig och trygg väg framåt och inte behöva leva i konstant ovisshet och rädsla för att när som helst kunna utvisas. Det är en ganska rimlig grund. Men regeringen väljer en annan väg, skapar oreda i migrationspolitiken och missar fullständigt individernas perspektiv. Det, herr talman, skadar också Sverige i grunden.

Vi är överens om att det tidigare har varit för svårt att utvisa någon. Vi har sett att brottslingar som begått grova brott fått vara kvar. Men vi ser nu också att regeringen fullständigt överdriver denna inriktning.

Centerpartiet delar regeringens grundinställning att det ska få konsekvenser att inte följa lagarna här i Sverige. Att neka eller återkalla ett uppehållstillstånd är dock en av de mest ingripande åtgärder som staten kan vidta mot en enskild. Det måste därför göras med stor noggrannhet och baseras på tydliga, förutsägbara och rättssäkra grunder.

Vi anser att personer som brister i regelefterlevnad ska kunna få sitt uppehållstillstånd nekat eller återkallat exempelvis om man missbrukar välfärdssystemen, är kriminell, är extremist eller vad det nu kan vara, inte minst om man har samröre med kriminella nätverk eller våldsbejakande organisationer. Men samtidigt som vi ställer oss bakom detta, herr talman, måste vi också kunna säga att regeringens vandelsförslag fullkomligt brister i fråga om rättssäkerhet, proportionalitet och förutsägbarhet. Vi har tidigare pratat om litterära klassiker, och detta skulle man nog kunna kalla kafkaartat.

Förslagen riskerar att leda till godtycke och skapar en fundamental otrygghet för individer som har byggt sina liv här i Sverige. Det är mycket allvarligt. Det är inte så vi gör i Sverige – i alla fall inte till nu, när det svenska har satts åt sidan till fördel för det sverigedemokratiska.

Herr talman! Regeringen har vägrat lyssna på alla remissinstanser och föreslår att detta vandelskrav ska införas trots att ingen vet vad det faktiskt innebär rent juridiskt. Såväl jag som andra har frågat alla regeringspartiföreträdare som hittills varit uppe i talarstolen var gränserna går etcetera. Ingen kan svara. Det är en stor utmaning. Regeringen vägrar förtydliga hur man ser på detta.

Hur ska en vanlig människa kunna leva upp till Sverigedemokraternas känsla för vandel när det inte ens framgår av lagen vad det innebär och när

Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd

regeringen inte kan svara på det? Det vet vi inte. Och hur länge ska historiska synder räknas? Det får vi inte heller något svar på. Hur smal är dygdens smala stig? Ingen vet.

Herr talman! Det är helt enkelt dålig lagstiftning. Därför röstar vi för själva principen men är också väldigt tydliga med att det sätt på vilket man gjort detta inte håller.

Herr talman! Vi har redan begreppet skötsamt och hederligt levnadssätt i svensk lagstiftning, till exempel som krav för medborgarskap. Det är ett begrepp som är tydligt kodifierat i lag och som man alltså som individ har en chans att leva upp till. Varför inte använda det i stället, som Centerpartiet har föreslagit? Vad är det med vandel som är så viktigt för regeringen att skötsamt och hederligt inte räcker? Kan vi kanske få ett svar från Liberalerna på varför vandel är så mycket bättre än skötsamt och hederligt? Det måste man ju ha en tanke om när det nuvarande inte räcker. Man måste ha en idé om varför man är för detta. Eller blir det tyst som vanligt när man har vikt ned sig?

Herr talman! Jag är medveten om att regeringen inte bryr sig om Lagrådets kontinuerliga och massiva kritik, så som vi sett gång på gång, precis som man inte bryr sig det minsta om rättssäkerhet. Men jag vill ändå återge vad Lagrådet säger här, så att det kommer med.

Lagrådet framhåller att lagtexten inskränker sig till att på olika sätt ange att det ska vara fråga om bristande vandel, som får sägas vara en allmänt hållen och relativt vittomfattande bestämning. Det innebär att en enskild inte kan förstå vad som i detta sammanhang kan leda till negativa konsekvenser för honom eller henne. En så ingripande åtgärd som återkallelse av ett tillstånd bör ha tydligt stöd i lag.

Lagrådet säger alltså i klartext: Man kan inte veta vad som gäller för att leva upp till kraven på vandel. Det är kasst, herr talman! Lagarna som ska få folk utvisade för bristande vandel är lika oklara som faktureringen från Sverigedemokraternas fester. Det håller inte.

Sverige ska självklart utvisa kriminella invandrare, herr talman. Det är ingen fråga. Men att skapa lagar som bara är till för att få alla invandrare att känna sig konstant rädda och ovälkomna är vidrigt.

Redan i dag har vi, som nämnts tidigare, sett en kille få nekat uppehållstillstånd av Migrationsverket på grund av två fortkörningsböter – inga andra brott. Han arbetar i ett bristyrke. Arbetsgivaren är jättenöjd. Han har fru och barn i landet. Nu får han inte stanna här för alltid på grund av två fortkörningsböter med två års mellanrum, 2023 och 2025.

Det är alltså där vi redan är. Man kan inte som invandrare gå runt och göra vad man vill och stanna kvar för evigt. Nej, två fortkörningsböter kan räcka för ett nekat uppehållstillstånd. Och vi pratar inte om en fartdåre här; vi pratar om en som kör som vi andra ofta gör. Hälften av Sveriges befolkning kör för fort på Sveriges vägar. Men det är ändå på den nivån vi är redan i dag, innan vandeln – denna absurditet – införs.

Vi ska alltså ha ett vandelskrav, tycker regeringen. Då är det rimligt att fråga: Hur lätt ska man nu kunna utvisas? Det handlar inte om enskilda fall, som man försöker undvika frågan med. Frågan är: Vad *vill* regeringen att det ska innebära? Det är det jag försöker få svar på, herr talman. Vad vill regeringspartierna? Vad är syftet? Man måste ju ha tagit fram den här lagstiftningen med ett syfte och en tanke om vad konsekvenserna ska bli. Man kan inte bara lägga det på någon myndighet och säga: Vi får se vad

det blir. När man skärper reglerna måste man veta vem det är som i dag får vara kvar som ska ut.

Några saker i lagstiftningen, till exempel detta med koppling till terrorism, är vi med på – självklart! Men de andra bitarna – kanske inte.

Låt mig ställa några konkreta frågor. Hur lite menar Moderaterna att individens rätt ska räknas? Ska man få den rättssäkerhet som har varit uppe gång på gång? Hur rädda menar Liberalerna att våra invandrare ska vara för att göra ett enda snedsteg? Hur lättvindigt menar Kristdemokraterna att familjer ska rivas sönder? Jag tycker att det vore rimligt att få svar på de här frågorna.

Tidigare kunde man kalla er borgerliga. För en del kanske det inte gäller längre, när nu rättssäkerheten väger så lätt.

Jag gissar helt ärligt att regeringspartierna inte vågar svara på de här frågorna. Eller jag kanske ska vara snäll, herr talman – de kanske bara inte kan svara på dem. De vet ju inte heller vad deras vandelskrav faktiskt innebär. Det, herr talman, borde kanske räcka för att inte införa det. Och det räcker helt säkert för att Centerpartiet ska vilja att det försvinner efter valet.

Anf. 39 PATRIK KARLSON (L):

Herr talman! Ett samhälle håller inte bara genom sina rättigheter. Det håller också genom sina förväntningar, genom att den som kommer hit förväntas följa våra lagar, respektera våra grundläggande värderingar och leva hederligt. Det är varken märkligt eller kontroversiellt i sig. Det är själva grundvillkoret för att allt vi håller kärt i vårt land inte ska försvinna.

Under alltför lång tid har svensk migrationspolitik präglats av en märklig försiktighet inför just detta. Vi har ställt frågor om skyddsskäl, arbete och anknytning – vilket vi självklart ska göra – men vi har i alldeles för liten utsträckning tagit fasta på något som de flesta människor uppfattar som fullständigt självklart: att den som vill leva i Sverige också ska sköta sig och respektera våra värderingar, att uppehållstillstånd inte bara är en administrativ status i systemet utan också bygger på ett ansvar och att rätten att vistas här inte är frikopplad från hur man faktiskt lever här.

Propositionen *Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd* innebär att en utlännings vandel i ökad utsträckning ska kunna beaktas när uppehållstillstånd beviljas, förnyas och återkallas.

Herr talman! Om en människa vill bygga sitt liv i Sverige är det rimligt att samhället kan ställa krav – inte bara på att papperen i sig är i ordning den dag ansökan lämnas in utan också på att personen inte missköter sig, inte ägnar sig åt kriminalitet, inte försörjer sig oärligt och inte visar en uppenbar ovilja att följa de regler som gäller här.

Det är en fullständig självklarhet att rätten att stanna i landet måste hänga ihop med krav på skötsamhet. Det är lika självklart som att medborgarskapet förutsätter ett hederligt levnadssätt och som att den som kommer hit inte bara ska ha rättigheter utan också skyldigheter.

Herr talman! I dag tar vandelsprövningen nästan uteslutande hänsyn till brottslighet. Det är alltför snävt. Regeringens förslag utgår från att också annan allvarlig misskötsamhet måste kunna få betydelse. Därför ska det framöver särskilt kunna beaktas om en utlänning utgör ett hot mot allmän ordning eller säkerhet, har dömts för brott eller i övrigt har brustit i

Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd

sin vandel. Det huvudsakliga syftet är att skapa större möjligheter att avlägsna personer ur landet på grund av sådan misskötsamhet.

Det gäller som sagt exempelvis hot mot allmän ordning eller säkerhet, såsom stöd till internationell terrorism, extremistiska sympatier eller kopplingar till våldsbejakande organisationer. Det gäller brottslighet, även när den är mindre allvarlig, till exempel enstaka bötesbrott. Det gäller också bristande vandel i övrigt, såsom bidragsfusk, svartarbete, att inte betala böter, att skuldsätta sig utan avsikt eller ansträngning att betala och göra rätt för sig samt att organisera tiggeri.

Det här är viktigt. Vi talar om beteenden som samhället redan i dag motverkar. Vi talar inte om privata egenheter eller diffusa moraldomar, utan vi talar om handlingar och levnadssätt som uppenbart har negativa konsekvenser för andra människor eller för samhället i stort.

Det handlar om människor som lurar välfärdssystemen, som försörjer sig genom svartarbete, som inte följer myndighetsbeslut, som inte gör rätt för sig och som i vissa fall hotar ordning och säkerhet. Att en sådan livsföring ska kunna påverka rätten att vistas i Sverige är inte särskilt radikalt.

Herr talman! Regeringen har samtidigt varit tydlig med vad som inte ska omfattas. Det har också betydelse i debatten. Prostitution, missbruk och tiggeri ska inte läggas till grund för bedömningen av bristande vandel. Det klargörs också att yttranden i sig inte ska kunna utgöra bristande vandel, men yttranden kan bekräfta eller förstärka bilden av kopplingar till våldsbejakande eller extremistiska organisationer – när den kopplingen visar sig vara brottslig. Det är endast straffbara yttranden som ska kunna läggas till grund för bedömningen.

Detta är avgörande eftersom kritiker gärna låtsas som att regeringen öppnar för godtycke. Men det är inte det som sker. Det som sker är att regelverket förändras så att också annan allvarlig misskötsamhet än just brottslighet kan vägas in. Och det görs inom ramen för individuell prövning, proportionalitet och möjlighet till överklagande.

Herr talman! En av de stora invändningarna gäller själva ordet vandel. Man säger att det är gammaldags, diffust och rättsosäkert. Men problemet här är inte ordet.

Det finns människor som inte är dömda för de grövsta brotten men som ändå lever på ett sätt som tydligt visar att de inte respekterar de regler och förväntningar som ska gälla för att få stanna i Sverige. De personerna ska inte skyddas av ett alltför snävt regelverk bara därför att misskötsamheten råkar falla utanför den traditionella brottskatalogen.

Det är just därför regeringen använder begreppet vandel; för att tydliggöra att det handlar om en bredare bedömning av hur en person lever sitt liv i det här landet.

Herr talman! Det är också viktigt att nämna några ord om rättssäkerheten.

Regeringen har i propositionen tydliggjort vilka typer av omständigheter som ska kunna beaktas, hur de ska förstås och att det alltid ska göras en helhetsbedömning. Skälen för att neka eller återkalla ett tillstånd ska vägas mot utlänningens anknytning till Sverige. Ju starkare anknytning, desto allvarligare vandelsbrister krävs. Hur långt tillbaka i tiden en brist ligger ska också beaktas.

Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd

Vandelsprövningen ska dessutom kunna överklagas till domstol. Detta är viktigt att hålla fast vid. Det ska finnas fler möjligheter att agera mot misskötsamhet, samtidigt som den individuella prövningen ligger fast.

Propositionen innebär också att uppehållstillstånd ska kunna återkallas i fler fall än i dag. Det gäller till exempel när någon annan än utlänningen medvetet har lämnat oriktiga uppgifter eller förtigit omständigheter av betydelse för att få tillstånd, eller när förutsättningarna för tillståndet inte längre är uppfyllda.

Ett uppehållstillstånd kan inte vara något man får på felaktiga grunder och sedan behåller. Den som har fått stanna här på fel premisser eller som senare visar sig inte uppfylla villkoren ska inte kunna gömma sig bakom byråkratin.

Herr talman! Det som återkommer i mycket av kritiken är samma gamla visa. Man vill gärna tala om ansvar, men inte ställa krav. Man vill gärna tala om regler, men inte om följderna när regler bryts. Man vill gärna tala om rättigheter, men mer sällan om skyldigheter. Det är just den hållningen som har bidragit till att svenska regelverk under lång tid varit för svaga på det här området. Och det är just den hållningen regeringen nu bryter med.

Herr talman! Det ska inte krävas att en människa begår grova brott för att staten ska reagera. Det ska inte vara så att bidragsfusk, svartarbete, uppenbar regelefterlevnad i sönderfall eller kopplingar till extremistiska miljöer möts med en axelryckning så länge personen inte passerat en alltför hög tröskel. Det skickar helt fel signaler.

Vi menar att den som vill leva i Sverige också måste leva upp till grundläggande krav på vandel. Vi menar att misskötsamhet ska få konsekvenser, vi menar att reglerna ska vara skarpare och tydligare och vi menar att detta är nödvändigt både för rättsstatens skull och för legitimiteten i migrationspolitiken som helhet.

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 40 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik:

Fru talman! Trevlig söndag! Jag vill börja med att yrka bifall till reservationerna 2 och 4. Det var inte så tydligt tidigare – ja, det var tydligt men fel, kan jag också säga, om jag ska vara ärlig.

Min fråga till Liberalerna är enkel. I dag ska vandelsbegreppet införas, trots stora reservationer från i stort sett alla remissinstanser. Jag har följande fråga, som jag också tog upp i mitt anförande i talarstolen: Varför räcker inte begreppet skötsamt och hederligt levnadssätt? Vad är det som inkluderas i vandel som är så viktigt att det andra begreppet inte räcker? Liberalerna måste ha en tydlig bild av vad det är för extra man får med begreppet vandel men inte med begreppet skötsamt och hederligt levnadssätt som gör att vandel måste användas.

(TREDJE VICE TALMANNEN: Ska det alltså inte vara något bifallsyrkande till reservation 5, Återkallelse med anledning av icke-brottsligt beteende eller mindre förseelser?)

Ja, det stämmer.

Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd

Anf. 41 PATRIK KARLSON (L) replik:

Fru talman! Jag tackar ledamoten Niels Paarup-Petersen för frågan.

Jag tycker att kritiken mot ordet vandel säger något mer om ledamotens och Centerpartiets ovilja att tala klarspråk än om de verkliga problemen som finns i dag.

Vad är det man vänder sig mot? Man säger att man är för allt som står i propositionen, utom möjligtvis begreppet vandel. Ska Sverige ta hänsyn till om en person fuskar med bidrag, arbetar svart, inte betalar böter, inte gör rätt för sig, har kopplingar till extremistiska miljöer eller på andra sätt visar brist på respekt för de regler som gäller här? Är det då begreppet vandel som är problemet?

Jag tycker att det blir lite dimmigt när det gäller den grundläggande principen, alltså att det blir svårt för vanliga människor att förstå. Den som har rätt ska inte bara fylla i rätt blankett vid rätt tillfälle, och det verkar vi vara överens om, utan den personen ska också leva på ett sätt som är förenligt med våra lagar och grundläggande samhällsnormer. Därför tänker jag att begreppet vandel blir viktigt. Det fångar ändå upp att misskötsamhet inte alltid ryms i en snäv brottskatalog, att människor under lång tid kan leva på ett sätt som skadar samhället, urholkar tilliten och visar förakt för våra gemensamma regler, utan att de nödvändigtvis döms för grova brott.

Varför funkar inte ordet vandel? Det verkar som att det skulle vara ett fritt svävande moralbegrepp där en myndighet godtyckligt ogillar människors livsstil. Det är inte sant. Det framgår tydligt i propositionen varför vi använder oss av begreppet.

Anf. 42 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik:

Fru talman! Om det är så tydligt i propositionen, varför kan inte ledamoten prata om detta?

Jag ställde en tydlig fråga. Det finns ett begrepp som heter skötsamt och hederligt. Det vill inte regeringen använda. I stället vill man använda vandel. Varför? Vad finns i begreppet vandel som inte finns i begreppet skötsamt och hederligt, som är så viktigt för regeringen att det blir vandel i stället för skötsamt och hederligt? Jag får inget svar. Det är en utmaning.

Begreppet skötsamt och hederligt är mer kodifierat i lag. Det är tydligare, och det används vid prövning av medborgarskap. Det täcker inte bara in brott och grova brott, utan det täcker också in övrig levnad.

Varför tycker Liberalerna att begreppet vandel är bättre än begreppet skötsamt och hederligt, trots att vandelsbegreppet får så oerhört stor kritik på grund av otydligheten? Patrik Karlson pratar själv om att det är svårt att förstå vissa saker. Ja, det är svårt att förstå, särskilt för den som ska leva upp till regelverket. Och det är det som är utmaningen. Ordet vandel är svårt att förstå. Det är svårt att veta vad det innebär. Mer eller mindre alla remissinstanser säger att det är otydligt.

Jag är helt övertygad om att Liberalerna självklart aldrig skulle gå med på begreppet vandel i stället för skötsamt och hederligt utan att veta vad det är man inför extra. Därför vill jag ha svar på frågan vad det är i begreppet vandel som är så viktigt för Liberalerna att skötsamt och hederligt inte räcker.

Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd

Anf. 43 PATRIK KARLSON (L) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten, för följdfrågan!

Jag tycker att regeringen har tydliggjort vilka omständigheter som ska kunna vägas in i helhetsbedömningen.

Låt oss börja med ledamotens utgångspunkt, som han också var inne på i sitt huvudanförande. Det har varit en lite raljant ton, tycker jag, med utgångspunkten att 50 procent av befolkningen kör för fort och att enbart ett sådant ärende kan göra att man kommer att utvisas. Så är det inte.

Det kommer att göras en helhetsbedömning, till exempel av utlänningens anknytning i förhållande till vandelsbristerna. Ju starkare anknytningen är, desto allvarligare behöver bristerna vara. Man ska också kunna beakta om det bara har skett nyligen, om det skedde för länge sedan eller om det har skett över tid. Det är viktigt att ha med sig detta. Dessutom ska det prövas i domstol.

Jag har tagit upp mycket av de saker som kommer att innefattas. När man ska bedöma om någon ska få stanna i landet kommer man att titta på systematisk misskötsamhet, bidragsfusk, svartarbete, obetalda böter, kopplingar till extremistiska miljöer eller en uppenbar ovilja att rätta sig efter samhällets regler.

Jag tycker att det är tydligt vilka signaler som vi skickar ut och vad det är som ska bedömas i begreppet vandel. Det är därför viktigt för oss att också använda begreppet för att det ska vara tydligt.

Anf. 44 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja att Patrik Karlson besvarar några frågor utifrån vad han själv tycker borde bli utfallet med den här lagstiftningen.

Borde en kvinna utvisas på grund av bristande vandel om hon har en partner som tar upprepade lån i hennes namn utan att hon vet om det och utan att han har någon som helst avsikt att någonsin betala tillbaka dessa lån? Hon har kanske inte någon möjlighet att bevisa att det ligger till på det här sättet, att det är han som har gjort det i hennes namn.

Borde en person som har missförstått regelverket för bostadsbidrag och som har sökt bostadsbidraget felaktigt vid upprepade tillfällen utredas för bristande vandel?

Risken när man förflyttar sig från det som är brottsligt till gärningar som inte är brottsliga är inte bara att vi får olika regler för olika människor – en lagstiftning för vad som är förbjudet för svenska medborgare och en annan för vad som är förbjudet för utländska medborgare. En annan risk är att de gärningar som inte är sådana som man döms för i domstol inte heller har samma beviskrav och samma grad av utredning bakom sig.

Risken är att bevisbördan läggs på den enskilde: ”Nej, det var inte jag som tog de här lånen. Jag förstod inte regelverket. Jag fuskade inte med flit.”

Hur ser Patrik Karlson på dessa två typfall?

Anf. 45 PATRIK KARLSON (L) replik:

Fru talman! Till att börja med vill jag framföra samma sak som företrädare i den här debatten tidigare har gjort. Det är ganska typiskt att ta så specifika exempel och försöka få hela debatten att handla om någonting helt annat än själva huvudproblemet.

Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd

Regeringen säger inte att varje liten företeelse ska leda till utvisning. Det står inte så i propositionen. Regeringen säger inte heller att en bagatell ska avgöra en människas framtid. Oppositionen försöker få det att låta som att det är något mer som står på spel. Jag tycker att Sverige ska kunna reagera mot annan allvarlig misskötsamhet än grov brottslighet.

Men om vi tar det specifika fallet kommer inte *ett* sådant ärende att leda till att man får sitt uppehållstillstånd återkallat. Det kommer att göras en samlad bedömning utifrån det som sker på individnivå. Många andra saker, till exempel anknytning, ska beaktas i varje enskilt fall.

Jag har extremt svårt att se att det kan bli så. Men om det är som i det här fallet borde man rimligtvis kunna bevisa att man har blivit utpressad och att någon annan har begått brott, till exempel en grov urkundsförfalskning, i ens namn. Det ser jag inte som några märkligheter, och det ska i så fall också framföras vid sådana ärenden.

Jag förstår inte riktigt vad det är för skrämselretorik som ledamoten Annika Hirvonen använder sig av i det här ärendet.

Jag får återkomma till fråga två i nästa replik.

Anf. 46 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Det var ett lugnande och kanske ett oroande besked i Patrik Karlsons svar.

Dels menar han att det inte handlar om bristande vandel om det händer en gång att det uppdagas att en person har tagit skulder i ditt namn och du inte kan bevisa att det ligger till på det sättet. Om du inte kan bevisa att han till exempel har lyckats lista ut koden till ditt bank-id och använt sig av det bakom din rygg vid upprepade tillfällen ska det i sig alltså inte kunna leda till att det ses som bristande vandel.

Dels följer Patrik Karlson sedan upp med att man rimligen borde kunna bevisa att så har skett. Det är här som det blir väldigt svårt för människor. De kan inte alltid bevisa att till exempel en annan person har tagit lån i deras namn.

Nu ska det inte längre vara ställt bortom rimligt tvivel att det verkligen är du som med uppsåt att inte betala de här lånen har tagit dem. Nu gäller lägre beviskrav. Om man har en förväntan på människor att de ska kunna bevisa att det inte var de är jag genuint orolig för att den här lagstiftningen riskerar att få förödande konsekvenser för enskilda människor som just inte kan bevisa det.

I en domstolsprocess i brottmål är det åklagaren som ska bevisa bortom rimligt tvivel. Men här kommer individen själv att behöva bevisa sin oskuld och att det inte var man själv som tog lånen, inte hade ont uppsåt eller inte hade uppsåt att inte betala. Det här adderar ett väldigt stort lager av rättsosäkerhet ovanpå de andra lagren som vi har talat om i dag.

Anf. 47 PATRIK KARLSON (L) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten Hirvonen, för följdfrågan!

Låt oss vara överens om att vi inte är överens. Det här låter dramatiskt, men jag vill hävda att det fortfarande bygger på samma missvisande bild av att regeringen har föreslagit ett system som är helt dimmigt och att ingen vet vad som gäller.

Propositionen är tydlig med att det inte handlar om en enskild bagatellartad misskötsamhet. Den är också tydlig med att anknytningen ska spela roll. Ju starkare anknytningen är, desto allvarligare vandelsbrister krävs.

Det ska vidare göras en proportionalitetsbedömning i varje enskilt fall, och det ska göras en domstolsprövning.

Det finns dessutom en följddel i det här. Säg att man har obetalda skulder. Det behöver inte ens handla om att man är tvingad till något. Jag har själv råkat ut för urkundsförfalskning en gång i mitt liv. Nu skedde det visserligen för många år sedan, men det var ganska lätt att visa att det inte var jag som hade tagit det där lånet.

Men oavsett vilket ska det i nästa läge vara så att man har noll intresse av att göra rätt för sig och betala av dessa lån.

Återigen: Det görs en helhetsbedömning. Att bara vifta med ett enskilt fall är ren skrämselpropaganda. Det är inte sådant som hela den här lagstiftningen är till för.

Vad gäller att det ställs krav på utlänningar på ett sätt som inte gäller för svenska medborgare är uppehållstillstånd inte samma sak som medborgarskap. Det är anmärkningsvärt att jag ens behöver säga det i den här kammaren.

Svenska medborgare har en ovillkorlig rätt att vistas i det här landet. Det är själva innebörden av medborgarskapet. Den som inte är svensk medborgare vistas här därför att vi under vissa rättsliga förutsättningar har gett den möjligheten. Det rör sig om två helt olika rättsliga situationer.

Anf. 48 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! Ledamoten avslutade sin förra replik med att säga att det rör sig om två olika rättsliga situationer. Det är i sig ett stort och allvarligt problem att man genomför en lagstiftning som inte värnar om allas lika värde; människor behandlas olika beroende på varifrån de kommer. Jag tycker att detta är ett allvarligt problem i hela den här vandelslagen – kanske ett av de största problemen, vilket även många remissinstanser påpekar.

Ledamoten var i sitt anförande också inne på när regler inte respekteras, vilka omständigheter som ska beaktas och så vidare. Problemet är att man inte vet. Det finns ingen förutsägbarhet alls i den här lagstiftningen.

En situation som vi även diskuterade med Kristdemokraterna tidigare är att fattigdomen i Sverige har fördubblats under den här regeringen. Människor som lever i utsatta situationer kanske hamnar i en situation där de tvingas ta lån, och de har kanske fått någon bot. De riskerar då att bli av med sitt uppehållstillstånd. Det är detta vi har kritiserat här i några timmar nu.

Regeringen ger inga svar över huvud taget utan säger bara att det rör sig om en samlad bedömning och frågar vad alternativen skulle vara. Man ser inga problem alls med detta, trots att alla remissinstanser ser allvarliga problem, bland dem några av de tyngsta remissinstanserna, som Lagrådet, Advokatsamfundet och så vidare. Lagstiftningen är otydlig. Man har haft fyra år på sig att lägga fram något tydligare, men det är väldigt otydligt.

Jag vill fråga ledamoten om detta. Överlåter ni helt enkelt tolkningen när det gäller allt ledamoten nu har pratat om och allt regeringen har lagt fram till framtida praxis? Är det därför vi inte får några svar alls?

Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd

Anf. 49 PATRIK KARLSON (L) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten Tony Haddou, för frågan!

Till att börja med: Rättigheter kan vara olika starka beroende på vilken rättslig status man har. Det gäller på många områden, och det gäller självklart också rätten att vistas i det här landet. Det betyder inte i sig att människor med uppehållstillstånd är mindre värda, som man vill få det att låta som. Det betyder inte att deras rättssäkerhet ska vara svagare.

Det betyder inte heller, som man hela tiden lyfter fram här, att staten ska agera godtyckligt – tvärtom. Konsekvenserna av ingripanden och beslut måste vila på en individuell helhetsbedömning och på en bedömning av anknytningen till det här landet. Det har vi återkommande upprepat i den här debatten. Det ska vara proportionerligt, och man kommer att ha möjlighet att överklaga till domstol. Det är därför vi har utformat detta förslag så som vi har gjort och lagt fram det på bordet.

Vad är det vi talar om? Jo, vi talar om personer som kanske inte är dömda för de grövsta brotten men som ändå genom sitt levnadssätt visar att de inte respekterar de regler som finns i det här landet – försörjer sig oärligt, fuskar med bidrag, arbetar svart, inte följer myndighetsbeslut, skuldsätter sig utan att vilja göra rätt för sig och betala tillbaka eller har kopplingar till extremistiska miljöer. Ska vi då blunda för detta därför att det, som ledamoten och Vänsterpartiet vill låta påskina, inte alltid passar in i någon form av snäv brottskatalog?

Det här förslaget är viktigt för att det återupprättar en enkel princip: Rätten att vistas i det här landet är inte frikopplad från hur man faktiskt lever här. Den som vill stanna i Sverige ska inte bara undvika de allra grövsta brotten utan ska som sagt leva på ett sätt som visar respekt för våra lagar, regler och grundläggande samhällsnormer.

Anf. 50 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! Det jag kritiserade inledningsvis är att man inför en rättsordning där människor inte är lika inför lagen. Det handlar om människors rättssäkerhet, och den är svagare för den som har kommit till Sverige; den är mer godtycklig och mer rättsosäker. Målet och ambitionen från den här regeringen är att göra så många som möjligt utvisningsbara. Det är detta vandel handlar om, och det är därför regeringen har lagt fram den här propositionen.

Problemet här är för det första att jag inte fick svar på min fråga över huvud taget. Vi har dessutom fått olika svar från fyra olika partier i den här frågan.

Nu ställde jag även frågan om ledamoten ska överlåta tolkningen till framtida praxis eller inte. Problemet är att man hur man än gör underminerar rättssäkerheten när det gäller denna fråga. Lagstiftningen är godtycklig, och man underminerar rättssäkerheten.

Vi får inga svar över huvud taget. Ingår det exempelvis i en helhetsbedömning att du, på grund av ekonomisk utsatthet, varit tvungen att ta ett lån och har en bot bakom dig som du inte har kunnat betala? Får du ett utvisningsbeslut då? Drar man in uppehållstillståndet? Den förutsägbarheten borde väl ändå finnas i lagstiftningen?

Anf. 51 PATRIK KARLSON (L) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten Tony Haddou, för följdfrågan!

Det är bara att direkt konstatera: Här i Sverige är alla lika inför lagen. Vi gör inte skillnad på människor. Det är helt oerhört att det ens framställs som om vi gjorde det.

Vi har mängder av rättsliga begrepp i det här landet. Lagtext fylls ut genom förarbeten, praxis, proportionalitetsbedömningar och domstolsprövning. Det är inget konstigt; så har det funkat länge här. Det är så ett levande rättssystem fungerar i verkligheten.

Verkligheten är komplex. Gör vi lagtexten i sig alltför stel eller alltför uttömmande tror jag att vi får ett system som inte kommer att fungera i praktiken och tyvärr också säkert blir betydligt lättare att kringgå. Vi vill ha ett regelverk som är skarpt nog att fungera i verkligheten och samtidigt är rättssäkert nog att faktiskt också hålla i domstol.

Då är det centralt att återkomma till det jag har nämnt tidigare: Det kommer att göras en individuell helhetsbedömning. Det ska göras en proportionalitetsavvägning. Utlänningens anknytning till Sverige ska beaktas. Hur gammal en vandelsbrist är ska vägas in. Och det finns möjlighet att överklaga.

Jag tycker att detta är svar på ledamotens frågor. Det är bara det att ledamoten inte gillar svaren, för ledamoten vill inte ha den här lagstiftningen. Det är det som är problemet: Man hittar saker och försöker slå ned på något helt annat. Men i slutändan handlar det om att ledamoten och Vänsterpartiet faktiskt tycker att samtliga som vill komma till Sverige oavsett skäl ska få göra det och oavsett skäl ska få stanna. Det är det som det i slutändan handlar om.

Anf. 52 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Fru talman! I replikskiftet med ledamoten från Liberalerna kallade han mina farhågor för skrämselpropaganda. Det är ett ord som jag önskar att jag kunde använda när det gäller den här propositionen om skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd. Men det är ingen skrämselpropaganda vi pratar om, utan nu blir det verklighet. Nu delas människor rättsligt upp i olika grupper med olika rättigheter i flera avseenden. Det som är lagligt för en svensk medborgare får allvarliga konsekvenser för den som inte är svensk medborgare.

För oss i Miljöpartiet är detta helt klart ett skrämmande steg bort från den rättsstat som vi känner Sverige som. Amnesty talar om ett första steg mot raslagar. Vi hör också kritik från remissinstans efter remissinstans och från Lagrådet, som regeringen inte alls bemödat sig om att bemöta och hantera.

Kritiken handlar om att förslaget är rättsosäkert för att man inte ens preciserar vilka beteenden och ageranden som ska kunna leda till utvisning på grund av bristande vandel. Kritiken handlar också om att det kommer att få retroaktiv effekt. Ageranden som inte var brottsliga och som man inte kunde ana skulle kunna leda till utvisning i framtiden kommer nu att påverka ens grundläggande rätt att fortsätta sitt liv i Sverige. För oss i Miljöpartiet är detta helt oacceptabelt.

Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd

Vi lagstiftare måste värna medborgarnas tillit till staten. Man ska kunna lita på att människor behandlas lika, och man ska kunna lita på de regler som man har rättat sig efter. Har man följt reglerna ska man inte drabbas i efterhand bara för att en regering senare bestämmer att något man gjort förut var fel. Den här lagen lever inte upp till de kraven.

Dessutom: När man rör sig bort ifrån att det bara är gärningar som är brottsliga som ska kunna leda till utvisning på grund av bristande vandel får det också konsekvenser för rättssäkerheten.

Brottsliga gärningar hanteras med ytterst starka rättssäkerhetsgarantier. Den som är misstänkt har rätt till en försvarare. Man får försvara sig själv personligen inför en domstol. Och för att dömas ska det inte bara vara ställt bortom rimligt tvivel att man har begått gärningen, utan det ska också vara ställt bortom rimligt tvivel att man hade det uppsåt som krävs för att det ska räknas som brott. Men med de nya vandelskraven behöver det inte längre vara styrkt bortom rimligt tvivel att man med uppsåt begått en gärning som är klandervärd. Det kan till och med vara så att den gärning som ses som klandervärd inte ens är specificerad i lagen – ändå kan den leda till att hela ens liv ställs på ända.

Människor som bott i Sverige i många års tid, vars barn är födda här, som rotat sig, köpt hus och arbetar här riskerar nu utvisning till länder med vitt skilda förhållanden, till exempel till Afghanistan, för gärningar som är helt lagliga för oss andra.

Vi i Miljöpartiet vill att riksdagen avslår den här propositionen. Därför yrkar jag bifall till reservation 1.

Det finns också en rad andra punkter som vi är kritiska till, utöver de grundläggande rättssäkerhetsbristerna. En av dem handlar om yttrandefriheten.

Inför det att den här vandelspropositionen skulle läggas fram har ministrar från regeringen vid upprepade tillfällen gått ut och sagt att människor som gör lagliga yttranden som ministrarna i fråga tycker är grovt olämpliga ska kunna utvisas just på grund av dessa lagliga yttranden. I propositionen är dock tydligt att regeringen backar från dessa uttalanden av bland andra Johan Forssell. Man säger att det krävs olagliga yttranden för att det ska vara fråga om bristande vandel.

Det är väldigt viktigt att regeringen backar på den punkten. Samtidigt öppnar man dock upp för att även lagliga yttranden ska kunna beaktas. Det faktum att regeringen och utredaren redan har sagt till människor att de ska vakta sin tunga och vara rädda för att säga sådant som är lagligt för andra att säga i Sverige riskerar, tillsammans med den här öppningen i propositionen, att innebära ett de facto-inskränkande av yttrande- och demonstrationsfriheten, om inte annat så i vart fall genom självcensur.

Människor i Sverige kommer att leva med oro för att lagliga yttranden och lagligt agerande ska kunna leda till utvisning på grund av bristande vandel. Jag har själv talat med en forskare med tyskt ursprung som blev föremål för återkallande av tillstånd att vara i Sverige, troligtvis för att han deltog i demonstrationer för klimatet. Jag har ställt frågor till Migrationsverket om en annan demonstrant som själv inte begick något brott utan stod med en skylt på en demonstration medan andra personer vid samma demonstration begick civil olydnad. Hon har nekats svenskt medborgarskap.

Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd

Det är svårt i dag att som riksdagsledamot få insyn i och förstå hur den här typen av uttalanden från ministrar och skrivningar i propositioner faktiskt tillämpas i enskilda ärenden. Men klart är att det finns en oro som inte är oberättigad för att också fullt lagligt deltagande i grundlagsskyddade demonstrationer skulle kunna få förödande konsekvenser för människors rättigheter i Sverige. Detta måste riksdagen ta på mycket större allvar än vad Tidöpartierna gör.

Demonstrationer är ju per definition störande. Det är liksom själva syftet med en demonstration: att dra till sig uppmärksamhet. Det är människors möjlighet att påverka beslutsfattare – människor som inte har tillgång till vare sig ledarsidor eller talarstolar. Demonstrationer behöver ha ett absolut skydd, och människor måste våga delta. Det ska inte finnas någon som helst oro för att den som deltar på en demonstration kan komma att riskera utvisning på grund av bristande vandel bara för att andra personer i samma demonstration begår till exempel civil olydnad.

Fru talman! I flera replikskiften har jag och mina oppositionskollegor ställt konkreta frågor till Moderaterna, Liberalerna och Kristdemokraterna, men vi får inga klara svar. Vi får inga svar om varför man väljer begreppet bristande vandel framför de begrepp som redan i dag används i andra lagar. Jag fick inga svar på vilka beviskrav man tycker är rimliga eller varför. Det framstår på det hela taget som om regeringspartierna faktiskt inte riktigt förstår vad det är de har lagt på riksdagens bord. Man har intalat sig själv att det nog blir bra: Det här duger.

I stället för att svara på de riktiga frågorna upprepar man svar på helt andra saker – frågor som inte har ställts. Man låtsas som om det vore så att utan den här propositionen skulle människor som begår brott inte riskera utvisning. Men, fru talman, så är ju inte fallet. Det som införs med den här propositionen är tvärtom en möjlighet att utvisa människor som inte har begått brott.

Ärligt talat! Mot bakgrund av de svaga rättssäkerhetsgarantierna och beviskraven, i alla fall om vi får tro Ludvig Aspling, införs en möjlighet att utvisa människor som inte ens gjort något fel men som inte själva kan bevisa det. Det kan till exempel handla om att en kvinna inte skuldsatt sig utan att det var en våldsam man som gjorde det i hennes namn.

Fru talman! Den 13 september är det val i Sverige. Då röstar vi om vilken riktning vi vill ta. Ska vi fortsätta i den här rättsosäkra riktningen, där människor delas upp i vi och dom? Eller ska vi välja en riktning där vi i stället stärker tilliten till samhället och förtroendet för att lagar och regler gäller lika för alla – en riktning där man kan lita på att de lagar som man inrättar sitt liv efter inte kastas omkull retroaktivt?

Fru talman! Vi i Miljöpartiet kommer att kämpa för en annan riktning framåt.

Anf. 53 MALCOLM MOMODOU JALLOW (-):

Fru talman! Det är första gången jag står här i talarstolen som partilös. Jag har inte haft möjlighet att begära replik. De som känner mig vet att jag älskar att begära replik, för jag älskar debatten. Eftersom jag inte har kunnat begära replik kommer jag att tillåta mig att använda den här tiden till att säga allt jag behöver säga. Håll i er!

Fru talman! Det finns lagar som förändrar regler. Och det finns lagar som förändrar relationen mellan staten och människan – mellan staten och folket. Vandelspropositionen handlar om en sådan lag.

Regeringen kallar det för ett vandelskrav. Jag vill kalla det för vad det faktiskt är: ett av de största stegen bort från rättsstatens grundprinciper i modern svensk migrationspolitik. Det är det vi debatterar här i dag.

Fru talman! I en rättsstat ska människor dömas för vad de gör – inte för vilka staten misstänker att de är, inte för vilka människor de känner, inte för vilka rykten som cirkulerar och inte för myndigheters subjektiva uppfattningar om deras karaktär. Men det är exakt den dörr som regeringen nu vill öppna.

För första gången införs ett system där människors rätt att arbeta, studera, leva med sina familjer och bygga sina liv i Sverige i allt större utsträckning ska avgöras av statens bedömning av deras vandel.

Vad betyder det, fru talman? Det betyder att vi går från att fråga ”Har personen begått ett allvarligt brott?” till att fråga ”Tycker staten att personen lever på rätt sätt?”. Där börjar problemen.

Fru talman! Amnesty skriver att Sverige går mot raslagar, och jag instämmer till hundra procent. Lagrådet, jurister, människorättsorganisationer, Institutet för mänskliga rättigheter och flera andra remissinstanser har riktat stark kritik mot lagförslaget. De har inte bara underkänt förslaget. De kallar det bland annat för det största steget bort från rättsstatens grundprinciper i modern svensk historia. Det gör de inte för att de vill skydda grovt kriminella utan för att de ser vad som händer när lagar bli vaga, otydliga och flummiga.

De ser vad som händer när makten flyttas från domstolar till myndighetsbedömningar. De ser vad som händer när människor inte längre vet vilka handlingar som faktiskt kan leda till att de förlorar rätten att stanna i Sverige. Förutsägbarhet är inte en teknisk detalj, fru talman, utan det är själva grunden för rättsstaten.

Det finns stunder i politiken då man måste ställa sig en enkel fråga: Vem är lagen till för? Vem är den riktad mot? När jag läser den här propositionen kan jag inte låta bli att tänka att det inte handlar om rättvisa. Det handlar om makt. Det handlar om att skapa ett Sverige där vissa människor ska leva med full trygghet medan andra ska leva med ständig osäkerhet. Vissa människor ska bedömas efter lagen och andra ska bedömas efter politikers uppfattning om deras karaktär.

Fru talman! Regeringen kallar detta för ett vandelskrav. Men låt oss tala klarspråk. Detta är ett karaktärskrav. Regeringen vill förvandla Migrationsverket till moralpoliser som påminner om talibanerna i Afghanistan.

Det är ett moralitetskrav, ett krav där staten ska avgöra om du är tillräckligt skötsam, tillräckligt lämplig och tillräckligt önskvärd för att få stanna i landet där du kanske har bott i 10, 15 eller 20 år. Det är här vi måste stanna upp, för vem ska definiera vad som är god vandel? Det är en fråga vi måste ställa oss, fru talman.

Jag vill att svenska folket ska förstå vad detta faktiskt handlar om. Det handlar inte om de grovt kriminella. Det finns redan lagstiftningar för dem. Det handlar om något mycket större. Det handlar om att ge staten makten att säga: Vi tycker inte att du lever på rätt sätt.

Föreställ er en ensamstående mamma! Hon arbetar. Hon betalar skatt. Hon kämpar för att få ekonomin att gå ihop. Matpriserna stiger. Hyran stiger. Elpriserna stiger. Hon halkar efter. Skulderna växer. Är det då bristande vandel?

Föreställ er en person som får ett återkrav från Försäkringskassan! Det är ingen dom, inget brott, ingen domstol. Är det då bristande vandel, fru talman?

Föreställ er en person som bott i Sverige i 15 år! Barnen är svenska. Vännerna är här. Arbetet är här. Livet är här. Den här personen är miljöaktivist eller emot folkmord och går ut och demonstrerar och visar solidaritet med Palestina. Staten gör en helhetsbedömning av personens livsföring. Är det då rimligt att hela framtiden ska kunna raseras, fru talman?

Det mest anmärkningsvärda är ändå hyckleriet som vi ser. Samtidigt som regeringen vill mäta invandrares vandel med mikroskop granskar man aldrig sin egen.

Vi har sett politiska skandaler i den här regeringen. Vi har sett ekonomiska skandaler. Vi har sett avslöjanden om fiffel. Vi har sett företrädare som har fått lämna sina uppdrag. Vi har sett återkommande avslöjanden om kopplingar till extremism i den politiska miljön – i dag står man här och föreläser för andra om svenska värderingar. Vi har sett rapportering om politiker som umgåtts med personer i den organiserade brottsligheten. Vi har sett uppgifter om företrädare som utreds för allvarliga brott. Vi har sett avslöjanden om misstänkta skatteupplägg och tveksam hantering av offentliga medel.

Men aldrig hör jag regeringen säga: Låt oss göra en vandelsprövning av makthavarna inom Tidöpartierna! Aldrig hör jag dem säga: Låt oss bedöma politikernas karaktär innan de får stifta lagar! Aldrig hör jag dem säga: Låt oss återkalla privilegierna för dem som missbrukar folkets förtroende!

Nej, det kommer vi aldrig att höra. Vandelskravet ska bara riktas nedåt, aldrig uppåt. Man riktar det mot den som har minst makt, aldrig mot den som har mest. Man riktar det mot invandrare från det globala syd och inga andra.

Fru talman! Det är därför detta inte handlar om vandel. Det handlar om dubbla måttstockar. Det handlar om ett Sverige där vissa människor ska bevisa sitt människovärde om och om igen medan andra aldrig behöver göra det. Det handlar om att skapa två klasser av människor – de människor vars rättigheter är självklara, och de människor vars rättigheter är villkorade.

Fru talman! Mina föräldrar lärde mig att en människas värde inte avgörs av hennes ursprung, av hennes namn, av hennes religion och av var hon är född. Men det är precis dit den här regeringen är på väg. Den säger att vissa människor aldrig riktigt ska få känna sig hemma i Sverige. De ska aldrig riktigt få känna sig trygga och aldrig riktigt få veta om de får stanna i Sverige.

Fru talman! Låt mig ställa en fråga till regeringen och regeringspartierna: Vem är det egentligen som ska definiera vad god vandel är?

Vem har gett just denna regering den moraliska legitimiteten att stå här och föreläsa för andra människor om karaktär, värderingar och människovärde?

Är det Moderaterna, ett parti som leder en regering som gång på gång har skakats av skandaler, vänskapskorruption, jäv, ministeravgångar och avslöjanden som aldrig hade accepterats om de handlat om människor utan makt? Är det samma regering vars migrationsminister har fått svara på frågor om hans egen sons kopplingar till den våldsbejakande högerextrema miljön?

Dessa människor vill nu tala om för andra föräldrar hur de ska uppfostra sina barn.

Är det Kristdemokraterna, ett parti vars ledare själv har en brottmålsdom bakom sig och som dessutom öppet stöder folkmord? Nu vill man införa moralprövningar för människor som aldrig ens varit dömda för brott.

Är det det vi kallar för svenska värderingar? Är det det vi kallar god vandel? Eller gäller vandelskraven bara människor som är födda någon annanstans?

Så har vi Sverigedemokraterna, fru talman, ett nazistiskt parti som startades av en SS-soldat och som har byggt hela sin politiska identitet på att tala om lag och ordning, ett parti som hatar och jagar invandare, ett parti som vill mäta invandrares karaktär med linjal, ett parti som vill granska invandrares vandel med mikroskop.

Samtidigt har svenska folket under åratal fått läsa om SD-politiker som dömts för brott, tvingats avgå efter skandaler, avslöjats med rasism, hot, våld eller ekonomiska oegentligheter. Man har en partiledare som umgås med gängledare men vill utvisa invandrare utifrån myndigheters subjektiva uppfattningar om deras karaktär och vilka de umgås med. Man har ledamöter som åtalas för narkotikabrott och misstänks för pedofili. De ska tala om vandel och tala om för oss andra hur vi ska bete oss.

Vi får inte heller glömma trollfabriken, där människor anställts av Sverigedemokraterna för att sprida hat och hot. Nu kommer dessutom nya uppgifter om misstänkt fiffel med partiets ekonomi, påhittade arrangemang, tveksam hantering av skattemedel och transaktioner som väcker allvarliga frågor.

Fru talman! Om denna lag skulle tillämpas efter samma principer på Tidöpartierna som på migranter skulle halva den politiska debatten handla om regeringens egen vandel. Men det är just det som avslöjar hela projektet. Vandelskravet handlar inte om moral, inte om värderingar, inte om rättvisa. Det handlar om makt.

När en invandrare gör fel talar regeringen om karaktär. När makthavare inom Tidöpartierna och deras familjer, vänner och väljare gör fel talar regeringen om misstag.

När en migrant granskas används mikroskop. När den egna sidan granskas används förstoringsglas med locket på.

Det är inte rättvisa. Det är inte likhet inför lagen. Det är dubbelmoral upphöjd till statlig princip.

Fru talman! Den som vill mäta andra människors vandel bör först våga granska sin egen. Den som vill undervisa andra om svenska värderingar bör först leva upp till dem själv. Den som vill ge staten makten att döma människors karaktär bör först fråga sig om makten själv verkligen förtjänar det förtroendet.

Fru talman! Vi måste fråga oss själva vilket samhälle vi vill vara. Vill vi vara ett samhälle där människor bedöms efter tydliga lagar, bevis och domar, eller vill vi vara ett samhälle där staten ges allt större makt att bedöma människors livsföring, karaktär och värde?

För mig är svaret enkelt. Rättsstaten finns inte till för att skydda rasister och korrupta brottslingar bara för att de är makthavare. Rättsstaten finns till för att skydda alla, särskilt när opinionen ropar efter mer makt, fler kontrollverktyg och hårdare tag. Det är då principerna prövas. Det är då modet prövas. Det är då demokratin prövas.

Fru talman! Jag säger nej till godtycke och dubbla måttstockar. Jag säger nej till lagstiftning som urholkar rättssäkerheten. Jag säger ja till ett Sverige där människors rättigheter inte avgörs av politikers subjektiva uppfattningar om deras vandel.

Därför yrkar jag avslag på propositionen.

Jag vill också nämna att jag har skrivit en följdmotion som jag har fått veta att jag inte får yrka bifall till, eftersom den säger samma sak som reservation 1.

Jag tycker att detta är väldigt märkligt från demokratisk synpunkt. Som förtroendevald ska jag kunna lägga ett förslag och yrka bifall till det. Men nu fick jag höra att eftersom mitt förslag säger samma sak som reservation 1 måste jag yrka bifall till reservation 1. Då hade det varit sjyst om det stod att mitt förslag ingår i reservation 1. Men det gör det inte.

Jag vill bara ha detta sagt. Jag yrkar bifall till reservation 1.

(TREDJE VICE TALMANNEN: Jag vill påminna ledamöterna om vad ordningsreglerna säger om god ordning och respektfullhet gentemot varandra.)

Anf. 54 LUDVIG ASPLING (SD) replik:

Fru talman! Ledamoten Jallow är kritisk mot vår proposition om vandel. Jag undrar dock om det här verkligen är ett principiellt ställningstagande eller om han tillämpar en viss dubbelmoral.

Ledamoten Jallow har ofta lyft fram sin bakgrund i Gambia som inspiration för sitt politiska engagemang. Det är i och för sig helt legitimt; jag brukar ofta prata om min egen tid i andra länder som en inspiration för det vi gör här.

Jallow har också ofta kommenterat gambisk politik, bland annat i en artikel i The Standard från förra året där han på ett stort antal punkter ganska utförligt kritiserar den regering som styr där nu. Men på en punkt tycks Jallow inte vara kritisk, och det handlar om Gambias stenhårda regler vad gäller vandel för uppehållstillstånd. Det tycker jag är lite intressant.

I det landet kan man nämligen utvisas för att man är arbetslös. Det kan man inte i Sverige enligt det förslag som vi lägger fram nu. Man kan utvisas för att man är sjuk. Det kan man inte enligt det förslag som vi lägger fram nu. Man kan utvisas för att man är en journalist som rapporterar kritiskt om landet eller för att myndigheterna helt enkelt tycker att man är en dålig eller otrevlig person, helt utan rättsliga kriterier.

Gambia har en reglering för vandel för uppehållstillstånd som är drakonisk i jämförelse med det som vi inför nu. Det väljer dock ledamoten Jallow att inte kritisera, vilket får mig att tro att han använder ganska rejält dubbla måttstockar här.

Jag vill därför ställa en enkel fråga: Hur kommer det sig att ledamoten Jallow förespråkar helt öppna gränser i Sverige, utan några som helst begränsningar av hur många eller vilka personer som ska flytta till Sverige, medan han samtidigt stöder en extremt hård utlänningslagstiftning i Gambia?

Principiellt tycker jag att det är lite märkligt.

Anf. 55 MALCOLM MOMODOU JALLOW (-) replik:

Fru talman! Tack, Ludvig Aspling, för repliken – jag längtade!

Jag tänker så här: Jag förstår att ledamoten inte ser mig som svensk. Det är därför ledamoten hänvisar till Gambia. Men jag är svensk, precis som ledamoten. Jag förstår att ledamoten som sverigedemokrat har lite svårt att se icke-vita som svenskar. Men jag står här som svensk riksdagsledamot och representerar svenska folket. Därför kritiserar jag ledamotens vandelsförslag.

Jag vågar säga att jag är en av de mest principfasta och konsekventa ledamöterna, för på samma sätt som jag kritiserar den svenska regeringens förslag kritiserar jag de gambiska, iranska och kongolesiska regeringarnas förslag och så vidare. Så gör jag. Jag har inga dubbla måttstockar.

Att man kan utvisas från Gambia om man saknar jobb är det dummaste jag har hört. Att man blir utvisad därifrån för att man inte har ett jobb är en av de mest intelligensbefriade sakerna jag någonsin har hört. Det finns inte.

Jag vet det här, för jag kommer från Gambia. Jag är väldigt insatt i politiken där. Det är därför jag är kritisk till den, precis som i många andra länder. När jag ser demokratin hotas, oavsett i vilket land det är, oavsett på vilken kontinent det är, ställer jag mig kritisk till det. Det är det jag gör här också.

Sverigedemokraterna måste fokusera på förslaget vi har här i Sverige. Sverigedemokraterna vill på något sätt öppna för att utvisa så många människor som möjligt som kommer från det globala syd. Det är det det handlar om och inget annat. Låt oss prata om det.

Anf. 56 LUDVIG ASPLING (SD) replik:

Fru talman! Vi vill utvisa de personer som har en bristande vandel. Om de kommer från det globala syd eller från något annat land utanför EU spelar ingen roll i det här sammanhanget. Alla personer som inte är svenska medborgare kommer att behandlas lika.

Huruvida ledamoten själv uppfattar sig som svensk är ganska ointressant. Det som är intressant här är den uppenbara dubbelmoralen. Som jag påpekade i min inledande fråga är ledamoten Jallow väldigt flitig med att kommentera politik i Gambia. Han har skrivit flera artiklar om politiken i det landet. Jag har tittat på några av dem. Han har aldrig någonsin kritiserat de extremt tuffa regler för vandel som gäller för att få uppehållstillstånd där.

Detta får mig att tro att ledamoten tillämpar dubbla måttstockar, nämligen en måttstock i Sverige som innebär helt fri invandring, att det inte ska finnas några som helst begränsningar för hur många som kan eller får flytta hit och att ingen ska utvisas till det globala syd eller till någon annan plats. Ledamoten stöder däremot extremt hårda regler för vem som kan flytta till Gambia.

Jag säger inte detta för att kritisera Gambia, för jag tycker att alla länder ska ha möjlighet att utforma sin utlänningslagstiftning på det sätt de finner lämpligt – utan att vara expert på området. Men det är helt uppenbart att ledamoten Jallow tillämpar två helt olika måttstockar och två helt olika principer vad gäller utlänningsrätt beroende på om vi pratar om Sverige eller om Gambia. Varför är det så, ledamoten Jallow?

Anf. 57 MALCOLM MOMODOU JALLOW (-) replik:

Fru talman! Om det finns ett parti som har dubbla måttstockar när det gäller den här frågan är det Sverigedemokraterna. Som jag nämnde är nästan hälften av partiets ledamöter i riksdagen dömda brottslingar. Vi har folk här som är dömda för allt möjligt från rattfylleri till narkotikabrott, folk som är åtalade för pedofili och så vidare. I den här kammaren finns alltså folk som är dömda brottslingar. Det handlar om tusen olika saker. De har en partiledare som umgås med gängledare och som har bjudit en gängledare till sin fest.

Sverigedemokraterna har haft ledamöter som är dömda brottslingar och som tvingats avgå. Det har varit skandaler om rasism, hot, våld och ekonomiska oegentligheter. Den gruppen finns alltså inom ett parti som vill tala om vikten av god karaktär och säga hur andra ska bete sig. Allt detta är upp och ned.

Varför har Sverigedemokraterna dubbla måttstockar? Det är partiet som ständigt kräver hårdare tag mot andra. Det är partiet som vill att staten ska granska människors karaktär, moral och livsföring. Men gäller de reglerna även dem själva? Nej, det gör de inte, för hade de gjort det hade hälften av deras ledamöter inte suttit här. Det är den verklighet de aldrig vill möta. De måste granska sig själva och ha lite självinsikt. Det skulle hjälpa.

(TREDJE VICE TALMANNEN: Jag vill upplysa både ledamoten Malcolm Momodou Jallow och övriga om att under punkt 1 om regeringens lagförslag behandlas också motionen från ledamoten. Den är alltså omhändertagen. Reservationen är en sak, men beslutspunkten som reservationen berör omfattar även motionsyrkanden.)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 15 juni.)

§ 3 Receptfria läkemedel med krav på särskild rådgivning

Socialutskottets betänkande 2025/26:SoU35
Receptfria läkemedel med krav på särskild rådgivning (prop. 2025/26:247)
föredrogs.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 15 juni.)

§ 4 Stärkt återvändandeverksamhet

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2025/26:SfU32
Stärkt återvändandeverksamhet (prop. 2025/26:263)
föredrogs.

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras trots att det varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det skulle behandlas.

Anf. 58 VIKTOR WÄRNICK (M):

Fru talman! Vi moderater är övertygade om att reglerad invandring är en förutsättning för att Sverige ska fungera som välfärdsstat men också kunna ha kontroll över såväl den inre som den yttre säkerheten i landet.

Den som har rätt att stanna i Sverige ska ges goda förutsättningar att integreras, lära sig det svenska språket, försörja sig själv och bli del av vår svenska samhällsgemenskap.

Den som inte har rätt att stanna i Sverige måste återvända hem. Ett nej måste vara ett nej, annars krackelerar den reglerade invandringen, och då får Sverige till slut i praktiken fri invandring. Så kan vi inte ha det. Den moderata regeringen föreslår därför ett antal ändringar i vår svenska lagstiftning för att stärka och effektivisera återvändandeverksamheten.

Fru talman! Enligt Skatteverkets statistik finns det mellan 110 000 och 185 000 personer i Sverige som inte har rätt att vistas här. De lever i det så kallade skuggsamhället, ett samhälle utan ordning, kontroll och rättssäkerhet. De lever ofta under svåra förhållanden. De utsätts för exploatering. I skuggsamhället frodas också brottsligheten och utsattheten. Det är inte acceptabelt. Det är inte rättvist mot de människor som bor här lagligt och följer reglerna. Därför måste vi göra något åt detta. Det är det vi gör i betänkandet som debatteras i dag, och det är det debatten handlar om.

Fru talman! Vårt förslag innehåller flera delar.

Den moderata regeringen föreslår för det första att sex myndigheter – Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Kriminalvården, Kronofogdemyndigheten, Pensionsmyndigheten och Skatteverket – ska ha skyldighet att lämna uppgifter om personer de misstänker saknar rätt att vistas i Sverige. Det är en viktig reform. Den innebär att vi får ett system där myndigheterna samarbetar för att möjliggöra identifiering och avlägsnande av dem som inte har rätt att vara här.

För det andra möjliggörs fler inre utlänningskontroller, och myndigheterna ges ytterligare verktyg för att klarlägga en utlännings identitet. Bland annat införs en möjlighet att omhänderta och genomsöka en utlännings mobiltelefon om den kan antas innehålla information om personens identitet. Dessutom ska fingeravtryck och fotografier få användas i utlänningsärenden i större utsträckning och mer effektivt än i dag.

Fru talman! I många sammanhang har Sverige haft en illa fungerande myndighetssamverkan där sekretesshinder satt stopp för informationsutbyte. Nu ändrar vi på det även inom utlänningsrättens område. Det är inte på något sätt fel att svenska myndigheter hjälps åt där det finns möjlighet. Det borde ha varit på plats för länge sedan. Föga förvånande är dock vänsteroppositionen kritisk och arg över det vi föreslår.

Vänstern och Miljöpartiet säger blankt nej. De vill i praktiken inte göra något åt skuggsamhället och alla negativa konsekvenser det har för Sverige som land.

Socialdemokraterna och Centerpartiet vill höja ribban för när myndigheterna ska få dela den information man har. De vill de facto försvåra för myndigheter att samverka och fungera effektivt. Det är svagt av framför allt Socialdemokraterna att hemfalla åt de inre vänstervindarna i partiet, men det är knappast förvånande. Det är en trend vi sett under hela denna vår trots allt prat och alla löften om en så kallad stram migrationspolitik som Socialdemokraterna lovar att föra efter en valvinst i höst – alltså om olyckan skulle vara framme.

Fru talman! Vänsteroppositionen påstår att vårt förslag skapar osäkerhet. De säger att det kan leda till minskad tillit till myndigheterna. De säger att det kan leda till att människor undviker myndighetskontakt. Men det är dimridåer för att de är allmänt kritiska till vårt paradigmskifte inom migrationspolitiken.

För det första: Uppgiftsskyldigheten gäller bara när det finns anledning att anta att en person saknar rätt att vistas i Sverige. Det är en rimlig tröskel, givet att det inte ska åligga de berörda myndigheterna att själva göra någon fullständig prövning av huruvida en utlänning har rätt att vistas i landet.

För det andra: Vi har i vårt förslag gjort klart att uppgiftsskyldigheten är begränsad. Den gäller bara sex myndigheter, och den gäller bara uppgifter som myndigheterna redan förfogar över.

För det tredje: Detta handlar inte om att de sex berörda myndigheterna ska göra egna efterforskningar, utan det handlar om att lämna uppgifter som de redan har för att underlätta för Polismyndigheten och Migrationsverket i återvändandearbetet när det gäller personer som inte har rätt att befinna sig i vårt land. Det handlar om att samverka.

Detta vill en samlad vänsteropposition försvåra och försvaga. Man säger att det är alltför långtgående. Det är för mig helt obegripligt.

Fru talman! Vänsteroppositionen säger att detta är oproportionerligt. Jag tycker att det är oproportionerligt att låta mellan 110 000 och 185 000 människor leva i skuggsamhället. Jag tycker att det är oproportionerligt att låta dem exploateras och utsättas för brott. Jag tycker att det är oproportionerligt att låta dem bidra till en parallell, svart arbetsmarknad utan skatter och regler. Det är detta som är det oproportionerliga. Med det här förslaget lägger vi till ytterligare en pusselbit för att lösa detta problem. Det borde ha gjorts för länge sedan.

Fru talman! Jag vill också säga något om det faktum att detta förslag handlar om någonting så grundläggande som ordning och reda. Sverige är ett land byggt på ordning och reda. Vi har lagar och regler. Vi förväntar oss att människor följer dem och att staten upprätthåller dem.

Under många år har Sverige dock inte gjort det. Under många år har vi tillåtit människor att vistas här utan att följa reglerna. Under många år har vi tillåtit skuggsamhällen att växa fram. Detta måste få ett slut. Det är det som detta förslag handlar om, oavsett vad vänsterpartierna vill få det att verka som.

Jag tror att de allra flesta i Sverige har levt i villfarelsen att myndigheterna har delat information med varandra, till gagn för rättsordningen och för att beslut ska kunna verkställas. Nu ser vi till att det faktiskt blir så. Det

möts av protester från vänsteroppositionen, men jag är övertygad om att det har svenska folkets stöd.

Fru talman! Jag vill därför yrka bifall till utskottets förslag till riksdagsbeslut och avslag på samtliga reservationer.
(Applåder)

I detta anförande instämde Magnus Resare (M).

Anf. 59 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Nu debatterar vi det som i allmänt tal har kommit att kallas angiverilagen, det vill säga en skyldighet för enskilda anställda inom olika myndigheter att ange om de misstänker att en person som de har kontakt med har status som papperslös i Sverige. Jag förstår att Viktor Wärnick gärna vill missförstå det här som att Miljöpartiet tycker att det är bra att människor lever som papperslösa, men så är inte fallet. Alla vi som faktiskt har träffat människor som lever i papperslöshet och vet vilken otrolig utsatthet det innebär är väldigt angelägna om att människor från första början inte ska hamna i det som Viktor Wärnick kallar skuggsamhället.

Den här lagen handlar om hur livet ska vara för dem som lever i skuggsamhället. Ska man våga vända sig till sjukvården när man är i akut behov, eller är man för rädd för att göra det?

Människor som lever i papperslöshet gör det inte därför att de upplever att de har ett val. De upplever helt enkelt att alternativet – att bli utvisad till hemlandet – är så mycket farligare att de till och med tar risker med farliga förlossningar, utanför sjukhus, av rädsla för att bli angivna. Det är konsekvensen av det förslag som Viktor Wärnick lägger fram i dag.

Anf. 60 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Fru talman! Jag tycker att den skrämselpropaganda som Miljöpartiet sysslar med inte bara i denna fråga utan även i andra frågor på det migrationspolitiska området är anmärkningsvärd. Man tar i så att man nästan spricker när man beskriver hur samhällsutvecklingen kommer att se ut om vi får våra lagförslag att passera denna kammare.

Annika Hirvonen påstår att man inte skulle kunna gå till sjukvården, men det finns ingenting i detta förslag som handlar om att sjukvården ska ges någon skyldighet att dela information med Polismyndigheten eller Migrationsverket. I propositionen anges till och med uttryckliga undantag som säkerställer att så inte blir fallet. Det spelar dock ingen roll, för det miljöpartistiska narrativet kommer alltid att handla om att allt kommer att gå fullständigt åt fanders om vi från samarbetspartiernas sida får igenom den lagstiftning som vi lägger fram här i riksdagens kammare.

Jag tycker att det är bedrövligt att argumentera på det sättet, men det är inget särskilt nytt. Så här beter sig Miljöpartiet i alla frågor som gäller migrationspolitiken. För Miljöpartiet handlar migrationspolitiken i grund och botten om fri invandring. Man vill inte ha några särskilda krav på människor som kommer till Sverige. Man kanske säger det i retoriken, men med alla sina olika invändningar och alla de reservationer som man lägger fram här i kammaren pläderar man i praktiken för fri invandring. Man säger att svenska myndigheters och domstolars beslut är fel – människor har visst en moralisk rätt att vistas här i landet om de känner för det.

Vi tycker att det är rimligt att ha en princip om reglerad invandring. Har man inte rätt att befinna sig i landet ska man lämna landet. Av det skälet behöver information utbytas mellan de myndigheter som anges på ett mycket bättre sätt än i dag.

Anf. 61 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Jag önskar verkligen att det var skrämselpropaganda, men det jag berättade om är ett verkligt fall. Det har hänt. Läkare i Världen mötte en kvinna som sa att hon inte vågade söka vård och inte vågade föda sitt barn på sjukhus, av rädsla för att bli angiven, trots att hon hade en riskgraviditet och trots att både hennes och barnets hälsa var i fara om hon inte hade nära till vård under förlossningen.

Även om det inte står i propositionen att sjukvården ska ange människor – och det är en himla kraftsamling som ligger bakom det; vi har pressat regeringen till att stryka sjukvården ur angiverilagen – kommer denna rädsla fortfarande att vara reell. Det första som barnmorskorna ska göra när de är färdiga med att förlösa ett barn är nämligen att anmäla barnet till Skatteverket, och Skatteverket ska ange papperslösa. Därför är den här rädslan inte ett dugg inbillad. Det handlar inte ett dugg om skrämselpropaganda, utan detta är verkligheten och ett reellt val som de människor som befinner sig i skuggsamhället kommer att ställas inför.

Hur mycket vi i Miljöpartiet än vill att ingen människa ska vara där behöver vi förhålla oss till att det i verkligheten är många människor som lever som papperslösa. Jag tycker att även de ska våga föda sina barn i tryggheten på sjukhus.

Anf. 62 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Fru talman! Som vanligt vill Annika Hirvonen gå in på enskilda fall och använda dem i sin argumentation för lagstiftningens eventuella brister. Som vanligt kan det dock faktiskt vara så att det finns omständigheter i de enskilda fall som Annika Hirvonen vill använda sig av här i riksdagens talarstol, trots att vi inte bör göra det, som vi inte till fullo känner till. Detta är Miljöpartiets retoriska knep. Man känner någon som känner någon som har hört någonting, och därför är lagstiftningen fel.

Vi säkerställer ett bättre informationsutbyte mellan ett antal olika myndigheter – närmare bestämt sex stycken. Det handlar inte om sjukvården eller om skolan. Det handlar om Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Kriminalvården, Kronofogdemyndigheten, Pensionsmyndigheten och Skatteverket. De ska, om det finns anledning, göra en anmälan till Polismyndigheten för att man ska kunna se till att den som inte har rätt att vistas i landet återvänder hem.

Bryter man mot principen om reglerad invandring måste det få konsekvenser. Man ska inte utan konsekvenser kunna stanna kvar i Sverige när man har fått ett beslut om att lämna Sverige för att man saknar skyddsskäl eller andra skäl att uppehålla sig i Sverige.

Om återvändandet inte fungerar har vi inte reglerad utan fri invandring. Jag förstår att Miljöpartiet egentligen önskar sig fri invandring, för det är det man argumenterar för och konstant lägger fram förslag om.

Den här lagen kallas inte angiverilagen i allmänt tal, utan det är Miljöpartiet och Vänsterpartiet som kallar den det i sin retorik. Ni har också ett visst ansvar för nivån i debatten!

Anf. 63 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! Det är faktiskt så att om en papperslös gravid kvinna kommer till sjukvården för att föda barn ska sjukvården med detta lagförslag ange henne.

Något jag är så stolt över i Sverige är alla människor som runt om i landet ger papperslösa vård när dessa inte vågar vända sig till sjukvården. I över 30 år har man gett vård till papperslösa i Sverige.

Med denna regering är papperslösa räddare än någonsin. Det handlar inte om någon skrämselpropaganda eller dimridå, vilket ledamoten försöker påstå.

Jag tror att föreställningen om vem som är papperslös behöver nyanseras i debatten. I en familj kan en förälder ha uppehållstillstånd, den andra föräldern vara papperslös och barnen vara medborgare. Om den ena föräldern ska söka sjukpenning efter en arbetsplatsolycka riskerar den andra föräldern att bli utvisad till följd av kontakten med Försäkringskassan.

Både Skatteverket och Försäkringskassan ska alltså vara angivare, Viktor Wärnick.

Regeringen vill bara göra människor utvisningsbara men vet inget om konsekvenserna, de drabbades personliga öden eller de anställda som ska utföra detta. Det handlar varken om dimridåer eller skrämselpropaganda.

Enligt en undersökning av Akademikerförbundet SSR är det bara 3 av Sveriges 290 kommuner som stöder regeringens förslag, och av Sveriges 21 regioner uttrycker ingen stöd. Varför lägger ni fram något som varken kommunerna eller regionerna stöder?

Anf. 64 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Fru talman! Att asylaktivisterna i Vänsterpartiet och Miljöpartiet säger nej till allt som har med principen om reglerad invandring att göra och upprätthållandet av ordningen för reglerad invandring är inte förvånande. De gör det konsekvent och ihärdigt och yrkar i första hand avslag på allt. I andra hand kan de tänka sig att gå med Socialdemokraterna och Centerpartiet för att göra lagstiftningen lite mindre effektiv.

Vänsterpartiet vill inte att vi ska ha reglerad invandring. Enligt Vänsterpartiet finns det alltid berättelser, undantag och anledningar till att människor ska få stanna kvar i Sverige trots att de inte har rätt att stanna kvar. Men då krackelerar principen om reglerad invandring, och vi får fri invandring.

Det är detta Vänsterpartiet och Miljöpartiet går till val på, och det är detta de tänker kräva av Socialdemokraterna för att släppa fram Magdalena Andersson som statsminister efter valet i höst, om olyckan skulle vara framme. Det är detta som är alternativet.

Jag tycker att Tony Haddou ska säga som det är, och det finns en fråga Tony Haddou bör svara klart och tydligt på här i Sveriges riksdags kammare: Står Vänsterpartiet över huvud taget upp för principen om reglerad invandring?

Anf. 65 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! Jag tycker att ledamoten bör höja sin nivå lite, och jag fick inget svar på min fråga.

Jag sa även att bilden av vem som är papperslös behöver nyanseras och gav ett ganska tydligt exempel på vad som kan hända om detta lagförslag går igenom.

Viktor Wärnick känner en djup bitterhet mot Vänsterpartiet och Miljöpartiet när det gäller migrationspolitiken. Men låt mig påminna Viktor Wärnick om att Vänsterpartiet och Miljöpartiet tillsammans just nu är större än Moderaterna i opinionsundersökningarna. Kan det vara det som stressar Moderaterna när de lägger fram dessa förslag?

Ledamoten pratade också om undantag. Det är inte Vänsterpartiet som hela tiden kräver undantag, utan det är svenska folket som pressar regeringen. Regeringen ville utvisa tonåring efter tonåring men fick återkomma med undantag eftersom det inte funkade. Regeringen ville att alla lärare och all vårdpersonal skulle vara angivare. Var det jag eller du, Viktor, som kom tillbaka till riksdagen med undantag? Jag tror att det var du. Regeringen kraschade arbetskraftsinvandringen totalt men kom tillbaka med undantag.

Fru talman! Den här regeringen är en total krasch.

Anf. 66 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Fru talman! Inte heller i denna debatt tänker Tony Haddou svara på frågan om Vänsterpartiet står upp för principen om reglerad invandring, för det gör man inte. Det är också det som ligger till grund för alla de olika motåtgärder och motförslag Vänsterpartiet lägger fram i kammaren.

Vänsterpartiet har inget svar på hur vi ska komma till rätta med problemet att 110 000–185 000 personer vistas i Sverige utan rätt att vara här. Vänsterpartiet har ingen som helst lösning på det, för i grund och botten tycker man att det inte är något stort problem eftersom de har sina skäl att vara här. Det är så man argumenterar.

Vi kommer inte ifrån att Vänsterpartiet i en regering kommer att driva samma linje. Oaktat Socialdemokraternas tal om en stram men inte korkad migrationspolitik kommer Vänsterpartiet och kanske Tony Haddou som migrationsminister att föreslå uppluckring efter uppluckring och tillbakarullning efter tillbakarullning av de reformer vi nu genomför.

Det här gäller alltså sex myndigheter som ska dela information med Polismyndigheten för att vi på ett bättre sätt ska säkerställa att den som inte har rätt att vara i Sverige också lämnar landet. Jag förstår att återvändandeverksamhet är ett ord som Vänsterpartiet inte brukar ta i sin mun. Men det här måste fungera, för annars har vi inte reglerad invandring. Vänsterpartiet tror inte på detta och vill inte i riksdagens kammare säga att man står upp för det.

Jag är dock övertygad om att det hos svenska folket finns ett brett stöd för att ett ja ska vara ett ja och ett nej ska vara ett nej. När valdagen kommer får vi väl se vem som har rätt i denna fråga.

Anf. 67 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik:

Fru talman! Låt mig börja med att säga att ett nej ska vara ett nej, att Centerpartiet är för återvändande och att man ska följa lagar och regler, så vi behöver inte hitta på grejer om varandra. Bra!

Centerpartiet står upp för principen om reglerad invandring. Men det finns också andra principer, till exempel om individen, om människolivets okränkbarhet och om att medarbetare ska känna sig trygga på sina arbetsplatser.

Det är där den här diskussionen också behöver föras. När det finns andra principer behöver de också värderas i förhållande till varandra, men det gör inte regeringen. Regeringen ser bara migration. Den ser inget annat. Så snart det handlar om utvisningar blir regeringen blind. Plötsligt försvinner allt annat.

Vi måste vara överens om att vi ska hitta dem som ska återvända. Polisen har en massa befogenheter för det. Frågan är dock om det behöver ske på en förlossningsavdelning. Jag förstår att Moderaterna tillsammans med Sverigedemokraterna är ledsna över att alla lärare och sjuksköterskor inte längre ska anmäla varenda papperslös de ser, så som man egentligen hade velat ha det.

När vi pratar om skuggsamhället måste även Moderaterna berätta vad de kallar ett samhälle där förlossningar sker i skuggan, eftersom information om varje förlossning måste skickas till myndigheter som sedan måste skicka den vidare till polisen. Det är dessa fall vi pratar om. Det kommer att vara en massa – eller kanske inte en massa – enskilda fall. Det är en principiell grej, så låt oss prata om principen.

Ska den som kanske lever utan papper i Sverige behöva tänka på detta i förlossningssituationen? Ska personalen behöva tänka att det viktigaste i rummet just nu när barnet föds är att se till att människan utvisas?

Anf. 68 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Fru talman! Nu tycker jag nog att Niels Paarup-Petersen återigen gör skillnad på de egna förslag som man lägger fram i det här utskottsbetänkandet och retoriken.

Niels Paarup-Petersen tänker ju rösta för det här lagförslaget men med ändring av rekvisiten för när myndigheterna ska lämna uppgifter till Polismyndigheten. Man vill alltså inte att grunden ska vara ”anledning att anta”, utan man vill att det ska finnas ”starka skäl att anta”. Man vill också att den sidoinformation som myndigheterna kan tänkas ha inte ska lämnas till Polismyndigheten. Det är det som är skillnaden i Centerpartiets förslag.

Jag är inte riktigt säker på om det är av okunskap eller på grund av retoriska knep som Niels Paarup-Petersen blandar in sjukvården, precis som Miljöpartiet gjorde. Ingenstans i det här förslaget står det något om att sjukvården ska lämna information till Polismyndigheten. Javisst, vid en förlossning av ett nyfött barn ska information lämnas till Skatteverket. Har Niels Paarup-Petersen något förslag i betänkandet om att man ska sluta göra det? Nej, det har han inte.

Det är ett högt tonläge, men det finns inga konkreta förslag bakom. Niels Paarup-Petersen tänker rösta för förslaget i morgon men med ett mer ineffektivt rekvisit om att det ska finnas ”starka skäl att anta”. De sex myndigheter som jag räknade upp ska i större utsträckning göra en egen bedömning av huruvida den person som de har information om befinner sig i Sverige illegalt eller inte.

Så här låter det från ett centerparti som helt har irrat bort sig i den svenska politiken. Det är ett parti som totalt har lämnat borgerligheten och nu har riktat in sig på att stödja en socialistisk regering – den mest vänster-

vridna regering som det här landet kan få sedan löntagarfondernas dagar. Det är det som är beviset för hur Niels Paarup-Petersen argumenterar.

Anf. 69 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik:

Fru talman! Diskussionen om löntagarfonderna får i och för sig tas med Liberalerna som lade fram förslaget.

Jag förstår att utvisningsaktivisterna i Sverigedemokraterna och Moderaterna inte är nöjda med våra förslag. Jag kan ändå upplysa om att sidoinformationen är avgörande. Jag är glad över att Wärnick ändå kom dit efter sitt felaktiga påstående. Det är inte bara i fråga om rekvisiten som vi har andra förslag utan även om sidoinformationen och om att det till exempel inte ska vara den enskilda medarbetaren som ska göra det utan myndigheten i sig.

Det är ju en principiell skillnad. En enskild medarbetare har redan ett tjänstemannaansvar. Ska den, när den ser något som skulle kunna vara ett problem, dessutom behöva känna ”Om jag inte gör det här på rätt sätt kommer Tidöregeringen minsann att straffa mig”?

Vi skapar återigen idén om att vi ska skrämma både medarbetare på myndigheter och alla invandrare. Regeringens grund i dag är att vi ska skrämma alla hela tiden, och det är det vi vänder oss emot. Ja, det är principiellt, och det bör det vara.

Typ alla kommuner är emot det här. Är det kanske två som är för? Jag tror att det är någonting sådant. Alla regioner och alla fackförbund är emot det. Det är inte på grund av något hittepå eller någon supervänster grejsimojs.

Region Skåne styrs av Tidö, och de är emot. Vad ska ledamoten kalla dem? De håller med mig om att det här är ett problem, men de håller inte med sin egen regering. Det tycker jag är viktigt att ta med sig när man hör de här konstiga flosklerna. Jag vill inte att migrationspolitiken ska vara viktigare än människan i en förlossningssal, och den principen står jag för vilken dag som helst.

Anf. 70 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Fru talman! Precis som jag sa i mitt replikskifte med Annika Hirvonen och Miljöpartiet tycker jag att Centerpartiet sysslar med ovärdig skrämselpropaganda.

Centerpartiet har alltså inget annat förslag än att gå på regeringens lagförslag men med en ändring av rekvisiten från ”anledning att anta” till ”starka skäl att anta”. Dessutom vill man ta bort sidoinformationen. Då kan man komma till frågan om vad sidoinformation är.

I propositionen står det, om vi nu ska hålla oss till det som vi ska fatta beslut om och inte hörsägen om något enskilt fall eller liknande, så här: ”Det innebär att det som regel ska vara sådan information som myndigheten behöver för att kunna utföra sitt eget uppdrag.”

I propositionen står det vidare: ”Det bör inte finnas något krav på att den utlämnande myndigheten själv har ett faktiskt behov av informationen, utan en uppgiftsskyldighet bör inträda även om myndigheten får kännedom om att en utlänning saknar rätt att vistas i Sverige genom så kallad sidoinformation. Sidoinformation kan till exempel handla om uppgifter som en utlänning på eget initiativ lämnar i ett förhör i en brottsutredning där hans eller hennes vistelserätt inte är av betydelse för utredningen av

brottet. Det kan också handla om iakttagelser som görs av utlänningen i samband med en inspektion eller förrättning inom ramen för ett särskilt ärende som inte är av direkt relevans för ändamålet med inspektionen eller förrättningen.”

Det innebär att dessa sex myndigheter även ska kunna dela med sig av information som inte har att göra med myndighetens verksamhet. Sjukvården är inte inkluderad i detta, hur mycket Niels Paarup-Petersen och Annika Hirvonen än står och viftar med den skrämseln. Vi har särskilt angett dessa sex myndigheter för att komma till rätta med skuggsamhället och för att se till att de människor som inte har rätt att vistas i landet lämnar Sverige.

Niels Paarup-Petersen har i retoriken inget svar på vad vi ska göra för att komma till rätta med skuggsamhället. Han har inga sådana förslag över huvud taget utan använder sig av en upphaussad retorik. Men det faller också platt när man tittar på hur Centerpartiet tänker rösta i voteringen i morgon.

(Applåder)

Anf. 71 IDA KARKIAINEN (S) replik:

Fru talman! Jag får börja med att tacka Viktor Wärnick för att han i det sista replikskiftet förtydligade precis varför vi har problem med sidoinformationen. Det finns ganska luddiga skrivningar från regeringens sida om vad den egentligen ska innebära och innefatta. Ska den omfatta det som man ser på en inspektion och så vidare? Det kan ibland vara uppgifter som myndigheten inte behöver för att hantera sitt ärende. Det är precis därför som vi också vill gå fram med begränsningar av sidoinformationen.

Men det var inte därför som jag begärde replik. Jag har som vanligt roat mig, fru talman, med att granska gamla KU-betänkanden. Så kan man roa sig. Jag noterade en konflikt angående skuggsamhället. Vi vet att det finns, men vi tvistar om hur stort det är. Det gör även forskare, som pekar på lite olika siffror. Från regeringssidan vill man gärna ta i och peka på att det finns 185 000 personer i skuggsamhället. Andra siffror visar däremot på ungefär 35 000. Min fråga till Viktor Wärnick är helt enkelt: Vad baserar han de här siffrorna på?

Som en följd av detta minns jag väldigt tydligt att det under förra mandatperioden kom otaliga interpellationer och skriftliga frågor om när man skulle inrätta den där storskaliga folkräkningen i Sverige. Den har ännu inte blivit av, trots att Tidöregeringen har haft fyra år på sig att genomföra en sådan storskalig folkräkning. Min fråga till Viktor Wärnick är: När får vi en sådan storskalig folkräkning?

Anf. 72 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är relevant att det ges möjlighet att dela sidoinformation med Polismyndigheten för att underlätta återvändandearbetet.

Det är klart att de sex myndigheter som finns uppräknade i propositionen ibland kan upptäcka och se saker som inte har relevans för det egna arbetet men som kan ha relevans för Polismyndighetens och ytterst Migrationsverkets möjligheter att se till att de människor som inte har rätt att vara i landet också lämnar det.

Det som det handlar om i grund och botten är: Hur ser vi till att vi får en så effektiv myndighetssamverkan som bara är möjligt? Och hur gör vi så att de sex myndigheterna inte ges något slags utredningsuppdrag där det är de själva som ska avgöra och värdera informationen? Den ska ju lämnas över till Polismyndigheten. Det är därför det är relevant att ge så stort utrymme som möjligt att lämna så mycket information som det bara går så att man sedan kan ta det vidare och verkställa återvändandet på ett effektivare sätt än i dag.

Jag beklagar att Socialdemokraterna låter vänstervindarna i det egna partiet föra dem bort från det mer effektiva till det mer ineffektiva och till fler undantag i lagstiftningen, så att vi får en mindre effektiv myndighetssamverkan. Det tycker jag är beklagligt.

Jag tror att Socialdemokraterna kommer att få ett svårt förhandlingsläge med Vänsterpartiet och Miljöpartiet när man ska bilda regering efter valet i höst, om olyckan skulle vara framme och man får majoritet.

Statistiken kommer från Skatteverket, och jag tror att den är drygt ett år gammal: Mellan 110 000 och 185 000 personer uppskattas befinna sig i Sverige utan rätt att vara här. Folkräkningen kommer nog inte att utföras som på den gamla goda tiden, då vi hade vallfärdat till Skatteverket. Skatteverket arbetar med det här kontinuerligt och har gjort en del av det arbete som riksdag och regering har uppdragit åt dem att göra.

Anf. 73 IDA KARKIAINEN (S) replik:

Fru talman! Tack, Viktor Wärnick, för svaret!

Det gläder mig att Moderaterna nu har hemfallit åt samma synpunkter som vi hade under den förra mandatperioden, det vill säga att det är bättre att Skatteverket får preciserade uppdrag att jobba gentemot kommuner som upptäcker exempelvis ökad vattenförbrukning i en lägenhet, så att man kan göra den typen av punktinsatser. Det är betydligt effektivare för skattebetalarna och betydligt bättre för hela Sverige, så det gläder mig.

Jag hakar upp mig på Viktor Wärnicks farhåga att myndighetssamverkan skulle försvåras med vårt förslag. Låt mig prata lite om förvaltningspolitik, fru talman. Det är otroligt intressant och spännande.

Myndigheter har den senaste tiden flaggat för att sekretesshinder behöver rivas. Det har inte alltid varit så, och det tvistas också om det verkligen är så, att sekretessreglerna sätter upp hinder för myndighetssamverkan. Ibland har man övertolkat sekretessreglerna, och kanske kan man redan i dag samarbeta och samverka utan att vi behöver göra lagändringar.

Man har efterfrågat tydligare begränsningar, tydligare avgränsningar och tydligare regelverk för hur detta ska kunna ske, så att man som myndighet kan känna sig trygg med att man inte bryter mot några sekretessbestämmelser när man samverkar. Det är precis detta vårt förslag går ut på, det vill säga att göra det extra tydligt vilken typ av information som ska utbytas, när den ska utbytas och på vilket sätt den ska utbytas.

Det är beklagligt att regeringen inte vill göra det här, utan man vill gå vidare med förslag som är lite för långtgående och som gör att man återigen får kritik om en angiverilag på halsen. Detta skulle regeringen kunna motverka betydligt bättre än vad man gör i propositionen.

Anf. 74 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Fru talman! Jag får invänta Ida Karkiainens huvudanförande här i talarstolen och lyssna till argumenten om varför vi ska ha en mer begränsad lagstiftning om när myndigheterna kan utbyta information mellan varandra.

Vårt förslag är att det ska finnas en anledning att anta att någon befinner sig här illegalt och att man då ska dela med sig av informationen. Socialdemokraterna vill ha ett högre krav. Man vill ha en mer begränsad variant och införa rekvisitet ”starka skäl att anta”. Anledningen till att vi tycker att det vore ett dåligt alternativ handlar om att lagstiftningen då blir mindre effektiv.

Man skulle dessutom ålägga de sex myndigheterna mer utredningsansvar eller ansvar för att värdera den information som man själv besitter innan man lämnar över den till Polismyndigheten. Vår tanke är att myndigheterna inte ska göra någon sådan värdering. De berörda myndigheterna ska inte åläggas att själva göra en fullständig prövning eller ens en delprövning, utan detta ska Polismyndigheten och Migrationsverket göra.

Jag tycker att det är beklagligt att Socialdemokraterna i det upphaussade debattklimat som har rått i den här frågan känner sig nödgade att gå fram med en begränsning i lagen för att så att säga vifta med en flagga för att visa att man inte går med på det som enligt Miljöpartiets och Vänsterpartiets anklagelser är en angiverilag. Vi tycker att det är en informationsutbyteslagstiftning för att se till att återvändandearbetet fungerar mer effektivt.

Jag tycker dessutom att det är beklagligt att Socialdemokraterna inte tycker att myndigheter ska få dela med sig av uppgifter som de har men som inte rör deras egen verksamhet. Det är alltigenom en begränsning av lagstiftningen som gör att vi får mycket sämre möjligheter att motverka skuggsamhället och alla följder av det och se till att den som inte har rätt att vara i Sverige återvänder.

Anf. 75 IDA KARKIAINEN (S):

Fru talman! När regeringspartierna skrev under Tidöavtalet i oktober 2022 fanns det i avsnittet om migration en punkt om att införa en omfattande anmälningsplikt. Alla kommuner och myndigheter i Sverige skulle bli tvungna att anmäla papperslösa migranter. Kritiken lät inte vänta på sig. Med rätta tog offentliga tjänstemän till orda och pekade på Tidöavtalets långtgående förslag. Lärare skulle tvingas ange elever, och sjukvårdspersonal skulle tvingas ange patienter. Protesterna var många och omfattande.

Kanske var det därför Tidöpartierna backade rejält när det kom till vad som till slut presenterades. Kanske var det en klok utredare som pekade på långtgående konsekvenser om regeringens förslag skulle gå igenom. Kanske var det remissinstanser och experter som gav välargumenterad kritik. Kanske var det liberaler som tog sig an det där uppdraget att vara vakthund mot Tidöregeringens mest långtgående förslag. Kanske var det en sammanvägning av alltihop.

Det förslag som vi debatterar här i dag är i varje fall kraftigt förändrat jämfört med Tidöpartiernas ursprungliga idé, vilket vi Socialdemokrater tycker är bra. Men förslaget är inte tillräckligt bra, varför vi också har ett antal reservationer.

Stärkt återvändandeverksamhet

Fru talman! Sverige ska ha en migrationspolitik som bygger på ordning och reda. Den som har fått sin sak prövad och fått avslag på sin asylansökan ska återvända. Det är en grundläggande förutsättning för att migrationssystemet ska vara legitimt och för att människor ska känna förtroende för de lagar och regler som gäller.

För oss socialdemokrater finns det ingen motsättning. En human och stram migrationspolitik förutsätter att beslut faktiskt gäller. Därför är en fungerande återvändandeverksamhet en viktig del av en reglerad migration.

En icke-fungerande återvändandeverksamhet riskerar att spä på skuggsamhället, fru talman. Vi vill inte ha några skuggsamhällen i Sverige, inga utsatta områden och inga samhällen där andra regler än lagbokens gäller. Men tyvärr ser det inte ut så. Hur stort skuggsamhället är vet ingen riktigt. Det förekommer lite olika siffor och antaganden, som vi har hört här i dag. Men att det finns vet vi, och när vi vet det har vi ett ansvar att också göra något åt det. Det är Socialdemokraternas bestämda uppfattning.

Fru talman! Mycket av det arbete som nu ligger till grund för regeringens proposition påbörjades under den tidigare, socialdemokratiska regeringen. Vi gav myndigheterna bättre verktyg, ökade antalet förvarsplatser, stärkte arbetet mot folkbokföringsbrott och tillsatte utredningar för att förbättra återvändandeverksamheten. Det arbetet var nödvändigt för att minska framväxten av skuggsamhällen där människor riskerar att utnyttjas av oseriösa arbetsgivare och kriminella nätverk.

Personer som vistas i Sverige utan tillstånd kan vara utsatta för grova brott. Det kan till exempel röra sig om människohandel, människoexploatering, tvångsäktenskap, hedersrelaterat våld och förtryck, våld i nära relation eller våldsutsatta barn.

Vi ser därför att flera delar av regeringens förslag är godtagbara, men vi ser – trots regeringens kraftigt reducerade förslag – risker som måste hanteras för att lagstiftningen ska vara förenlig med de principer som vårt samhälle bygger på och för att det inte ska bli en angiverilag. Det finns också risk att skuggsamhället späs på och att människor håller sig undan ännu mer än i dag om bestämmelserna inte utformas noggrant.

Fru talman! Låt mig vara tydlig med en sak: Informationsutbyte mellan myndigheter är inte något nytt i Sverige. Tvärtom bygger en fungerande välfärdsstat på att myndigheter kan samarbeta när det behövs. Skolor gör orosanmälningar när barn far illa. Socialtjänst, polis och andra myndigheter samverkar för att bekämpa brott och skydda utsatta människor. Skatteverket, Försäkringskassan och andra myndigheter delar redan i dag information för att motverka bidragsbrott och för att upprätthålla förtroendet för våra gemensamma system.

Vidare pekar Lagrådet på omständigheten att den som vistas i Sverige utan att ha rätt att göra det redan i dag kan göra sig skyldig till brott genom vistelsen. Vissa myndigheter har redan i dag uppgiftsskyldighet i förhållande till de brottsbekämpande myndigheterna när det gäller uppgifter som behövs i den brottsbekämpande verksamheten. I de fall en utlänning saknar rätt att vistas i Sverige och därigenom gör sig skyldig till ett brott har de nämnda myndigheterna alltså redan uppgiftsskyldighet i förhållande till Polismyndigheten.

Det är därför inte principen om informationsutbyte som är den avgörande frågan i den här debatten. Det har länge påpekats av myndigheter att

deras behov av att utbyta information med varandra är stort och försvåras genom sekretessregler. Den avgörande frågan är hur det görs.

För oss socialdemokrater måste all utökad uppgiftsskyldighet vila på rättssäkra grunder. Den ska vara proportionerlig och tydligt avgränsad. Staten ska vara stark nog att upprätthålla fattade beslut men också klok nog att förstå att tilliten till myndigheterna är en av Sveriges viktigaste tillgångar. När människor söker vård, när barn går i skolan och när människor kommer i kontakt med sociala myndigheter måste de känna förtroende för samhällets institutioner. Om den tilliten urholkas riskerar vi att skapa större problem än dem vi försöker lösa.

Det är därför vi socialdemokrater står upp för både ordning och reda och rättssäkerhet. Det är därför vi säger ja till ett effektivare återvändandearbete men nej till otydliga regler som riskerar att leda till godtycke eller undergräva förtroendet för välfärdens verksamheter.

Fru talman! Sverige är starkt därför att vi har en hög tillit. Människor litar generellt på myndigheter, på välfärden och på varandra. Den tilliten kan dock inte tas för given. Den har byggts upp under generationer genom rättssäkerhet, likabehandling och professionella myndigheter. Den kan raseras snabbt, inte minst genom politiska påståenden om myndighetsaktivism och annat.

Därför är vi kritiska till att regeringen vill införa en uppgiftsskyldighet som ska aktiveras när det bara finns anledning att anta att en person saknar rätt att vistas i Sverige. Ett så lågt beviskrav riskerar att skapa osäkerhet och godtycke. Offentligt anställda ska fatta beslut utifrån kunskap och sakliga bedömningar och inte utifrån lösa misstankar.

Det är inte vilka som helst som anför de här perspektiven i regeringens proposition och i regeringens remiss av propositionen, utan det är bland annat Advokatsamfundet och Lunds universitet som påpekar att det är väldigt lågt ställda beviskrav. Vi menar därför att lagstiftningen bör utformas så att det krävs starka skäl att anta att en person saknar rätt att vistas i landet innan uppgifter lämnas vidare. Det skulle stärka både rättssäkerheten och legitimiteten.

Fru talman! Det måste också vara tydligt att ansvaret för informationsutbyte ligger på myndigheten och inte på den enskilda tjänstepersonen. Visst är det så att det alltid finns en tjänsteperson som kommer i kontakt med ett ärende. Så är det. Men ingen enskild anställd ska lämnas ensam med ansvaret för svåra rättsliga bedömningar och dessutom med risken att få en utökad hotbild mot sig. Detta pekar också ett flertal remissinstanser på.

Fru talman! Vi ser också risker för att information sprids längre än vad lagstiftaren avser. Det är därför vi reagerar så kraftigt mot regeringens lösa skrivningar om sidoinformation. Det måste vara tydligt och reglerat vilken information som omfattas av uppgiftsskyldigheten. Regeringen är också till viss del tydlig i propositionen. Hade man bara stannat vid de uppgifter som regeringen räknar upp och inte gått in på sidoinformationen hade lagförslaget varit betydligt bättre.

Detta påpekar även Lagrådet, som i sitt yttrande skriver följande: ”Det är därmed viktigt att myndigheterna när de fullgör sina uppgiftsskyldigheter är medvetna om vilka regler som de ska tillämpa för att bland annat undvika att sekretessbelagda uppgifter lämnas ut eller behandlas felaktigt. Enligt Lagrådet behöver förhållandet mellan den nu aktuella uppgifts-

skyldigheten och annan uppgiftsskyldighet klargöras för att underlätta en korrekt tillämpning hos myndigheterna.”

Vidare är det inte alltid bättre med mer information. Det är kanske till och med mer effektivt med mindre information och mer begränsad information. Vi vill ju inte att myndigheter ska översvämmas av information som de egentligen inte behöver.

Fru talman! När människor upplever att kontakt med myndigheter kan få oförutsedda konsekvenser minskar viljan att söka vård, kontakta myndigheter eller ta del av samhällets stöd.

Särskilt allvarligt är detta när barn berörs. Barnkonventionen är svensk lag. Barn ska aldrig hamna i kläm i myndigheternas informationsutbyte. Regeringen måste säkerställa att barnets bästa väger tungt och att informationsdelningen inte blir mer omfattande än vad som är absolut nödvändigt. Ingen gravid kvinna ska av rädsla avstå från att söka vård. Inget barn ska riskera att stå utan skydd därför att människor förlorar förtroendet för samhällets institutioner. Därför måste sidoinformationen begränsas tydligare.

Fru talman! Vi ställer oss bakom att myndigheterna får bättre möjligheter att fastställa identitet. För att återvändandearbetet ska fungera krävs att identitet kan klarläggas så att myndigheter har effektiva verktyg. Men även här måste proportionaliteten värnas. Mobiltelefoner innehåller i dag stora delar av människors privatliv – familjekontakter, fotografier, meddelanden och personlig information. Därför måste staten använda sådana tvångsmedel med stor försiktighet.

Vi delar Lagrådets bedömning att regeringens förslag om att kunna behålla en mobiltelefon i upp till tre månader riskerar att gå längre än vad som är proportionerligt. Staten ska ha de verktyg som krävs, men den ska inte ingripa mer än vad som är nödvändigt.

Fru talman! Socialdemokratins uppgift har alltid varit att bygga ett samhälle där människor kan känna både tillit till varandra och förtroende för staten. Vi vill ha ordning och reda i migrationspolitiken. Vi vill motverka skuggsamhällen. Vi vill att återvändandebeslut ska verkställas. Men vi vill också värna rättssäkerheten, skydda den personliga integriteten och försvara den tillit som gjort Sverige starkt. Det är genom den balansen, mellan ansvar och solidaritet och mellan effektivitet och rättssäkerhet, som vi bygger ett starkare samhälle för alla.

Jag står bakom samtliga av våra motioner men yrkar bifall till reservation 1.

(Applåder)

Anf. 76 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD):

Fru talman! I dag debatterar vi en proposition som har som syfte att fler utvisningar ska verkställas.

Att alltför få utvisningar har verkställts har varit ett stort problem under många år. Resultatet har varit närvaron av tiotusentals illegala migranter i Sverige som fungerar som arbetskraft åt den organiserade kriminaliteten. Det har även inneburit exploatering av dessa illegala migranter. Det är viktigt att fastslå att ingen vinner på att vi har så många illegala migranter i landet – förutom kriminella element, som på olika sätt kan utnyttja de illegala migranterna.

Denna regering och Sverigedemokraterna har ett mandat att motverka skuggsamhället och se till att de som inte har tillstånd att vistas i Sverige

faktiskt lämnar landet. Det är precis vad som kommer att bli utfallet genom förslagen i denna proposition.

Regeringen föreslår att vissa myndigheter på eget initiativ ska lämna uppgifter om en utlänning till Polismyndigheten när det finns anledning att anta att utlänningen saknar rätt att vistas i Sverige. En kritik som framförs mot detta förslag är att ett sådant förslag kan medföra minskad tilltro till det offentliga. Frågan som då bör ställas till kritikerna är: Minskad tilltro från vem?

Kommer det att finnas en minskad tilltro till det offentliga från illegala migranter? Förmodligen, men de ska ju inte befinna sig i Sverige.

Kommer det att finnas e minskad tilltro från det svenska folket? Nej, eftersom de kommer att se att det råder ordning och reda i Sverige och att samhället som helhet samarbetar för att se till att illegala migranter lämnar landet.

Det som minskar förtroendet för myndigheter är när vi har myndigheter som möjliggör för illegala migranter att stanna kvar i landet. Det är då hederliga medborgare börjar ställa frågor om vilkas intressen våra myndigheter egentligen värnar – svenska medborgares eller illegala migranters.

En annan kritik mot ett förslag om en sådan uppgiftsskyldighet för vissa myndigheter är att illegala migranter inte skulle vända sig till dessa myndigheter längre – men det borde de inte göra! Illegala migranter borde åka hem.

(Applåder)

Varför är det ett problem att illegala migranter inte kan vända sig till svenska myndigheter? De ska ju åka hem! De myndigheter som omfattas av denna uppgiftsskyldighet är Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Kriminalvården, Kronofogdemyndigheten, Pensionsmyndigheten och Skatteverket. Dessa myndigheter ska alltså lämna uppgifter om utlänningen till Polismyndigheten om det finns anledning att anta att personen saknar rätt att vistas i Sverige. Det handlar om en eller flera konkreta omständigheter som med viss styrka talar för att personen inte har rätt att vistas i landet baserat på den information som myndigheten har tillgång till.

De myndigheter som omfattas av uppgiftsskyldigheten är myndigheter som ofta kommer i kontakt med illegala migranter och som ofta får tillgång till information om en persons rätt att vistas i Sverige. De uppgifter som omfattas av uppgiftsskyldigheten är uppgifter som behövs för att verkställa en utvisning, exempelvis utlänningens identitet, medborgarskap, bostadsadress, kontaktuppgifter med mera. De uppgifter som ska lämnas över till Polismyndigheten avgränsas i propositionen.

Myndigheten ska också lämna uppgifter om de omständigheter som ligger till grund för antagandet att utlänningen saknar rätt att vistas i Sverige. Detta kan underlätta för Polismyndigheten att bedöma om uppgifterna ska lämnas vidare till Migrationsverket eller Säkerhetspolisen.

Det här handlar inte om att dessa myndigheter ska ägna sig åt att ta reda på om utlänningar har vistelserätt eller inte, utan det handlar om att myndigheten när det kommer fram information i den egna verksamheten som visar att någon inte har rätt att vistas i landet ska förmedla vissa uppgifter om denna utlänning till Polismyndigheten så att Polismyndigheten i sin tur kan utföra sitt uppdrag att verkställa utvisningar.

Stärkt återvändande-verksamhet

I propositionen finns flera andra förslag på hur återvändandeverksamheten ska effektiviseras. Bland annat finns det förslag om att underlätta inre utlänningskontroller genom att sänka kravet gällande när dessa får genomföras. Det kommer att bli lättare för poliser att bedöma när de ska genomföra inre utlänningskontroller, och detta innebär att fler sådana kommer att genomföras och att fler illegala migranter kommer att utvisas.

I propositionen finns även ett förslag om att man vid en inre utlänningskontroll ska kunna genomföra en husrannsakan för att omhänderta utlänningens pass eller andra identitetshandlingar om det inte kan klarläggas att utlänningen har rätt att vistas i Sverige. Utlänningar som vistas i Sverige utan uppehållstillstånd bär sällan med sig sina identitetshandlingar utan förvarar dem på en plats där de brukar sova. Det kan vara en bostad, en arbetsplats eller en personbil. Om polisen ska kunna omhänderta pass eller andra identitetshandlingar vid inre utlänningskontroller måste man även få tillgång till dessa utrymmen.

Det ska också införas en möjlighet att omhänderta en utlännings elektroniska kommunikationsutrustning om den kan antas innehålla information om utlänningens identitet. Det finns ofta information om utlänningars identitet i till exempel mobiltelefoner, datorer eller usb-minnen.

Herr talman! Propositionen innehåller flera förslag som stärker möjligheten att fastställa identitet genom bland annat användning av biometriska uppgifter såsom fingeravtryck och fotografier. Det är i grunden inget märkligt. Om Sverige ska kunna genomdriva sina egna beslut måste svenska myndigheter veta vem utlänningen är, vilket medborgarskap utlänningen har och vilket land utlänningen ska återvända till.

Att samla in och effektivt använda biometriska uppgifter bland utlänningar är ett verktyg för att säkerställa att återvändandesystemet fungerar och att fattade utvisningsbeslut faktiskt kan verkställas. En grundläggande utgångspunkt måste vara att svenska myndigheter vet vem som befinner sig i landet. Om en identitet inte kan fastställas försvåras återvändandet, utlänningskontrollerna och möjligheten att verkställa de utvisningsbeslut som tagits. Det är inte någonting som vi kommer att acceptera.

Herr talman! Ytterst handlar detta om migrationssystemets trovärdighet. Om den som får ett nej kan stanna kvar i Sverige år efter år urholkas förtroendet för hela migrationssystemet. Ett ja måste vara ett ja, men ett nej måste också vara ett nej. Därför är ett fungerande återvändande en förutsättning för en stram migrationspolitik.

Med dessa förslag ser vi till att det blir mycket svårt att vara illegal migrant i Sverige. De som ändå väljer att stanna kvar som illegala migranter i Sverige kommer förr eller senare att hittas och skickas till sina hemländer. Den här oredan, som under decennier accepterades av Socialdemokraterna, ska äntligen avvecklas.

När fler utvisningsbeslut verkställs krymper skuggsamhället. Den organiserade kriminaliteten får svårare att exploatera människor, och förtroendet för rättsstaten stärks. Framför allt upprätthålls principen att svenska myndighetsbeslut faktiskt gäller och ska respekteras. Ett land där utvisningsbeslut inte verkställs förlorar kontrollen över migrationen. Ett land som faktiskt verkställer sina beslut visar att lagar och regler gäller lika för alla.

Herr talman! Det här handlar inte bara om migration och utvisningar. Det handlar även om vårt ansvar gentemot det svenska folket. Den 7 april

2017 utförde en islamist som sympatiserade med Islamiska staten ett terrordåd mindre än en kilometer från denna kammare. Fem personer dog till följd av detta terrordåd. Terroristen var en illegal migrant. Han vistades utan tillstånd i Sverige efter att ha fått avslag på sin asylansökan.

Att tillåta illegala migranter att vistas i Sverige handlar inte om huruvida man är vänster eller höger, liberal eller konservativ. Det handlar om huruvida man vill värna svenska folkets trygghet eller inte.

Om bara 1 procent – 1 procent – av Sveriges illegala migranter skulle rekryteras av terroristorganisationer skulle det innebära att vi hade tusentals våldsverkare beredda att genomföra tusentals terrorattacker. De som skapar hinder för att illegala migranter ska utvisas skapar förutsättningarna för nästa terrordåd.

Om myndigheterna hade kunnat förmedla uppgifter till Polismyndigheten och om polisen hade kunnat genomföra fler inre utlänningskontroller och haft fler verktyg vid inre utlänningskontroller hade man med all sannolikhet upptäckt terroristen innan han genomförde sitt terrordåd den 7 april 2017. Då hade också fem oskyldiga människor varit med oss i dag. Vi har ett ansvar gentemot allmänheten att utvisa dem som inte ska vistas i landet så att tragedier inte äger rum. Vi har ett ansvar att skapa trygghet åt svenskarna.

Tyvärr har vi fortfarande partier i denna församling som inte vet om de tjänar svenska medborgare eller illegala migranter. Den här regeringen och Sverigedemokraterna kommer alltid att prioritera svenska medborgares säkerhet.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag till beslut och avslag på samtliga reservationer.
(Applåder)

Anf. 77 TONY HADDOU (V) replik:

Herr talman! Ledamoten ställde i sitt anförande den retoriska frågan ”minskad tilltro från vem” gällande det här förslaget. Jag tänkte att jag kan svara på det. Det handlar om minskat förtroende från myndigheter, fackförbund, civilsamhället, universitet, jurister och advokater, människorättsorganisationer, barnrättsorganisationer, lärare över hela landet och vårdpersonal över hela Sverige. Jag vill ändå påminna ledamoten om att det var alla de som tvingade regeringen och Sverigedemokraterna att återkomma till riksdagen med ett nedbantat förslag. Man vill nämligen inte ha angiverilagar i Sverige.

Ändå står ledamoten här och pratar om svenska folket. Jag tycker att den rösten gjorde sig hörd, och det väldigt högt – tillräckligt för att pressa tillbaka regeringen från angiverilagen när det begav sig. Jag tror alltså inte riktigt att ledamoten är i en position där han bör prata om vad svenska folket vill ha och inte. Flera gånger har en stark opinion i Sverige tryckt tillbaka lagförslag från den här regeringen. Man vill inte ha dem. Man säger: ”Stopp, det räcker! Vi skriver inte under på detta.” Det skadar såklart förtroendet och tilltron.

Jag fick inget svar från Moderaterna när jag ställde min fråga; ledamoten kändes mest pressad. Jag får därför ställa frågan till ledamoten Nima Gholam Ali Pour i stället. I en undersökning från Akademikerförbundet SSR uttrycker bara 3 av Sveriges 290 kommuner sitt stöd för det lagförslag som vi debatterar i dag. Av landets 21 regioner är det ingen som uttrycker

stöd för den här lagen. Varför lägger regeringen fram ett förslag som totalt saknar stöd?

Anf. 78 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik:

Herr talman! Jag börjar med den sista frågan.

Regeringen och Sverigedemokraterna är övertygade om att en person som inte har tillstånd att vistas i Sverige – en person som är illegal migrant i Sverige – ska utvisas och att den utvisningen ska verkställas. Där måste olika myndigheter samarbeta mer, och helst ska inga myndigheter över huvud taget möjliggöra för den illegala migranten att vistas i Sverige.

En annan reform som vi har genomfört den här mandatperioden är att vi har stoppat socialtjänstens möjlighet att betala ut ekonomiskt bistånd till illegala migranter. Det var ännu ett sätt för en kommun att möjliggöra för illegala migranter att vistas i Sverige.

Vi gör alltså allt vi kan för att så många illegala migranter som möjligt ska utvisas. Sedan får regionpolitiker och kommunpolitiker som motsätter sig detta – som vill att illegala migranter ska vistas i Sverige – tala för sig själva och berätta varför de inte vill att myndigheter ska samverka för att utvisningar av illegala migranter ska verkställas. Den frågan behöver du alltså inte ställa till mig, Tony Haddou, utan den får du ställa till de regionpolitiker och kommunpolitiker som av någon anledning vill ha fler illegala migranter i Sverige.

Sedan undrar jag: Minskad tilltro från vem? Är det så att vissa uttrycker minskad tilltro till regeringen för att vi vill utvisa illegala migranter får man ta den diskussionen med allmänheten. Vad är det för sorts myndigheter och fackföreningar som vill ha fler illegala migranter i Sverige? Det vill jag gärna veta.

Anf. 79 TONY HADDOU (V) replik:

Herr talman! Jag vet inte om ledamoten bara låtsas att han inte känner till vilka som tryckte tillbaka stora delar av det förslaget, men jag kan ju berätta för honom att det var de samlade fackförbunden i Sverige. I stort sett alla fackförbund var emot förslaget, och i stort sett hela civilsamhället i Sverige var emot det. Har ledamoten missat det? Det var ju den starka opinionen som gjorde att regeringen fick dra tillbaka det och återkomma med ett nedbantat förslag.

Många har gjort uppror mot förslaget. Sverigedemokraterna och regeringen är ju i konstant konflikt med fackförbund, civilsamhälle, kommuner eller regioner därför att de inte vill ha regeringens politik. Detta liknar ju debatten om återvandringsbidraget. Kommunerna och regionerna sa att de inte ville ha det, och ändå genomförde man det. Sedan står man här och låtsas att man inte känner till det: ”Vad handlar det här om?” Det blir nästan skrattretande, måste jag säga.

Frågan måste dock ändå ställas till ledamoten. Ledamoten säger att jag ska ställa frågan till kommunerna och regionerna, men när Akademikerförbundet SSR gör en undersökning och ställer frågan om man vill ha det här förslaget eller inte är det alltså bara 3 av Sveriges 290 kommuner som ger sitt stöd till regeringens förslag. Av Sveriges 21 regioner är det ingen som uttrycker stöd för den lag som vi debatterar i dag. Enligt en undersökning från facket vill alltså varken kommuner eller regioner ha den här lagen.

Det måste ledamoten ändå kunna svara på. Vad beror detta på? Kan det enbart bero på att de vill ha papperslösa, som vi hör här i debatten? Jag tycker inte att det är ett särskilt nyktert sätt att svara på. Lite mer saklighet, tack, Nima Gholam Ali Pour!

Anf. 80 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik:

Herr talman! Ledamoten hänvisar till att civilsamhälle, regioner och kommuner inte vill ha samverkan mellan myndigheter och Polismyndigheten för att verkställa fler utvisningar av illegala migranter, och ledamoten frågar mig vad jag tycker om det. Jag kan bara säga: Jag håller inte med dem. Jag vill att fler utvisningar av illegala migranter ska verkställas. Jag vill att vi ska ha färre illegala migranter i Sverige.

Jag förklarade också i mitt anförande varför jag vill det. De exploateras nämligen. Det är inte så att de har ett bättre liv här i Sverige. De används som arbetskraft av den organiserade kriminaliteten.

Ledamoten får ju ställa frågan till de delar av civilsamhället, regioner eller kommuner som ledamoten hänvisar till om varför de inte vill ha mer samverkan mellan vissa myndigheter och Polismyndigheten för att fler illegala migranter ska lämna Sverige. Den frågan får ledamoten ställa till dem. Jag kan bara säga att jag inte håller med dem och att jag inte heller förstår tanken. Varför skulle man vilja ha fler illegala migranter i Sverige när de enda som faktiskt vinner på det är kriminella organisationer?

Jag vill också tillägga att vi alltså pratar om samverkan, samarbete och informationsutbyte mellan vissa myndigheter och Polismyndigheten. Det handlar om att Polismyndigheten faktiskt bara ska göra sitt uppdrag. Polismyndigheten ska verkställa utvisningar av illegala migranter; det är deras uppdrag. Det ska sedan främjas av vissa myndigheter som kan hjälpa Polismyndigheten.

Anf. 81 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik:

Herr talman! Jag ska börja med att hålla med Nima Gholam Ali Pour om en sak, och det är att det är bra att den som inte har rätt att stanna i Sverige lämnar landet. Det är nämligen en förutsättning för reglerad invandring. Så är det. Men i en rättsstat finns det också vissa gränser för hur man hanterar lagar, och för att få en fungerande välfärd och ett fungerande samhälle ska man ha vissa principer för hur man agerar.

Jag har egentligen två frågor. Den första gäller det här med sidoinformationen. Varför kunde inte regeringen och Sverigedemokraterna bara gå med på att förtydliga vad som gäller? Det är nämligen det som är utmaningen, det vill säga att det är så stor osäkerhet. Vi ser att regionerna påpekar detta och att fackförbunden påpekar detta.

Om regeringen bara hade gjort det vi ber om, det vill säga beskrivit tydligt att sidoinformation inte ska inkluderas, hade vi inte haft det här problemet. Då hade vi i större utsträckning kunnat rösta för förslaget. Det är därför detta är en rimlig sak att påpeka från vår sida.

Min andra fråga gäller att tanken när direktiven till angiveriutredningen presenterades var att vård, skola etcetera skulle finnas med. Nima Gholam Ali Pour har ju varit ute och försvarat det och förklarat varför det är jätteviktigt att alla typer av offentliganställda – ett tag var det lite oklart om det även skulle gälla friskolor – inkluderas.

Jag vill därför gärna höra från Nima Gholam Ali Pour om Sverigedemokraterna fortfarande anser att skolan, vården och alla andra borde ha varit inkluderade i den lagstiftningen och om man tänker fortsätta driva det under nästa mandatperiod.

Anf. 82 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik:

Herr talman! Jag börjar med den sista frågan. Sverigedemokraterna vill se så mycket samarbete som möjligt för att det ska finnas färre illegala migranter i Sverige. Sedan får det i lagstiftningsprocessen tas fram vilka myndigheter det ska gälla och om kommunerna ska vara involverade i det där. En utredare ska titta på helheten och ta fram ett förslag.

När det gäller direktiven tror jag inte att ledamoten har läst dem. I direktiven står det att man faktiskt ska ta hänsyn till de känsliga uppdrag som sjukvården, skolan och socialtjänsten har. Det står alltså i direktiven, och det var något som utredaren fick ta hänsyn till.

Herr talman! Det som är viktigt att säga är att vi har mer än 100 000 illegala migranter i landet. Det är egentligen en kris. Det är mer än 100 000 människor som kan användas av kriminella gäng och av terrorister. Några har redan använts av terrorister. Människor har dött på grund av det här. Jag nämnde inte i talarstolen alla dem som har blivit utsatta för kriminella dåd där illegala migranter har varit involverade.

Det här är en kris för landet. Sverigedemokraterna vill att så många offentliga institutioner som möjligt ska vara involverade i arbetet med att reducera antalet illegala migranter i landet.

Vi vill också att det ska finnas någon form av förbud mot att ens möjliggöra för illegala migranter att uppehålla sig i landet. En del av civilsamhället i min hemstad Malmö möjliggör för illegala migranter att vistas i Sverige. Det ska inte vara tillåtet.

Anf. 83 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik:

Herr talman! Det är en utredare som ska ta fram detta utifrån direktiven. Det är korrekt att det står i direktiven att man ska ta hänsyn till men inte utesluta skola och vård. Det är ändå stor skillnad. Och Sverigedemokraterna önskade ju inte det; det var i alla fall det besked som vi fick då. Det är därför jag ställer frågan.

Det är ändå snart val. Frågan är vad väljarna kommer att få efter valet. Om det är Tidö som vinner kommer Sverigedemokraterna att vara det största partiet i Tidö och då få det största antalet ministrar och, har vi fått veta, migrationsministerposten. Då är det ganska väsentligt för väljarna att få veta detta.

Igen – vi är helt överens om att den som är här men inte har rätt att stanna ska ut. Frågan är om varje enskild instans genom hela samhället måste göra det jobbet, till skillnad från när det gäller alla typer av brott etcetera. Vi ber ju inte läraren att anmäla föräldrarnas fortkörningsböter, svartarbete eller liknande information man får. Det är bara just det här som Sverigedemokraterna tycker ska anmälas. Det är den biten vi är lite förvånade över.

Därför frågar jag igen: Kommer Sverigedemokraterna att vid fortsatt styre med Tidö fortsätta jobba för att den enskilda läraren, den enskilda socialsekreteraren och den enskilda vårdpersonalen – sjuksköterska, läkare och vad det kan vara – i sin vardag ska anmäla någon som de ser inte

har rätt att stanna i landet. Så många som möjligt är ju en indikation om det. Men det är lite diffust. Det skulle vara bra med ett förtydligande på den fronten.

Anf. 84 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik:

Herr talman! Jag ska försöka att inte vara diffus. Sverigedemokraterna vill att så många offentliga institutioner och myndigheter som möjligt ska vara involverade i arbetet med att reducera antalet illegala migranter. Där ingår sjukvård, socialtjänst och skola.

Vi vill inte att illegala migranter och barn till illegala migranter ska gå i våra skolor. Vi vill inte att våra skattebetalare ska betala för illegala migranters utbildning. Vi vill inte att illegala migranter ska vända sig till våra sjukhus. De är främst till för svenska medborgare, för folk som lever här i Sverige och har tillstånd att vistas här.

Illegala migranter ska bara åt ett håll: De ska hem. Det är så reglerad invandring fungerar. Om ledamoten inte accepterar det utgår jag från att ledamoten anför att illegala migranter ska ha rätt till svensk välfärd. Ledamoten talar nämligen om att de ska ha rätt att få stöd av socialtjänsten, som är en del av välfärden, och tillgång till sjukvården och till skolan. Allt det ingår i välfärden.

Ska vi ge människor som inte ens har tillstånd att vistas här tillgång till välfärden? Det är inte ordning och reda. Då lockar man hit de människorna. Deras barn har nämligen inte tillgång till skola i deras hemländer. Då har de illegala migranterna ett incitament för att åka till Sverige, eftersom det här finns skola för deras barn. De behöver inte ens vistas i skolan med tillstånd; om Centerpartiet får bestämma och om Sverigedemokraterna får mindre inflytande efter valet kommer de nämligen att få tillgång till den svenska välfärden.

Vi vill att så många illegala migranter som möjligt ska utvisas och att så många som möjligt ska lämna landet och åka tillbaka till sitt hemland.
(Applåder)

Anf. 85 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Jag var alldeles nyss ute på Norrbro, där en skara demonstranter trotsade regnet för att skicka en uppmaning till oss: Stoppa angiverilagen! Stoppa att barn som föds till papperslösa blir ofrivilliga angivare av sina egna mammor!

Med den här lagen blir Skatteverket en myndighet som blir skyldig att ange, och när barnmorskan efter förlossningen anmäler barnet till Skatteverket blir de alltså skyldiga att ange.

Sverigedemokraterna säger att de vill ha färre papperslösa. Samtidigt bedriver de en politik som kastar allt fler människor ut i papperslöshet. Med sin utvisningspolitik gör de allt fler människor rättslösa i det här samhället.

Tycker Nima Gholam Ali Pour att det är rätt att papperslösa mammor ska vara oroliga för att söka vård, eftersom de är så rädda för konsekvenserna om de tvingas tillbaka till sitt hemland? Av rädsla för angiveri vågar de inte söka vård, även om deras egen och deras ofödda barns hälsa står på spel.

Anf. 86 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik:

Herr talman! Sjukvården omfattas inte av den uppgiftsskyldighet som vi ska rösta om. I den här lagstiftningen ingår alltså inte sjukvården, som ledamoten refererar till.

När det gäller de papperslösa är de inte papperslösa; de har papper i sitt hemland. De är illegala migranter. De har gott om papper i arkiven i sina hemländer. Det finns papper någonstans som identifierar dem. Men de vill inte visa upp de papperen. De här människorna har alltså papper. Det bästa de kan göra är faktiskt att åka till sina hemländer. Det finns ingen anledning att stanna kvar här i Sverige och åka till något sjukhus och föda ett barn.

De har inget tillstånd att vara här. Då måste de åka hem. Det är så en reglerad invandring fungerar. Jag vet att Miljöpartiet säger att de stöder en reglerad invandring, men de gör inte det. De stöder en fri invandring. När det kommer till kritan anser de att illegala migranter ska få ta del av den svenska välfärden och svensk sjukvård. Helst ska de inte utvisas över huvud taget.

Det fungerar inte i verkligheten. Det finns en verklighet; när ett land börjar ge illegala migranter för många förmåner och börjar skapa incitament för att de ska stanna kvar i Sverige kommer fler illegala migranter att komma till Sverige. Då får de kriminella gängen ännu mer arbetskraft och ännu mer resurser att använda sig av. Så vill vi inte ha det i Sverige.

Den här regeringen och Sverigedemokraterna lyssnar inte på demonstranterna på Norrbro. Vi lyssnar på svenska folket, som har gett oss mandat att minska antalet illegala migranter.

Anf. 87 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Tack vare enorma protester från svenska folket – från fackförbund som organiserar miljoner svenskar, från läkare, från socialsekreterare, från lärare, från bibliotekarier, från akademiker, från ingenjörer med flera – tvingades Sverigedemokraterna och regeringen att backa och säga: Nej, sjukvården ska inte ingå.

Men eftersom Skatteverket ska ange människor och Skatteverket är den första instans som en barnmorska kontaktar när hon förlöst ett barn blir en konsekvens av den här angiverilagen att havande kvinnor som är papperslösa riskerar att inte våga söka vård. Jag fick inget svar på om Nima Gholam Ali Pour tycker att det är rätt.

Det är ändå tydligt att han anser att den som tycker att det är fel att papperslösa kvinnor ska vara rädda för att föda barn säkert på sjukhus är för fri invandring. Det kan förklara Sverigedemokraternas missuppfattning om vår politik.

Jag tycker att man måste kunna hålla flera tankar i huvudet samtidigt. Man kan vilja förhindra att människor hamnar i papperslöshet utan att för den delen förvägra de människor som de facto är i papperslöshet grundläggande rättigheter, som rätten till vård och barns rätt till utbildning. Skuggsamhället kan inte bekämpas genom att det blir farligare för de människor som lever där.

Anf. 88 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik:

Herr talman! En tanke som Miljöpartiet aldrig kan få i huvudet är att illegala migranter faktiskt ska åka hem. Men det måste de göra. Hur kan

det vara så att vi har mer än 100 000 illegala migranter i det här landet? Det är något som är helt oacceptabelt.

Jag vill verkligen betona att målet för oss i Sverigedemokraterna är att det ska bli omöjligt för illegala migranter att leva i Sverige. Det är först då de åker hem. Där är vi inte än – illegala migranter kommer fortfarande att ha tillgång till vissa tjänster som gör att de faktiskt skulle vilja stanna kvar. Det är absolut vår avsikt att illegala migranter ska åka hem. Det ska bli svårt för dem att leva i Sverige, helst omöjligt.

När det gäller anledningen till att det förslag som regeringen har lagt fram ser ut som det gör är det helt enkelt spekulationer att olika rörelser skulle ha påverkat regeringen. Ledamoten vet ingenting om det. Det här är bara något man framför för att uppmuntra de här delarna av civilsamhället att fortsätta att arbeta mot regeringens politik och Sverigedemokraternas politik, som endast kommer att göra Sverige tryggare. Har vi färre illegala migranter i Sverige blir Sverige tryggare. Det terrordåd som jag berättade om genomfördes av en illegal migrant. Han kunde ha hittats. Han kunde ha utvisats. Hans utvisning kunde ha verkställts. Men det hände aldrig, för vi hade den slappa lagstiftning som vi hade. I dag ändrar vi det, så att vi inte får fler terrordåd.
(Applåder)

Anf. 89 TONY HADDOU (V):

Herr talman! ”Jag vet inte vad jag ska ta mig till. Jag kommer inte att våga föda mitt barn på sjukhus.” Orden kommer från en gravid papperslös kvinna som trots att hon har en riskfylld graviditet inte ser vården som det trygga alternativet för sin förlossning. Den rädslan bygger på den föreslagna angiverilagen. Trots att den ännu inte har införts har konsekvenserna länge varit påtagliga. Människor är rädda. Många vågar inte söka vård eller låta barnen gå till skolan. Vi kan inte ha en situation i Sverige där kvinnor inte vågar ta sig till sjukhuset när de ska föda. Rädslan har redan gjort att människor avstår från vård som är avgörande för deras och deras barns hälsa.

Regeringen har efter massiva protester tvingats backa gällande angiverilagen men vill nu att statliga myndigheter ska agera angivare. För en kvinna som saknar personnummer och behöver föda barn ska födelseanmälan skickas till Skatteverket. Detta är naturligtvis viktigt för att barn ska få juridisk identitet och rättigheter, men när Skatteverket får uppgifterna ska de nu också användas för att gripa och utvisa mamman. Det här är en konsekvens av Tidöpartiernas politik.

Detta har med rätta kritiserats av fackförbund, myndigheter, civilsamhälle, lärare, vårdprofessioner, universitet, jurister och advokater, människorättsorganisationer och barnrättsorganisationer. Nu ska alltså myndigheter dela information mellan varandra – uppgifter som hade ett helt annat syfte från början. Den som arbetar på Försäkringskassan ska börja förmedla vidare information som kommer från socialtjänst, vård, hemtjänst och så vidare. Detta skadar alla relationer mellan människor, stat och myndigheter. Regeringen vill att myndigheter ska vara gränspolisens förlängda arm, men det är varken deras uppgift eller deras uppdrag.

Föreställningarna om vem som är papperslös behöver nyanseras. Det hör man inte minst här i debatten. Det är faktiskt så att en förälder kan ha uppehållstillstånd medan den andra föräldern är papperslös och barnen är

medborgare. Om en förälder ska söka sjukpenning efter en arbetsplatsolycka riskerar den andra föräldern att bli utvisad till följd av kontakten med Försäkringskassan. Allting hänger ihop. Det är inte svårare än så. Familjekonstellationer ser olika ut. Det kan vara så att den ena föräldern helt enkelt saknar papper.

Vi har här i debatten hört av Nima Gholam Ali Pour att det handlar om illegala invandrare. Han kopplar det självklart till terror och så vidare. Det är inte en nyanserad bild. Jag tycker faktiskt att ledamöter i den här kammaren ska förstå sig på de situationer människor lever i. De kan leva i fruktansvärda situationer. Det finns barn som är rädda för att gå till skolan. Situationen är inte enkel för dem.

Hade de här människorna haft det bättre i hemlandet eller möjligtvis kunnat utvisas dit hade de kanske valt det alternativet. Men för många är det inte ett alternativ över huvud taget. Hade man förstått sig på olika situationer och sammanhang hade man begripit detta. Men det gör inte den här regeringen. Den har ett enda mål i huvudet: att utvisa så många som möjligt. Delvis beror det på att Sverigedemokraterna vill det. De vill ju bara att vita svenskar ska vara här. De är nostalgiska och vill bevara Sverige svenskt. Det hörde vi även i den förra debatten.

Det som jag nu har tagit upp är bara några av de exempel som finns på vad som kommer att kopplas ihop med de här myndigheterna. Men det absolut värsta är att människor kommer att bli räddare. Vi har konsekvent motsatt oss införandet av en angiverilag.

Förslagen mötte kraftfullt motstånd, framför allt från fackföreningsrörelse och civilsamhällesorganisationer, och regeringen fick backa och komma tillbaka till riksdagen med ett nedbantat förslag som innehåller sex statliga myndigheter. Först ville man att även lärare och vårdpersonal skulle vara angivare. Jag tror knappast att lärare blev lärare för att ange elever. Att vårdpersonal med sin yrkesetik inte vill vara angivare är självklart. De ger vård och räddar liv och ska inte vara angivare.

Det kan inte heller bli tydligare att landets kommuner och regioner har sagt nej till det här. Bara 3 av Sveriges 290 kommuner ger sitt stöd till regeringens förslag. Av Sveriges 21 regioner ger ingen sitt stöd till förslaget över huvud taget. Det är ingen som vill ha det. Jag vet inte om Nima Gholam Ali Pour och Sverigedemokraterna lever i villfarelse om att svenska folket vill ha detta.

Det blev tydligt i den svenska opinionen om flera migrationsförslag att regeringen för en extrem migrationspolitik som svenska folket inte vill ha. Den tvingas backa om tonårsutvisningarna. Den tvingades backa om arbetskraftsinvandringen, och den tvingas nu backa om angiverilagen.

Kommunerna och regionerna gjorde uppror om återvandringsbidraget. De vill se till och se efter sina invånare. De vill inte misstänkliggöra dem. Det är det Sverige jag är väldigt stolt över.

Herr talman! Det enda regeringen nu gör med förslaget är att den skadar förtroendet för svenska institutioner. Den skadar tilliten, yrkesetiken och demokratin. Vi kan inte ha ett samhälle där regeringen och Sverigedemokraterna tvingar personal att bli angivare.

Herr talman! Redan i dag lever papperslösa under olidliga levnadsvillkor utan stöd och rätt att försörja sig. En angiverilag skulle skapa fruktansvärda konsekvenser och endast fördjupa och förvärra det skuggsamhälle som regeringen säger sig bekämpa.

Personer som vistas i Sverige utan tillstånd har kanske utsatts för grova brott såsom människohandel, människoexploatering, förtryck eller våld i nära relationer. Det kan också röra sig om våldsutsatta barn. Handen på hjärtat: Tror ni att de personerna nu kommer att våga träda fram efter den debatt som vi har haft och som ni har skapat?

Jag tror i och för sig att syftet från Tidöpartierna är att skapa rädsla för de människorna. Det är ett sådant skitsnack vi får höra i varje debatt om att man skulle bry sig om de här människorna. Det är ett sådant skitsnack, för det har man aldrig gjort.

Hade man brytt sig om papperslösa hade man från dag ett försökt förstå deras villkor. Man hade kanske besökt Rosengrenska stiftelsen eller någon annan instans som Läkare i Världen och förstått hur det är när papperslösa söker vård eller när de med den rädsla som de befinner sig i behöver gå med sitt barn som har feber för att söka vård. Tror ni att de människorna känner sig tryggare mer er politik och er iver att bara vilja utvisa dem, kosta vad det kosta vill?

Herr talman! Sammantaget kommer förslaget att leda till att det så kallade skuggsamhället växer, och utsattheten hos några av de mest utsatta i vårt samhälle kommer att öka. Utöver att dessa lagändringar kommer att drabba människor som lever utan tillstånd mycket hårt kommer de också att leda till ökad oro bland anställda på de myndigheter som berörs, och det kommer att skapa misstro mellan människor.

Angiveri har inget att göra i vårt samhälle. I sammanhanget vill jag påminna om att en övervägande del av dem som lever utan tillstånd i Sverige gör det för att de inte kan återvända. Förslag om angiveri gör inte utvisningsbeslut mer verkställbara hur mycket ni än vill det.

Redan i dag lever papperslösa under olidliga levnadsvillkor, och de har det redan svårt. Nu kommer fler, även efter de debatter som vi har haft, att tvingas gå under jorden, och barn kommer att hållas undan rätten till skolgång. För den som behöver livsnödvändig vård men inte vågar söka hjälp av rädsla att bli angiven kan situationen kraftigt förvärras till den grad att personen riskerar sitt liv.

Herr talman! Valet i september står mellan splittring och sammanhållning. Den här regeringen har gett oss fyra år av splittring. Jag tror att samhället alltid vinner på att vi står upp för varandra. Det är så Sverige är som bäst och alltid har visat sig som bäst.

Det är ett val som vi har att göra varje dag, både i vår vardag och i våra politiska beslut. I det förslag som vi kommer att rösta om väljer man helt fel väg. I september kan man rösta på en annan politisk inriktning som grundar sig i sammanhållning. Då ska man rösta på Vänsterpartiet. Splittringspolitiken och en politik av rädsla och misstro måste få ett slut i september.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation 2 i betänkandet. Den innehåller också Vänsterpartiets avslagsyrkande. Om det förslaget faller i den förberedande omröstningen kommer vi i huvudvoteringen att stödja yrkandet från S och C för att försöka samla ett så brett stöd som möjligt. Jag vill också yrka bifall till reservation 3.

Anf. 90 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Herr talman! Det står klart att Vänsterpartiet säger nej till allting som föreslås vad gäller stärkt återvändandeverksamhet i propositionen som det

blågula laget har lagt fram och som delvis stöds också av Centerpartiet och Socialdemokraterna, även om det låter annorlunda i talarstolen.

Min fråga till Tony Haddou blir således denna: Vilka åtgärder avser Vänsterpartiet att lägga fram förslag om för att stärka återvändandeverksamheten? Vilka åtgärder avser Vänsterpartiet konkret att lägga fram förslag om för att minska skuggsamhället i Sverige?

Anf. 91 TONY HADDOU (V) replik:

Herr talman! Jag måste ändå göra en rättelse. Vi yrkar avslag på propositionen. Men i propositionen finns avsnitt 8 och 10 om rätten till offentligt biträde och så vidare när ni skapar rättsosäkerhet. De delarna avvisar vi inte, men i stora drag är vi emot förslaget. Det har ledamoten rätt i.

Om vi ska se över frågan helt och hållet om exempelvis återvändande finns det organisationer som jobbar med återvändande. Det har den här regeringen över huvud taget inte förstått. Det handlar om ett långsiktigt arbete. Exempelvis har Röda Korset ett långsiktigt arbete med detta där man jobbar humant och värdigt med människor.

Det handlar om individuellt anpassat stöd och praktiska frågor. Återvändande tar tid även för människor som vill återvända. Det handlar om barnens skolgång och att man har jobb här och försörjning. Man har kanske bostad och så vidare. Det ser så olika ut för människor. Det måste finnas stöd för dem.

Att låtsas som att det inte är något arbete för återvändande ska man över huvud taget inte göra. Det är faktiskt arbete med det. Det stöd som ges handlar om att lindra och förhindra mänskligt lidande för människor.

Vi kommer att kunna arbeta med exploateringen av människor om människor vågar träda fram. Då behöver vi en lagstiftning som gör att vi kan skydda människor som träder fram. De ska inte riskera att utvisas.

Det regeringen nu gör är att lägga fram en lagstiftning som gör att människor kommer att bli tystare och inte vågar träda fram. Det är den stora skillnaden mellan oss. Hade vi haft en lagstiftning som gjorde att människor vågade träda fram skulle de ha gjort det.

Anf. 92 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Herr talman! Skatteverkets officiella statistik talar om att det finns uppemot 185 000 personer som befinner sig i Sverige utan legal rätt att göra det. På frågan om hur vi ska lösa det problemet har Vänsterpartiet noll svar.

Vänsterpartiet tycker att vi ska göra precis som vi har gjort tidigare. Vad jag kan se har inga nya reformförslag eller förslag till åtgärder presenterats i någon av de motioner som Vänsterpartiet har lagt fram under detta riksmöte eller under tidigare riksmöten under mandatperioden.

Vänsterpartiets förslag är alltid det motsatta. Har människor befunnit sig här illegalt tillräckligt länge och motsatt sig myndigheters beslut och domstolsbeslut ska de belönas med en amnesti och få stanna i alla fall. Det är Vänsterpartiets svar på den här frågan.

Vänsterpartiet tycker att människor ska belönas om de gömmer sig tillräckligt länge. Det handlar inte alls om att stå upp för den reglerade invandringens principer. De tycker att den som har gömt sig ska ha rätt att stanna här.

Dessutom vill man återföra Sverige till den lagstiftning som gällde före 2015 och som ledde till den enorma kris som vi såg i hela samhället. Det blundar man totalt för. År 2015 kom över 160 000 asylsökande till Sverige under ett och samma år.

Till och med Miljöpartiet, förvisso under stora konvulsioner, förstod att vi inte kunde fortsätta på den inslagna vägen.

Vänsterpartiet har intet lärt av historien. Man har inga förslag. Man säger bara rakt igenom nej till de återvändanderegelverk som regeringen föreslår. Man skrämmer upp människor, och man använder detta som propaganda mot regeringen när det snarare handlar om att den som inte har rätt att vistas i Sverige också måste lämna landet. Det säger aldrig Vänsterpartiet, utan man säger snarare tvärtom: fri invandring.

Anf. 93 TONY HADDOU (V) replik:

Herr talman! Låt mig påminna Viktor Wärnick om att Moderaterna under förra mandatperioden gjorde upp med Vänsterpartiet och Kristdemokraterna om regler mot arbetskraftsexploatering och så vidare. Så visst finns det förslag som ni har varit med på tillsammans med Vänsterpartiet! Det kanske känns lite jobbigt.

Jag får här höra om 185 000 papperslösa i Sverige. Jag KU-anmälde den förra migrationsministern när hon pratade om 100 000 papperslösa och att ni inte hade någon exakt siffra och så vidare. Har vi alltså fått 85 000 fler papperslösa under den här regeringen? Grattis till ert arbete i så fall! Det är verkligen ett underkännande att ni har lyckats se till att vi får fler papperslösa i Sverige. Det var väl inte syftet med Tidöpartiernas politik.

För att vara helt saklig och ärlig, herr talman: Jag gav i det förra replikskiftet ett utförligt exempel på hur man kan jobba långsiktigt med återvändandearbetet för människor som vill återvända och ge dem stöd. Men det är liksom inte tillräckligt tough on crime för Tidöpartierna. Det ska vara hårt. ”Nu ger vi oss på terrorister och de illegala!” – så låter det.

Så ser dock inte verkligheten ut. Det kan vara någons fru som är papperslös. Då behövs stöd till familjen för att den ska kunna hantera det. Det funkar inte så enkelt som ni försöker få det att låta.

Ni kan inte föra en nyanserad och saklig debatt om det här. Det är därför hela Tidöprojektet har kraschat. Människor vill inte ha det här; det är uppror i Sverige mot er politik. Alla fackförbund är emot förslaget liksom alla kommuner och alla regioner. Lärare och vårdpersonal och i stort sett alla myndigheter säger nej till förslaget. Ingen vill ha er politik.

Anf. 94 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik:

Herr talman! Propositionen handlar om att ge myndigheterna fler och bättre verktyg för att verkställa utvisningsbeslut. Bland annat handlar det om en uppgiftsskyldighet som innebär att vissa myndigheter ska lämna information till Polismyndigheten när det finns anledning att anta att en utlänning saknar rätt att vistas i Sverige.

Vänsterpartiet kallar en sådan uppgiftsskyldighet för angiveri. Jag måste säga att det är en ganska stötande beskrivning. Om Vänsterpartiet med angiveri menar att myndigheter lämnar information till varandra för att lagar ska följas och beslut ska verkställas är det ett märkligt argument.

I en rättsstat ska utlänningar som saknar rätt att vistas i landet lämna landet. Det är inte kontroversiellt, utan det är så rättsstater fungerar.

Jag vill därför ge Vänsterpartiets ledamot möjligheten att förklara sitt resonemang. Är Vänsterpartiet emot utvisningar i allmänhet, eller anser Vänsterpartiet att utvisningar ska genomföras men att myndigheterna samtidigt ska ha sämre möjligheter att verkställa dem?

Om det är den senare ståndpunkten som gäller – varför vill då Vänsterpartiet att myndigheterna ska arbeta mindre effektivt med att verkställa beslut som har fattats enligt svensk lag?

Det här handlar om myndigheter som hjälper Polismyndigheten att utföra sitt uppdrag och verkställa beslut som redan har fattats. På vilket sätt är det angiveri?

Här talar vi om personer som saknar rätt att vistas i Sverige. Det handlar inte om någon politisk åsikt, herr talman, utan det handlar om vad svensk lag säger.

Anf. 95 TONY HADDOU (V) replik:

Herr talman! Först och främst: Forskning, erfarenhet och kunskap visar att beslut verkställs och följs om människor har tilltro till rättssystemet och till att besluten fattats rättssäkert.

Det är alldeles för många som upplever att detta inte är rättssäkert, och det finns bevis på att beslutsfattande många gånger inte sker på ett rättssäkert sätt i migrationspolitiken. Om den här regeringen hade sett till att föra en mer rättssäker migrationspolitik i Sverige skulle fler ha följt besluten. Men så är det inte.

Under fyra år har regeringen undvikit forskning, kunskap och erfarenheter, och det kanske är därför regeringen är så sur och bitter över den situation vi befinner oss i.

Ledamoten pratar om att myndigheter ska ”anta” att en person är papperslös i Sverige. Hur ska de kunna anta det? Ska de basera det på rasprofilering och etnicitet – det är ju Sverigedemokraternas favoritkort – eller hur ska de kunna anta det? Det ska tydligen inte finnas någon säkerhetsventil eller skyddsgrund, utan om man jobbar på Försäkringskassan eller Skatteverket ska man bara kunna anta att någon är papperslös. Jag tycker att ledamoten får förklara sig när det gäller detta.

Vad gäller frågan om huruvida detta är angiveri eller inte är det självklart att det är angiveri. Det är också självklart det som hela Sverige har protesterat mot. Fackförbunden, civilsamhället, kommunerna och regionerna – hela yrkeskåren i hela Sverige har protesterat mot förslaget eftersom detta är angiverilagar.

Ingen vill ha det här, förutom Sverigedemokraterna och, motvilligt, Tidöpartierna Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna. De hade en liten internkris för något år sedan när de skulle hantera frågan, herr talman, men då fick Nima vika sig för Liberalerna.

Anf. 96 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik:

Herr talman! Jag vill bara konstatera att ledamoten menar att det är angiveri att myndigheter har informationsutbyte för att man ska verkställa fattade beslut om att illegala migranter faktiskt ska utvisas. Det är vad ledamoten påstår.

Sedan vill ledamoten veta hur myndigheter ska anta att någon inte har tillstånd. Det står i propositionen: Man utgår från den information som finns tillgänglig inom myndighetens verksamhet. Det är ingen större hemlighet.

Det borde inte vara så svårt för en lagstiftare att förstå det här. De flesta bland allmänheten har nog inte heller några svårigheter att förstå det.

Om myndigheter inte ska dela information, om identitetskontroller inte ska stärkas och om Polismyndigheten inte ska få bättre möjligheter att hitta personer som saknar rätt att vistas i Sverige blir konsekvensen färre verkställda utvisningar. Det finns ingen annan konsekvens om det ska vara mindre samarbete mellan olika myndigheter för att verkställa utvisningar. Det kan vem som helst förstå.

Om man utgår från vad ledamoten sa är det egentligen färre verkställda utvisningar som Vänsterpartiet vill ha. Och vad innebär det? Det innebär att skuggsamhället bara kommer att växa. Vi kommer att få se fler illegala migranter i Sverige eftersom det blir färre verkställda utvisningar, och det kommer i sin tur att underminera den reglerade invandringen.

Om vi har många utlänningar som vistas i Sverige utan tillstånd undermineras alltså den reglerade invandringen. Det är skrämmande, herr talman, att Socialdemokraterna tänker ha ett regeringssamarbete med ett parti som vill ha färre verkställda utvisningar av illegala migranter.

Anf. 97 TONY HADDOU (V) replik:

Herr talman! Om ledamoten hade lyssnat till oppositionens kritik mot detta för tre fyra år sedan skulle Tidöpartierna inte vara så pressade som de nu är inför valet.

Jag tog upp flera exempel i mitt anförande och i replikskiften. Det kan till exempel handla om en gravid kvinna som behöver åka in till sjukhuset för att få en säker och trygg förlossning. Det här lagförslaget tar ifrån kvinnan denna möjlighet. Det är det som är problemet. Hade ledamoten bara lyssnat när vi gång på gång har tagit upp det här skulle han förstå det.

Skatteverket ska som statlig myndighet helt enkelt registrera barnet, och då identifieras kvinnan som papperslös. Det första barnet gör i den här världen är alltså att ange sin mamma. Om ledamoten och regeringen hade lyssnat när vi upprepade gånger har sagt detta skulle det inte ha varit något problem. Men de har helt enkelt satt sig på tvären och mött kritik över hela Sverige.

Nu sitter de i en situation där opinionssiffrorna kraschar. De är jättestressade. Liberalerna åker ur riksdagen. De har lagt upp alla scenarier framför sig och skapar nu, innan de utträder, lite kris i riksdagen med kvittningssystem och så vidare.

Hade den här regeringen lyssnat från första början i dessa frågor hade man inte försatt sig i den här situationen. Nu står man här med byxorna nere och med en angiverilag som ingen i hela Sverige vill ha. Det är inte oppositionens fel. Det beror på regeringens absoluta iver att genomföra politik som ingen vill ha. Det är nästan skrattretande.

Anf. 98 INGEMAR KIHLSTRÖM (KD):

Herr talman! Detta är en spännande dag för dem som nu satt på sin dator och vill höra om migrationspolitik.

Jag vill börja denna debatt med att yrka bifall till utskottets majoritetsbeslut, som innebär att föreslå riksdagen att avslå de motionsyrkanden som tas upp i betänkandet *Stärkt återvändandeverksamhet*.

Kristdemokraterna har tillsammans med övriga samarbetspartier i Tidögemenskapen gjort stora förändringar på många områden. Det gäller rättspolitiken, och det gäller migrationspolitiken. Vi har sett till att vända den utveckling som den förra regeringens otillräckliga insatser ledde till och föra den i en annan riktning.

Herr talman! De förslag vi debatterar i dag handlar om att effektivisera återvändandearbetet.

Att ha ett fungerande återvändande är en grundbult i en reglerad invandring. Alla har rätt att söka – men alla har inte rätt att få – uppehållstillstånd i Sverige. Det innebär att ett ja är ett ja och att ett nej i praktiken måste vara ett verkställt nej.

Det handlar om att vi ska ha ett trovärdigt migrationssystem som fungerar. Tidigare regeringar har tyvärr inte i tillräckligt hög grad prioriterat arbetet med återvändandet. Konsekvensen blev att antalet verkställda beslut om utvisning till hemland var det lägsta sedan åtminstone 2015 när vi i Tidösamarbetet tog över hösten 2022.

Systemet med olika undantag och amnestier likt gymnasielagen har underminerat den reglerade invandringen och försvårat för våra verkställande myndigheter, alltså Migrationsverket och Polismyndigheten, att verkställa utvisningsbeslut.

Vi kristdemokrater lägger tillsammans med övriga Tidöpartier om politiken utifrån en grundläggande princip: Sverige ska ha en reglerad invandring.

Vi har rättssäkra processer – kanske världens mest rättssäkra system – som innebär en individuell prövning och möjlighet att överklaga till domstol. Men får man ett slutgiltigt nej ska man lämna landet.

Vi måste få detta att fungera. Om vi inte gör det kommer vi att få ett skuggsamhälle som biter sig fast och cementeras.

Vi har vänt trenden. Sedan regeringen tillträdde har återvändandet ökat. Det är positivt att våra åtgärder ger resultat, men samtidigt finns det fortfarande en balans att beta av. Även om det är bra att vi vänt trenden behöver alltså återvändandet fortsätta öka.

Herr talman! Konsekvensen av att personer med utvisningsbeslut väljer att stanna kvar i Sverige är att den reglerade invandringen undermineras. I alltför stor omfattning blir också dessa personer en del av skuggsamhället.

Det har nämnts olika siffror här. Vissa uppskattningar pekar på att det finns runt 100 000 människor i skuggsamhället. Skatteverket har uppskattat att mellan 110 000 och 185 000 människor befinner sig här i Sverige utan vare sig personnummer eller samordningsnummer. Antalet är kanske inte det viktiga, men vi kan konstatera att det är en stor mängd människor.

Skuggsamhället är utbrett och inhumant och måste bekämpas. Människor, inte minst barn, far illa i skuggsamhället. Människor riskerar att utnyttjas. I skuggsamhället kan det också gömma sig personer som utgör hot mot Sveriges säkerhet och trygghet och kan komma att begå olika typer av brott i vårt samhälle. Detta är en viktig reform för att vi ska fortsätta komma åt skuggsamhället.

Det här är en situation som partier i vår riksdag väljer att bortse från. Vänsterpartiet och Miljöpartiet säger klart nej. De ser inte problematiken och vill som sagt hellre att dessa personer ska bli kvar i Sverige på något sätt, trots att de har fått en rättssäker process där ett nej måste vara ett nej.

Att människor stannar i Sverige utan tillstånd är ett problem, vilket faktiskt en majoritet i denna kammare inser – både i den här debatten och när vi trycker på knapparna i morgon.

Förändringen, herr talman, handlar om nya regler och verktyg till våra myndigheter för att de ska få bättre förutsättningar att öka återvändandet och bekämpa skuggsamhället.

Det handlar bland annat om nya regler för inre utlänningskontroller. Genom att ändra dagens krav från ”grundad anledning att anta” till ”anledning att anta” bedömer vi att Polismyndigheten kommer att kunna utföra fler träffsäkra kontroller.

Det handlar också om nya och utökade befogenheter för Polismyndigheten att utreda en persons identitet, bland annat genom husrannsakan, kroppsvisitation och möjlighet att beslagta mobiltelefoner och annan elektronisk utrustning.

Vi föreslår också nya och mer långtgående regler kring användning av biometriska uppgifter.

Slutligen föreslår vi att det ska införas en informationsplikt för vissa myndigheter att på eget initiativ eller på begäran lämna uppgifter till Polismyndigheten om personer som inte har rätt att vara i Sverige.

Herr talman! Den kanske mest uppmärksammade frågan i detta arbete har varit just informationsplikten, vilken som sagt innebär en skyldighet för vissa myndigheter att på eget initiativ eller på begäran lämna uppgifter till Polismyndigheten när det finns anledning att anta att en person de har kontakt med inom sitt verksamhetsområde saknar rätt att lagligen vistas i Sverige.

Det är orimligt att vi har en situation där en myndighet sitter på information som Migrationsverket eller Polismyndigheten behöver för att kunna verkställa utvisningsbeslut men på grund av dagens sekretessregler inte får dela denna med de verkställande myndigheterna.

Den reglerade invandringen kräver att hela det offentliga Sverige drar åt samma håll och bistår Migrationsverket och Polismyndigheten i deras uppdrag att verkställa utvisningsbeslut. Förslaget innebär att Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Kriminalvården, Kronofogdemyndigheten, Pensionsmyndigheten och Skatteverket på eget initiativ ska lämna uppgifter till Polismyndigheten. Det blir sedan Polismyndighetens uppgift att skicka vidare information till Migrationsverket om det är Migrationsverket som är ansvarig myndighet för att verkställa utvisningen.

Herr talman! När Tidösamarbetet ser till att göra förändringar som skapar ordning och reda i Sverige och ser till att tryggheten ökar för alla svenskar reserverar sig stora delar av vänstersidan mot både det totala förslaget och dess delar. Man väljer att söka olika allianser för att minska myndigheternas befogenheter och möjligheter och vill också i olika grad se till att dagens system bibehålls så att skuggsamhällets risker och utsattheten för enskilda fortsätter.

Där Kristdemokraterna och övriga partier i regeringsunderlaget ser till Sveriges trygghet väljer Socialdemokraterna och Centern, trots att de tänker rösta ja, att kroka arm med övriga partier i det rödgröna kaoset, där

som sagt Miljöpartiet och Vänstern klart säger nej till förändring. Det är två partier som inte vill att ett nej ska vara ett nej i verkligheten.

Det är en tydlig försmak av, och kanske också en varning för, vad som kommer att ske om det mot förmodan och mot vår önskan skulle vara en S-ledd vänsterregering som blir resultatet av valet i höst. Vi kan bara ana vilka klackar som kommer att sättas i backen och vilka dragkamper det kommer att bli när Centern, Vänstern och Miljöpartiet ska visa var skåpet ska stå för att ställa sig bakom en socialdemokratisk regering. För Sveriges trygghets skull hoppas jag att det inte blir verklighet.

Herr talman! Sverige behöver en stram, rättvis och ansvarsfull migrationspolitik. Kristdemokraterna har tillsammans med övriga partier på den blågula sidan under denna mandatperiod arbetat och skapat förutsättningar för att Sverige ska bli en tryggare och säkrare plats.

Sammanfattningsvis kommer Sverige med de många och viktiga förslag som läggs fram i dagens proposition att öka återvändandet och minska skuggsamhället.

Som jag tidigare sagt yrkar jag bifall till utskottets förslag till beslut och avslag på alla motionsyrkanden.

Anf. 99 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! När jag lyssnar på Ingemar Kihlström får jag intrycket att han gärna vill göra de komplexa och svåra frågorna svartvita: Om man är för att en gravid papperslös som ska föda barn inte ska behöva vara orolig för att bli angiven av Skatteverket i samma stund som barnmorskan anmäler det nyfödda barnet till Skatteverket, vill man inte att någon som har fått avslag på sin asylansökan ska lämna Sverige.

Men faktum är att verkligheten väl ändå är lite mer komplex än så. Varför skulle Kristdemokraterna annars ha uteslutit sjukvården ur angiverilagen? Varför vill inte Kristdemokraterna att sjuksköterskor och läkare ska omfattas av informationsplikten? Var det för att även Kristdemokraterna i grund och botten har lyssnat på läkarna, lärarna och alla andra som har sagt att om man inför en angiverilag som omfattar de yrkesgrupperna passerar man en gräns där själva människovärdet och dessa professioners yrkesetik överskrids och sätts ur spel?

Jag vill ställa samma fråga till Ingemar Kihlström som jag ställde till övriga i Tidölaget. Tycker Ingemar Kihlström att det är rätt att papperslösa havande kvinnor ska behöva oroa sig för att bli angivna när Skatteverket blir en del av angiverilagen?

Anf. 100 INGEMAR KIHLSTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Jag tackar ledamoten Hirvonen för en betraktelse som går i samma hjulspår som vi har hört tidigare i den här debatten i kammaren.

Vi kan konstatera att i Sverige finns ett skuggsamhälle. Vi kan alltid diskutera hur många. 35 000 nämns, 100 000 nämns och 185 000 nämns. Det är de facto personer som efter en rättssäker prövning hos Migrationsverket och i domstolar har fått ett nej på sin ansökan. Det finns personer som har fått ett nej som har lämnat landet. De har följt beslutet. Sedan finns ett stort skuggsamhälle där personer befinner sig i vårt land fast de inte har tillstånd att göra det.

Tycker ledamoten Hirvonen att det är rättvist mot dem som har fått en prövning och som har valt att följa beslutet och lämna landet att myndighe-

ten inte gör vad den kan för att verkställa det beslut som har fattats efter en rättssäker prövning mot dem som är kvar i landet?

Vi kan konstatera att det i kammaren och i debatten finns en betryggande majoritet som anser att ett nej ska vara ett nej. Men Miljöpartiet och Vänsterpartiet säger nej till att ett nej ska vara ett nej. Man tycker att det ska inrättas amnestier, att man ska få stanna kvar i Sverige, att det ska vara möjligt att välja att bortse från ett myndighetsbeslut.

I nästa replik – jag hinner inte beröra frågan nu – kommer jag att prata lite om historiken. Den är inte riktigt så enkel. Miljöpartiet och andra debattörer har ropat vargen kommer innan det ens har funnits ett utredningsförslag på bordet. Man har sagt att så här kommer det att bli också för lärare och sjukvårdspersonal. Historiebilden är en helt annan.

Anf. 101 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Inte heller Kristdemokraterna vill svara på frågan om de tycker att det är rätt att gravida papperslösa ska vara oroliga för att föda barn på sjukhus när Skatteverket blir en angivande myndighet.

I stället talar Ingemar Kihlström om alla papperslösa. Bland dem finns bland annat en rad kristna konvertiter, som inte alls fått en rättssäker asylprövning. Ingemar Kihlström vet själv att det finns många, inte minst från Afghanistan, som har konverterat till kristendomen, som Migrationsverket och domstolarna vill utvisa till talibanernas förtryck. FN har stoppat flera utvisningar av kristna konvertiter till talibanerna på grund av förbudet mot tortyr. De riskerar ju förtryck och död.

Det finns många kyrkor som erbjuder en fristad för dessa och som ställer mat på bordet när ingen annan möjlighet finns att försörja sig, när man inte får arbeta och inte får bidrag. Det finns många människor som ställer upp för dem.

Jag undrar om Ingemar Kihlström tycker att dessa kyrkor gör fel. Tycker verkligen Ingemar Kihlström att det är så svartvitt?

Anf. 102 INGEMAR KIHLSTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Jag kan konstatera att det saknas ett svar på den enkla fråga jag ställde: Tycker ledamoten Hirvonen att det är relevant att det finns 185 000 personer i Sverige som har fått en rättssäker prövning men som ändå är kvar? Är det rättvist mot alla dem som har lämnat landet? I min värld: nej.

Sedan har det kommit vargen kommer-skrik från lärare och sjukvårdspersonal. I Tidöavtalet framgår det att i vissa fall kan det vara relevant med undantag, till exempel inom sjukvården. Men de var borttagna redan i utredningsförslaget. Det gäller sjukvård, lärare och bibliotek.

Regeringens proposition är tydlig. Den handlar om att myndigheter ska samverka, precis som myndigheter samverkar när ett barn far illa. Nu handlar det om att följa lag och ordning samt att skapa säkerheter i systemet.

Ledamoten Annika Hirvonen lyfter gärna fram enskilda fall. Först är det gravida, som de facto kan gå till sjukhuset utan att riskera att bli anmälda. Frågan om Skattemyndigheten blir ett pseudoargument. Ledamoten Hirvonen väljer också att lyfta fram kristna konvertiter. Där kan jag glädja ledamoten Hirvonen med att vi under våra fyra år har lyckats föra den frågan betydligt närmare en rättssäker position. Under ledamoten Hir-

vonens stöd till S-regeringen i åtta år struntade man att se de kristna konvertiternas problem. Vi tar hand om problemen, och vi ser till att leverera. Men vi har inte nått ända fram, och därmed är vi inte nöjda.

Jag tycker fortfarande att ett nej ska vara ett nej, och jag upplever inte att MP delar den uppfattningen.

Anf. 103 TONY HADDOU (V) replik:

Herr talman! Jag måste göra den rättelse jag framförde i min replik med Moderaterna. Det handlar om att inte vilja göra något åt skuggsamhället. Det återkom även hos Kristdemokraterna att vi inte vill göra något.

Moderaterna och Kristdemokraterna förhandlade med Vänsterpartiet förra mandatperioden om att betrakta arbetare i utsatta situationer som brottsoffer. Syftet var att människor skulle kunna träda fram.

Men när det inte passar deras verklighetsbild längre hör man något helt annat. Nu är det angiveri som ska upprätthållas.

Det blir också oseriöst att säga att oppositionen inte vill göra något för människor i dessa situationer, särskilt när man har förhandlat med dessa partier för att stoppa sådant.

Men det var inte dessa frågor jag tänkte ta upp. För tredje eller fjärde gången ger regeringspartierna inga svar. Det kommer att råda en situation i Sverige där kvinnor inte vågar ta sig till sjukhus när de ska föda barn eftersom de riskerar att bli angivna. Det är ett av flera problem med propositionen. När en kvinna föder barn skickas en födelseanmälan till Skatteverket. Det gäller även den som är papperslös och saknar personnummer.

Vi säger inte emot att man ska göra just det. Vi förstår att det är viktigt att barn får en juridisk identitet, rättigheter och så vidare enligt den rättsordning vi har i Sverige. Men när Skatteverket får dessa uppgifter ska de enligt propositionen ange mamman. Då blir hon gripen och utvisas. Det är konsekvensen av politiken. Varför går Kristdemokraterna så långt?

Anf. 104 INGEMAR KIHLSTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Jag ska ge ledamoten Haddou rätt i en sak. Vi har inga problem med att prata med olika partier i Sveriges riksdag. Vi ser till den praktiska politiken, och vi ser till att genomföra något. Vi sätter inte upp röda linjer bara för att man har en viss partibeteckning. Det är korrekt att vi har gjort överenskommelser med Vänsterpartiet under tidigare mandatperiod.

Skillnaden mellan ledamoten Haddous vänsterparti och oss kristdemokrater är att vi har gjort en omvärldsanalys. Vi har analyserat situationen i Sverige och sett den problematik som finns. Det finns en bred majoritet i kammaren som även sträcker sig in på ledamoten Haddous planhalva. Socialdemokrater och i viss mån även Centerpartiet konstaterar att vi har en situation som kräver åtgärder. Vi är inte överens om alla kommatecken, men det finns en bred analys som visar att vi behöver göra något.

I just detta ärende finns en samsyn. Ett nej ska vara ett nej. Vi ska inte ha ett skuggsamhälle med den utsatthet som finns för barn och andra där. Enligt motionsbetänkandet kan jag inte tolka det på något annat sätt än att Vänsterpartiet tycker att det är bra att bibehålla detta skuggsamhälle. De verkar inte se det som självklart bra att myndigheter delar information. Den delen ska inte gälla.

Vi ska tydligen låta personer som efter en rättssäker prövning valt att leva sina liv i ett skuggsamhälle med den utsatthet som det innebär stanna kvar i Sverige. Det ställer inte vi kristdemokrater upp på.

Vi ställer upp på att man ska få en rättssäker prövning. Det är inte alltid det sker, men då behöver vi förändra det.

Enligt propositionen tas sjukvård och skola bort från informationsplikten. Barn och vuxna kan till och med gå till biblioteket och låna en bok utan att riskera en anmälan. Jag tycker att vi har tagit lämpliga steg genom detta.

Anf. 105 TONY HADDOU (V) replik:

Herr talman! Jag har fortfarande inte fått svar på frågan varför den gravida kvinnan ska riskera att utvisas när Skatteverket får dessa uppgifter. De har fått direktiv från regeringen att utvisa en sådan kvinna.

Jag tror inte att Kristdemokraterna vill svara på frågan, eftersom det tar hårt på dem att det kommer ut att gravida kvinnor som söker vård kommer att bli angivna. Jag tror att det här är det stora problemet. Det är nog kärnan i varför Kristdemokraterna inte vill svara på frågan varför de vill gå så långt.

Ledamoten talade även om skillnaden mellan partierna. Det finns verkligen en skillnad mellan splittring, misstro och rädsla på den ena sidan och sammanhållning och jämlikhet på den andra sidan. Det är skillnaden mellan våra partier. Det syns väldigt tydligt i de lagförslag som läggs på riksdagens bord.

Ledamoten sa att barn far illa i skuggsamhället. Det håller vi med om. Men om det är för barnets bästa som regeringen lägger fram förslag som dessa finns det ju i stället orosanmälan som kan tas till vid misstanke att barn far illa. Att ange barn är något helt annat.

En orosanmälan finns till för att ge barn den hjälp de har rätt till. Angiveri kan i värsta fall innebära att man skickar barn till en situation som inte utgör barnets bästa. Det är skillnaden mellan angiveri och en orosanmälan.

Det är inte angiveri som fixar skuggsamhället. Det förvärrar och fördjupar det i stället, och det försätter barn i ännu svårare situationer. Med en orosanmälan hade man åtminstone kunnat ge barnet hjälp.

Kristdemokraterna har tagit tydlig ställning för vad de vill. Jag tror inte att kristdemokrater ute i landet vill det här eller känner till vilka slags situationer människor kommer att ställas inför i och med angiverilagen. Det är därför ledamoten inte vill svara.

Anf. 106 INGEMAR KIHLSTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Här skiljer sig våra verklighetsbilder åt. Vi kristdemokrater har gjort nödvändiga förändringar av vår politik utifrån situationen i Sverige med utanförskap och bristande integration på grund av stora volymer asylsökande som kom till Sverige under 2015, 2016 och efter det.

Många har valt att inte respektera det beslut om ett nej som de fått. Vi talar om familjens bästa och familjens ansvar. Då ligger det ett ansvar också hos föräldrarna. Att de väljer att ställa sig vid sidan av systemet och fortsätta leva i vårt land med den utsatthet det innebär för barnen är inte acceptabelt.

På samma sätt är det inte acceptabelt att myndigheterna inte samverkar, till exempel på det sätt de gör vid en orosanmälan om ett barns situation.

Vi vill naturligtvis inte utvisa en gravid kvinna. Men vi vill heller inte ha ett skuggsamhälle där man väljer att leva vid sidan om under år efter år. Vi har sett att den politik som ledamoten Haddou företräder har lett fram till den här situationen. Den innebär utsatthet för män, kvinnor och barn, som får leva med ständig skräck inför vad som ska hända bara för att de har valt att inte följa det beslut som myndigheterna rättssäkert har fattat.

Vi har en majoritet här i riksdagen. I den ingår ledamoten Haddous tänkta samarbetspartier.

Man kan vända på det hela och säga att ledamoten bortser från den problematik som finns med skuggsamhället. Vi ser till att göra något åt det. Vi ser också till att barn kan få undervisning, att man kan söka sjukvård och att man till och med kan låna böcker. Vi ser till människan, men samtidigt måste vi se till att systemet hänger ihop om vi ska ha en hållbar integrationspolitik.

Anf. 107 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik:

Herr talman! Ledamoten Kihlström från Kristdemokraterna säger att vi har ropat varg. Jag vet inte om ledamoten hörde vad sverigedemokraten precis sa, nämligen att målet är att alla ska ange. Det är denna varg vi har ropat om. Kristdemokraterna ropar *på* den, medan vi ropar *om* den. Det är skillnaden.

Det är denna politik som Sverigedemokraterna vill föra. Det här regeringssamarbetets största parti och det parti som ska ha posten som migrationsminister och som ska ha flera ministerposter, enligt statsministern. Det här är inte att ropa varg, utan det är bara att visa på vad Sverigedemokraterna säger. Jag kan tillägga här att sverigedemokraten nickar. Det här är inte bara hittepå utan verkligheten.

Vi är med på den migrationspolitik som innebär att den som inte har rätt att vara i Sverige ska återvända. Men regeringens migrationspolitik är inte längre en del av politiken; den är överordnad allt annat. Det har den aldrig varit förut. Det här är Centerpartiet inte med på, och det är det som är skillnaden.

Låt polisen genomföra insatser mot papperslösa i falafelkiosken, men de ska banne mig inte göra det i förlossningssalen. Det är skillnaden. Svårare än så är det inte. Det är det här som är skillnaden mot att säga ja till insatser mot dem som inte har rätt att vara här för att se till att fler återvänder.

Vi går med på en stor del av regeringens politik, men det finns gränser. Det finns medmänsklighet och basala rättigheter och grunder som vi måste hålla fast vid. Dem har regeringen och Kristdemokraterna fullständigt glömt. Det håller inte.

Låt mig ställa en konkret fråga. Varför står det inte bara klart och tydligt i lagtexten att man ska undanta sidoinformationen? Då hade vi undvikit sådana risker och den här situationen.

Anf. 108 INGEMAR KIHLSTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Tack, ledamoten Niels Paarup-Petersen, för frågan!

Många C-företrädare på både kommunnivå och regionnivå ropade ”Vargen kommer!” och ”Låt lärare och sjukvårdspersonal slippa informationsplikten!” långt innan utredningsdirektiven ens var klara.

Redan innan utredningen presenterar ett förslag ropar man alltså ”Vargen kommer!”. Jag tycker att det är oseriöst att innan förslagen från utredningen ens finns säga: Så här kommer det att bli; så här kommer det att vara.

För att fortsätta med liknelserna kan jag också vad gäller ministerposter konstatera att man inte brukar sälja skinnet förrän björnen – eller i det här fallet vargen – är skjuten. Det kommer vi inte att göra i det här fallet heller.

På samma sätt som vi kan konstatera att den proposition vi har framför oss nu är en produkt där vi fyra partier, som i alla regeringssamarbeten, har sett till att få till stånd det vi tror är det bästa för Sverige. Det bästa för Sverige är att minska skuggsamhället och trots detta ge människor möjlighet att gå till sjukhuset och få vård, gå till skolan och få undervisning och gå till biblioteket och låna en bok utan att personalen där behöver lämna information. Men det är relevant att olika myndigheter som besitter information lämnar den till Migrationsverket och polisen för att ett beslut ska kunna verkställas.

Jag skulle vilja vända på frågan till Niels Paarup-Petersen: Tycker Niels Paarup-Petersen att det är riktigt att vi har personer som efter en rättssäker prövning både hos Migrationsverket, i domstolen och kanske till och med i Migrationsöverdomstolen ändå väljer att stanna kvar i Sverige, med den utsatthet som det innebär för dem själva och kanske deras barn och kommande barn? Är det inte relevant att myndigheterna samverkar för att verkställa de besluten i enlighet med den politik vi antar här i kammaren?

Anf. 109 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik:

Herr talman! Kristdemokraten här frågar om det inte är viktigt att myndigheterna ser till att den som får ett beslut om att man inte får stanna i Sverige inte heller stannar i Sverige. Jo, det är viktigt. Det har vi skrivit under på. Jag sa för omkring två minuter sedan att det är så.

Men det är inte det enda värde som finns. Det är, återigen, detta som är skillnaden. Det är där Kristdemokraterna från att se att ett samhälle är många saker har förletts av Sverigedemokraternas ensidighet till att anse att det just nu bara är migrationspolitik som räknas. Inget annan räknas. Det är därför vi har fått tonårsutvisningar, kompetensutvisningar och den här typen av diskussioner. Kristdemokraterna har gett efter i fråga om allt som handlar om deras grundläggande värderingar.

Det påstås återigen att vi ropade varg innan allting var klart. Ja, det är sant. Men vi sa inte: Så här kommer det att bli. Vi sa: Så här får det inte bli. Varför var det nödvändigt att säga detta? Jo, för att Sverigedemokraterna säger: Så här ska det bli. Och om Sverigedemokraterna säger att det ska bli så här – vårdpersonalen och lärarna ska ange – säger Centerpartiet nej. Vårdpersonalen och lärarna ska inte ange. Det är inte att ropa varg. Det är att påpeka riskerna med det som det största partiet i regeringssammanhanget säger att de vill ha. Det är självklart.

Kristdemokraterna står här varenda dag och ropar om vad Vänsterpartiet vill. Vänsterpartiet kommer inte ens att sitta i någon regering, och det vet de också. De är inte större än Socialdemokraterna. De syns knappt jämfört med Socialdemokraterna i opinionsmätningarna – inte vi heller, tyvärr.

KD säger att ministerposterna inte är sålda. Men Moderaterna och Liberalerna har sålt dem. Det får man kanske inte helt glömma här i talarstolen.

Anf. 110 INGEMAR KIHLSTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Vi kan väl till att börja med konstatera att man inte bygger en allians av bara löften. Från Kristdemokraternas sida är vi i alla fall klara över att ministerposternas fördelning sker efter valet.

Jag tror nog att även ledamoten Paarup-Petersen, om det mot förmodan och mot min egen önskan skulle bli en annan majoritet, får se framför sig att även de få vänsterröster som han nu negligerar kommer att ha en påverkan på den framtida politiken. Vi har sett det. Under förra mandatperioden var det till och med så att en vilde i den här kammaren påverkade den politik vi förde i Sveriges riksdag. En sådan situation kan mycket väl uppstå.

Jag vidhåller fortfarande att många centerpartister innan förslaget ens fanns var ute och väldigt tydligt sa: Så här ser förslaget ut. Det är helt riktigt – driv opinion och argumentation! Men gör det utifrån vad vi presenterar!

Det är de facto så som jag sa i ett tidigare replikskifte: Redan i Tidöavtalet, när de stora och i era ögon elaka Sverigedemokraterna krävde allt vad det var, sa vi övriga partier: Undantag ska göras för till exempel vård. Detta nämndes aldrig av någon centerpartist. Man ropade ”Vargen kommer!” och att det kommer att gå ut över sjukvården. I utredningen var det tydligt: Vård, skola och bibliotek undantas.

Jag kan konstatera att vi är överens i sak: Ett nej ska vara ett nej. Centern röstar huvudsakligen ja till de förändringar som görs; det är egentligen bara Vänstern och Miljöpartiet som säger nej. Centern är med på vår planhalva. Ni får gärna komma och vara med och spela i vårt lag också, nu så här i fotbollstider. Jag tror att det är ett mycket mer vinnande koncept än att försöka få igenom centerpolitik på den rödgröna kaossidan.

Anf. 111 NIELS PAARUP-PETERSEN (C):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservationerna 4 och 5 och hoppas att det är rätt denna gång.

Herr talman! För Centerpartiet är ordning och reda och medmänsklighet i migrationspolitiken en grundprincip. En central del i en ordnad migrationspolitik är att ett ja är ett ja och ett nej ett nej. Det innebär att den som får ett nej ska återvända.

För att upprätthålla legitimiteten i asylsystemet är det avgörande att av- och utvisningsbeslut kan verkställas på ett effektivt och rättssäkert sätt. Därför delar vi regeringens målsättning att ge Migrationsverket och Polismyndigheten fler och bättre verktyg för detta ändamål, för annars fortsätter skuggsamhället att breda ut sig.

Men, herr talman, den enskilda tjänstemannen ska inte bära ansvaret för informationsdelningen; uppgiftsskyldigheten ska ligga på myndighetsnivå. I förslaget finns en betydande oklarhet när det gäller ansvarsfrågorna. När det samtidigt sägs att det ska införas ett tjänstemannaansvar kan man bli väldigt orolig för hur detta kan påverka den enskilda människan ute på golvet i våra myndigheter, som vi ju är helt beroende av för att få vår poli-

tik att fungera – inte bara på migrationsområdet, som för regeringen är det enda som finns, utan också på alla andra områden.

Vi ser att flera tunga remissinstanser – Kriminalvården, Saco och Offentliganställdas Förhandlingsråd – har varnat för de negativa konsekvenser som kan uppstå när enskilda tjänstepersoner påläggs ett personligt ansvar. Det skapar en ohållbar arbetsmiljö, försvårar rekrytering till viktiga samhällsfunktioner och skadar det basala och grundläggande förtroendet mellan medborgare och offentliganställda.

Regeringens svar är att detta ska regleras i respektive myndighets arbetsordning och att ingen ändring sker av tjänstemannaansvaret. Men det räcker inte för att tillmötesgå den här oron, herr talman. En arbetsordning kan ju ändras när som helst, på lokal nivå. Den ger inget skydd.

Centerpartiet anser att det krävs ett lagstadgat förtydligande. Det är detta vi vill påpeka för regeringen. Vi är överens om det övergripande, men det finns delar som inte håller – detta är en av dem.

Det måste otvetydigt ligga på myndigheten som juridisk person att ansvara för att informationsdelningen sker och att den sker på rätt sätt. Man borde ha infört i lagen att en myndighet inte får delegera ansvaret för informationsdelning till enskilda tjänstepersoner, men det har man inte gjort.

Herr talman! I propositionen föreslås också att elektronisk kommunikationsutrustning – det handlar typiskt om mobiltelefoner – ska kunna omhändertas i upp till tre månader för att klarlägga en persons identitet. I alla andra sammanhang får polisen 24 eller 48 timmar på sig.

Detta är en helt avgörande förutsättning för dessa människors liv – det måste man ha med sig. Det handlar inte bara om en liten grej. Det är det enda sättet att hålla kontakt med sin familj, till exempel, och för att uträtta bankärenden, göra biljettköp eller vad det nu kan vara.

Orsaken till att man vill att det ska vara tre månader är inte att det behövs för att göra själva jobbet med mobiltelefonen för att klarlägga en persons identitet, utan det är bara för att handläggningstiderna är långa. Men människors rättigheter står inte under handläggningstider; de står över. Därför bör denna rättighet bevaras och förtydligas.

Herr talman! Det finns också en definition av vilken information som ska lämnas, så kallad sidoinformation. Den definitionen är alltför vid – jag ska fortsätta lite med den. Inte bara vi utan även alla Sveriges regioner, mer eller mindre alla kommuner och alla remissinstanser anser att detta måste regleras tydligare.

Frågan är om regeringens förslag över huvud taget är förenligt med barnkonventionen, som är svensk lag. Risken finns att en ökad efterforskning av personuppgifter leder till en mer omfattande spridning av information om till exempel barn än vad som är avsett. Där måste ju barnets bästa vara med.

Innan vi går vidare här vill jag tacka alla dem som såg till att det förslag vi diskuterar i dag inte är ännu värre. Nu diskuterar vi hur information från vården eventuellt kan behöva bli en del av ett angiverisamhälle. Själva tanken var faktiskt att det skulle vara så – det var Sverigedemokraternas syfte och mål att varje sjuksköterska och varje lärare alltid skulle ställa sig frågan: Är det här en människa som inte har rätt att vara här? Låt mig ange den här personen! Syftet var att detta skulle vara en del av dessa medarbetares vardag. Så kan vi inte ha det.

Detta är fortfarande målet för Sverigedemokraterna, som vi har hört här i kammaren. Då ska man ha med sig att de kommer att bli största parti i en eventuell Tidöregering nummer 2.

Herr talman! Nu har man som sagt begränsat förslaget till ett fåtal myndigheter och undantagit hälso- och sjukvården. Men risken kvarstår att det indirekt får effekter på grund av samverkan mellan myndigheterna. Därför lyfter också Sveriges Kommuner och Regioner fram risken när det handlar om förlossning etcetera. Risken är att papperslösa gravida kvinnor av rädsla för att bli angivna undviker att söka nödvändig vård för sig själva eller sina små barn. Det får fruktansvärda konsekvenser.

Vi kan inte skapa ett samhälle där migrationspolitiken står över människan i förlossningsrummet – ett samhälle där migrationspolitiken är det enda som man behöver bry sig om. I stället för att vi bekämpar det stora skuggsamhället blir det förlossningarna som sker i skuggan. Det håller inte, herr talman.

Här vill jag gärna ge ett personligt löfte till dem där ute som lyssnar. Det är lite svårt med de här grejerna ibland. Jag har själv tre fantastiska barn, och deras förlossningar har varit en otrolig upplevelse. Det har varit mycket oro. Inte minst för mammorna har det varit väldigt mycket smärta och mycket besvär på många sätt. Jag ska inte gå in på det här. Men det har också varit mycket hopp, kärlek och förvåning. Det är totalt överväldigande i de situationerna.

Allt har verkligen inte gått problemfritt, kan jag säga. Men känslan har hela tiden varit att alla som är i rummet jobbar för samma sak, för att hjälpa mamman och barnet, ja, även mig som pappa, faktiskt. De har gjort allt de kunnat för att det skulle vara bra, och de har varit där fullt ut för oss.

Bara i de grymmaste situationerna i svensk historia har det varit annorlunda. Det är det som är grejen. Från och med i morgon kan barnmorskorna och sjuksköterskorna kanske inte längre bara se till barnets trygghet och säkerhet – det kan också vara de som kommer att leda till att barnet utvisas om mamman inte har rätt att vara i landet.

Vi ska nu alltså ta ett beslut om att information om barn och mammor på förlossningen ska ingå i information som sprids. Och sidoinformation har inte definierats tydligt. Barnet registreras ju när det föds, och Skatteverket har plikt att informera polisen. Det är inte tydligt att detta är undantaget.

Centerpartiet och resten av oppositionen vill undanta all information som kommer från till exempel vården. Men regeringspartierna och SD säger nej. Vi debatterar förslaget i dag, men jag har ingen förhoppning om att övertyga regeringspartierna om att ändra sig. Det kan jag inte påstå.

Även om det i grunden sannolikt inte är syftet att förlossningen ska bli den nya frontlinjen i Sverigedemokraternas krig mot migranter är det inte värdigt. Förlossningssalen borde alltid vara till för barnet och mamman och inte för politiken.

Det är bara mammorna och barnen som påverkas, inte papporna. De behöver inte vara där. De behöver inte registreras. De är inte i sitt livs mest utsatta situation. De kan gå fria, men mammorna kan inte göra det.

Herr talman! Jag är helt med på att den som inte har rätt att stanna i Sverige måste lämna landet. Men människovärdet får inte lämna Sverige för det. Vi kan hålla fast vid principen att sätta barnet först utan att sätta Sverige sist.

Jag skulle nästan vilja påstå att det enda sättet att sätta Sverige först är att sätta barnet först, som Sverige brukar göra – i alla fall det Sverige jag känner igen.

Jag har haft turen att få tre friska barn, att vara född i Norden och ha de bästa förutsättningarna i livet. Men långtifrån alla har den lyxen. Förlossningar kan sluta i både lycka och tragedi och allting däremellan. Men de ska aldrig behöva sluta med angiveri.

Anf. 112 PATRIK KARLSON (L):

Herr talman! Ett fungerande återvändande är själva grundbulten i en reglerad invandring. Återvändandet är migrationspolitikens verklighetskontroll.

Alla kan tala om reglerad invandring. Alla kan säga att den som har skyddsskäl ska få stanna och att den som saknar skyddsskäl ska lämna landet. Men först när ett avslag faktiskt leder till återvändande vet vi om orden betyder något.

Utan ett fungerande återvändande finns det ingen reglerad invandring. Då blir prövningen en rekommendation. Då blir avslaget en notering på ett papper. Då blir lagstiftningen något som staten hänvisar till men inte förmår upprätthålla.

Då växer också skuggsamhället, där människor utnyttjas av oseriösa arbetsgivare, där utsattheten permanentas, där kriminalitet kan få fäste och där respekten för lagar och beslut urholkas steg för steg.

I grund och botten handlar det om att vara hederlig, dels mot dem som söker skydd och faktiskt har rätt till det, dels mot dem som får avslag och ändå respekterar beslutet. Det handlar också om hederlighet mot svenska medborgare som har rätt att förvänta sig att de lagar som riksdagen beslutar om också gäller i praktiken.

Återvändandet kan därför inte bara vara tomma ord i migrationspolitiken. Det är tvärtom själva förutsättningen för att den ska hålla ihop. Om Sverige ska kunna ge skydd till dem som behöver det måste Sverige också kunna säga nej till dem som inte har rätt att stanna. När nejet har prövats rättssäkert och vunnit laga kraft måste det också verkställas – annars har vi inte reglerad invandring. Då har vi regler på papperet med i praktiken fri invandring för den som inte väljer att följa beslutet.

Herr talman! Sverige har och ska ha reglerad invandring. Konsekvensen av att den är reglerad – vilket alltså för tydlighets skull betyder att den inte är fri – är att bara den som uppfyller vissa kriterier ska få rätt att vistas här.

Att invandringen inte ska vara fri är inte någon tillfällighet. Det är resultatet av demokratiskt fattade beslut i denna riksdag. Riksdagens partier har beslutat om att invandringen ska vara reglerad och vilka förutsättningar som ska gälla för att en person ska få vistas i Sverige.

Självklart kan dessa beslut omprövas. Den som vill ha en annan ordning kan gå till val på det, vinna stöd för det och ändra lagstiftningen. Så fungerar det i en demokrati. Men det är inte detta vi ser. Tvärtom hör vi gång på gång hur partier säger sig stå bakom dagens lagstiftning samtidigt som man försöker undkomma dess konsekvenser. Man säger ja till regleringen men nej till resultatet av densamma. Man står bakom lagen i teorin men ryggar tillbaka när den får verkan i praktiken. Det är minst sagt förvirrande.

I grunden handlar detta också om något större än bara migrationspolitiken i sig: Ska vi följa svenska lagar eller inte? Om vissa beslut kan ignoreras, vilka andra beslut är det då som inte heller gäller? Om man kan ställa sig över utlänningslagen, vilka andra lagar kan man då ställa sig över? Och gäller det denna möjlighet i så fall också svenska medborgare?

När politiker tar lätt på de lagar man själv har stiftat – reglerad invandring med tillhörande kriterier för ett positivt beslut i detta fall – och samtidigt tar lätt på de beslut som myndigheter och domstolar har fattat undergrävs det demokratiska systemet på kort och lång sikt. Frågan är ju egentligen: Varför ska människor respektera lagen om staten själv börjar behandla den som ett önskemål?

Det är just därför som regeringens proposition om stärkt återvändandeverksamhet är så viktig. Den bygger på en självklar princip om att ett fungerande återvändande är en förutsättning för en ansvarsfull migrationspolitik. Det handlar helt enkelt om statens förmåga att fullfölja sina egna beslut.

Herr talman! Problemet är också allvarligt på så sätt att polisen uppger att det finns ungefär 11 000 öppna ärenden som har överlämnats från Migrationsverket där personen är efterlyst. Därutöver finns det flera kategorier med personer som är efterlysta utifrån ärenden från domstol, personer som har fått avvisningsbeslut och personer som aldrig har vistats lagligt i Sverige.

Som flera andra har påpekat finns det tiotusentals eller hundratusentals människor i skuggsamhället. Det handlar som sagt om människor som lever i en miljö där exploatering, svartarbete och kriminalitet breder ut sig. Det kan i vissa fall också handla om personer som utgör rena hot mot Sveriges säkerhet. Det är detta som står på spel.

Herr talman! Återvändandet har ökat de senaste åren. Det har skett genom en tydligare styrning, skärpt fokus och bättre verktyg som faktiskt ger resultat.

Även om utvecklingen går åt rätt håll finns det fortfarande alldeles för många som inte återvänder. Därför måste vi, som sagt var, bli bättre på att identifiera dem som olovligen vistas här. Med det sagt ska självklart all myndighetsutövning ske proportionerligt, rättssäkert och med respekt för den personliga integriteten. Men rättsstaten kräver faktiskt också att fattade beslut verkställs.

Herr talman! Om staten i praktiken premierar den som stannar kvar framför den som följer lagen säger vi faktiskt att regelbrott lönar sig. Det är orättvist mot dem som respekterar ett avslag, orättvist mot dem som verkligen har skyddsskäl och orättvist mot medborgarna, som har rätt att kräva att lagar som denna riksdag beslutar om också efterlevs. Den som värnar människors möjligheter att få skydd i Sverige också i framtiden måste därför värna systemets legitimitet, och den legitimiteten kräver ett fungerande återvändande.

Herr talman! Regeringens proposition innehåller flera avgörande reformer.

För det första införs en ny skyldighet för Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Kriminalvården, Kronofogden, Pensionsmyndigheten och Skatteverket att på eget initiativ lämna uppgifter till Polismyndigheten om det finns anledning att anta att en utlänning inte har rätt att vistas i Sverige. Vad är egentligen alternativet? Är det att staten vet men inte agerar, att

viktig information finns hos en myndighet men aldrig når den myndighet som faktiskt ska verkställa beslutet eller att myndigheter fortsätter arbeta i stuprör medan personer håller sig kvar i landet trots att de saknar rätt att vara här?

För det andra moderniserar vi reglerna om inre utlänningskontroll. Det behövs eftersom inre utlänningskontroll är ett nödvändigt verktyg för att man ska kunna upptäcka personer som vistas olagligen i det här landet – det handlar bland annat om att kontrollera om arbetsgivare anställer personer utan rätt att vistas och arbeta här – och för att kunna verkställa fattade beslut. Till exempel arbetsplatsinspektioner är en viktig del av det arbetet.

För det tredje stärks möjligheten att använda fingeravtryck och fotografier för att verifiera identitet vid kontroller i återvändandearbetet. Oklar identitet är ett av de stora praktiska hindren för verkställighet. Om staten inte säkert kan fastställa vem personen är blir återvändandet långsammare, svagare och i vissa fall omöjligt. Utan fungerande identitetskontroll får vi inget fungerande återvändande.

Herr talman! Vi kan inte låtsas stå bakom en reglerad invandring utan att samtidigt acceptera vad en reglerad invandring faktiskt kräver. I slutändan är frågan ganska enkel. Om lagakraftvunna beslut om avvisning och utvisning inte kan följas, vilka beslut ska då följas? Om vi inte står upp för de lagar som vi själva har beslutat om, vem ska då göra det? Om ett nej inte längre betyder nej, vad återstår då av den reglerade invandringen? Inte mycket.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 113 TONY HADDOU (V) replik:

Herr talman! Nu har Liberalerna, Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna försvarat sig, när det gäller den kritik de har fått, med att säga att oppositionspartierna bara vill ha fri invandring. Det är den förklaringsmodell vi genomgående har fått från samtliga Tidöpartier under den här debatten.

Jag tror inte att det har funnits något parti i riksdagen som vill ha fri invandring. Alla vill ha en reglerad invandring. Sedan skiljer sig alla partier åt när det gäller hur regelverket ska se ut.

När Tidöpartierna inte kan försvara sin politik och sin proposition över huvud taget säger de att de andra bara vill ha fri invandring. Det är inte sakligt över huvud taget. Det vi har kritiserat är delar av den här propositionen, exempelvis angiverilagen. Om man inte kan försvara sin egen politik begriper jag inte varför man säger att de andra inte vill ha en reglerad invandring eller att de andra vill ha fri invandring och så vidare. Det stämmer inte. Samtliga Tidöpartier har gjort detta genomgående i den här debatten.

I anförande hörde jag också att ledamoten sa att propositionen är så viktig. Är det verkligen så viktigt att en gravid kvinna ska anges så fort hon föder ett barn för att barnet ska registreras hos Skatteverket, som ska vara angivare? Är detta så viktigt när man pratar om skuggsamhället? Är det prioriteringen för Liberalerna och regeringen att en gravid kvinna som söker vård ska anges?

Anf. 114 PATRIK KARLSON (L) replik:

Herr talman! Tack, ledamoten Tony Haddou, för frågan!

Om man inte har ett fungerande återvändande och om man inte driver en politik för att få fler människor som efter en rättssäker prövning fått avslag på sin ansökan att också lämna landet – om man motarbetar varje sådant förslag – spelar det ingen roll vad man kallar det. Då är man de facto för fri invandring. Det är detta vi hör i anförandena gång på gång på gång.

Man menar egentligen att det enda skälet en människa behöver för att komma till det här landet är att människan vill det. Det är det som det hela tiden landar i. Då blir det fri invandring oavsett vad man sätter för rubriker på sina motioner och partiprogram och vad man står och säger här i talarstolen.

Jag tycker alltså att det inte håller ihop. Det är viktigt att påpeka konsekvensen av att man inte är för ett ordentligt arbete med att stärka återvändandet. I slutändan är detta inte heller humant mot dem som faktiskt har skyddsskäl på riktigt. Vi håller på att urholka legitimiteten i vår migrationspolitik, i vårt migrationssystem, i det här landet. Om vi inte kan upprätthålla skillnaden mellan dem som har rätt att stanna här och dem som inte har det kommer vi i slutändan att försvaga tilltron till hela systemet. Det är inte en väg som jag vill hamna på. Jag tycker att den som har rätt att få skydd ska få det och få stanna i det här landet. Återvändandearbetet är en oerhört viktig del för att upprätthålla det.

Sedan gäller det frågan om förlossning. Nej, sjukvården är undantagen, precis som skolan och socialtjänsten, bland annat. Vi får återkomma till den frågan lite senare.

Anf. 115 TONY HADDOU (V) replik:

Herr talman! Det är lite detta som är problemet. Man får inte svar på frågan över huvud taget av något av Tidöpartierna. Sedan är det detta med att man låtsas att det inte finns ett återvändandearbete. Det gör det ju. Det finns väldigt många som jobbar med återvändande i Sverige.

Jag tog Röda Korset som exempel, som försöker lindra och förhindra mänskligt lidande i återvändandearbetet. Men forskning, kunskap och erfarenheter visar att återvändandearbete tar tid. Det handlar om människor. Regeringen får konsekvent kritik från Lagrådet: att man inte ser att migration handlar om människor. De behöver individuellt anpassat stöd. Det handlar om att barn går i skola. Det handlar om att människor har hela livet här. Det handlar om att människor har bott här i kanske 10–15 år eller mer.

Det är inte så att bara för att Tidöpartierna säger ”nu stärker vi återvändandearbetet” kommer människor dagen efter att återvända till hemlandet. Många gånger går det inte att utvisa. En av de absolut centrala anledningarna till att människor inte utvisas är att det inte går.

Då tycker jag inte att man ska göra livet så surt som möjligt för de människorna och sätta dem i en ännu mer utsatt situation. Man borde i stället se till att de får en så dräglig tillvaro som möjligt.

Sedan gäller det frågan om att vi får en situation där kvinnor inte vågar ta sig till sjukhuset när de ska föda. Det problemet har vi redan i dag. Människor får gå till organisationer som bedriver vård under jorden för att de inte vågar ta sig till annan vård av rädsla för att bli angivna. Jag vill inte ha ett sådant samhälle.

Jag har inte en enda gång fått svar på frågan: Varför ska Skatteverket ange kvinnor som föder barn? Varför är det prioriterat?

Anf. 116 PATRIK KARLSON (L) replik:

Herr talman! Tack, ledamoten Tony Haddou, för följdfrågan!

Jag ska ge ledamoten rätt i en sak, och det är att vi har ett återvändandearbete. Men det fungerar inte. Vi har hundratusentals människor som redan i dag befinner sig i skuggsamhället. Det är människor som fått avslag och som gör sig otillgängliga för att utvisningen inte ska verkställas. De är redan där, som sagt var.

Det verkligt skadliga vore snarare att fortsätta skicka signalen att den som håller sig undan tillräckligt länge till slut ska kunna runda vårt system och få en plats här. Det är så skuggsamhället fördjupas och förvärras för de människor som befinner sig i det.

Jag tycker därför att vi behöver hålla två tankar i huvudet samtidigt i den här frågan. Det är klart att människor ska behandlas värdigt, men beslut ska också genomföras. Har vi fattat ett beslut ska vi hålla fast vid det.

Jag tycker också att mycket av kritiken är direkt missvisande. Förslaget handlar i grund och botten om någonting väldigt enkelt men helt avgörande: Vi ska genomföra redan fattade utvisningsbeslut. Som jag nämnde tidigare handlar det alltså om sex statliga myndigheter som ska dela information med varandra, inte att sjukvård, skola eller socialtjänst ska bli några kontrollorgan. Vi har sagt nej till det, och det blir inte heller så.

Papperslösa har samma rätt till sjukvård efter lagändringen som före. Det är självklart att om man befinner sig i en akut situation ska man kunna uppsöka vård och få hjälp så att man inte i värsta fall, utifrån sitt sjukdomstillstånd, råkar illa ut. Det är som sagt var ingenting som förändras med den här lagstiftningen.

Anf. 117 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Människor ska behandlas värdigt, sa Patrik Karlson, och man har samma rätt till sjukvård efter lagändringen som före.

Det stämmer ju. Men kommer man att våga? Kommer kvinnor i samma utsträckning att våga söka vård när det är dags att föda barn? Läkare i Världen har redan mött kvinnor som på grund av angiverilagen inte vågar gå till sjukvården, inte ens när det finns risker kopplade till deras graviditet.

Det är ju skillnad mellan att ha en rättighet och att faktiskt våga tillgodogöra sig den rättigheten. Hade Patrik Karlson och Liberalerna verkligen prioriterat att ingen kvinna ska vara för rädd för angiveri när hon söker vård hade man säkerställt att det aldrig ska riskera att leda till att den mamma som är papperslös blir angiven när en barnmorska anmäler till Skatteverket att en bebis har fötts på BB. Den spärren hade Liberalerna kunnat kräva.

Från de andra Tidöpartierna har jag i den här debatten mest hört förnekanden och ord om att vi som framhåller den reella problematiken därmed vill att skuggsamhället ska växa och att fler människor ska leva i papperslöshet.

Jag vill fråga Patrik Karlson hur han ser på den reella oro som nu finns.

Anf. 118 PATRIK KARLSON (L) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten Annika Hirvonen, för frågan!

Jag förstår att oppositionen inte är nöjd med svaret, men det spelar nästan ingen roll vad man säger – man får det emot sig ändå.

Det enkla svaret är att jag inte alls tror att det kommer att bli det stora, utbredda problem som lyfts fram av ledamoten Annika Hirvonen. Den som föder barn i Sverige kan ansöka om tillstånd för barnet, och då får myndigheterna informationen. Den som ska återvända behöver sannolikt också uppge det i samband med detta. Men det betyder i sig inte att man inte får en bra förlossningsvård. Det betyder såklart inte heller att de som utför förlossningsvården kommer att behöva informera ansvarig myndighet, för de omfattas ju av särskilda vårdrelaterade sekretessbestämmelser.

Det är känsligt när det finns barn med i bilden. Det håller jag helt och hållet med om. Det var också därför som det var så viktigt för oss att se till att varken bibliotek, socialtjänst, skola eller sjukvård omfattades av det här. Men betyder det att man i alla enskilda fall där det finns ett barn inblandat inte ska kunna verkställa ett utvisningsbeslut?

Jag kan inte gå in på varje detalj i varje enskilt ärende; det måste såklart prövas proportionerligt utifrån varje enskild situation. Det kan ju finnas en rad olika verkställighetshinder som uppstår under resans gång som förhindrar utvisning eller avvisning. Men om det hela tiden ska vara utgångspunkten i det hela behöver man knappt ha en fungerande återvändandeverksamhet över huvud taget.

Därför undrar jag: Vill ledamoten ha några konkreta verktyg för att genomföra ett lagakraftvunnet nej eller inte?

Anf. 119 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Ja, absolut, men det vi pratar om nu är ju regeringens proposition *Stärkt återvändandeverksamhet*, som ålägger medarbetare på Skatteverket att ange om de får information om en person som är papperslös. Och de första som får information när en bebis är född är Skatteverket. Det är barnmorskornas uppgift att rapportera det till Skatteverket, och i samband med detta kommer det att bli uppenbart om mamman är papperslös.

Det betyder i verkligheten att gravida kvinnor som är papperslösa i större utsträckning har en befogad oro för att bli angivna om de väljer att förlösas på sjukhus, vilket naturligtvis är det absolut säkraste både för kvinnan och för barnet. Redan i dag hör vi vittnesmål från Läkare i Världen om kvinnor som frågar sig om de vågar förlösas på sjukhus.

Det är här någonstans som ljuset sätts på frågan om människovärde. Var går Liberalernas gräns för vilka som ska ange papperslösa?

Vi i Miljöpartiet tycker att det här är hårresande. När alla till slut ändå blev överens om att sjukvården inte ska inkluderas, varför krävde inte Liberalerna att barnmorskorna i och med kopplingen till Skatteverket ska undantas från angiveri? Jag förstår inte det.

Anf. 120 PATRIK KARLSON (L) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten Annika Hirvonen, för följdfrågan!

Vi tycker att det här har landat i en rimlig slutsats: Sex myndigheter ska ha ansvar för att dela information sinsemellan i ärenden som rör åter-

vändande. Det var därför som det var så viktigt att från första början klargöra att just skola, socialtjänst och sjukvård skulle undantas.

Skatteverket har en oerhört viktig roll i det hela. Det omfattar extremt många uppgifter av stor relevans för sådana här ärenden, så att undanta Skatteverket helt och hållet hade varit att göra hela förslaget meningslöst.

Jag tycker ändå att det blir konstigt när Miljöpartiet säger nej till informationsutbyte, nej till skärpta kontrollverktyg, nej till effektivare fastställande av människors identitet – nej till sådant som faktiskt gör skillnad i de här frågorna. Ändå vill man framstå som ansvarstagande. Jag tycker inte att det går ihop riktigt.

Hur ska återvändandet fungera om staten inte får använda information som redan finns? Vi arbetar ju med informationsutbyte i en rad andra ärenden i samhället, till exempel när det kommer till omhändertagande av barn, vilket jag tror att Ingemar Kihlström nämnde tidigare. Det finns även en rad andra åtgärder.

Hur ska återvändandet fungera om myndigheter ska sitta på avgörande uppgifter utan att Polismyndigheten får ta del av dem? Jag förstår faktiskt inte det. Hur ska det fungera med återvändandet om människor som inte har rätt att vistas här inte ska kunna upptäckas?

Där är Miljöpartiet svaret skyldigt. Ni säger bara nej till allting och har inga egna konkreta förslag om hur återvändandet ska fungera bättre än i dag, och det är ju för att ni inte vill ha ett återvändande över huvud taget. Det går inte att dra någon annan slutsats.

Anf. 121 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik:

Fru talman! Patrik Karlson säger att det är viktigt att ha två tankar i huvudet samtidigt och att människor ska behandlas med värdighet. Men då är ju frågan varför det bara är en tanke med i själva förslaget. Man har låtit bli att tänka på den del som handlar om att säkra att sidoinformationen inte blir fel.

Min fråga är alltså egentligen ganska enkel. Varför har Liberalerna inte sett till att klart och tydligt utesluta sidoinformation ur lagstiftningen?

Anf. 122 PATRIK KARLSON (L) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten, för frågan! Det är bra att vara kort och koncis nu när dagen blir lång.

Jag redogjorde både i mitt anförande och i tidigare replikskiften för att vi tycker att propositionen är välbalanserad. Det gäller även det som kallas för sidoinformation. Det är oerhört viktigt att Polismyndigheten får relevant information så att man kan göra en samlad bedömning och hitta de människor som olovligen vistas i det här landet. Vi tycker att det är jätteviktigt.

Sedan är det såklart precis som med all annan lagstiftning som det beslutas om i kammaren att man från politiskt håll måste följa upp och utvärdera resultatet av det hela. Om det kantrar kan man behöva justera en hel del saker; det får man i så fall göra där och då. Men här och nu anser vi som sagt att förslaget i sig är välbalanserat. Det är därför vi står bakom propositionen.

Anf. 123 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik:

Fru talman! Många, även fackförbund, SKR och kommuner, har varit tydliga med att detta är en lagstiftning som på grund av dessa detaljer riskerar att skapa en allt annat än värdig situation för människor.

Liberalerna pratar nu om hur vissa mammor ska få ett specifikt rutavdrag. Andra ska kanske utvisas. Det är det som är utmaningen. Vad är garantin för att det inte händer? Den finns ju inte. Många remissinstanser har efterfrågat en garanti. Jag förstår inte varför man inte har kunnat ge dem det. Varför är det så viktigt att sidoinformationen är med?

Ja, man kan utvärdera lagstiftning i efterhand. Men när det kommer till dessa helt basala trygghetsgrejer undrar jag varför man inte först kunde testa att köra utan sidoinformationen.

Anf. 124 PATRIK KARLSON (L) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten Niels Paarup-Petersen, för följdfrågan!

Det är oerhört viktigt i en välfungerande demokrati att institutioner, organisationer och andra relevanta organ ger sin synpunkt på olika lagförslag som mejslas fram och som det beslutas om i den här kammaren. Men syftet med detta förslag är ju att kunna fastställa identitet och verkställa lagakraftvunna beslut i utlänningsärenden. Då tycker jag att det är proportionerligt att Polismyndigheten får fungerande och relevanta verktyg för att klara av det.

Det här gäller som sagt någonting väldigt konkret. Vi har gång på gång misslyckats med återvändandet. Vi ser hur skuggsamhället har växt, inte på kort tid utan i decennier. Det är bland annat därför identiteter är oklara. Personer lämnar in olika uppgifter till olika myndigheter, handlingar saknas och personer håller sig undan.

Det har helt enkelt varit ett för svagt system. Jag tror att propositionen har landat väl i hur vi kan förbättra det och få ordning på vad jag tycker är en stor problematik. Jag nämnde i talarstolen att jag tycker att den enskilt viktigaste frågan är att Sverige har en fungerande återvändandeverksamhet. Då krävs också att myndigheter har ett väldigt detaljerat informationsutbyte med varandra. Annars har jag faktiskt svårt att se hur man i dagens samhälle ska klara av att uppnå det målet.

Anf. 125 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Fru talman! I dag samlades en stor grupp människor från många olika organisationer för att uppmana oss i riksdagen att rösta nej till hela denna angiverilag. Jag fick ta emot en namninsamling som Läkare i Världen har gjort med personer som kräver att vi står upp för rätten till vård och mot förslag som riskerar att skada tilliten mellan människor och samhällsbärande funktioner. Tusentals människor har undertecknat den här namninsamlingen.

Tack vare alla de som organiserat sig mot angiverilagen kan vi i dag konstatera att Tidölaget har backat på punkt efter punkt. Vi är inte i mål, men skolan, sjukvården, biblioteken, socialtjänsten och alla andra kommunala verksamheter är undantagna från angiverilagen.

Det är helt säkert att utan alla er som protesterat – organisationer och fackförbund som tillsammans organiserar flera miljoner svenskar – hade verkligheten efter den här omröstningen varit mycket värre för de männi-

skor som lever i den otroligt utsatta situation det innebär att vara papperslös, men också värre för samhället.

Angiverilagen urholkar människors tillit till institutioner som sjukvården och socialtjänsten. Den urholkar också tilliten kollegor emellan. När det är den individuella medarbetarens uppgift att ange en människa i en utsatt situation ställs medarbetaren även inför ett moraliskt dilemma. Den som i det läget står upp för sin yrkesetik riskerar att behöva ställa sig frågan: Kommer min kollega nu att ange mig? Tilliten kollegor emellan urholkas.

I de forna Sovjetstaterna fanns ett angiverisystem. De som har erfarenheter därifrån avråder oss från att ta steg i denna riktning.

I dag är det sex statliga myndigheter som omfattas av den så kallade informationsplikten eller angiveriet. Bland dessa myndigheter finns de som har kontakt med människor just till följd av att de sökt vård. I den här debatten är vi många som har lyft fram barnmorskeexemplet, det vill säga det faktum att en barnmorskas första kontakt när förlossningen väl är klar är med Skatteverket för att rapportera att barnet är fött och av vem. Är det en mamma som är papperslös blir det uppenbart för Skatteverket, som nu blir skyldigt att ange. I praktiken blir det då bebisen som ofrivilligt anger sin mamma och barnmorskan som behöver brottas med sin yrkesetik när det gäller om Skatteverket ska få den här informationen.

Fru talman! Regeringen har valt att undanta sjukvården, men i kvinnors kanske sårbaraste stund lämnar man dem att välja mellan otrygga hemförlossningar och risken att bli angiven. I denna debatt har man velat påskina att detta skulle vara något påhittat skräckexempel, men det är på riktigt. Läkare berättar för oss politiker att det här händer redan nu. Kvinnor med riskgraviditeter frågar dem: Vågar jag föda på sjukhus?

Ingen av oss vill se ett skuggsamhälle där människor tvingas leva med den utsatthet som det innebär att vara papperslös. Utan rätt att arbeta eller rätt till annan försörjning blir papperslösa lätta offer för människor som vill utnyttja andra. Att vara papperslös är en otroligt svår situation. De människor som hamnar där upplever att de inte har något val eller att valet – det som finns i den andra vågskålen – är återvändande till tortyr och förföljelse.

Många människor blir inte trodda i migrationsprocessen. De lyckas inte bevisa att den rädsla som de bär på är välgrundad, och därför blir de utvisade. För att förstå varför människor ändå blir kvar som papperslösa i Sverige behöver man förstå att rädslan är på riktigt. Vi vet också att FN i flera fall har fällt Sverige för olagliga utvisningar av människor som känt en välgrundad rädsla för förföljelse.

Steg ett för att minska skuggsamhället är att stärka rättssäkerheten. Jag talar till exempel om hbtqi-personer som blir uppmanade att leva med sin identitet dold i hemlandet och om kristna konvertiter som blir hänvisade till Afghanistan och till att följa talibanernas seder och bruk. Vi kan väl börja med att stoppa den typen av rättsosäkra utvisningar?

Fru talman! I den här propositionen finns förutom angiveri en rad andra förändringar som riskerar att urholka människors tillit till myndigheter och spä på utsatta gruppers sårbarhet. I propositionen finns också politik som riskerar att leda till att personer som blir profilerade som papperslösa, till exempel på grund av den rasprofilering som ibland har belagts i olika rapporter, drabbas av ganska allvarliga konsekvenser. Jag undrar vad det skul-

le betyda för var och en i denna kammare att bli av med mobiltelefonen i flera månader. För många betyder det att man inte kan betala sina räkningar eller legitimera sig hos banken och att man helt enkelt förlorar möjligheten att hålla kontakt med nära och kära.

Fru talman! Vi i Miljöpartiet föreslår fullständigt avslag på det som handlar om angiveri. Vi har dock ansträngt oss för att komma överens med den övriga oppositionen om en förbättring. I första hand kommer vi att rösta för avslag på förslaget. Om vårt förslag faller kommer vi att rösta för att angiverilagen ska bli mindre dålig genom att ribban för när man ska ange någon höjs från att man ska ha anledning att anta, vilket är en mycket låg ribba, till att det ska finnas starka skäl samt för en lagändring som innebär att sidoinformation inte ska vara en del av det som ska anges.

Dessa förbättringar är reella och betydande. Jag hoppas att vi kan få en majoritet i kammaren. Det skulle ha stor betydelse, inte minst för att människor inte felaktigt ska hamna i det här angiverisystemet på grund av profilering.

Fru talman! Utöver dessa förslag finns det förslag från oss om att man alltid ska få ett offentligt biträde under handläggningen av ett avvisningsärende. Det är en viktig rättssäkerhetsgaranti. Vi tycker också att det är otroligt viktigt att regeringen tar till sig av den allvarliga kritiken mot hur man lagstiftar i snabb takt.

Jag ber att få återkomma i senare replikskiften om vilka reservationer vi yrkar bifall till. Vi står dock naturligtvis bakom samtliga våra reservationer.

Anf. 126 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik:

Fru talman! Miljöpartiet vill avslå nästan hela propositionen. Bland annat motsätter sig Miljöpartiet att vissa myndigheter på eget initiativ ska lämna uppgifter till Polismyndigheten när det finns anledning att anta att en utlänning saknar rätt att vistas i Sverige. Miljöpartiet vill också avslå de delar av propositionen som ger Polismyndigheten fler verktyg för att fastställa identiteten på utlänningar som vistas i landet.

Det här handlar inte om symbolpolitik. Det handlar om verktyg som Polismyndigheten behöver för att kunna verkställa utvisningsbeslut.

Miljöpartiet säger att man står bakom en reglerad invandring, men en reglerad invandring förutsätter att beslut faktiskt får konsekvenser. Om en utlänning får avslag på sin ansökan och ett utvisningsbeslut fattas måste det också kunna verkställas. Då måste Polismyndigheten ha de verktyg som krävs, och andra myndigheter måste vara beredda att bidra med information som underlättar verkställigheten. Det kan inte vara så att myndigheter sitter på information som kan bidra till att verkställa ett utvisningsbeslut men ändå förväntas hålla den för sig själva.

Miljöpartiet säger sig vilja ha en reglerad invandring men motsätter sig samtidigt flera av de verktyg som krävs för att upprätthålla den. Därför vill jag fråga ledamoten om hon håller med mig om att vi politiker borde skapa förutsättningar för att så många utvisningar som möjligt kan verkställas.

Anf. 127 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Att så många som möjligt ska utvisas är nog Sverigedemokraternas politik. Det pratades länge om att ett nej ska vara ett nej. Jag tycker att det börjar bli dags att prata om att ett ja ska vara ett ja. Allt fler

människor som har fått tillstånd att stanna i Sverige ska ju nu, med Sverigedemokraternas politik, utvisas trots att de har gjort allting rätt. Reglerna ändras för att man ska kunna skicka ut folk som har fått ett ja.

Mitt mål är inte att så många människor som möjligt ska utvisas. Vi i Miljöpartiet står bakom att personer som har sökt asyl, som inte har en välgrundad fruktan för förföljelse och som på ett säkert sätt kan återvända till hemlandet också ska återvända. Den typ av åtgärder som man nu föreslår gör dock ingenting för att förbättra rättssäkerheten. Dessa åtgärder kommer att göra att människor som lever i skuggsamhället och som känner fruktan för att återvända får leva i ett mörkare skuggsamhälle där de i lägre grad vågar söka vård när de behöver det, till exempel när de ska föda barn.

Rimliga förslag som på ett rättssäkert sätt säkerställer att människor får rätt beslut från början och kan återvända om det är säkert att göra det säger vi självklart ja till. Men det är inte det som ligger på bordet nu.

Anf. 128 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik:

Fru talman! Jag tror inte att ledamoten lyssnade ordentligt på vad jag sa. Jag sa att vi politiker har ett ansvar att skapa förutsättningar för att så många utvisningar som möjligt ska verkställas. Det handlar om redan fattade beslut – att personerna är illegala migranter i Sverige och att vi ska ge Polismyndigheten de verktyg och den information man behöver för att kunna verkställa utvisningarna, vilket är myndighetens uppdrag. Det var detta jag frågade ledamoten om, och jag hoppas att ledamoten kan besvara min fråga och inte en fråga som ledamoten själv hittat på.

Vi har fler än 100 000 illegala migranter i Sverige – det är den uppskattning som har kommit fram i debatten – och vi har ett omfattande skuggsamhälle. Då måste politikerna komma med svar och inte bara säga att det förslag som ligger på bordet är dåligt. Vi måste bli av med rätt många illegala migranter, och det innebär att många fler utvisningar måste verkställas. De utvisningar vi har fattat beslut om måste verkställas.

Människor som saknar rätt att vistas i Sverige befinner sig ofta i en mycket utsatt situation, är sårbara och faller ofta offer för kriminella aktörer som utnyttjar dem. Det är ingen hållbar situation för vare sig samhället eller de människor som lever i denna utsatthet.

Vi har ett stort antal utlänningar som saknar rätt att vistas i Sverige och som enligt fattade beslut måste lämna landet. Det handlar om beslut som redan prövats i flera instanser i rättsstaten Sverige. De har alltså fått en rättvis prövning, och nu måste de lämna landet.

Anf. 129 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Ja, så är fallet till exempel för Ayla, 21 år, i Märsta. Här stoppade regeringen utvisningen efter starka påtryckningar när det gäller unga vuxna som har vuxit upp i Sverige. Tack och lov tog Nima Gholam Ali Pour äntligen sitt förnuft till fånga!

Vi vet att det när det gäller papperslösa finns en del beslut som skulle kunna verkställas utan problem. Men i väldigt många fall är det inte så. Det kan vara av praktiska skäl, som att ambassaderna inte utfärdar pass eller att det inte går att flyga till hemlandet i fråga.

Frågan är om man alltid ska prioritera åtgärder för verkställighet oavsett konsekvenser. Ska man verkligen prioritera det framför att gravida kvinnor vågar föda sina barn på sjukhus? Nej, jag tycker inte det. Ska man prioritera det så långt att man gör upp med talibanregimen lagom till att den gör det lagligt för män att gifta sig med nioåriga flickor? Nej, jag tycker inte det.

Jag tycker att vi behöver prioritera stärkt rättssäkerhet och högre hastighet i beslutsfattandet så att människor inte behöver vänta orimligt länge. Vi behöver också säkerställa att människor får bra information. Har vi rättssäkra beslut, rimliga handläggningstider och bra information kommer antalet människor som lever i skuggsamhället att minska.

Det är också Miljöpartiets mål, och vi har en väldigt annorlunda syn på i vilka fall det ens är rimligt att få avslag. Tack och lov stoppades de orimliga tonårsutvisningarna, men mycket arbete kvarstår. SD gör fler människor utvisningsbara, vilket betyder att fler hamnar i ett limbo och i skuggsamhället. Vårt mål är ett annat.

Fru talman! Jag yrkar bifall till Miljöpartiets samtliga reservationer.

Anf. 130 MALCOLM MOMODOU JALLOW (-):

Fru talman! Det gör ont att lyssna på framför allt Sverigedemokraterna i den här debatten, på Nima Gholam Ali Pours hat och arrogans. Att han ägnar sig åt självskadebeteende är han för dum för att fatta. Det är fruktansvärt.

Nima Gholam Ali Pour säger att det inte ska finnas några incitament för att stanna här och att målet är att göra det omöjligt för människor att stanna kvar i Sverige. Det gäller inte bara papperslösa utan alla. Om Sverigedemokraterna hade fått bestämma hade varken Nima Gholam Ali Pour eller jag suttit i denna kammare. Men han är som sagt för dum för att fatta att han ägnar sig åt självskadebeteende.

När jag kom till Sverige fick jag möjlighet att både gå i skola och nyttja sjukvård, och jag fick förutsättningar att stanna, bygga upp ett liv, skaffa familj, få fantastiska barn och bli ledamot av Sveriges högsta beslutande organ. Om politikerna då hade sagt samma sak som Nima Gholam Ali Pour säger nu hade varken jag eller Nima Gholam Ali Pour suttit i denna kammare. Men det tänker han inte på.

Jag har lärt mig att när man klättrar uppåt på stegen är inte det första man gör att dra undan stegen utan att hjälpa andra att också klättra uppåt. Därför gör det ont att höra en svensk med utländskt påbrå, som har kommit hit och fått förutsättningar att bli den han är i dag, säga så fruktansvärda saker om andra människor som försöker klättra uppåt. Sådan är inte jag, och vi är många som inte är som Nima Gholam Ali Pour och SD.

Fru talman! SD vill inte bara bli av med dem som inte har uppehållstillstånd. SD vill bli av med alla. Bevara Sverige svenskt. Det pågår diskussioner om att återkalla människors medborgarskap och om att återkalla permanenta uppehållstillstånd retroaktivt. Det handlar om människor som har gjort allt rätt, men nu vill man plötsligt ändra lagen för att bli av med dem. Det handlar inte bara om papperslösa. Det handlar om alla som enligt SD inte är välkomna i det här landet, och nu gör man allt man kan i lagstiftningsväg för att bli av med oss.

Men vi ska ingenstans, för vi bor här. Jag har bott här i över tre decennier och precis som alla andra bidragit till samhället. Jag vill att det ska gå bra för Sverige och alla som bor här. Därför gör det ont att höra Tidöpartiernas retorik.

Fru talman! När blev Sverige så hjärtlöst? När blev rädsla ett svenskt kärnvärde? När bestämde vi oss för att den som knackar på en myndighets dörr inte längre ska mötas av hjälp utan av misstänksamhet? När bestämde vi oss för att socialsekreterare, handläggare och samhällsvägledare inte längre främst ska hjälpa människor utan hjälpa staten att övervaka dessa människor? När bestämde vi oss för att ett barns rädsla är ett rimligt pris att betala för några fler politiska poäng i nästa valrörelse?

Fru talman! Låt oss vara ärliga. Den här propositionen handlar inte bara om återvändande och angiveri, utan den handlar i grunden om vilket samhälle Sverige har blivit. Den handlar om vad som händer när rädslan får styra politiken och människor inte längre ses som människor utan som problem som ska hanteras.

I dag föreslår regeringen att Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Kriminalvården, Kronofogden, Pensionsmyndigheten och Skatteverket ska vara skyldiga att rapportera människor till Polismyndigheten om de misstänker att dessa människor saknar rätt att vistas i landet. Man kallar det effektivitet. Jag kallar det ett samhälle där människor lär sig att frukta staten.

Fru talman! Jag kom som sagt till Sverige som ung med drömmar, hopp och framtidstro. Jag kom till ett land som inte var perfekt men som försökte vara bättre varje dag. Det var ett land som lärde mig att staten ska skydda den svage, inte misstänkliggöra honom. Det var ett land som lärde mig att solidaritet inte är ett vackert ord utan ett ansvar och en skyldighet.

Det är därför det gör så ont att stå här i dag, för jag känner inte längre igen det Sverige som en gång inspirerade världen. Steg för steg, beslut för beslut och lag för lag flyttas gränsen för vad vi accepterar. Varje gång vi flyttar gränsen säger människor: ”Det här är inte så farligt. Det drabbar inte mig. Det handlar bara om några få.”

Historien lär oss något annat. Den lär oss att friheter nästan aldrig försvinner över en natt. De försvinner bit för bit tills människor en dag vaknar upp och upptäcker att landet inte längre är detsamma.

Fru talman! Jag vill att vi ska vara ärliga mot svenska folket. När regeringen talar om ökade kontroller, om fler identitetskontroller och om att människor ska rapporteras till polisen vet vi alla vilka människor det är man ser framför sig. Det är inte affärsmannen från London, studenten från Paris eller konsulten från New York som ser ut att tillhöra majoritetssamhället i Sverige. Nej, de människor som kommer att stoppas, kontrolleras och misstänkliggöras, vars telefoner ska genomsökas, vars fingeravtryck ska registreras och som ska leva med rädslan, är människor från den afrikanska kontinenten, Mellanöstern, Asien och Latinamerika.

Det är rasifierade grupper som kommer att kontrolleras – människor från det globala syd. Det vet regeringen, det vet oppositionen och det vet svenska folket.

Frantz Fanon skrev att kolonialismens första handling alltid är att dela upp människor i kategorier, att skapa ett vi och ett dom och att göra vissa människor till fullvärdiga medborgare och andra till objekt som ska övervakas, kontrolleras och disciplineras.

När jag läser den här propositionen är det omöjligt att inte tänka på Frantz Fanons ord. Bakom paragraferna finns en människosyn där vissa människor först och främst ses som ett säkerhetsproblem. De ses inte som människor, grannar, arbetare, mammor, pappor eller barn utan som objekt för statens kontroll. Historien lär oss att när staten börjar se människor som objekt är det alltid de mest utsatta som får betala priset.

Fru talman! Remissinstanserna varnar. Asylrättscentrum, Röda Korset, fackföreningen Vision – alla varnar. Men regeringen lyssnar inte. Man avfärdar alla dessa organisationer som vänsteraktivister. När rädslan blir politikens drivkraft blir fakta ett hinder. När misstänksamheten blir ideologi blir människors berättelser ointressanta. Då slutar man att fråga vad som är rätt och börjar fråga vad som ger applåder.

Fru talman! Jag tänker på familjen som lever med ständig oro, som vi har hört här i dag. Jag tänker på barnet – barnet som inte förstår juridiken eller läser propositionerna, barnet som bara ser sina föräldrars rädsla och hör viskningar vid köksbordet, barnet som undrar varför mamma gråter och lär sig att vara rädd för människor som borde hjälpa. Vad gör det med ett barn? Vad gör det med ett samhälle? Vad gör det med vår gemensamma framtid?

Fru talman! Jag är trött på att människor används som syndabockar för problem de inte har skapat. Jag är trött på politiker som talar om människor som om de vore statistik i ett Excelark. Det gör ont i hjärtat att se hur Tidöpartierna helt öppet bygger hela sin politiska verksamhet på rasism och hat mot invandrare.

Fru talman! När jag växte upp fick jag lära mig att ett samhälles storhet inte mäts utifrån hur det behandlar de starka. Den mäts utifrån hur det behandlar de svaga. Den mäts utifrån hur det behandlar den som står ensam, den som är fattig och inte har pengar, den som inte har makt och den som inte har någon som talar för honom.

I morgon ska vi fatta ett beslut som säger väldigt mycket om vilket land Sverige har blivit eller vilket land Sverige vill bli. Regeringen kallar det stärkt återvändandeverksamhet. Det låter administrativt, tekniskt och nästan oskyldigt, men bakom de byråkratiska orden döljer sig något mycket större. Det handlar om att förändra det så kallade samhällskontraktet i grunden. Det handlar om att göra myndigheter till kontrollstationer och angiveriinstitutioner. Det handlar om att göra rädsla till ett politiskt verktyg och om att skapa ett samhälle där människor lär sig att myndigheternas dörrar inte längre leder till hjälp utan till fara.

Fru talman! Jag vill att vi för ett ögonblick lämnar statistiken åt sidan. Jag vill att vi lämnar tabellerna och utredningarna och tänker på människorna. Tänk på mamman som lever med våld i hemmet. Tänk på pappan som blivit lurad på sin lön av en oseriös arbetsgivare. Tänk på barnet som går till skolan varje dag och drömmer om att bli läkare, lärare eller fotbollsspelare. Vad händer när dessa människor lär sig att kontakten med myndigheterna kan leda till att familjen splittras? Vad händer när rädslan blir större än tilliten? Vad händer när människor slutar våga söka hjälp?

Regeringen säger att detta handlar om effektivitet, men ingen har kunnat förklara hur ett samhälle blir starkare när människor drivs längre bort från samhällets institutioner. Ingen har kunnat förklara hur tilliten stärks genom misstänksamhet. Ingen har kunnat förklara hur demokratin blir starkare när människor lär sig att vara rädda för staten.

Problemet är att detta inte längre handlar om evidens. Det handlar om politik och ideologi. Det handlar om att visa handlingskraft, signalera hårdhet och skapa rubriker. Det handlar om öppen rasism som normaliseras på alla sätt och vis. I den jakten har människan helt försvunnit. Människan har reducerats till ett ärende, ett nummer, en akt och ett problem som ska administreras bort.

Fru talman! Jag blir uppriktigt orolig när jag ser utvecklingen i vårt land, för det börjar alltid på samma sätt. Först säger man att åtgärderna bara ska riktas mot några få. Sedan utvidgas de, sedan normaliseras de och till slut undrar människor hur det kunde gå så fort och så långt. Historien lär oss att friheter sällan försvinner över en natt. De försvinner stegvis, lite i taget, beslut för beslut och lag för lag tills det som en gång var otänkbart plötsligt framstår som normalt.

Fru talman! Jag är trött på att människor som flytt från krig, förföljelse eller misär framställs som hot mot vårt samhälle och används som syndabockar. Jag är trött på att Tidöpartierna alltid framställer den solidaritet som vi på vänstersidan visar med utsatta människor som bristande vandel, osvenskhet eller naivitet. Solidaritet är inte naivitet. Solidaritet är det som skiljer ett samhälle från en samling individer. Solidaritet är det som gör att vi hjälper varandra när livet går sönder.

Fru talman! Det som vi debatterar här i dag handlar inte bara om migration utan även om vilken moral som ska vägleda vårt samhälle. Det handlar om vilka värderingar våra barn ska ärva. Ska de ärva ett samhälle byggt på tillit eller ett samhälle byggt på rädsla?

Fru talman! Martin Luther King sa att den yttersta måttstocken för en människa inte är var hon står i bekväma tider utan var hon står i tider av prövning. Detsamma gäller nationer. Sveriges karaktär prövas nu – inte när allt är enkelt och inte när alla håller med och vi är överens utan nu, när mänskliga rättigheter blivit politiskt obekväma, när solidaritet hånas och framställs som farlig, när rädsla belönas och när mod kostar.

Slutligen, fru talman: Jag vill att våra barn ska växa upp i ett land där myndigheter inger trygghet, inte fruktan, ett land där rättigheter inte är beroende av opinionsmätningar, ett land där människovärdet inte förhandlas bort för några procentenheter i nästa val, ett land som vågar stå upp för sina principer även när det blåser hårt.

Det är det Sverige jag tror på. Det är det Sverige jag kom till när jag var ung. Det är det Sverige jag kommer att fortsätta att kämpa för. Därför säger jag i dag helt och hållet nej. Jag yrkar avslag på propositionen och förslaget i betänkandet och bifall till min reservation och motion 2025/26:4169 i dess helhet, med samtliga yrkanden under respektive punkter.

(Applåder)

Anf. 131 TONY HADDOU (V):

Fru talman! Jag efterfrågade tidigt i debatten en nyanserad debatt om papperslösa, och det hoppas jag att man kan ha i framtiden. Jag tycker att det är anmärkningsvärt att vi inte får svar från Tidöpartierna på frågan om gravida och förlossningsvården.

Stärkt återvändandeverksamhet

Vården skulle undantas, men nu har vi en situation i Sverige där lagen kommer att slå hårt mot de kvinnor som söker sig till förlossningsvården medan kvinnor som inte gör det på grund av att de blir angivna till Skatteverket riskerar liv och hälsa. Så ser det ut. Jag tycker att det är anmärkningsvärt att Tidöpartierna inte svarar på frågan över huvud taget. Det här måste rullas tillbaka efter valet i september.

Jag tycker att den här debatten visar väldigt tydligt vad valet handlar om, nämligen vilket Sverige vi ska ha. Ska vi ha splittring eller sammanhållning, och ska vi ha rädsla och misstro eller ett samhälle där vi ser efter varandra?

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 15 juni.)

Skärpta regler om uppsikt och förvar

§ 5 Skärpta regler om uppsikt och förvar

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2025/26:SfU31
Skärpta regler om uppsikt och förvar (prop. 2025/26:229 delvis och prop. 2025/26:265)
föredrogs.

Anf. 132 OLA MÖLLER (S):

Fru talman! Regeringens proposition måste ses i ljuset av den debatt som kommer att hållas här i riksdagen gällande Riksrevisionens granskning av förvarsverksamheten. Vi socialdemokrater har i det ärendet väckt en motion där vi tar upp de allvarliga brister i förvarsverksamheten som framkommit.

Det handlar om att samverkan mellan Migrationsverket och polisen brister och om att tvångsmedel och kontrollåtgärder använts på ett rutinmässigt sätt. Sett i ljuset av att barn får avskiljas från sina föräldrar med en glasruta kan åhörarna till denna debatt få en förståelse för hur allvarlig kritiken är.

Vidare handlar det om att Migrationsverket inte säkerställt kompetensen hos personalen. Det talas till och med om en utbildningsskuld, vilket ytterligare inskärper allvaret i kritiken kring föregående punkt. Denna kritik har enligt vår mening inte tagits i beaktande fullt ut i den proposition vi nu har att hantera. Vi vidhåller alltså kritiken och redogör för detta i form av ett särskilt yttrande.

Vad som ytterligare behöver lyftas fram är med vilket slarv regeringen hanterar lagstiftningsprocessen. I sin iver att framstå som handlingskraftig och syssla med signalpolitik tar regeringen inte fullt ut in den kritik som kommer mot dess styrning och processer. Detta gäller oavsett om kritiken framkommer i remissförfarandet eller vid granskningar. Regeringen anser sig göra allt rätt, och alla andra har som vanligt fel, oavsett om det handlar om forskarvärlden, myndighetssfären eller civilsamhället.

Fru talman! Med detta sagt är inte allt i regeringens proposition dåligt. Att det införs fler former av uppsikt är välkommet. Att till exempel barnfamiljer och andra utsatta grupper kan bo utanför förvaren är bra. Regeringen tar också steg mot att göra rollfördelningen mellan myndigheterna tydligare, vilket är bra, givet kritiken. Att frågan om säkerhetsärenden kan

hanteras inom ramen för förvaren är också en fördel. Därför tycker vi att propositionen kan bifallas.

Fru talman! Det stora problemet är inte propositionen i sig utan regeringens styrning av sina myndigheter. Genom sitt fokus på en utvisningspolitik där symbolfrågor och skrämselpropaganda är nyckelkomponenter tappar regeringen återigen fokus på det som är verkliga problem och som således behöver verkliga lösningar. Det är ytterligare ett starkt skäl för att byta ut regeringen i höst.

Anf. 133 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! I dag debatterar vi förslag som bland annat innehåller nya möjligheter att sätta fler barn i förvar, fördubblade förvarstider och dessutom en regel om att man ska få använda förvar även för att separera barn från deras vårdnadshavare.

Vi i Miljöpartiet tycker att Sverige borde lyssna på FN:s kommitté för barns rättigheter. De rekommenderar Sverige att helt förbjuda och förhindra att barn placeras i förvar enbart på grund av deras eller föräldrarnas migrationsstatus. Regeringen väljer i stället att göra tvärtom. Fler barn som inte har begått något brott ska låsas in under villkor som vi alla vet är sämre än dem som råder på många fängelser.

Därför kommer vi i Miljöpartiet att tillsammans med Centerpartiet i dag yrka på att de delar som avser 10 kap. 4 § punkterna 1 och 2 om nya grunder för uppsikt och förvar av barn, 7 § andra meningen om ny möjlighet att separera barn från sina vårdnadshavare genom förvarstagande samt 13 § första stycket, som ersätter nuvarande bestämmelser om tidsfrist för förvarshållande av barn i 10 kap. 5 § utlänningslagen, ska vila enligt 2 kap. 8 § regeringsformen jämlikt 2 kap. 22 § regeringsformen.

Det är alltså en nödbroms i grundlagen som är till för att stoppa auktoritära beslut som strider mot grundläggande fri- och rättigheter i regeringsformen.

Anf. 134 OLA MÖLLER (S) replik:

Fru talman! Det här var intressant. Skulle ledamoten kunna berätta mer?

Anf. 135 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Miljöpartiets uppfattning är att regeringen på ett mycket hastigt och slarvigt sätt går fram med lagstiftning som inskränker grundläggande fri- och rättigheter. I det här fallet handlar det om inlåsning av barn som inte har begått brott och ärenden där det inte finns några säkerhetsfrågor.

Genom den grundlagsbroms som vi föreslår kan vi, om vi får en sjättedel av kammarens ledamöter med oss, stoppa lagen i tolv månader. Det betyder att regeringens politik inte kan genomföras före valet och att vi, när vi tar makten, kan få på plats en rättssäker ordning som värnar barns rättigheter.

Jag undrar: Kan även Socialdemokraterna ställa sig bakom att stoppa lagen? Det skulle vara första gången som vi i kammaren hindrar Tidöpartierna från att genomföra delar av sin politik.

Anf. 136 OLA MÖLLER (S) replik:

Fru talman! Jag höll på att säga, givet alla diskussioner om fortkörning som varit här i kammaren tidigare i dag, att det ibland är så att man behöver dra i handbromsen.

Det är ett klokt resonemang som förs om att det här ska ses över i lugn och ro och att en ny regering kan se över det om tolv månader. Givet det kommer vi socialdemokrater givetvis att stödja den här vilandeförklaringen.

Anf. 137 MAGNUS RESARE (M) replik:

Fru talman! Det här var kanske den sämsta politiska teater jag sett under hela min verksamhet i den här församlingen i snart fyra år.

(Applåder)

Herregud! Här står man och säger ungefär: ”Ja, berätta mer! Vad spännande och intressant!” Jag läste för en halvtimme sedan att Annika Hirvonen var ute i Aftonbladet och berättade att hela oppositionen är samlad bakom det här.

Ni har haft flera månader på er. Ni har haft beredningstillfälle efter beredningstillfälle i utskottet att lägga fram egna motioner och stötta andras motioner. Men ni stod bakom det här förslaget.

Helt plötsligt står ni och spelar politisk teater: ”Jaha, det här var intressant!” Hela socialdemokratin ställer sig bakom Hirvonens förslag, som läggs fram i ett replikskifte. Socialdemokraterna är landets största parti. Har ni ingen heder i kroppen? Gå upp och säg det i talarstolen! Stå inte här och spela teater!

Det här visar än en gång att Socialdemokraterna inte är för en stram migrationspolitik. Men man är inte heller för en medmänsklig migrationspolitik. Vi lägger fram ett förslag om att man i stället för att sitta i förvar ska kunna få en elektronisk fotboja för att kunna leva i frihet. Det är ju väldigt medmänskligt, och det är en del av det här förslaget. Ni säger nej till det också. I stället ska människor eventuellt behöva vänta i ett år på att få leva i någorlunda frihet.

Jag tycker att det här är pinsamt.

Anf. 138 OLA MÖLLER (S) replik:

Fru talman! Jag har sett många av Magnus Resares replikskiften och kan konstatera att det finns mycket dålig politisk teater i den här församlingen, om nu tonläget ska vara på det viset.

Jag tycker att det är rimligt, fru talman, att ibland fundera igenom saker och ta det lugnt. Magnus Resare har ju lyssnat på debatten här under dagen om genomdrivandet av de enormt repressiva förslag som läggs fram. Och den hastighet med vilken hans eget underlag lagstiftar kritiseras av i princip alla sakkunniga – av Lagrådet, av Advokatsamfundet och så vidare. Det är en kritik som är så massiv att Magnus Resare borde se sig själv i spegeln och fundera över varför den kommer.

Ibland är det faktiskt rimligt att tänka ett varv extra. Jag råder Magnus Resare att göra det någon gång.

Anf. 139 MAGNUS RESARE (M) replik:

Fru talman! Vi har en lång rad beredningstillfällen i utskottet där man kan komma med invändningar, som de andra oppositionspartierna har gjort. De har tagit det här på allvar.

Att fem i tolv komma på att det här inte är något för Socialdemokraterna för att man kan få en politisk poäng ifall man hänger på Annika och de andra, det tycker jag är pinsamt. Hur kan socialdemokratin på allvar ägna sig åt det här?

Berätta redan i utskottsarbetet nästa gång vi bereder något att ni är för eller mot det! Ni har hela vägen sagt att ni är för, men så kommer Annika upp här och berättar om något. ”Åh gud, fantastiskt!” tycker man då från Ola Möllers sida. ”Det här hänger vi på. Det lät ju superspännande.” Det är dålig politisk teater.

Vinn er förstasida i Aftonbladet om det är så, men gå inte ut och tala om för väljarna att ni är seriösa när det kommer till att driva politik i den här kammaren! Det tycker jag inte att ni är när ni beter er på det här sättet.

Anf. 140 OLA MÖLLER (S) replik:

Fru talman! Jag tror inte att Tidöpartierna en enda gång under beredningen eller under de fyra år som jag suttit i utskottet har lyssnat på någon form av inspel eller önskan. Trots utsträckta händer, både här i kammaren och utanför och även i utskottet, när det gäller att diskutera till exempel hur vi skulle kunna stoppa tonårsutvisningarna på ett seriöst sätt har Tidöpartierna aldrig någonsin visat den här enormt schangtila ingången och sagt: ”Kom till oss och prata, så ska vi lösa frågor tillsammans!” Det är ju, på tal om teater, bara en charad som Magnus Resare spelar.

Jag tror ändå att Magnus Resare borde fundera på varför hans regering och det underlag man står på får så grov kritik gång på gång. Det är för att man är fartblind. Man har en hårfin majoritet, som man tappade härinne på grund av att Sverigedemokraterna fuskade bort kvittningssystemet, och nu har Ulf Kristersson och Moderaterna tappat kontrollen över sitt eget regeringsunderlag. Och så är man förbannad över att andra använder de parlamentariska verktyg som finns. Jag förstår att det är stressande och frustrerande. Precis som ledamoten Haddou, tror jag att det var, sa är Moderaterna nu nästan mindre än MP och V tillsammans.

Jag förstår att Resare är upprörd och stressad, fru talman, och arg på dessa onda, hemska socialdemokrater. Men i stället borde han lugnt och stilla sätta sig och titta i spegeln och se att det är den här regeringen som fått den allvarligaste kritiken någonsin från Finanspolitiska rådet. Det är den här regeringen som fått den allvarligaste kritiken någonsin, sammantaget, från Lagrådet. Det är den här regeringen som hetsar fram lagstiftning där människor kommer i kläm.

Jag trodde att Magnus Resare hade någon form av liberal ådra i kroppen och värnade människovärdet och enskilda individer. Men den är borta i Tidösverige.

(Applåder)

Anf. 141 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! Jag tror att det var för två debatter sedan jag sa att Moderaterna är väldigt stressade. Jag var tvungen att upprepa med tanke på den stressituation och ångestattack som Moderaterna hade i förra debatten att

de verkar stressade. Och i den tredje debatten i dag är Moderaterna väldigt, väldigt stressade.

Jag trodde att Moderaterna skulle begära replik om själva sakfrågan. Det var lite märkligt.

Jag begärde replik för att jag tycker att man ibland borde hantera saker på det här sättet. Jag vill tacka Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Centerpartiet och meddela att Vänsterpartiet kommer att stödja en vilandeförklaring i den här frågan. Jag kommer att gå in lite mer på det i mitt anförande, men grundtesen från Vänsterpartiets sida är att vi tycker att det här förslaget innebär en mycket allvarlig förskjutning i synen på barn i migrationsprocessen. Barn som söker skydd ska i första hand mötas av trygghet, rättssäkerhet och stöd, inte av frihetsberövande och kontrollåtgärder som regeringen går fram med. Här går regeringen alldeles för långt.

Med det vill jag säga tack så mycket och att vi kommer att stödja detta.

Anf. 142 OLA MÖLLER (S) replik:

Fru talman! Jag tackar så mycket för beskedet från Vänsterpartiet.

Anf. 143 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik:

Fru talman! Vi vill härmed säga att vi också stöder förslaget. Jag uppskattar att Hirvonen var väldigt tydlig med vad det innebär. Talmännen har också fått ett exemplar.

Jag kan förklara varför vi stöder förslaget. Det är för att regeringen föreslår att barn som inte har begått brott ska kunna sättas i förvar i fler situationer och under dubbelt så lång tid och i vissa fall också kunna skiljas från sina vårdnadshavare genom att barnet eller vårdnadshavaren tas i förvar. FN och Lagrådet är väldigt tydliga i kritiken av detta.

För oss i Centerpartiet är det tydligt att vi behöver en tydlig och reglerad migrationslagstiftning. Vi behöver säkra att människor lämnar landet när de inte har rätt att stanna, men vi måste också säkra att de gör det under civiliserade och anständiga villkor. Här någonstans går det en gräns. Därför stöder vi den här vilandeförklaringen.

Jag uppskattar samarbetet med Miljöpartiet i fråga om att lägga fram detta, och jag uppskattar att höra att både Socialdemokraterna och Vänsterpartiet ställer sig bakom det.

(OLA MÖLLER (S): Tack så jättemycket för beskedet!)

Anf. 144 TONY HADDOU (V):

Fru talman! Jag vill inleda med att säga att Vänsterpartiet instämmer i Lagrådets kritik mot regeringens lagstiftningsarbete på området.

Propositionen här ingår i flera parallella lagstiftningsprojekt inom migrationsrätten som lagts fram under kort tid. Detta har bidragit till ett svåröverskådligt och svårtillämpat regelverk där det finns risk att konsekvenserna av de samlade förändringarna inte analyseras tillräckligt. Ett så ingripande regelverk som rör människors frihet och grundläggande rättigheter måste präglas av tydlighet, förutsägbarhet och noggranna rättssäkerhetsbedömningar.

Vänsterpartiet anser att regeringen i flera anseenden brister i detta. Denna proposition från regeringen innebär ytterligare en förskjutning mot ökade frihetsinskränkningar, utökad kontroll och ett försvagat skydd för barns och vuxnas grundläggande rättigheter. Förslagen väcker betydande frågor om proportionalitet, rättssäkerhet och förenlighet med internationella konventioner såsom Europakonventionen och särskilt barnkonventionen.

Vänsterpartiet anser att flera av lagförslagen är problematiska eftersom de bidrar till fortsatt kriminalisering av människor i migrationsprocessen trots att de inte har begått några brott. Jag kommer att uppehålla mig vid just de avsnitt som rör barn i migrationsprocessen och de förslag regeringen har lagt och som Vänsterpartiet haft åsikter om.

Regeringen föreslår att barn som söker internationellt skydd ska kunna ställas under uppsikt eller tas i förvar i fler situationer än i dag. Det gäller bland annat barn som inte följer beslut som boende på bestämd tid och plats, barn som omfattas av gränsförfarande enligt EU:s asylprocedurförordning samt barn som redan hålls i förvar inför avlägsnande och där myndigheter bedömer att en asylansökan görs för att fördröja verkställigheten. Förslaget innebär även att barn ska tas i förvar av hänsyn till nationell säkerhet eller allmän ordning.

Vänsterpartiet anser att förslaget innebär en mycket allvarlig förskjutning i synen på barn i migrationsprocessen. Barn som söker skydd ska i första hand mötas av trygghet, rättssäkerhet och stöd, inte av frihetsberövande och kontrollåtgärder. Förslaget riskerar att normalisera användningen av förvar även när det gäller barn, trots att både svensk rätt och internationella konventioner tydligt anger att frihetsberövande av barn endast får användas som en sista utväg och under så kort tid som möjligt.

Kritiken från remissinstanserna är omfattande. Socialstyrelsen framhåller att förvar är skadligt för barns psykiska hälsa och utveckling. Det finns starkt forskningsstöd för att frihetsberövande orsakar oro, ångest, sömnsvårigheter och trauma hos barn. Barnombudsmannen anser att regeringens förslag går längre än vad EU-rätten kräver och att analysen av barnets bästa är otillräcklig.

Institutet för mänskliga rättigheter och Röda Korset menar att barn över huvud taget inte bör hållas i förvar. Rädda Barnen riktar särskilt stark kritik mot förslaget att barn ska hållas kvar i förvar när myndigheter anser att syftet med asylansökan är att fördröja ett avlägsnandebeslut. Organisationen menar att detta riskerar att undergräva den grundläggande rätten att söka asyl. Det är en kritik som Vänsterpartiet delar.

Rätten att söka skydd undan förföljelse är en grundläggande mänsklig rättighet, och den får inte urholkas genom vaga misstankar om motiv bakom en ansökan. Särskilt problematisk är den låga bevisnivån i formuleringen ”anledning att anta”. Vänsterpartiet anser att ett så otydligt rekvisit riskerar att leda till godtyckliga bedömningar och en rättsosäker tillämpning.

När det gäller barn måste lagstiftningen präglas av hög rättssäkerhet och stor restriktivitet. Vänsterpartiet anser att regeringens förslag strider mot barnkonventionens princip om barnets bästa och riskerar att orsaka allvarlig skada för redan utsatta barn. Därmed bör det här förslaget avslås.

Skärpta regler om uppsikt och förvar

Regeringen har också lagt fram ett förslag där de föreslår att möjligheterna att ställa barn som inte söker internationellt skydd under uppsikt eller att ta dem i förvar ska utökas. Det ska bland annat ske om det är sannolikt att barnet kommer att avvisas eller om beslutet om avvisning eller utvisning ska verkställas. Förslaget innebär också att barn ska tas i förvar om det finns en uppenbar risk att barnet avviker, håller sig undan eller på annat sätt försvårar verkställigheten.

Vänsterpartiet anser att förslaget innebär en mycket allvarlig försvagning av barns rättigheter. Enligt barnkonventionen ska förvar av barn endast användas som absolut sista utväg och under kortast möjliga tid. Regeringens förslag går i motsatt riktning genom att möjligheterna till frihetsberövande utvidgas och trösklarna sänks för när barn kan tas i förvar.

Barnombudsmannen anser dessutom att förslaget går längre än vad EU-rätten kräver och riskerar att stå i strid med barnkonventionen. Diskrimineringsombudsmannen framhåller vikten av att använda mindre ingripande åtgärder som bättre tillgodoser barns rätt till frihet och familjeliv.

Vänsterpartiet delar denna uppfattning och anser att regeringens förslag innebär en alltför repressiv inriktning där barns rättigheter underordnas migrationspolitiska kontrollintressen. Grundprincipen måste vara att mindre ingripande åtgärder alltid ska prövas innan förvar övervägs.

Som tidigare nämnts riskerar barn som hålls i förvar att utveckla allvarlig psykisk ohälsa. Det gäller särskilt när de redan befinner sig i en utsatt situation präglad av flykt, osäkerhet och trauma. Med regeringens förslag riskerar denna situation att förvärras, och därmed bör även detta förslag avslås.

Fru talman! Regeringen föreslår också att ett barn eller en vårdnadshavare under förutsättning att det finns synnerliga skäl ska kunna tas i förvar även om det innebär att barnet skiljs från sin vårdnadshavare. Förslaget gäller barn som inte söker internationellt skydd. Vänsterpartiet anser att förslaget är direkt skadligt.

Att skilja barn från sina vårdnadshavare genom tvångsåtgärder riskerar att orsaka djup otrygghet och långtgående psykiska konsekvenser. För barn som redan befinner sig i en utsatt migrationssituation kan separation från föräldrar eller andra vårdnadshavare vara mycket traumatiserande. Någon nedre åldersgräns föreslås inte heller, vilket innebär att även mycket små barn i praktiken kan skiljas från sina vårdnadshavare.

Rädda Barnen efterfrågar tydligare klargöranden av vad som utgör synnerliga skäl, och Vänsterpartiet delar denna kritik. Åtgärder som är så ingripande kan inte bygga på otydlighet eller öppet rekvisit. Risken för godtyckliga bedömningar är då betydande.

Familjesammanhållning är en grundläggande rättighet, och Vänsterpartiet anser inte att staten ska bidra till att splittra familjer annat än i ytterst undantagsfall och endast när barnets säkerhet kräver det i enlighet med barnkonventionen.

Fru talman! Jag vill avslutningsvis säga att det finns situationer där barn kommer att kunna hållas i förvar längre tid än i dag, bland annat i säkerhetsärenden, där förvar ska kunna pågå i upp till sex månader. Vänsterpartiet motsätter sig även denna utveckling. Förvar är en av de mest ingripande åtgärder staten kan vidta mot barn och ska enligt barnkonventionen endast användas som absolut sista utväg och under så kort tid som möjligt.

Detta har, liksom nästan samtliga förslag i denna proposition, mötts av kritik från remissinstanserna om att längre förvarstider inte är förenligt med barnkonventionen och att det är skadligt för barn. Regeringen har inte presenterat tillräckliga underlag som visar att förändringarna är nödvändiga. Detta kan man bara kritisera.

Vänsterpartiet anser att det är särskilt anmärkningsvärt att tidigare tid i förvar inte längre ska räknas in efter en tolvmånadersperiod. Rädda Barnen varnar för att även detta i praktiken kan leda till att barn hålls frihetsberövade under oproportionerligt lång sammanlagd tid. Vänsterpartiet anser att regeringens förslag innebär en mycket allvarlig försvagning av barns rättigheter och riskerar att orsaka långsiktig psykisk skada hos redan utsatta barn.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 1 i betänkandet och stöder den vilandeförklaring som ligger på bordet.

Anf. 145 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru talman! Till att börja med måste vi slå fast vad det egentligen är vi pratar om när vi pratar om förvar.

I lagens mening utgör förvarstagande ett frihetsberövande, och det är naturligtvis inte orimligt att beteckna det på det sättet även om det finns skäl att kanske ifrågasätta även detta. Personerna låses de facto in på en inrättning – det är korrekt – men det finns inte lika mycket restriktivitet som i ett fängelse. Personerna är fria att röra sig mellan avdelningar, de kan ha med sig personliga ägodelar och de kan ha obehindrad kontakt med omvärlden via sina telefoner och datorer och så vidare.

Det absolut vanligaste vi har i Sverige är verkställighetsförvar, och när det gäller dessa är det framför allt viktigt att komma ihåg att de flesta personer är där helt och hållet frivilligt. Det är någonting som ofta försvinner i den här debatten.

Det handlar alltså om fall där en domstol har kommit fram till att personen kan återvända hem på ett tryggt och säkert sätt, så den delen av frågan är redan avklarad. Men de här personerna försöker väldigt ofta förhala och försvåra återvändandeprocessen genom att förstöra sina id-handlingar, motsätta sig ansökan om nya id-handlingar, vägra gå till ambassaden för att hämta ut pass och så vidare. Allt detta gör de naturligtvis för att utvisningen inte ska kunna verkställas.

Är det någon från oppositionens sida som är kritisk till förslaget på grund av att det får konsekvenser för den enskilde – det finns ett par reservationer med det innehållet – är det viktigt att komma ihåg att det handlar om personer som i de allra flesta fall har orsakat situationen helt och hållet själva. Vi vill inte ha de här personerna i förvar i Sverige, men vi blir tvungna eftersom de motsätter sig en hemresa som är fullt möjlig att genomföra.

I vilka fall används då förvar? Det finns i typfallet fyra situationer där vi tar människor i förvar.

En är identitetsförvar. Då handlar det om att fastställa identitet, alltså ta reda på vem personen vi har att göra med är.

Utredningsförvar handlar om att utreda personens rätt att befinna sig i Sverige. Det kan till exempel handla om asylsökande eller andra situationer där man inte vet om personen får vara i Sverige.

Sannolikhetsförvar rör det sig om när det är sannolikt att personen kommer att avvisas eller utvisas.

Verkställighetsförvar rör det sig om när det redan finns ett beslut om att en person ska lämna landet. I väntan på att utvisningen verkställs kan man ta personen i förvar. Syftet är alltså att se till att personer inte avviker eller försöker försvåra verkställighet av migrationsprocessens normala gång eller, vilket kanske är ännu viktigare, att farliga personer inte vistas i samhället medan de väntar på verkställighet.

Det är viktigt att komma ihåg att ungefär 60 procent av alla beslut om förvar som fattas i Sverige rör just verkställighetsförvar. Om man tittar på antalet dagar som personer sitter förvarstagna ser man att tid i verkställighetsförvar står för den absolut största delen, för förvarstiden i de ärendena är betydligt längre än när det gäller till exempel utredningsförvar. Den absolut vanligaste situationen på förvaren i Sverige är alltså att det rör sig om personer som ska ut ur landet.

Dagens regler om uppsikt och förvar är ganska utdaterade, men vi gör inga jättestora förändringar av dem här. Reglerna fastställdes i huvudsak i 1989 års utlänningslag och är inte anpassade till den europeiska miniminivån. Det finns ju en hel del europarättsliga regler på det här området, kanske framför allt baserat på Europadomstolens praxis, och det vi gör i dag är i mångt och mycket att anpassa reglerna till den rättsliga miniminivån enligt EU-rätten.

Det finns ganska detaljerade skrivningar om just den rättsliga miniminivån enligt EU-rätten, och den som likt oppositionen hävdar att reglerna strider mot barnkonventionen eller Europakonventionen har en rejäl uppförsbacke. Den analysen är relativt väl utarbetad i utredningen och i propositionen.

Först och främst införs en ny form av uppsikt. I propositionen kallas det, lite fantasilöst, förstärkt uppsikt. Uppsikt i dag innebär att en person får en anmälningsplikt, det vill säga att personen ska anmäla sig med ett visst tidsintervall. Syftet är att personen inte ska avvika eller försvåra avlägsnandeprocessen. Förstärkt uppsikt innebär fotboja, för att använda enkelt talspråk, det vill säga elektronisk övervakning.

Det här är både mer humant, om man vill använda det uttrycket, billigare och mindre ingripande. Det är lite udda att vi har partier som motsätter sig införandet av detta som ett alternativ till förvar med tanke på att det är en uppenbart mycket bättre åtgärd för personer som inte utgör en säkerhetsrisk för samhället eller sig själva.

Vi inrättar också säkerhetsavdelningar för farliga personer på förvaren. I dag kan sådana personer i vissa fall placeras hos Kriminalvården, men detta förändras nu så att även dessa personer kommer att kunna placeras hos Migrationsverket på särskilda avdelningar för just säkerhetsfall.

Möjligheten till så kallad externplacering, alltså att man placerar förvarstagna hos Kriminalvården, kommer att finnas kvar, men det kommer att krävas synnerliga skäl för att så ska ske. När det i övrigt gäller fall där det krävs synnerliga skäl i förvarsärenden tenderar de att vara väldigt ovanliga, så vi kan väl se framför oss att externplaceringarna kommer att minska. Det är naturligtvis bra med tanke på att våra häkten för tillfället tenderar att ha många kunder.

Det kommer också att bli möjligt att sätta personer i förvar under lite längre tid. Vi anpassar förvarstiderna till den europeiska miniminivån. För att bara ta ett exempel: När det gäller identitets- och utredningsförvar gäller i dag en tidsgräns på 48 timmar för utredningsförvar och två veckor för identitetsförvar. Tiden förlängs nu i båda fallen till en månad.

Detta kan man ju fundera lite grann på. Politiker har alltså bestämt att polisen har 48 timmar på sig att genomföra en utredning av huruvida en person får vara i Sverige eller inte innan personen måste släppas. Detta är Socialdemokraternas variant. Vill det partiet verkligen förhindra illegal migration till Sverige? Nej, det är ju fullständigt uppenbart att man har riggat systemet för att hjälpa illegala att ta sig in.

Det kommer också att bli lättare att ta brottsutvisade och personer som är föremål för säkerhetsärenden i förvar under längre tid än i dag. För brottsutvisade tydliggörs undantaget som gör att tidsgränserna inte gäller för utlänningar som har utvisats på grund av brott. Det undantaget kommer att finnas uttryckligen i lag. Det finns alltså ingen tidsgräns, utan förvar kan pågå om det finns risk för avvikande, brottslighet eller hindrande av verkställighet.

Där är det också viktigt att kravet på misstanke sänks från ”sannolikt” till ”kan antas”. Det blir alltså lättare att ta någon i förvar och hålla kvar personen längre. Det här gäller dock inte barn, som Tony Haddou sa i sitt anförande. Han har läst lite slarvigt i den delen. Det gäller brottsutvisade vuxna. För barnen gäller alltid synnerliga skäl, vilket innebär en betydligt högre tröskel att komma över.

För personer som utgör säkerhetshot kommer följande att gälla: ”Om bristande samarbete från utlänningens sida eller tidsåtgången för att införskaffa nödvändiga handlingar eller om något annat väsentligt skäl som hänför sig till verkställigheten medför att det är sannolikt att verkställigheten av ett beslut om avvisning eller utvisning kommer att dröja längre än tolv månader ska utlänningen dock få hållas i förvar i ytterligare högst tolv månader.”

Det här handlar naturligtvis om att inte skapa incitament för någon att vägra hämta ut sina id-handlingar eller försöka förhala eller försvåra verkställigheten på olika sätt, vilket som sagt är väldigt vanligt i dag.

Fru talman! Vi får nu ett nytt och modernt regelverk på det här området. Allt annat lika kommer fler personer att tas i förvar under längre tid än i dag, vilket kommer att medföra vissa kostnader. De kostnaderna är dock betydligt mindre än kostnaderna för att ha de här personerna lösa på gator och torg, speciellt när det gäller brottsutvisade personer där utvisningen inte kan verkställas.

Det är därför också viktigt att understryka att vår lösning på problemet egentligen inte är förvar. Vår lösning är i stället att man flyttar verkställighetsfallen till återvändandehubbar i tredjeländer. Vi vill ju inte ha personer i förvar i Sverige, för det är dyrt, krångligt och ett stort ansvar. De här personerna ska inte vara här över huvud taget.

När man lyssnar på hur oppositionen resonerar hör man dem ofta hävda att det är något slags ideologisk målsättning för oss att ha så många personer i förvar som möjligt. Så är det absolut inte; jag skulle vara jätteglad om de här förvaren var tomma och folk bara tog sitt förnuft till fånga och åkte hem när det är dags att åka hem. Men det gör inte folk, och det är därför det här ibland behövs.

Återvändandehubbarna är en relativt ny EU-rättslig företeelse som tillåter att illegala migranter vars utvisning till hemlandet inte kan verkställas placeras i en hubb – ett uppsamlingscenter – i ett tredjeland. Det ska sägas att det naturligtvis inte nödvändigtvis är en billigare eller enklare lösning att placera människor i en hubb. Det medför också problem. Men hubbarna utgör ett fantastiskt påtryckningsmedel för att få personer att återvända hem.

Det som kommer att hända när hubbarna införs är nämligen att personen får ett val: Antingen placeras du på en hubb i ett tredjeland i väntan på att återvända hem, eller så tar du bara emot en biljett och åker hem. I 99 fall av 100 kommer dessa personer helt enkelt att ge upp och åka hem i det läget, för då finns det inte längre någon uppsida, så att säga, med att hålla på och förhala återvändandeprocessen.

Det är viktigt att understryka att de regler vi nu inför gällande förvar bara är en del av ett större regelverk. Det här är liksom inte slutet, utan det är en pusselbit i ett större pussel.

(Applåder)

Anf. 146 NIELS PAARUP-PETERSEN (C):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 4.

En fungerande återvändandeprocess är en central del av en hållbar migrationspolitik. Det har vi pratat om tidigare också. Därför välkomnar Centerpartiet i grunden mycket av det som regeringen presenterar i *Skärpta regler om uppsikt och förvar*.

Det är bra att det införs alternativ till förvar som är mindre ingripande, som tidigare talare också nämnde. Det är bra med fler och mer differentierade åtgärder, som utökad uppsikt. Det är ett viktigt steg som kan innebära att färre individer och i synnerhet färre barnfamiljer behöver frihetsberövas.

Vi välkomnar också att rätten till offentligt biträde stärks, i alla fall i viss mån, för barnen. Det är också bra att det förtydligas att familjesammanhållning ska vara huvudregel och att barn i förvar som regel ska erbjudas boende tillsammans med sin familj. De bitarna är bra.

Det är också bra att de mindre ingripande åtgärderna ska prövas först, så att proportionalitetsprincipen förhoppningsvis också i praktiken kan få genomslag någon gång. Det kan stärka den enskildes rättigheter.

Jag har sagt flera gånger i dag – och jag tror att jag behöver säga det igen – att vi behöver ha tydliga regelverk, se till att man lever upp till regelverken och säkra att den som får avslag också lämnar landet. Annars blir det inte reglerad invandring. Och vi behöver under tiden hantera dem som kommer hit som människor. Det går faktiskt att kombinera.

Det är där som det måste påpekas att det finns problem med förslaget, särskilt när det gäller att säkerställa barns grundläggande rättigheter men även när det gäller att se till att flickors och kvinnors samt hbtqi-personers utsatthet i förvaren och på återvändandecentren tas på största allvar.

Vi ser att förslagen i propositionen i praktiken riskerar att leda till att barn frihetsberövas i större utsträckning och under längre tid. Även om förvarstiderna för vissa kategorier av barn förkortas utökas möjligheterna att ta barn i förvar, fru talman.

För Centerpartiet är det avgörande att barnets bästa alltid väger tyngst. Vi tycker inte att regeringens förslag lever upp till de höga krav som ställs

Skärpta regler om uppsikt och förvar

i barnkonventionen, som är svensk lag – tvärtemot hur det har låtit här tidigare i dag. Där ställs höga krav på att frihetsberövande av barn bara får ske i absoluta undantagsfall och under kortast möjliga tid. Det kan man läsa igen: absoluta undantagsfall och under kortast möjliga tid. Det är nämligen en extremt ingripande åtgärd med bevisat negativa konsekvenser för barnet. Centerpartiet tycker att det ändå är värt att hålla fast vid den sortens grundläggande svenska värderingar.

Om ett barn i ett absolut undantagsfall ändå måste tas i förvar är det oacceptabelt att det dessutom sker i en miljö som inte på något sätt tar hänsyn till att det är barn man har med att göra och utan att man tillgodoser barnets grundläggande rätt till lek, utveckling, socialt umgänge och kontakt med sin familj. Så kan vi inte ha det, fru talman.

Ett förvar där även barn i värsta fall får finnas kan inte se ut som ett förvar för vuxna. Det behöver vara tryggt, anpassat och stimulerande. Det måste finnas tillgång till utemiljö och natur och möjlighet till meningsfulla aktiviteter. Vi tycker att regeringen måste säkerställa att förvar som används för barn är fullt ut barnsäkrade och barnanpassade. Det är de nämligen inte i dag.

Vi vet att det rent av har skett sexuella övergrepp på barn i några av Migrationsverkets anläggningar. Jag tycker att man ska ha med det också när man talar om de här frågorna. Det har faktiskt sett ut så. Staten har frihetsberövat barn, och dessa barn har under tiden de varit frihetsberövade blivit utsatta för sexuella övergrepp. Jag tycker att det är något som man inte lättvindigt kan bortse från. Men det tycker tydligen vissa av Tidöpartierna.

Fru talman! Det räcker inte att lokalerna är anpassade. Det måste såklart också finnas en aktiv skyldighet för Migrationsverket att säkerställa att de som befinner sig i förvar får sina rättigheter tillgodosedda. Det kan inte bero på den enskilda anläggningens resurser eller personalens godtycke. Vi vet också att ideella aktörer försöker hjälpa till och vara där men knappt får möjlighet att göra det. De här barnen lämnas därför i en oacceptabel situation. Det måste bli bättre.

Centerpartiet ser också med stor oro på den särskilda utsatthet som kvinnor och hbtqi-personer möter i Migrationsverkets förvar. Det är flera tunga remissinstanser som lyfter upp det. Dessa grupper är redan överrepresenterade när det gäller utsatthet för våld, hot och trakasserier. I en sådan stängd miljö, som är väldigt hård, vet man att de dessutom hamnar i en extra osäker situation.

Att frihetsberöva människor som, igen, inte har begått några brott utan att kunna garantera deras grundläggande säkerhet är faktiskt en utmaning. Vi måste alltså se till att Migrationsverket säkrar sina förvar på ett bättre sätt än i dag, så att man på ett bättre sätt säkrar livsvillkoren för människorna som är i förvar.

Fru talman! Vi vet att regeringens politik skapar stora utmaningar för Migrationsverket och bidrar till minskad effektivitet, vilket är motsatsen till regeringens uttalade mål. Man pratar om ordning och reda, men då behöver man bli bättre på att skapa ett regelverk som också är genomtänkt, sammanhållet och förutsebart.

Fru talman! I dag stöttar vi förslaget om vilandeförklaring, som har varit uppe i debatten i dag. Vi måste nämligen säkra att man håller fast vid barnens rättigheter i svensk migrationspolitik. Jag hoppas – trots uttalan-

den i tv utanför kammaren nyss från bland annat Sverigedemokraterna – att vi kan se till att hålla fast vid de helt basala grunderna: att barns rättigheter är av stor vikt även i migrationsärenden. Även när vi vet att människor ska utvisas är det, än en gång, inte bara migrationspolitik som räknas. Det gör även människovärde.

Anf. 147 MAGNUS RESARE (M) replik:

Fru talman! Jag måste reagera när skälet till att man vilandeförklarar reformeringen av förvar är att barn i dag utsätts för sexuella övergrepp på förvar. Det var precis vad ledamoten sa i talarstolen. Han sa att barn i dag blir utsatta för sexuella övergrepp i förvar. Därför vill man vilandeförklara en förändring av förvarsverksamheten som vi vill genomföra. Jag tycker att det är ett jättemärkligt resonemang.

Det är så synd att Centerpartiet är med och sätter käppar i hjulet för att gå fram med en ny lagstiftning. Vi kan se till att människor genom att ha en elektronisk fotboja kan få leva ute i stället för att sitta i förvar. Jag vet att flera av oppositionspartierna tycker att det är bra och framhåller det som något positivt. Det ligger i det här förslaget.

Man står och säger att anledningen till att man vill vilandeförklara och att det ska gå ett år till innan vi reformerar förvarsverksamheten i landet är att barn i dag blir utsatta för sexuella övergrepp. Ska man då låta det fortgå?

Jag tycker att hanteringen av det här ärendet är direkt oseriös. Jag är besviken på många härinne, inklusive Centerpartiet.

Anf. 148 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik:

Fru talman! Mina låga förväntningar på repliken var ändå för högt ställda. Det fanns inget ”därför” i mitt anförande, till att börja med. Jag talade om hur viktigt det är att förvaren säkras upp, eftersom vi har sett bland annat de här konsekvenserna. Det var det jag sa. Jag utgår från att Moderaterna inser att det är viktigt också. Jag ska försöka tolka positivt här, inte negativt.

Lagstiftningen som Magnus Resare talar om täcks inte av vilandeförklaringen. Den handlar bara om paragraferna som rör specifikt barn. Vi kanske kan skaffa ett papper och mejla honom, så att vi kan säkra att det inte blir fler missförstånd. Det som handlar om att ge fler alternativ är inte med i vilandeförklaringen – det är bara några få paragrafer som är med, och de nämndes specifikt i anförandet. Dessa delar täcks inte, just eftersom vi tycker att de innebär förbättringar, vilket jag också nämnde i mitt anförande.

Anf. 149 MAGNUS RESARE (M) replik:

Fru talman! Vi moderater kommer alltid att se till att försöka få ordning på svenska myndigheter genom lagstiftning och myndighetsstyrning, på det sätt vi kan vara med och styra myndigheter.

Det är aldrig okej över huvud taget att någon utsätts för någon typ av brott när man sitter i förvar. Därför har vi under den här mandatperioden ägnat oss åt att till exempel se till att man nu inte kan gå in i ett förvar med narkotika. Och vi har satt stopp för att människor gick in på förvar och sålde sexuella tjänster till dem som satt där. Det var näst intill bordellverksamhet utan att svenska myndigheter hanterade det eller gjorde någonting

åt det när Centerpartiet var med och styrde med socialdemokratin under åtta år.

Vi satte stopp för det. Vi har reformerat och gett förvaren möjlighet att kontrollera människor. Vi vet att det kom in narkotika. Vi vet att folk satt och drack alkohol oövervakade på förvar. Det blir bråk inne på förvar på grund av det här.

Det är sådant som vi har ägnat oss åt att åtgärda den här mandatperioden. Vi vill jättegärna se fler brister i förvaren, så att vi kan läka dem. Det kan man göra genom att föra vettiga samtal om den problematik som vi kan ta del av när vi till exempel är ute på verksamhetsbesök, inte genom att en minut i tolv lägga fram ett förslag om vilandeförklaring.

Vi vill göra livet bättre för de människor som i dag kanske tvingas sitta i förvar men för vilka en mindre inskränkande åtgärd hade kunnat vara tillämplig om vår lag fått gå igenom. Det är de människor som nu kommer att sitta inlåsta som ni har på ert samvete. De hade kunnat leva med sina barn, som hade fått gå några månader till i skolan i stället för att bli inlåsta i förvar. Mamma hade kunnat vara hemma i stället för att sitta i förvar när pappa kanske får vara kvar med barnet i frihet. Hela familjen hade kunnat vara samlad, när den ändå ska utvisas ur landet. Men ni sätter stopp för detta i ett år till nu, trots att ni i grund och botten är för det här förslaget och tycker att det är bra. Jag tycker att det är märkligt.

Anf. 150 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik:

Fru talman! Det enda märkliga här är oförmågan att lyssna. Jag upprepar: Vilandeförklaringen täcker inte de bitarna. Jag kan säga det en gång till: Vilandeförklaringen täcker inte de bitarna. Ska vi ta det en fjärde gång? De saker som Magnus Resare lyfter täcks inte av vilandeförklaringen, för de är bra, som jag sa i talarstolen. Vi försöker stoppa dålig lagstiftning, inte bra. Om regeringen lägger fram mer bra lagstiftning kommer den att ha med sig oss mycket oftare. Det kan vara ett tips för framtiden.

Det där med myndighetsstyrningen är roligt. Vi pratar här om en regering som sparkar den gråaste och tråkigaste gd som Migrationsverket någonsin har haft – en kompetent och ordentlig människa som följer lagen och är tjänsteman ut i fingerspetsarna – på grund av att Sverigedemokraterna kallar honom aktivist. Bort med honom! Det är så ni utövar myndighetsstyrning i den här regeringen. Det är absurt att kalla det för någonting gott och bra. När ni sparkade gd:n var det ett tydligt beställningsarbete från Sverigedemokraterna, som har fått för sig att en gd som på alla sätt och vis är supertjänsteman ut i fingerspetsarna är aktivist. Han har utan problem utvisat personer i enlighet med lagen även om normala människor skulle säga att det gör ont i hjärtat. Han har alltid följt lagen till punkt och pricka och försökt att få en bra och ordentlig verksamhet. Men han sparkas för att Sverigedemokraterna kallar honom aktivist. Det om något är politisk teater.

(Applåder)

Anf. 151 MAGNUS RESARE (M):

Fru talman! Ibland är det snabba ryck i den här kammaren. Jag hade i mitt anförande faktiskt tänkt berömma socialdemokratin för att den varit konstruktiv i processen och velat se till att få en modern och effektivare lagstiftning även på det här området. Nu är jag genuint besviken.

Jag har ofta i interna och även externa sammanhang framhållit Ida Karkiainen som en otroligt seriös politiker. Det har blivit lite mer ordning nu än när Anders Ygeman var Socialdemokraternas etta i socialförsäkringsutskottet och det kanske inte alltid var helt seriöst.

Att Socialdemokraterna nu under ledning av konstitutionsutskottets tidigare ordförande väljer att hantera svenskt lagstiftningsarbete på det här sättet tycker jag är helt beklämmande. Man kommer tre fyra minuter innan vi ska debattera och talar om i ett replikskifte att det här ska vilandeförklaras. Under hela den omfattande och seriösa process som har föregått den här debatten har man inte haft en enda invändning mot det. Man har suttit på utskottssammanträde efter utskottssammanträde och haft möjlighet att komma med invändningar. Inte en enda reservation har Socialdemokraterna mot det som vi förhoppningsvis ska ta beslut om. Ändå gör man på det här sättet.

Framför allt tycker jag att det är fel att ett parti som liksom mitt gör anspråk på statsministerposten agerar på det här oseriösa sättet. Jag tycker att det finns all anledning för våra två partier att upprätthålla allmänhetens förtroende för lagstiftningsprocessen och arbetet i Sveriges riksdag.

Med det sagt kan vi gå vidare till ärendet. I mitt manus har jag nu strukit ett stycke som handlade om socialdemokratins konstruktiva sätt att hantera förslaget.

Fru talman! Förvar är ett effektivt verktyg för att få ordning på återvändandet från vårt land. Det ska endast användas när man måste och när det verkligen behövs, men när det väl används ska det vara rättssäkert och leda till goda resultat. Ju förr en person som inte ska vara kvar i Sverige kan lämna landet, desto bättre för både den enskilda och Sverige. Ibland, men kanske inte alltid, kan ett beslut om att ta någon i förvar vara den enda eller i varje fall den bästa lösningen. Dock är det både dyrt och kanske framför allt inskränkande för den enskildes frihet. För mig är det därför väldigt viktigt att verktyget används med väldig eftertänksamhet.

Förvar används i dag främst när en person som fått utvisningsbeslut inte självmant lämnar landet utan under lång tid dröjer sig kvar eller när en person som kanske har begått allvarliga brott och ska utvisas inväntar sin hemresa. Personligen tycker jag att det är rimligt att våldtäktsmän, pedofiler och mördare som ska ut ur Sverige inte får invänta sin hemresa i frihet utan hålls inlåsta till dess att flyget ska gå och att vi har ett system som säkerställer att det inte blir fler brottsoffer på grund av de värsta av de värsta av utländska kriminella.

Jag tycker också att det är rimligt att den som har nekats rätt att vara i Sverige men vägrar följa svenska myndigheters beslut kan sättas i förvar i avvaktan på hemresa om inga andra alternativ bedöms som tillräckliga, när det är människor som annars går under jorden och gömmer sig för att slippa åka hem härifrån. Det är i slutändan så att svenska myndigheters och domstolars beslut måste vara det som gäller i det här landet. Annars kommer vi återigen att få den oordnade migrationssituation som rådde innan den här regeringen tog över för snart fyra år sedan.

Då kommer vi att få se fler barn som lever kvar och rotas i det svenska samhället trots att de har utvisningsbeslut hängande över sig – barn som efter några år blir de fall som vi läser om i tidningen när de plötsligt rivs upp ur sina liv, sina skolklasser och sina fotbollslag och behöver återvända till det land som de inte längre minns. Det är barn som vi såklart alla tycker

synd om, och vi vill inte behöva se sådana situationer. Dessa barn hade mått mycket bättre av att snabbt komma tillbaka till sitt hemland och fortsätta sitt liv där men får inte det på grund av att föräldrarna fattar dåliga beslut.

Det är inte så att alla som kommer till Sverige är i behov av skydd. Många som kommer till det här landet har faktiskt ganska goda förutsättningar att leva i sina hemländer. Ibland glömmer man nästan bort det och tror att Sverige och möjligtvis Västeuropa är den enda plats på jorden där det går att leva ett drägligt liv. Så är det inte.

Viktigt är dock att barn bara i väldigt särskilda fall och väldigt sällan ska behöva sitta i förvar. Det ska verkligen bara ske i undantagsfall när ingenting annat är möjligt. Det är vår utgångspunkt, och det framgår med all tydlighet av propositionen. Det är klart att alla här helst inte vill se inlåsta barn. Men vi vill se barn som bereds möjlighet att vara med sina föräldrar och åka hem med sina föräldrar om skäl för skydd och rätt att bo i Sverige saknas. Barn ska inte tvingas gå under jorden för att föräldrarna fattar den typen av dåliga beslut.

Ska vi ha en reglerad migration är alltså förvar en del av systemet. De måste finnas för att man ska kunna verkställa vissa utvisningar när vilja till samarbete saknas eller när en individ utgör ett hot mot säkerheten i Sverige – när inget mindre inskränkande är tillräckligt, som sagt.

Regeringen föreslår nu också att man ska kunna behålla någon i förvar längre än tidigare. Anledningen är bland annat att man ibland har fått släppa ut personer ur förvar för att de vägrat medverka till sin utvisning och att det då kan ta för lång tid att möjliggöra att den sker. Så tycker inte jag att vi kan ha det. Därför föreslår vi att tiden som man kan sitta inlåst i svenskt förvar utökas.

Regeringen går inte bara fram med lagändringar för ett effektivare förvar. Regeringen vill också utöka med möjlighet för andra uppsiktsformer som är både mer kostnadseffektiva och kanske framför allt mindre inskränkande för individens frihet.

Exempelvis ska man kunna ha en elektronisk fotboja. Då tvingas man förvisso vistas inom ett visst område i avvaktan på att åka hem, men det kommer i varje fall att innebära en större frihet för den enskilde under tiden man exempelvis ordnar med sina resedokument eller vad man nu gör för att förbereda sin hemresa.

Det kommer också att innebära mindre kostnader för staten då personerna i större utsträckning kan sköta om sig själva. Det kommer att ge bättre möjligheter för barn att gå i skolan, att fortsätta med fotbollsträning eller vad det nu kan vara. Det är i varje fall en välkommen och positiv förändring som kommer att leda till vinster för staten och kanske framför allt för enskilda.

Genom en bred palett med olika former av övervakning av den som ska lämna landet tror jag att vi kommer att få bättre ordning på migrationen. Det är nödvändigt. Vi kan inte fortsätta att leva i en tid då den enskildes trotsande av regler och domslut trumfar Sveriges möjlighet att verkställa utvisningar.

Fru talman! Som vanligt har vi nejsägarorkestern i kammaren när det kommer till migration. Om man någon gång skulle vilja spela riksdagsbingo ska man försöka hitta en bingobricka med rutor som innehåller att

Miljöpartiet, Centerpartiet och Vänsterpartiet säger nej till förslag som syftar till att få ordning på svensk migrationspolitik.

Jag tror att man skulle få bingo på första bästa migrationsdebatt om man hade en sådan bricka. Sedan vet jag inte om det är Socialdemokraternas lotteri som kommer att sälja även den här typen av bingobrickor. Men om det är det hoppas jag att den som spelar vinner väldigt fina vinster, för det pris som vi kommer att få betala för den typen av politik kommer att vara väldigt högt. Som vanligt blir det väl en faktura som skickas till svenska folket även för dessa lotter.

Precis som alltid har de tre partierna återigen kastat in ett helt gäng med reservationer. Vänstern går längst med att föreslå att fälla hela förslaget. Man vill säga nej till att utöka tiden som vi kan ta någon i förvar så att farliga individer i stället kan komma ut och begå nya brott.

Man vill säga nej till att personer som i dag sitter i förvar i stället ska kunna komma ut och bära fotboja, vilket i varje fall jag tycker vore mindre inskränkande och en bra idé ifall personen bedöms lämplig.

Vi har sett ett parti som om några månader kan göra anspråk på migrationsministerposten köra ett helt eget race även i den här migrationspolitiska frågan.

Trots att jag ändå har debatterat med och lyssnat på Miljöpartiets, Centerns och Vänsterns företrädare i den här kammaren i snart fyra år kan jag inte begripa varför man hela tiden vill behålla de gamla systemen vad gäller migration när vi såg konsekvenserna och vad de ledde till.

Helt ärligt: Man ser den fruktansvärda situationen som skapats i vårt land, och inte minst i de invandrartäta förorterna. Människor har panik över den laglöshet som har brett ut sig till följd av en kravlös migrationspolitik och en icke-existerande integrationspolitik.

Det är 80–85 procent av svenska folkets företrädare i riksdagen som säger att vi inte längre kan ha det så här. Det här landet kollapsar om vi fortsätter i samma hjulspår.

Vänstern vill gärna mena att den företräder personer i socioekonomiskt utsatta områden där situationen är som allra värst. Där är behovet av välfärd som störst. Men systemet riskerar att börja brista för att välfärden har blivit för belastad då alltför många människor kommer hit och inte tar sig in på arbetsmarknaden.

Vi borde väl ändå kunna se att migrationen måste vara på den nivå som gör att vi kan ta hand om människor. Den ska inte vara så stor att den förstör livet både för dem som kommer hit och för dem som redan är här.

Fru talman! Migrationspolitiken är en av de tydligaste skiljelinjerna i svensk politik. Vänstersidan vill alltid dalta med alla. Det bör vara alltmer tydligt att Vänstern och Miljöpartiet inte bryr sig om att Sverige återgår till det urspårade läge som rådde innan vi tog över om de får komma till makten.

Allt riskerar att återigen bli ett kaos om man fortsätter att släppa in fler människor i landet. Helt ärligt verkar både Vänsterpartiet och Miljöpartiet tro på öppna gränser och fri invandring. Det är bara att inse att det inte går. Vårt land kommer att kollapsa om man återgår till det.

Jag tycker att alla svenskar som kanske lyssnar på detta, eller i varje fall existerar därute, borde fundera på och påminna sig om den uppgivenhet som rådde 2022 innan vi tillträdde. Vi läste dagligen om mord och

termosbomber. Oskyldiga dog när det small hemmagjorda bomber i trappuppgångar.

Kolla var vi är nu. Även om Sverige inte är perfekt än är det väl ingen som kan påstå att läget i Sverige inte är bättre. Det finns numera hopp i det här landet, något som saknades helt och hållet för bara några år sedan.

Det är ett land som vi nu har byggt där alla som jobbar får behålla lite mer. Det är ett land där polisen har fått nya verktyg så att de kan sätta dit dem som förstör. Det är ett land där vi går fram med lagstiftning så att människor som begår brott och inte är medborgare nu nästan alltid kommer att bli utvisade.

Det är ett land där vi ser till att utvisade verkligen lämnar landet och inte lever på som om inget har hänt. Det är ett land där vi vill hjälpa invandrare in i samhället så att de kan bli en del av det land de nu bor i.

Det är det Sverige som Tidösidan har lagt fyra år på att skapa och som vi vill lägga fyra år till på att göra ännu bättre. Vi vill integrera människor och få ett kulturellt homogent Sverige där människor blir en del av en gemenskap som vi nog alla i den här salen känner oss som en del av.

Vi tycker väldigt olika i väldigt många sakfrågor. Men vi kan alla enas om gemensamma grundvärderingar och en gemensam baskultur. Det är en svensk kultur som jag tycker är världens bästa.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag vända mig till Centern och citera Obi-Wan Kenobi när han i smärta tvingas inse att hans tidigare nära vän och lärling Anakin Skywalker, senare Darth Vader, valt att gå över till den mörka sidan och att allt hopp om honom nu verkar vara ute.

Han sa: Du var den utvalde. Du skulle förgöra sitherna, inte ansluta dig till dem. Du skulle skapa balans i kraften, och inte lämna den i mörker.

Fru talman! Tack för ordet, och må kraften vara med dig!

(Applåder)

Anf. 152 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! Efter runt sex, sju och snart åtta timmars debatt flyger många anklagelser mot alla oppositionspartier under anförandet. Det var inte särskilt mycket om vad regeringen vill. Det var väldigt mycket upprördhet i början av anförandet av Magnus Resare om vilandeförklaringen. Det riktades sig kanske framför allt mot Socialdemokraterna. De ska väl försvara sig sedan.

Magnus Resare blandar ihop så mycket om förvar, vad Vänsterpartiet vill avslå och så vidare. Det handlar framför allt om barn i förvar. Jag läste upp förslaget i mitt anförande, och motionen från oss har varit uppe väldigt länge i utskottet. Det är ganska specifikt vad gäller i vilka punkter som vi kritiserar förslaget. Det handlar framför allt om barn i förvar.

Upprördheten handlar framför allt om att vi inte går med på att man ska separera barn från deras föräldrar så lättvindigt som Moderaterna vill göra. Vi kan inte heller gå med på att man sätter barn i förvar ännu längre.

Min fråga är egentligen: Hur länge tycker Magnus Resare att barn ska sitta i förvar? Har ledamoten läst remisserna från Rädda Barnen, Barnombudsmannen och samtliga barnrättsorganisationer?

Förstår ledamoten allvaret i vad barn utvecklar i förvar även under 72 timmar? Den tiden vill Magnus Resare dubbla. Begriper Magnus Resare vad det innebär för barn – det trauma, den skräck och den oro det innebär att vara i ett förvar under de timmarna?

Skärpta regler om uppsikt och förvar

Det är en tid som ni vill fördubbla. Det är att fördubbla det traumat och den skräcken. Har ni över huvud taget läst remisserna?

Anf. 153 MAGNUS RESARE (M) replik:

Fru talman! Jag vill givetvis inte se ett enda barn i förvar. Jag vill inte se en enda människa i förvar. Jag tycker att man ska följa de beslut man får från svenska myndigheter och lämna det här landet. Vi kan vara överens om att varje barn i förvar är ett misslyckande; det är väl ingen här som tycker att det är bra.

Vi har barn som sitter i svenska fängelser i dag. Det kan man göra upp till ett års ålder, och man kan sitta ett helt år i fängelse som barn. Jag tycker inte att det heller är något positivt.

När det gäller att vi har barn som behöver sitta i förvar står det i propositionen att det bara ska vara i extremt ovanliga fall. Huvudregeln är att barn inte ska sitta i förvar. Regeringen försöker nu få till en situation där man i stället kan använda exempelvis elektronisk fotboja och låta någon leva i frihet.

Regeringen står för en reglerad migration i det här landet. Den som vägrar följa beslut kan inte gång på gång använda barn som mänskliga sköldar. Till slut kommer man till en punkt då man tyvärr måste sätta barn i förvar med deras föräldrar. Det gör man redan i dag, och det görs i 72 timmar. Det är ett misslyckande varenda gång. Jag tycker att det är hemskt att föräldrar utsätter sina barn för detta och att vi som samhälle tvingas ta till den typen av åtgärder.

Om man läser förslaget och utskottets ställningstagande är det uppenbart att detta inte är något önskvärt och att det är något som bara ska användas i undantagsfall när inget annat är tillräckligt. Men vi måste ändå upprätthålla en ordnad migration i det här landet. Jag blir så ledsen för att Vänsterpartiet alltid ska vara emot det. Men snart kanske ni sitter i regeringen med Socialdemokraterna, och då kanske det återgår till det kaos som rådde fram tills för några år sedan. Jag kommer att vara bedrövad om det blir så.

Jag tror att det bästa för barn alltid är att vara med sina föräldrar. Barnkonventionen ska alltid beaktas när man fattar beslut om huruvida ett barn ska eller inte ska sitta i förvar. Det kommer att fortsätta att vara så om den här lagstiftningen går igenom. Det kanske blir om ett år; vi får se.

Anf. 154 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! Ledamoten jämför förvar med fängelser. Det här handlar om oskyldiga barn; det enda de har gjort är att söka asyl och ingenting annat. Jag begriper faktiskt inte hur ledamoten kan stå här och jämföra förvar med fängelser. Det här har inget med brott över huvud taget att göra.

Om barn exempelvis söker asyl enligt de internationella åtaganden Sverige har gjort ska de mötas med skydd, rättigheter, stöd och trygghet. Det är vad barn ska mötas av och inte av det här, där Moderaterna låter barns rättigheter underordnas sina egna migrationspolitiska intressen.

Nu är ledamoten upprörd över att vi vill stoppa tiden för hur länge barn ska vara i förvar. Regeringen vill fördubbla tiden. Men jag fick inget svar på frågan: Hur länge då? Hur länge tycker Resare att de ska sitta i förvar? Det är klart att man kan svara: De ska inte sitta där alls. Men varför räcker inte 72 timmar? Varför vill man fördubbla tiden? Jag begriper inte det.

Jag tror faktiskt inte på att Magnus Resare har läst remissvaren och de berättelser och skräckhistorier som tas upp i flera av dem. Det handlar om det trauma, den stress och den oro som barn möts av i förvar. Det är för mig helt obegripligt att man då kan vilja förlänga tiden i förvar.

Jag hör Magnus Resare i replikskiften här säga att det inte är önskvärt att människor sitter i förvar. Om det inte är önskvärt – varför vill man då förlänga tiden även för barn?

Anf. 155 MAGNUS RESARE (M) replik:

Herr talman! Därför att det när ingenting annat räcker finns undantagsfall där man måste agera med förvar även när barn är med i bilden. Jag tycker att det är lika bedrövligt varenda gång man tvingas till det. Det är oerhört sällsynt i dag, och det kommer att vara oerhört sällsynt även i framtiden.

Tony Haddou står här och menar att man är hundra procent god om man tycker att 72 timmar är okej och att man är hundra procent ond om man tycker att 144 timmar i förvar är okej. Vad är det vi pratar om? Det är tre dygn mer eller mindre. Man är tydligen en ängel om man tycker att barn kan sitta i förvar i 72 timmar, men man är djävulen själv om man tycker något annat. Det är inte seriöst, Tony.

Ledamoten har i alla år varit med och stöttat regeringar som har tyckt att det har varit okej att ha barn i förvar i 72 timmar. Varför var det så mycket bättre?

(TONY HADDOU (V): Nej.)

Jo, så är det. Du stöttade en regering i åtta år, och ni ändrade inte detta. Det var en massa barn som fick återvända till sina länder efter att ha suttit i 72 timmar med sina föräldrar i förvar. Varför var det okej på er tid men inte på vår tid?

Det är lätt att stå här i opposition och kritisera allt som händer. Vi får se vart Socialdemokraterna tar vägen i det här. De har ju fram till i dag tyckt att det är okej att fördubbla tiden i förvar i de undantagsfall där man verkligen tvingas sätta ett barn i förvar i avvaktan på att flyget går några dagar senare.

Det är inte veckor, månader eller år de ska sitta i förvar; det säger ju ledamoten själv. Det är 72 timmar eller 144 timmar. Jag tycker inte att det är bra. Jag tycker att det är ett misslyckande.

Någonstans måste vi dock, om vi vill ha en ordnad och reglerad migrationspolitik i det här landet, acceptera detta faktum. När föräldrar gång på gång håller sig undan, låter bli att åka hem och låter bli att följa de beslut som svenska myndigheter har fattat måste vi göra så här. Och det är först då som det här kommer att ske.

Anf. 156 OLA MÖLLER (S) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är intressant att Magnus Resare går upp och anklagar socialdemokratin för att vara oseriös. Han är djupt förvånad över våra synpunkter i ärendet.

Det visar bara att han inte har läst det särskilda yttrande som vi har skrivit, där vi hänvisar till motionen. I granskningen från Riksrevisionen framgår med all tydlighet att bland annat barn och andra utsatta grupper

måste värnas i större utsträckning. Vi lyfter alltså bristen på barnperspektiv i det särskilda yttrandet med hänvisning till en motion som ligger på riksdagens bord.

Sedan måste jag också för åhörarnas skull rätta Magnus Resare och hans upprördhet över det här med vilandeförklaring. En vilandeförklaring görs inte under beredningsprocessen. Vilandeförklaringen görs eftersom ärendet är justerat och ligger på bordet på ett sätt som någon inte anser vara förenligt med hur vår grundlag är formulerad. Då drar man i handbromsen och säger: Stopp, låt oss tänka efter! Det här behöver vi värdera ett varv till!

I ljuset av det blir det också märkligt när Magnus Resare med emfas står och säger: Barn ska inte separeras från sina föräldrar! Det är ju precis det här, Magnus Resare, som står i vilandeförklaringen. Poängen är att barn inte ska separeras från sina föräldrar, men den lagstiftning som man nu går fram med medger detta.

Herr talman! Min fråga till Magnus Resare blir därför: Varför tycker han, trots att han med emfas uttrycker en annan uppfattning, att barn ska separeras från sina föräldrar?

Anf. 157 MAGNUS RESARE (M) replik:

Herr talman! Jag tyckte att jag var väldigt tydlig i det tidigare replikskiftet, men jag kan upprepa det en gång till: Jag tycker inte att barn ska sitta i förvar.

Det är också det som står i propositionen: Det ska vara ett i alla former undantagsbeslut att sätta ett barn i förvar. Att separera barn från deras föräldrar ska vara ännu mer av ett undantagsfall. Utrymme ska finnas i lagstiftningen, men det ska i princip inte hända.

Varje barn i förvar är ett misslyckande av samhället, av barnets föräldrar och av den person som har fått ett utvisningsbeslut men inte följt det. Innan man hamnar i förvar har det gått ganska lång tid från det att man fick sitt beslut. Man har fått ganska många chanser att frivilligt lämna Sverige och återvända till sitt hemland. Men om man går under jorden och dröjer sig kvar här år efter år och motsätter sig svenska myndighetsbeslut kommer det till slut ibland till en punkt där vi behöver sätta människor i förvar.

Det är inte ovanligt att man i dag, om det finns två föräldrar, sätter den ena föräldern i förvar och låter den andra föräldern vara kvar med barnen där ute. Då vet man att den ena föräldern kommer att åka hem, och då får man hela familjen att åka som en enhet.

Jag tror att det bästa för barnen alltid är att vara med sina föräldrar. Det står också i lagförslaget att barnkonventionen alltid ska beaktas – att barnets bästa alltid ska beaktas. Det framgår. Jag förstod det tidigare som att det var därför Socialdemokraterna var med på det här. Man har varit väldigt noga och väldigt försiktig med när ett barn kan hamna i förvar.

Anf. 158 OLA MÖLLER (S) replik:

Herr talman! Det kom Star Wars-citat här nyligen. Jag kommer att tänka på Admiral Ackbar när de anfaller den andra dödsstjärnan: ”It’s a trap!” Det är ju vad det är. Ursäkta engelskan, herr talman, men det blir bättre på originalspråket.

It's a trap – det är det Magnus Resare håller på med här. Han säger att det var ett gigantiskt misslyckande förra mandatperioden att barn satt i förvar i 72 timmar. Och sedan säger man: Ping! Vi förlänger det till 144 timmar! Det är tydligen ett mindre misslyckande.

Med emfas pratar han om att vi inte ska separera föräldrar och barn. Och så säger han: Ajabaja, ni som tycker att det inte ska göras! Det är dåligt att ni tycker så. Men Magnus Resare tycker uppenbarligen att det är okej, för det är precis det han nu argumenterar för i sitt anförande, nota bene: Ibland kan det vara så att föräldrar separeras från sina barn.

Det här är problematiskt. Det verkar nästan som att ledamoten Magnus Resare inte vet vad han pratar om, herr talman. Det verkar som att ledamoten inte förstår att vilandeförklaringen inte berör hela ärendet. Det verkar som att ledamoten inte förstår att det vi nu ställer upp på är att vi måste dra i handbromsen så att barn inte separeras från sina föräldrar. Det verkar som att ledamoten inte förstår att vi tycker att de förlängda förvarstiderna bör ses över utifrån vårt särskilda yttrande, som refererar till motioner vi har väckt i ett ärende på samma tema.

Det verkar alltså till och med som att ledamoten inte förstår riksdagsberedningsprocesserna, herr talman. Det gör mig lite orolig.

Anf. 159 MAGNUS RESARE (M) replik:

Herr talman! Det verkar också som att ledamoten Möller över huvud taget inte förstår vad vi har ägnat oss åt i utskottet de senaste veckorna. Vi har haft beredningstillfälle efter beredningstillfälle där man har kunnat komma med invändningar mot delar av eller hela förslaget, så som de andra oppositionspartierna ändå har gjort. Från socialdemokratin har man dock valt att sitta tyst och säga: Det här är ett bra förslag; det klubbar vi igenom.

Jag vet inte om man från socialdemokratin ens har läst igenom förslaget. Det är beklämmande att Sveriges största parti med alla sina resurser inte klarar av att gå igenom ett lagförslag innan man vid kaffeautomaten blir tipsad om en möjlighet att vara med och ge lite huvudvärk till regeringen.

Det är ju det ni ägnar er åt. Alltihop är bara en stor politisk teater. Ni vet mycket väl vad vi ska klubba igenom, och ni är för det. Men det går ju alltid att få till någon liten förstasida och se om det kanske ger någon röst hit eller dit.

Vi andra i denna kammare, vi i majoriteten, vill göra Sverige till ett bra land. Vi lägger fram bra politik och bra politiska förslag där det är avvägt att ungdomar inte ska sitta i förvar om det inte är absolut nödvändigt. Ungdomar ska inte heller skiljas från sina föräldrar om det inte är absolut nödvändigt. Det ska ske i undantagsfall, enstaka gånger, när migrationsdomstolen finner att det finns skäl till det. Det är ju inte jag som kommer att stå ute på Migrationsverkets förvar och tala om vem som ska sitta där och inte.

Vi lägger fram en snäv lagstiftning som ska möjliggöra att man kan sitta där när det verkligen behövs men som också ska se till att man oftast inte ska behöva sitta där. Man ska kunna vara och leva i ett visst område, kanske med elektronisk fotboja på någon av föräldrarna, i stället för att behöva sitta i förvar.

Jag tycker att det är superbra politik. Där ska barn med föräldrar vara, i stället för i förvar. Jag menar nämligen allvar: Jag tycker att det är ett misslyckande när det går så långt att ett barn behöver låsas in. Det borde Ola Möller också tycka.

Än en gång är det dock så med socialdemokratin: Man står och talar om någonting – att man är för en stram politik, att man vill ha ordning och reda i Sverige – men agerar sedan helt annorlunda och försöker göra en cirkus av vårt parlament.

Anf. 160 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik:

Herr talman! Det är klart att jag uppskattar att bli kallad den utvalde. Jag ska inte säga något annat. Men jag får ändå konstatera att ledamoten inte är Obi-Wan Kenobi utan mer Obi-Wan Kanljuga. Att påstå att vi har stoppat massor med saker när vi faktiskt har röstat för dem är ändå en utmaning.

Angående sakfrågan och varför vi inte agerade tidigare är det så att det enda utrymmet för att göra en vilandeförklaring är mellan bordläggningen – som alltså var i torsdags eller fredags; jag är osäker – och slutet av dagens debatt. Det är det enda fönster som finns. Det kunde inte göras tidigare – inte under utskottets behandling, bara nu. Det är därför detta kommer nu.

Sedan var det detta med sitherna, som jag tydligen har övergått till. Sitherna strävar ju efter gränslös makt, och där finns väl ett litet uns av igenkännande kopplat till Socialdemokraterna. Det kan jag väl ändå erkänna. Annars tycker jag inte att likheten är så stor. Jag ser inga horn eller några röda och svarta streck etcetera, och det är ingen som kan skjuta blixtar med händerna, vad jag har sett.

Men när vi nu är inne på film kan jag ändå ge ett litet filmtips – eller två, faktiskt – till Magnus Resare. Det blir inte George Lucas-filmen *Star Wars* som kom 1977 utan de två filmer som kom före och efter. Den som kom före var *Sista natten med gänget*, och den som kom efter var *Festen är över*. Det är nämligen dags nu att lämna den här regeringen bakom oss. (Applåder)

Anf. 161 MAGNUS RESARE (M) replik:

Herr talman! Det kanske är den sena timmen, men jag är inte helt med på vad frågeställningen var.

När det gäller vilandeförklaringen och att den kommer nu beskyller jag alltså inte Centerpartiet för den. Ni har ju varit tydliga i reservationer under beredningsarbetet med vad ni är emot. Jag tycker att det är ett ärligt sätt att bereda ett sådant här lagförslag: Man talar om vad man är emot.

Att detta kommer nu från er har jag inga synpunkter på. Min kritik var inte riktad mot er. Min kritik var riktad mot socialdemokratin, som kommer och gör detta nu. Det har de fått svara för själva, och ledamoten och jag behöver inte ha en dialog om dem. Jag tycker inte lika mycket om dem som parti som ledamoten gör. En del av dem är i och för sig fina människor, och vem vet vad de kan göra på sina fester? Om de kan skjuta el eller slåss med lasersvärd engagerar mig inte. Men det är dem jag riktar kritik mot.

Mot dig, Niels Paarup-Petersen, riktar jag kritik och *Star Wars*-citat för att jag tycker att det är helt bedrövligt att Centerpartiet har valt att byta lag,

från att ha varit i varje fall något slags balans i svensk politik till att öppet säga att man kommer att stötta Magdalena Andersson som statsminister.

Vi vet att Vänsterpartiet har varit tydligt med att man vill ha ministerposter. Nooshi Dadgostar kommer att göra anspråk på att vara finansminister. Jag vet inte hur ledamoten då kan åka hem till bönderna i Sverige och de många småföretagare som röstat på er och tala om att det kanske blir tvångsinlösen av svenska företag därför att ni så himla gärna inte vill se Ulf Kristersson som statsminister, gud vet varför.

Moderaterna och Centerpartiet har ju hållit ihop väldigt många gånger. Ändå väljer man nu, i stället för att stå i mitten av svensk politik, att kraftigt luta sig åt vänster. Man går inte ut och säger: Vi har två statsministerkandidater, Ulf och Magdalena. I stället säger man: Vi har en statsministerkandidat. Vi har blivit ett vänsterparti.

Anf. 162 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik:

Herr talman! Det var en lite överraskande syn på Socialdemokraternas förmågor med elen. Det brukar mer vara så att vi klagar på att de har lagt ned den.

För Centerpartiet finns det två statsministerkandidater. Det enda problemet är att den ena inte är villig att göra det som krävs, nämligen skapa en seriös politik. Den dag Ulf Kristersson kommer tillbaka till att vara en borgerlig statsministerkandidat, en statsminister för Sverige snarare än för Sverigedemokraterna, är Ulf Kristersson absolut vår statsministerkandidat. Men Ulf Kristersson har ju valt att inte göra det. Vi har i rätt många år varit tydliga med att det är detta som är utmaningen.

Vi har en energiminister som säger att Moderaterna stoppade den energiöverenskommelse som är en förutsättning för oss. Här har vi pratat om arbetskraftsinvandring som en förutsättning för Sveriges företag – om vi nu ska prata om företagens villkor. Det är ju Moderaterna som i dagens Sverige är ett större hinder för företagens utveckling än vad Socialdemokraterna är. Det trodde jag aldrig att jag skulle få uppleva i den här kammaren. Det är helt absurt, men tyvärr är det så numera.

Det finns mycket jag är missnöjd med också i Socialdemokraternas politik. Oavsett om vi kommer att sitta med Moderaterna eller Socialdemokraterna efter valet kan jag dock säga detta: Det som har kännetecknat oss i Centerpartiet är inte att vi har bytt sida. Det är att vi är det enda stabila och seriösa borgerliga parti som har hållit sin ryggrad rak. Det har jag inget problem med att stå för.

Anf. 163 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jag påminner lite försiktigt om att ämnet för debatten är skärpta regler för uppsikt och förvar, om jag förstått det rätt.

Anf. 164 MAGNUS RESARE (M) replik:

Herr talman! Då kommer vi att hålla Centerpartiet under uppsikt när de är i Socialdemokraternas förvar.

Vi kommer att fortsätta att arbeta för att vi ska ha en borgerlig statsminister, en Ulf Kristersson som statsminister. Vi bjuder in Centern till överenskommelser – till breda samarbeten om hur vi kan göra det bättre för företagare i det här landet.

Skärpta regler om uppsikt och förvar

En väg till att få landet att bli vad det en gång var är att få ordning på migrationspolitiken. Vi behöver ha reglerad migration. Vi behöver se till att det blir en integration, och en del i det arbetet är att ha fungerande förvar, som ska användas i yttersta nödfall. Huvudregeln är såklart inte att människor sitter i förvar, utan huvudregeln är att människor får ett ja eller ett nej. Får man ett nej åker man hem.

Man får hjälp att skaffa flygbiljetter av Migrationsverket. Man medverkar till sin återresa. Men en del människor gör inte det. En del människor väljer att gå under jorden, och de tar sina barn och använder dem som mänskliga sköldar för att slippa följa svenska myndigheters beslut.

Det är fel, och jag tycker att vi ska göra allt för att de oskyldiga barnen inte ska drabbas av sina föräldrars handlingar. Men till slut hamnar vi i en situation där konsekvensen måste bli att även ett barn hamnar i förvar. Vare sig det är i 72 timmar eller i 144 timmar är det ett misslyckande. Vi vill att barn är där så sällan som möjligt och så kort tid som möjligt.

Barn ska vara med sina föräldrar, och de ska återvända till sina hemländer med sina föräldrar om de inte har skäl eller rätt att vara i Sverige. Det är Moderaternas politik, och den borde Centern kunna skriva under på.

(Applåder)

Anf. 165 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Herr talman! Vi har debatterat i över åtta timmar, och jag kan konstatera att överorden växer. Även om Star Wars-referenserna är underhållande fastnar skrattet ändå lite i halsen hos mig, när tankarna går tillbaka till vad vi egentligen pratar om.

Vi låser in människor. Det är fråga om människor som inte har begått något brott, vars enda gärning har varit att komma till oss och säga: ”Hjälp mig! Jag behöver skydd.” Men de har inte lyckats bevisa att den fruktan för förföljelse de känner är riktig.

Ibland finns det människor som inte kan få resehandlingar för att åka hem, men de blir misstrodda för att inte göra sitt bästa för att få ett hemlandspass när ambassaden vägrar.

Visst finns det säkert en och annan som misstänkliggörandet träffar riktigt, men vi vet också att det finns barn som föds i Sverige, som aldrig håller sig undan myndigheterna, som växer upp hos Migrationsverket, och ändå aldrig kan åka till det hemland som Migrationsverket tycker är deras. Majblommeförsäljaren Murhaf Hamid var en av dem.

Även om det finns familjer som håller sig undan är det inte alltid så enkelt att de som blir kvar håller sig undan. Jag tycker att vi bör akta oss för att jämföra en familj som gömmer sig av fruktan för att utvisas till förföljelse med krigsbrottslingar som använder människor som sköldar för att inte bli träffade av våld i ett krig. Det är ändå en ganska hårresande analogi.

Herr talman! I dag debatterar vi alltså frihetsberövande av människor. Att frihetsberöva en människa är en av statens mest ingripande åtgärder. I en rättsstat ska frihetsberövande som huvudregel enbart vara förbehållet situationer där någon dömts för brott eller misstänks för allvarlig brottslighet eller i vissa fall där en människa behöver skyddas från att allvarligt skada sig själv eller någon annan.

De människor som frihetsberövats genom förvar har typiskt sett inte begått något brott alls. De frihetsberövas för att beslut om att de inte får fortsätta att leva i Sverige ska verkställas. Ett sådant frihetsberövande ställer mycket höga krav på proportionalitet, rättssäkerhet och medmänsklighet. Situationen i förvaren är redan i dag djupt problematisk. Återkommande rapporter från JO och Riksrevisionen vittnar om trångboddhet, vilket strider mot FN:s riktlinjer mot omänsklig och förnedrande behandling. Det är långa förvarstider, och människor hålls frihetsberövade utan att kunna förutse när de ska friges, ibland trots att det inte går att återvända.

Det har också kommit larm om övergrepp och allvarliga kränkningar av människors rättigheter, även barns. Mot den bakgrunden tycker vi i Miljöpartiet att regeringens självklara utgångspunkt borde vara att minska användningen av förvar till ett minimum, att omedelbart förbjuda förvar av barn och att säkerställa att mindre ingripande alternativ används där det går.

Det är bra att regeringen i sin proposition ger uttryck för att uppsikt ska väljas framför förvar i fler fall, att fler former av uppsikt införs och att reglerna om ansvarig myndighet blir tydligare. På det sättet kan intrånget i människors frihet och integritet ändå minskas jämfört med att man låser in dem under förhållanden som faktiskt är sämre än i många fängelser.

Vi ser att vissa av förändringarna, också med säkerhetsavdelningar, kan leda till att man i mindre utsträckning behöver placera människor i kriminalvården. Det finns vissa delar av förslaget som vi också tycker är förbättringar jämfört med hur det ser ut i dag. Men vi tycker att regeringen egentligen borde bestämma att man inte ska placera förvarstagna alls hos kriminalvården, och man borde absolut inte hålla människor i polisarrester.

Vi i Miljöpartiet ser också att allvarlig kritik har förts fram vad gäller den förstärkta uppsikten med elektronisk övervakning. Till exempel har Institutet för mänskliga rättigheter avstyrkt förslaget. Asylrättscentrum och Sveriges advokatsamfund har ifrågasatt om det blir effektivt, och Integritetsskyddsmyndigheten har varnat för att åtgärden kan bli mer ingripande än tänkt, bland annat på grund av att det är oklart hur larm- och positioneringsuppgifter ska hanteras.

Vår uppfattning är att regeringen bör uppmanas att göra en mer fördjupad analys av förslaget innan man återkommer om förslaget visar sig uppfylla kraven på att det ska vara effektivt, nödvändigt och proportionerligt.

Vi tycker att det är fel att regeringen föreslår förlängda förvarstider, och vi är kritiska till det.

Institutet för mänskliga rättigheter liksom Sveriges kristna råd avstyrker de längre tidsgränserna eftersom det saknas en utredning som visar på att det finns ett sådant behov. Att det finns ett behov är ändå det mest basala kravet för att en stat ska kunna frihetsberöva en människa. Det måste vi väl ändå vara överens om, herr talman?

Även Asylrättscentrum, Civil Rights Defenders, Rädda Barnen och Svenska Röda Korset är kritiska till eller avstyrker längre tidsfrister inför avlägsnande. De menar att det saknas underlag som visar att längre tid i förvar leder till ökat återvändande samtidigt som vi vet att förvar påverkar den enskilde kraftigt negativt. Asylrättscentrum lyfter konkret upp att det saknas faktaunderlag och analyser som visar att det här skulle vara effektivt och ändamålsenligt.

Beträffande frågan om barn har vi samma uppfattning som FN:s barnrättskommitté, nämligen att barn aldrig borde frihetsberövas bara på grund av sin migrationsstatus. Det borde helt enkelt vara förbjudet att låsa in barn bara på grund av att de sökt asyl eller fått ett beslut om att de inte får fortsätta att uppehålla sig i Sverige.

Regeringens förslag innebär att staten öppnar upp för ytterligare tvångsåtgärder mot barn när de redan befinner sig i en mycket utsatt situation. Att regeringen dessutom ökar denna utsatthet genom att föreslå att barn ska kunna separeras från sina vårdnadshavare genom förvarstagande är en mycket skadlig och ingripande åtgärd. Det strider mot grundläggande principer i barnkonventionen om att barn inte ska separeras från sina föräldrar.

Även Lagrådet har uppmärksammat den här delen av regeringens förslag och framhåller att om en sådan ordning alls ska finnas anser Lagrådet att det åtminstone och uttryckligen bör begränsas till fall där barnet har utvisats av domstol på grund av brott. Och då avgränsas förslaget i praktiken till straffmyndiga barn.

Det är också allvarligt att regeringen öppnar upp för förstärkt uppsikt med elektronisk övervakning utan nedre åldersgräns. Det innebär i praktiken att man kan sätta fotboja på förskolebarn. Det är otroligt ingripande och stigmatiserande, och det riskerar att skada barns hälsa, utveckling, privatliv och familjeliv.

Lagrådet kritiserar särskilt regeringens sätt att beskriva övervakning av barn. Man väger felaktigt statens intresse mot barnets intresse av att inte övervakas elektroniskt, när det i själva verket också är statens intresse att värna barns rättigheter och barnkonventionen.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation 2 och reservation 3 i förslaget.

Utöver det har vi i Miljöpartiet i dag tillsammans med Centerpartiet begärt att några av de utökade frihetsbegränsningar som rör barn helt ska vilandeförklaras.

En vilandeförklaring innebär att en sjättedel av riksdagens ledamöter kan besluta om att förslaget ska pausas helt och inte får beslutas på tolv månader. Det är en nödbroms i grundlagen som är till för att säkerställa att en regering inte förhastat inskränker grundläggande fri- och rättigheter i vår grundlag, och det handlar definitivt flera av regeringens förslag om nu.

Man har på punkt efter punkt hastat igenom ingripande lagstiftning på ett sätt som till och med gör det svårt för de mest erfarna och insatta juristerna i Sverige att få ett helhetsgrepp.

Vi kan inte lyckas med att vilandeförklara allt som är dåligt. Men när det gäller de delar som rör barn som inte begått några brott och som handlar om att fler barn under dubbelt så lång tid ska låsas in och separeras från sina vårdnadshavare genom förvar har vi nu bildat en tillräckligt stor minoritet i riksdagen för att stoppa lagen från att gå igenom innan vi vinner valet den 13 september. Då kan vi byta riktning för Sverige till en riktning som respekterar och värnar barns rättigheter och barnkonventionen.

Anf. 166 MAGNUS RESARE (M) replik:

Herr talman! Jag ska ställa en kort fråga, och jag kan nöja mig med ett kort svar. Tycker Annika Hirvonen att förvar över huvud taget borde existera?

Anf. 167 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! När det gäller barn tycker vi aldrig att det är rätt att frihetsberöva dem enbart på grund av att de har sökt asyl eller fått ett beslut om att de inte längre får uppehålla sig i Sverige.

Under vissa omständigheter tycker vi dock att det ska kunna gå att frihetsberöva vuxna personer. Men även när det gäller vuxna tycker vi att man alltid måste säkerställa att det sker först när det är nödvändigt, effektivt och proportionerligt. Mindre ingripande åtgärder ska alltid vidtas i första hand.

Anf. 168 MAGNUS RESARE (M) replik:

Herr talman! I den biten är vi rörande överens. Men då måste min följdfråga bli: Hur kunde Annika Hirvonen och Miljöpartiet tolerera det här under de åtta år – eller i varje fall sju år – då ni satt i regering? Ni understödde även den regering som satt kvar efter att ni valde att lämna den. Varför var det okej då? Varför gjorde ni inget åt det här då?

Anf. 169 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Det finns mycket på migrationspolitikens område som vi inte tyckte var bra – eller okej, för att använda Magnus Resares ord. Men Miljöpartiet har inte egen majoritet, och vi kan inte bestämma allting själva ens när vi sitter i regering. Så är det ju i politiken.

Ibland får man helt enkelt jobba med opinionsbildning för att få ett större väljarstöd och för att få med sig fler kollegor i riksdagen så att de ser de problem som man själv ser.

Nu har vi ett extremt tydligt underlag från Justitieombudsmannen, som har granskat förvaren och uppdagat stora och allvarliga brister, och från Riksrevisionen, vars rapport vi har behandlat i socialförsäkringsutskottet.

Jag kan bara glädjas över att vi i dag har lyckats samla hela oppositionen för att vilandeförklara delar av de ingripande, frihetsberövande åtgärderna som rör barn.

Med ett steg i taget kommer vi i Miljöpartiet att kämpa för att stärka barns rättigheter. Och efter att vi vunnit valet ser jag fram emot att vi tillsammans med kollegorna i oppositionen återigen kan lyfta upp barnkonventionen och barns rättigheter till den plats den borde ha.

Det kommer att ske efter fyra år av utvisningspolitik och SD:s linje, som helt struntar i konventionen om mänskliga rättigheter och har fått trumfa det mesta andra på migrationspolitikens område.

Anf. 170 INGEMAR KIHLSTRÖM (KD):

Herr talman! Efter åtta och en halv timme här i kammaren är det kanske lite låg blodsockerhalt och syrebrist i hjärnan. Jag vill ändå börja med att yrka bifall till utskottets majoritetsförslag och avslag på de motionsyrkanden som görs inom betänkandet och naturligtvis avslag på vilandeförklaringen.

Den dök helt häpnadsväckande och plötsligt bara upp här från vänstersidan och samlar en majoritet i kammaren, trots att det fanns en majoritet i utskottet för regeringens proposition.

Skärpta regler om uppsikt och förvar

Herr talman! Det här handlar om att skapa en stram och hållbar migrationspolitik. Precis som vi har diskuterat i ett tidigare ärende handlar det om att man ska lämna landet när man efter en rättssäker prövning fått avslag på sin asylansökan.

Dagens förslag gällande förvar är en viktig del i arbetet med att säkerställa en reglerad invandring. Propositionens förslag innehåller skärpta regler om uppsikt och förvar. Syftet är att upprätthålla en välordnad och effektiv migrationsprocess, vilket även kan göra att människor – kvinnor, barn och män – hindras och skyddas från att fara illa i skuggsamhället.

De nya lagförslagen innebär bland annat en utvidgning av förutsättningarna för myndigheter att besluta om förvar, samtidigt som förvarstiderna i flera fall kan komma att förlängas. Syftet med förslagen är som sagt att skapa en mer effektiv återvändandeprocess.

Beslut om förvar fattas av Migrationsverket, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och, i sista hand, en domstol. Som regel rör det sig om personer med utvisningsbeslut som inte samarbetar med myndigheterna och bedöms benägna att avvika.

En effektiv och rättssäker förvarsverksamhet bidrar till att motverka skuggsamhället och upprätthålla en reglerad invandring, där ett nej verkligen betyder att man måste lämna Sverige. För att säkerställa tryggheten i Sverige är det viktigt att myndigheterna får utökade möjligheter att säkerställa att personer som fått avslag på sin asylansökan verkligen lämnar vårt land. Genom de skärpta regler som nu föreslås ges förutsättningar för en effektivare återvändandeprocess.

Herr talman! Mycket har sagts om propositionen och dess delar. Vi kan konstatera att vi i Tidösamarbetet gör förändringar för att skapa ordning och reda i Sveriges mottagande och ge bättre förutsättningar för integration. Ändå ställer sig oppositionen i många delar vid sidan om. I detta ärende blir det tydligt hur ett framtida rödgrönt regeringsalternativ kan tänkas agera.

Vänstern och Miljöpartiet motsätter sig i vanlig ordning hela förslaget i några reservationspunkter. Det är också, som sagts härifrån talarstolen och i replikskiften, ett faktum att Centern ställer sig bakom delar av förslaget.

Socialdemokraterna gjorde det här i kammaren under några minuter, när man tillstyrkte regeringens förslag. Sedan sker det en förändring; man väljer att öppna Pandoras ask. Är det sådant här vi ska se i kammaren, efter att man i både utskott och kammare först tillstyrkt i alla delar, eller i alla fall inte reserverat sig, när det till och med finns en reservation som gäller barn och utsatta personer? Hade det inte varit mer renhårigt och ärligt att säga ”Ni har gått för långt i regeringen – vi tillstyrker den reservation som Vänstern, Centern och Miljöpartiet har”?

Vi ser ett tydligt exempel på hur det kommer att se ut om Socialdemokraterna mot förmodan försöker bilda regering. Man står och talar om en stram migrationspolitik och säger sig vilja ha det. Det är konstaterat att vi faktiskt redan i dag har barn i förvar, undantagsmässigt. Nu pratar vi om justeringar.

Det är så här det kommer att vara. När man strävar efter makten lämnar man principerna och låter Miljöpartiet styra migrationspolitiken. Bevare mig väl, säger jag.

Vi behöver ha ordning och reda i migrationspolitiken. Vi i regeringen kanske inte alltid tycker och tänker rätt. Men då reserverar man sig. Då agerar man i utskott och kammare, i stället för att vinna billiga poänger på Aftonbladets hemsida.

Jag säger som jag sagt förut, herr talman: Sverige behöver en stram, rättvis och ansvarsfull migrationspolitik. Vi får nu en föraning om det rödgröna kaos som uppstår om den här oppositionen får leda Sverige. Mycket av det som vi har ställt till rätta kommer att vridas ur händerna på både myndigheter och andra funktioner i vårt land. Jag är bedrövad. Ett statsbärande parti hade jag förväntat mig mycket mer av.

Jag vill med detta yrka bifall till utskottets förslag och avslag på motionsyrkanden och reservationer. Jag konstaterar att Pandoras ask nu är öppnad.

Anf. 171 PATRIK KARLSON (L):

Herr talman! Land ska med lag byggas. Men lagen räcker inte om staten inte också har verktyg för att upprätthålla den.

Det är precis där frågan om uppsikt och förvar kommer in, för ett av de största problemen i svensk migrationspolitik har under lång tid varit glappet mellan beslut och verkställighet. Vi har fattat beslut om avvisning eller utvisning, men alltför ofta har staten saknat tillräckligt effektiva verktyg för att säkerställa att besluten också får genomslag i praktiken.

Detta har bidragit till att människor avviker, återvändandet försvåras och skuggsamhället växer. När beslut inte verkställs blir rättsstaten svagare, inte starkare. När staten inte förmår hålla ihop hela kedjan, från prövning till beslut till verkställighet, försvagas också legitimiteten för den reglerade invandringen som helhet.

Vi debatterar här i dag, delvis, regeringens förslag om skärpta regler om uppsikt och förvar. Förslaget tar sig an en del av systemet som länge har varit otillräcklig. Det handlar om hur Sverige ska kunna säkerställa att människor som inte har rätt att vistas i landet kan hållas tillgängliga för verkställighet. Det handlar om att ge myndigheterna verktyg som är tydligare, mer ändamålsenliga och mer verkningsfulla.

Herr talman! Regeringens proposition förändrar därför regelverket på flera punkter. En central förändring är att ett nytt regelverk för uppsikt och förvar införs, där ansvarsfördelningen blir tydligare och mer funktionell. Polismyndigheten och Säkerhetspolisen ska få besluta om uppsikt och förvar när de ansvarar för verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning. Beslut om uppsikt och förvar ska fattas av de myndigheter som faktiskt har uppdraget att verkställa besluten. Detta gör systemet mer sammanhållet och mer effektivt.

Herr talman! En annan viktig del är att regeringen går vidare med möjligheten till vistelseskyldighet, alltså att en person ska vara skyldig att vistas inom ett särskilt utpekat område och att detta vid behov ska kunna övervakas elektroniskt. Det är en viktig förändring.

Mellan det svagare alternativet uppsikt och det mycket mer ingripande alternativet förvar har det länge funnits ett mellanrum. Staten har antingen haft för svaga verktyg eller tvingats använda ett mer långtgående frihetsberövande verktyg än situationen kanske egentligen kräver. Vistelseskyldighet fyller just det glappet och gör det möjligt att kontrollera och hålla

Skärpta regler om uppsikt och förvar

en person tillgänglig för verkställighet på ett mer träffsäkert sätt. Det är både effektivare och mer proportionerligt.

Herr talman! Förvar är fortfarande ett mycket ingripande verktyg och ska behandlas därefter. Men det måste också gå att använda när det faktiskt behövs. Om Sverige menar allvar med att avvisnings- och utvisningsbeslut ska verkställas måste det finnas fungerande möjligheter att hålla personer i förvar när det krävs. Detta gäller inte minst när risken för avvikande är hög eller när mindre ingripande åtgärder inte räcker. Att inte ha ett fungerande förvarssystem är i praktiken att acceptera att vissa beslut aldrig kommer att kunna genomföras.

Just därför är det också viktigt att regeringen ser över reglerna kring hur förvar fungerar i praktiken. Propositionen innehåller bland annat förändringar som syftar till att förbättra ordningen kring placering och hantering av förvarstagna och därmed minska behovet av externa placeringar. Detta är viktigt för ordningen i verksamheten och för att skapa bättre förutsättningar för myndigheterna att genomföra sitt uppdrag.

Herr talman! Detta är i grunden en fråga om statens förmåga. Självklart ska varje ingripande åtgärd stå i proportion till sitt syfte. Men det går inte att använda proportionalitet som ett argument för att inte genomföra en förändring. Proportionalitet betyder helt enkelt att man ska använda rätt verktyg i rätt situation, inte att man ska låta bli att ha verktyg över huvud taget. Vistelseskyldighet med elektronisk övervakning är ett exempel på en åtgärd som gör systemet mer proportionerligt eftersom den i vissa fall kan användas i stället för förvar.

Herr talman! Det finns också en större princip här som är viktig att hålla fast vid. Sverige ska vara ett rättssäkert land. Men Sverige måste också vara ett land där beslut betyder något. Den som får ett ja ska kunna lita på det. Den som får ett nej måste kunna möta konsekvensen av det. Om kedjan bryts – om prövningen finns men verkställigheten inte fungerar – får vi inte ett starkare system.

Vi skärper nu som sagt reglerna om uppsikt och förvar. Vi ger staten bättre möjligheter att följa upp och verkställa och inför vistelseskyldighet som ett nytt och mer träffsäkert verktyg.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Anf. 172 LORENA DELGADO VARAS (-):

Herr talman! Det har varit en lång dag med tyvärr ganska hemska lagar som debatterats.

Jag vill börja med att berätta om när min familj flydde diktaturen i Chile. Det var ett tag sedan. Det första land vi kom till var Argentina. Det dröjde inte länge förrän den argentinska diktaturen började förfölja mina föräldrar. Mitt i den flykten föddes jag.

Den argentinska diktaturen krävde antingen att vi skulle lämna Argentina eller att vi skulle skickas tillbaka till Chile, där mina föräldrar var svartlistade för sitt politiska engagemang.

De ville också separera oss. Den argentinska militären tog mig från min mamma. Ni kan tänka er ångesten för föräldrar att bli separerade från sin sexmånadersbebis.

På den tiden agerade svensk diplomati annorlunda. De svenska tjänstemännen från ambassaden i Argentina lyckades övertala den argentinska militären att inte separera oss och att ge oss passage för att tillsammans få resa till Sverige. Det är så en diktatur agerar. Det är så demokratiska länder agerar för att stoppa dem.

Men nu är det alltså en svensk regering som föreslår att barn ska kunna separeras från sina föräldrar och låsas in i upp till tre månader och i säkerhetsärenden ända upp till sex månader. Dessutom kan de tvingas bära fotboja i upp till ett halvår – i en demokrati som Sverige år 2026, när man borde veta bättre.

Det är svårt att förstå varför den här regeringen hatar barn så mycket. Det är så många förslag mot barn just nu att det är hemskt.

Herr talman! Barn ska inte sitta i förvar. Barnkonventionen är lag i Sverige. Ändå vill majoriteten nu göra det lättare att frihetsberöva barn. Och inte nog med det – de vill också att barn eller vårdnadshavare ska kunna tas i förvar även om det innebär att barnet skiljs från sina föräldrar. Ingen nedre åldersgräns finns. Det innebär alltså att en sex månaders bebis rent lagligt kan ryckas ur sin mammas armar om myndigheterna finner att det finns synnerliga skäl.

Men detta är inte bara ett svenskt påhitt. Det följer faktiskt den mycket oroande trend som finns internationellt. Jag ska ta några exempel.

Australien har i åratal hållit asylsökande i förvar på avlägsna öar som Nauru och Manus Island. I praktiken är de öppna fängelser. Barn satt där inlåsta i åratal. FN:s barnrättskommitté fördömde systemet som grymt, omänskligt och förnedrande.

USA under Trumpadministrationen har sedan 2018 separerat tusentals barn från deras föräldrar i jakten på migranter. Små barn sitter i burliknande förvar medan föräldrarna hålls på andra sidan stängslet. Detta orsakar såklart omfattande trauman.

FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter kallade detta för statligt sanktionerad barnmisshandel, och även FN:s barnrättskommitté har uttalat sig om det. Man har slagit fast i sin gemensamma allmänna kommentar att varje barn alltid och under alla omständigheter har en grundläggande rätt till frihet och till att slippa frihetsberövas av migrationsskäl.

FN:s barnrättskommitté har slagit fast att frihetsberövande av barn på grund av barnets eller föräldrarnas migrationsstatus utgör en kränkning av barnets rättigheter och strider mot principen om barnets bästa. Barn får aldrig frihetsberövas av skäl som har samband med deras egen eller deras föräldrars migrationsstatus, och stater måste skyndsamt och fullständigt avskaffa migrationsförvar av barn. Alla former av migrationsförvar av barn bör förbjudas i lag. Ett sådant förbud måste fullt ut vara genomförbart i praktiken.

Detta är alltså inte mina egna ord. Det är FN:s officiella ståndpunkt. Ändå går den svenska regeringen rakt emot den. Man vill normalisera barnförvar, helt enkelt.

Ska Sverige vara Australien eller USA? Mekanismerna är desamma: längre förvarstider, separation av barn från föräldrar och gradvis normalisering av det som inte borde vara normalt. Historien har lärt oss att stater som går den här vägen med argument som nationell säkerhet, ordning och effektivitet går på en farlig väg. Vi har skyldighet att lära av historien och inte upprepa den.

Detta är en mycket större fråga än man vill göra gällande. Det är en ändring av hur man ser på barn i Sverige. Det kommer att ändra ett av fundamenten för vår stat, vårt land, som internationellt är känt för barns rättigheter. Det handlar helt enkelt om vad vi håller på att göra med hela vår rättsstat.

Andra delar av förslaget som också är oroväckande är till exempel att migrationsförvar ska bli mer som fängelse. Räcker de inte till blir det kriminalvårdsanstalter eller till och med polisarrester.

Man fortsätter medvetet att sudda ut gränsen mellan migrationsrätt och straffrätt. Vi säger nej. Personer som inte dömts för brott ska inte behandlas som brottslingar.

Ett av förslagen är också att införa besöksförbud vid minsta lilla smittorisk. Här har även Folkhälsomyndigheten varit kritisk, eftersom formuleringen ”risk för överförande av smitta” är så vag att den skulle kunna användas vid vanliga förkylningar. Då stängs anhöriga ute från att träffa de personer det handlar om. Civilsamhället stängs ute. Människor som flytt krig och fruktansvärda omständigheter ska alltså helt och hållet isoleras från mänsklig kontakt på grund av en förkylning.

Vad innebär det egentligen att förvaras på det här sättet? Jo, det leder till psykisk ohälsa, nedbrytning och social isolering. När en förälder sitter inlåst drabbas även barnet. Det måste vi väl ändå fatta år 2026?

I princip har alla stora remissinstanser sagt nej till det här. Många sågar förslagen helt, men regeringen väljer ändå att gå vidare.

Vi är tre riksdagsledamöter som säger nej till hela paketet. Vi säger nej till att låsa in barn. Vi säger nej till att skilja barn från deras föräldrar. Vi säger nej till fotboja för människor som inte dömts för brott, nej till att förvara migranter i fängelser, nej till fängsel, nej till besöksförbud, nej till att överföra människor direkt från tvångsvård till förvar och nej till förvarstider på upp till två år.

Vi är emot att effektivitet blir en ursäkt för att riva ned rättssäkerheten, trampa på barnkonventionen och behandla människor som misstänkta brottslingar bara för att de har en migrationsstatus.

Den här människorättskränkande politiken ser ut att fortsätta. Då är vägen helt enkelt att skapa motstånd via kommunerna, något som jag och en hel del andra kommer att göra via Stockholms vänsterallians och via Framtidens Vänster runt om i landet. Det handlar om att skapa center för att folk som söker asyl ska få hjälp och om att skydda personal som vill stå emot de lagar som nu vill göra skillnad på människor. Detta kommer att krävas.

För övrigt vill jag säga: Stoppa deportationen av Bella Demhat! Det görs farliga deportationer just nu, och det här skulle vara ytterligare en. Bella är en kurdisk transaktivist som hotas av deportation till Turkiet. Bella är en av många som behandlas fruktansvärt av det svenska asylsystemet.

Kamrater här i kammaren! Riv upp förslaget! Börja om! Gör processer som har med barnkonventionen, som säkerställer rättvisa processer! Asylrätten ska stå i centrum.

Jag yrkar bifall till vårt yrkande 1, som finns i reservation 1. Det handlar om att avslå allt. Jag yrkar också bifall till yrkande 5 i vår motion 2025/26:4167, som inte finns med i betänkandet.

Vi ställer oss bakom vilandeförklaringen.

Förste vice talmannen anmälde att Niels Paarup-Petersen och Annika Hirvonen m.fl. (C, MP) med stöd av 2 kap. 22 § första stycket regeringsformen, genom en skrivelse framställt yrkande om att vissa delar av de i betänkandet framlagda lagförslagen skulle vila i minst tolv månader.

Yrkandet om vilandeförklaring skulle tas upp till omröstning vid voteringen måndagen den 15 juni.

Den inkomna skrivelsen hade följande lydelse:

Till talmannen

Yrkande att förslag till lag om ändring i utlänningslagen i de delar som avser de föreslagna 10 kap. 4 § 1–2 pp. om nya grunder för uppsikt och förvar av barn, 7 § andra meningen om ny möjlighet att separera barn från sin vårdnadshavare genom förvarstagande samt 13 § 1 st. som ersätter nuvarande bestämmelse om tidsfrist för förvarshållande av barn i 10 kap. 5 § UtlL ska vila enligt 2 kap. 8 § regeringsformen jämlikt 2 kap. 22 § regeringsformen.

Socialförsäkringsutskottet har den 11 juni 2026 justerat betänkande 2025/26:SfU31. I betänkandet tillstyrker utskottet regeringens förslag till ändringar i utlänningslagen (2005:716) som bland annat innebär utvidgade möjligheter att ställa barn under uppsikt och ta barn i förvar, jämfört med idag.

Regeringens förslag i denna del innebär att barn som inte begått brott i fler situationer och under dubbelt så lång tid ska kunna omfattas av uppsikt eller förvar. Regeringen föreslår också att barn i vissa fall ska kunna skiljas från sina vårdnadshavare genom att barnet eller vårdnadshavaren tas i förvar. Sådana åtgärder innebär mycket ingripande begränsningar av barns och familjers vardag, privatliv och möjlighet att röra sig fritt. Förvar är ett frihetsberövande och förstärkt uppsikt med exempelvis elektronisk övervakning innebär en långtgående kontroll av hur barn, som redan befinner sig i en mycket utsatt situation, kan leva sitt liv. Enligt FN:s konvention om barnets rättigheter, som är svensk lag, får barn bara frihetsberövas som en sista utväg och under kortast lämpliga tid (artikel 37). FN:s kommitté för barnets rättigheter har dessutom rekommenderat Sverige att förbjuda och förhindra att barn placeras i förvar på grund av deras eller deras föräldrars migrationsstatus. Förslaget riskerar därmed att utgöra en allvarlig inskränkning av den i 2 kap. 8 § regeringsformen grundlagen reglerade rörelsefriheten. Sådana inskränkningar, särskilt när de riktas mot barn, bör föregås av mycket noggranna överväganden avseende proportionalitet, nödvändighet och förenlighet med barnkonventionen. Sådana överväganden har inte gjorts i tillräcklig utsträckning i den aktuella propositionen.

Till detta kan tilläggas att Lagrådet kritiserat regeringens hastiga lagstiftningsarbete på området. På mycket kort tid har regeringen lagt fram ett stort antal omfattande förslag till ändringar i utlänningslagen, samtidigt som svensk rätt ska anpassas till EU:s migrations- och asylpakt. Det gör helheten omöjlig att överblicka för såväl riksdagen, som remissinstanser, myndigheter, rättsväsende och de människor som berörs. Det är ett slarvigt och förhastat lagstiftningsarbete från regeringens sida.

Mot bakgrund av vad som anförs ovan, yrkar vi att förslaget om att förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716) i de delar som avser 10 kap. 4 § 1–2 pp., 7 § andra meningen samt 13 § ska vila i minst tolv

Skärpta regler om uppsikt och förvar

månader. Detta innebär att nu gällande regler om tidsfrist för förvar av barn i 10 kap. 5 § UtlL som fastslår att ett barn får inte hållas i förvar längre tid än 72 timmar eller, om det finns synnerliga skäl, ytterligare 72 timmar fortsatt ska tillämpas under vilandeförklaringen. Det innebär också att barn inte får ställas under uppsikt eller förvar under de nya grunder som föreslås i propositionen samt att barn inte får separeras från sina vårdnadshavare genom ett beslut om förvar.
Annika Hirvonen (MP)
Ulrika Westerlund (MP)
Camilla Hansén (MP)
Jacob Risberg (MP)
Katarina Luhr (MP)
Niels Paarup-Petersen (C)
Martin Ådahl (C)
Ulrika Liljeberg (C)
Anna Lasses (C)
Alireza Akhondi (C)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 15 juni.)

Ny myndighet för miljöprövning

§ 6 Ny myndighet för miljöprövning

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2025/26:MJU24
Ny myndighet för miljöprövning (prop. 2025/26:238)
föredrogs.

Anf. 173 MARTIN KINNUNEN (SD):

Herr talman! En av överenskommelserna i Tidöavtalet handlar om att förenkla och förkorta miljötillståndsprövningen enligt miljöbalken genom att göra den mer flexibel, effektiv och förutsebar. Det är ett arbete som har pågått intensivt under den här mandatperioden.

Ett av de viktigaste initiativen är tillsättandet av Miljötillståndsutredningen, som har tagit ett helhetsgrepp om miljöprövningen. Utredningen redovisade sitt huvudbetänkande *En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess* i januari 2025. Del två, *Tidigt besked om lämplig användning av mark och vatten*, presenterades i juli 2025, och tidigare i år presenterades del 3, *En kortare instanskedja för mark- och miljöärenden*. Just nu pågår arbetet med nästa del av den här utredningen, som ska vara klar i december i år. Det uppdraget handlar om att göra en översyn av om fler ärendetyper som involverar miljöfrågor bör flyttas till den nya miljöprövningsmyndigheten. Syftet är att åstadkomma en mer effektiv och förutsebar miljöprövning. Miljötillståndsutredningen ska även se över genomförandet av vissa artiklar i ramdirektivet för vatten.

Samtidigt som arbetet pågår med att utforma framtidens miljöprövning kan vi redan nu börja skörda de första frukterna av detta mycket omfattande arbete. Det beslut som riksdagen förhoppningsvis kommer att fatta under nästa vecka innebär att vi kan ha en ny miljöprövningsmyndighet på plats under 2027. Redan när det gällde budgeten för i år beslutades det om att finansiera uppbyggnaden av den här nya myndigheten.

Herr talman! Förslaget går i korthet ut på att miljöprövningsdelegationerna hos länsstyrelserna ska överföras till den nya myndigheten. Det kommer att skapa en mer samordnad och enhetlig prövning, något som under decennier efterfrågats av svenska företag. Reformen bygger på utredningens förslag.

Bildandet av den nya myndigheten innebär en genomgripande reform av myndighetsstrukturen för miljöprövningen. För att övergången ska gå så smidigt som möjligt kommer arbetet att behöva genomföras stegvis. Längre fram kommer även tillståndsprövningar som mark- och miljödomstolarna gör att flyttas över till den nya myndigheten.

Herr talman! Arbetet med att samla de svenska miljölagarna i en gemensam miljöbalk påbörjades under 80-talet. Arbetet präglades av den tidens stora miljöproblem. Exempelvis miljögifter och föroreningar var centrala frågor. Resultatet kom att bli en miljöbalk som antogs 1998 och som trädde i kraft den 1 januari 1999.

Ett kvarts sekel senare kan vi konstatera att nya miljöutmaningar som inte var kända då miljöbalken tillkom, tillsammans med den praxis som har utvecklats i fråga om hur balken tillämpas, ger upphov till ineffektivitet och ibland kontraproduktiva beslut sett ur ett globalt hållbarhetsperspektiv. En lång rad nya lagstiftningar på EU-nivå har under de här åren också kommit att lägga sig som en blöt filt över de svenska regleringarna.

Vi menar att flera viktiga aspekter ofta förbises då miljöbalken tillämpas. Det är inte rimligt att konsekvenserna av tillämpningen leder till en högre miljöbelastning i andra länder i vår omvärld. Arbetet, som initierats av Tidöpartierna, med att göra om miljöbalken och miljöprövningen är otroligt viktigt. Det kommer att vila ett tungt ansvar på nästa regering att ta detta arbete i hamn.

Herr talman! Jag kan notera att oppositionen även i den här viktiga frågan framstår som splittrad. Delar av oppositionen vill avslå propositionen samtidigt som andra vill gå snabbare fram.

Vill man vara säker på att vi ska få snabbare, enklare och mer effektiva tillståndsprocesser är det, herr talman, grundläggande att dagens regeringsunderlag får arbeta vidare och ta dessa viktiga förslag i hamn under nästa mandatperiod.
(Applåder)

Anf. 174 AIDA BIRINXHIKU (S) replik:

Herr talman! Tack till ledamoten för anförandet!

Min bild är att Sverigedemokraterna verkar vara väldigt nöjda med det arbete som har genomförts. Men jag skulle från socialdemokratins håll vilja understryka att en ny miljöprövningsmyndighet kan vara en viktig del av lösningen men att den inte får bli en ursäkt för att inte göra det som behöver göras här och nu. En ny myndighet löser inte i sig de grundläggande utmaningar som vi har med tillståndsprocesserna.

Det här leder mig in på frågan om tidigare tillkännagivanden. År 2023 riktade riksdagen på initiativ av näringsutskottet ett tillkännagivande till regeringen som rörde just myndigheternas roll i tillståndsprocesser.

Det här gällde någonting som vi socialdemokrater hade motionerat om, nämligen att kontakter mellan myndigheter och företag behöver förenklas och att myndigheternas arbetssätt behöver blir mer lösningsorienterat och rådgivande.

Det tillkännagivandet stod även Sverigedemokraterna bakom, men nu verkar man ha ändrat sig. I det här betänkandet är det inte bara regeringen utan även Sverigedemokraterna som står bakom att tillkännagivandet nu är tillgodosett och ska anses slutbehandlat.

Därför skulle jag, herr talman, vilja fråga ledamoten på vilket sätt han menar att en ny myndighet löser den här frågan. Håller Sverigedemokraterna inte längre med om att fler åtgärder krävs?

Anf. 175 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Herr talman! Tack till ledamoten för frågorna!

Det är mycket riktigt så att myndigheten bara löser några få saker. Merparten av arbetet återstår, och jag refererar som sagt till det arbete med SOU:erna som pågår, där vi har fått tre olika delbetänkanden från Miljötillståndsutredningen. Ett fjärde är på gång. Utredningen har dessutom tittat på just frågorna kring ändringstillstånd och föreslår ett helt nytt system som ska fungera väldigt mycket snabbare och som just ska kopplas till den nya myndigheten.

Jag tror att man måste se på arbetet som en helhet. Nu håller vi på att arbeta fram ett helt nytt system för den svenska miljöprövningen. Det hade varit väldigt bra om den socialdemokratiska regeringen hade gått in och fixat de väl identifierade bristerna i miljöbalken under den förra mandatperioden, men nu har det nuvarande regeringsunderlaget tagit ett helhetsgrepp med ett mycket omfattande arbete. Om man tar del av de tre, snart fyra, betänkanden som finns från utredningen ser man att det är ett intensivt arbete som har bedrivits.

Väldigt mycket återstår dock att göra. Hela omarbetningen av miljöbalken är ju mycket viktigare än den här myndigheten, men myndigheten är samtidigt en central del i framtidens miljöprövningssystem.

Anf. 176 AIDA BIRINXHIKU (S) replik:

Herr talman! Tack till ledamoten för svaret!

Jag tycker att det är intressant att ledamoten kritiserar den tidigare regeringen för att ha varit alldeles för senfärdig och sedan använder både sitt anförande och detta replikskifte till att försöka försvara varför den nuvarande regeringens arbete inte går tillräckligt fort och varför reformarbetet trots allt behöver ske steg för steg.

Min fråga handlade om det specifika tillkännagivande som rör just myndigheternas roll vid tillståndsprocesser. Ledamoten kan alltid säga från talarstolen att mer arbete kvarstår och att en ny myndighet inte är tillräcklig. Men i betänkandet finns det inte ett enda yrkande från Sverigedemokraterna om att fler åtgärder behöver vidtas.

Det finns inte heller någonting som vilar på att tillkännagivandet behöver fortsätta. Men så sent som 2023 ställde man sig bakom detta tillkännagivande och tyckte att regeringen behövde vidta åtgärder just för myndigheternas roll i tillståndsprocesser. Nu tycker man att tillkännagivandet är klappat och klart.

Herr talman! Sverigedemokraterna skulle under den här mandatperioden ha kunnat använda sin roll som största parti i regeringsunderlaget för att driva på för fler åtgärder. Min bild är dock att Sverigedemokraterna verkar vara väldigt nöjda.

Även ledamoten verkar väldigt nöjd. Om ledamoten inte delar den bilden får han gärna ge konkreta exempel på förslag som Sverigedemokraterna driver på för att myndigheternas arbetssätt ska bli mer lösningsorienterat och rådgivande.

Anf. 177 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Herr talman! Jag tackar än en gång ledamoten för frågorna.

Som sagt, det vi behöver är en fullständig genomlysning av miljöbalken. Vi behöver arbeta om svensk miljöprövningslagstiftning fullständigt. Det är dessa förslag som också återfinns i Miljötillståndsutredningen, och de förslagen vill Sverigedemokraterna genomföra så snabbt som möjligt.

Arbetet är dock inte slutfört ännu, utan vi kommer att få se ett fjärde delbetänkande från utredningen i december i år där man just tittar på fler arbetsuppgifter som ska flyttas till den nya myndigheten. Man tittar också på ett väldigt viktigt arbete vad gäller vissa artiklar i ramdirektivet för vatten.

Det här är ett arbete som kvarstår. Vi skulle ha justerat miljöbalken på det sättet som ledamoten förklarar under den förra mandatperioden, men den här mandatperioden arbetar vi fram ett helt nytt system. Det är ett system som kommer att bli väldigt mycket bättre men som tar tid och som vi kommer att kunna slutföra först under nästa mandatperiod.

Anf. 178 EMMA NOHRÉN (MP):

Herr talman! Vi är här för att debattera införandet av en ny miljöprövningsmyndighet. Det lagförslag som ligger på bordet handlar om att myndigheterna ska ta över de uppgifter som miljöprövningsdelegationerna vid länsstyrelserna har ansvar för, vilket bara är en del av de olika miljöprövningsprocesser som finns. Detta är tänkt att ge effektivare, enklare och mer likvärdiga prövningar.

Jag tror att alla här i kammaren och alla partier är överens om en sak – i alla fall brukar vi vara det när vi debatterar – och det är att vi behöver snabbare, mer förutsägbara och mer rättssäkra miljöprövningar. Det behövs för att vi ska klara av klimatomställningen, för att vi ska få ny elproduktion, för industrins investeringar, för att göra vattenåtgärder, för återvinning och för att komma till rätta med den cirkulära ekonomin. När vi gör detta är det dock otroligt viktigt att vi gör det inom naturens ramar och de olika ramverk som vi faktiskt har för att skydda och värna vår natur, vår hälsa och våra kulturvärden.

Frågan är egentligen inte *varför* vi behöver effektivare prövningar, för det vet vi. Frågan är varför dagens system är så långsamt, och när man tar del av det här förslaget undrar man om regeringen verkligen har tittat på rätt sätt. Missförstå mig rätt, herr talman: Vi står bakom produkten, en ny myndighet, men i flera delar tycker vi att man behöver komma tillbaka till riksdagen för att förklara hur det är tänkt. Det känns helt enkelt som om man rusar fram lite för fort och att det riskerar att ta ännu längre tid om man gör på det här sättet. Det skriver även regeringen själv i propositionen.

Om man tittar på varför systemet är långsamt och inte fungerar tillfredsställande i dag och hittar flaskhalsarna ser man ofta att problemet inte är hur organisationen ser ut, utan det handlar om andra saker. Frågan är då: Om man inte löser de andra sakerna, får vi då effekt genom att byta

från en myndighet till en annan? Gör det skillnad om vi byter ut loggan på dörren?

Vissa av remissinstanserna är inne i de här prövningarna, och de talar om brist på resurser och kompetens. De talar om dåliga och ofullständiga ansökningar, en otydlig processledning, sena kompletteringar och bristande samordning mellan myndigheter.

Det finns alltså en hel uppsjö av flaskhalsar som det går att göra någonting åt, och de är inte okända. Det här har vi påpekat under hela mandatperioden: Det behövs mer resurser, mer kompetensförsörjning och bättre samordning.

Herr talman! Det betyder dock inte att en ny miljöprövningsmyndighet är fel. En enhetlig organisation kan ha sina fördelar, och får vi hela paketet på plats kanske det blir jättebra. I dag har vi det ute på länsstyrelserna, och det innebär att vi har den regionala och lokala kunskapen. Jag kan inte se att man i den produkt som ligger på bordet i dag tar hänsyn till det regionala och lokala kunnandet och kunskapen, vilket är en risk. Det hoppas vi att man säkerställer när man väl får det här på plats, och därför finns det en reservation om det.

Herr talman! När man nu bildar en ny myndighet anser Miljöpartiet att man borde komma tillbaka till riksdagen för att säga hur de här delarna ska fungera. Om den nya myndigheten inte får mer pengar och om det inte finns kompetens, resurser och en lokal förankring, då kan processerna bli ännu segare än i dag.

Det är vad vår följdmotion, som vi har tillsammans med flera andra partier, handlar om. Jag hoppas att regeringen tar till sig detta. Alla vill faktiskt lösa det här, men att göra någonting fort och fel hjälper inte.

Vi behöver ha en helhetssyn så att det blir rätt, och det måste finnas pengar med. Utan pengar och finansiering kommer det här att bli en flopp. Då står man kvar på samma ställe. Regeringen skriver som sagt att den här utformningen kan göra processerna långsammare. Då uppnår man ingenting, herr talman.

Med detta gör jag dagens debatt ganska kort från min sida och yrkar bifall till reservation 4.

Anf. 179 HELENA STORCKENFELDT (M):

Herr talman! Det finns en fråga som jag tycker att fler politiker borde ställa sig lite oftare: Är det rimligt?

Bakom besluten vi fattar i riksdagen ligger goda intentioner om att värna miljön, säkerställa rättssäkerhet och skapa ordning och reda. Men ibland leder både regelverk och myndighetsutövning till konsekvenser som jag tror få av oss hade accepterat i verkligheten.

Alltför ofta hör vi skräckhistorier från företagare runt om i landet som hamnat i kläm. De har försökt göra rätt. De har följt reglerna men missat ett kommatecken i ansökan. De har uppfyllt alla krav de visste om för att i efterhand få reda på att andra krav egentligen ställdes. De har hamnat i lotteriverksamheten som är svensk byråkrati och råkat få fel handläggare.

Politikens roll måste vara att skapa bästa möjliga förutsättningar för den utveckling vi vill se och förenkla och förbättra processer så att företagen kan fortsätta att skapa värde och bidra till vår gemensamma välfärd. När den byråkratiska bördan blir för tung och leder till att allt fler lägger ned har vi misslyckats.

Regler behövs, men de måste vara begripliga, proportionerliga och möjliga att följa. Det är en fin balansgång, men systemet får aldrig bli så heligt att det går före de människor det berör. Då tjänar inte längre systemet sitt syfte. Därför återkommer jag till frågan: Är det rimligt?

Jag kan ta mjölkproducenten Henrik i Östergötland som exempel. I samband med ett nytt miljötillstånd fick han krav på att kontakta 190 grannar för att få gödsla sina åkrar. Han fick dessutom begränsningar som innebar att det inte fick ske på lördagar, söndagar, helgdagsaftnar eller helgdagar. Oavsett var vi står i någon enskild sakfråga måste vi kunna ställa oss frågan om sådana krav står i rimlig proportion till nyttan. Om de inte gör det riskerar vi att skapa ett samhälle där regelverken blir viktigare än resultaten och där byråkratin blir ett hinder för människor som vill bidra, investera och utveckla Sverige.

Herr talman! I dag debatterar vi regeringens förslag om att inrätta en ny myndighet, Miljöprövningsmyndigheten. Syftet är tydligt: att göra miljötillståndsprocesserna effektivare, enklare och mer likvärdiga över hela landet.

Den nya myndigheten ska inledningsvis ta över de uppgifter som miljöprövningsdelegationerna vid länsstyrelserna ansvarar för i dag. Samtidigt läggs grunden för att på sikt samla fler delar av miljöprövningen i en och samma organisation.

Det är helt avgörande att miljöprövningen är rättssäker, förutsebar och effektiv. Vi har en stark miljölagstiftning, och det ska vi vara stolta över. Den har bidragit till hållbara produktionsled och gett svenska företag goda förutsättningar att ligga i framkant. Men världen ser annorlunda ut nu än när många av våra regelverk utformades. Miljöbalken skrevs i en tid då klimatomställningen och elektrifieringen kanske inte stod lika högt upp på agendan. I dag behöver vi regelverk som både värnar miljön och möjliggör utveckling.

Miljöbalken är egentligen ganska tydlig. Redan i portalparagrafen anges att lagen ska tillämpas så att långsiktigt god hushållning med samhällets resurser tryggas och att samhällsekonomiska konsekvenser ska vägas in när beslut fattas. Problemet är att denna balans alltför ofta saknas i praktiken. När nyttan av att använda en naturresurs ställs mot miljöhänsyn är det ofta bara den ena sidan som får genomslag. Jag ställer frågan: Är det rimligt? Moderaterna anser att miljöbalken behöver reformeras i grunden.

Herr talman! Det finns anledning att i denna debatt även beröra frågan om talerätten, alltså rätten att överklaga beslut och föra talan i miljöprocesser. Låt mig vara tydlig: Moderaterna motsätter sig inte att organisationer ges möjlighet att företräda sina medlemmars intressen. Tvärtom är det en viktig del av ett öppet och demokratiskt samhälle. Samtidigt är det uppenbart att utvecklingen av talerätten har gått i en riktning som väcker frågor om proportionalitet. När miljöorganisationer baserade på Södermalm kan överklaga och stoppa projekt i Umeå eller Laholm riskerar vi att skapa processer som blir utdragna, dyra och oförutsägbara. Återigen: Är det rimligt?

Det här handlar i grunden om legitimitet. Kraven på vad som utgör en miljöorganisation behöver tydliggöras. Det finns skäl att ställa högre krav på geografisk anknytning och sakägarskap. Rättssäkerhet handlar inte bara om rätten att överklaga. Det handlar också om att den som söker ett till-

Ny myndighet för miljöprövning

stånd ska känna sig trygg med att systemet inte per automatik motarbetar en.

Herr talman! Det finns många delar som behöver bli bättre för att öka rättssäkerheten, korta tillståndsprocesserna och värna utvecklingen framåt. I denna proposition tar vi ett viktigt steg genom att införa en ny miljöprövningsmyndighet, men arbetet stannar inte där. Under nästa mandatperiod vill vi ta fler steg för att återupprätta balansen i miljöprövningen. När människor, företag och markägare ställer frågan: ”Är det rimligt?” ska svaret oftare bli: ”ja.”

Herr talman! Det här är sista debatten för mandatperioden för min del. Jag skulle vilja tacka kammarkansliet, utskottets fantastiska kansli och inte minst utskottets fina ledamöter för bra debatter under mandatperioden. Vi har ofta roligt och trevligt ihop, ibland även med glimten i ögat. Det tror jag att demokratin mår väldigt bra av.
(Applåder)

Anf. 180 EMMA NOHRÉN (MP) replik:

Herr talman! Tack, Helena Storckenfeldt, för ditt anförande! Jag noterade att det handlade mycket om olika delar av tillståndsprocessen men kanske inte så mycket om den nya myndigheten. Därför tryckte jag på knappen för att ställa någon fråga.

Som jag sa i mitt anförande är den stora akilleshälen enligt remissvaren att man inte har kompetens, att man har brist på resurser, att det är dåliga eller ofullständiga ansökningar, otydlig processledning, sena kompletteringar och bristande samordning mellan myndigheter. Det är ju saker som en regering kan göra hur mycket som helst åt redan nu i stället för att skapa en helt ny organisation.

Jag noterar att Tidöregeringen har gett mindre resurser till länsstyrelserna. Då är det svårt att göra ett bättre arbete. Det har inte sagts någonting om kompetensförsörjningen. Man hade kunnat ge ett uppdrag om att ta fram bättre vägledningar och så vidare. Det finns kort sagt en massa saker man kunde ha gjort här och nu för att korta handläggningstiderna – även om man tycker att den nya myndigheten är det bästa alternativet – som skulle ha hjälpt folk. Det har dock inte gjorts.

Det här är inga nyheter. Vi har vetat om detta. Varför har regeringen inte gjort de här sakerna? Hittills har man sagt att det går att ta hand om dem senare. Som jag ser det har man inte gjort någonting för att korta handläggningstiderna, och förslaget som ligger på bordet är ofärdigt. Det står till och med i det att det kommer att ta längre tid.

Anf. 181 HELENA STORCKENFELDT (M) replik:

Herr talman! Precis som det står i propositionen och som jag nämnde i mitt anförande finns det mycket arbete kvar att göra. Jag tycker att det är bra att man i propositionen sätter fingret på det: Vi är inte klara. Det är ett arbete som måste fortgå.

Vi har under den här mandatperioden fått svar från en hel del olika utredningar med olika förslag och har genomfört en del av dem. Men det betyder inte att vi är klara. De ska såklart genomföras. Mycket mer arbete kvarstår, precis som det står i propositionen. En myndighet är en del i det.

Jag som moderat brukar kanske inte tycka att fler myndigheter är lösningen på våra problem. Men vi har, precis som Emma Nohrén också näm-

ner, sett att just kompetensförsörjningen har varit en del av problemet. Man har inte kunnat upprätta en god miljöprövningsprocess när det har varit utspritt över landet på det här sättet. Det har inte varit rättssäkert, och det har getts många olika besked beroende på typ av verksamhet och handläggare. Därför är en ny myndighet en del i det viktiga arbetet. Man ska samla kompetensen och se till att processen blir mer effektiv framåt.

Det är som sagt inte färdigt. Vi ska genomföra fler förändringar för att effektivisera och modernisera tillståndsprocesserna. Det här är en del i det.

Anf. 182 EMMA NOHRÉN (MP) replik:

Herr talman! Tack för svaret, Helena Storckenfeldt!

Vi ser som sagt också att det kanske finns behov av en ny myndighet. Vi yrkar inte avslag på förslaget, men vi tycker att det är lite ofärdigt och att man behöver komma tillbaka på flera ställen.

Frågan kvarstår dock: Varför har man inte åtgärdat de saker man kan under tiden? Både domstolarna och länsstyrelserna har fått mindre resurser för just de här delarna, fast det är resurser de vill ha.

Jag ska gå vidare i svaret. Ledamoten svarade nämligen att en myndighet ger en mer likvärdig behandlingsprocess. Det kan jag hålla med om. Samtidigt ser vi en risk för att det kan försvåra för den lokala och regionala kunskapen. Vid många prövningar behöver man ha den regionala kunskapen. Det behöver vara personal som kan åka ut på översyn och som kan ge råd och tips och allt som behövs. Vi ser inte hur man tillgodoser det här.

Är det någonting som kommer att göras? Ser man att det är en myndighet som ska finnas på en plats i Sverige, eller är det en myndighet som kommer att ha regionala kontor?

Anf. 183 HELENA STORCKENFELDT (M) replik:

Herr talman! Precis som det står i propositionen är det inte färdigt. Avsikten med den nya myndigheten är att den ska kunna breddas på sikt. Utformningen är alltså inte huggen i sten. Tanken är att den med tiden ska utvecklas till något som är bättre än den process som vi har i dag.

Jag tror att det är en mycket bättre väg att gå än att man vänder om hela systemet till att allting helt plötsligt ska ingå i den nya myndigheten och med det får med sig en massa dåliga vanor från hur saker har hanterats tidigare.

Jag tror att den lokala förankringen är viktig. Samtidigt har vi sett att det i det system som vi har haft med miljöprövningsdelegationer har fattats många tvivelaktiga beslut även med den lokala förankringen och den kompetens som varit utspridd i landet. Jag tror och hoppas att vi kommer att komma fram till en bättre process när vi samlar kompetensen och ser till att man jobbar på ett bättre sätt.

En lantbrukare ska exempelvis inte behöva be 190 grannar om lov för att få gödsla. Det är ett exempel som jag tror att vi kan enas om är generellt sett dåligt för svenskt lantbruk och för Sveriges utveckling.

Om vi kan komma ifrån den typen av tvivelaktiga beslut genom att samla kompetensen i en myndighet tror jag att vi har kommit en viktig och bra bit på vägen.

Anf. 184 AIDA BIRINXHIKU (S) replik:

Herr talman! Tack, ledamoten, för anförandet!

Jag håller med om flera delar. Som jag underströk tidigare ser även vi socialdemokrater att en ny, rätt utformad miljöprövningsmyndighet kan vara en viktig del av lösningen. Men det kräver att regeringen ger rätt förutsättningar. Det finns flera frågor, som vi socialdemokrater pekar på. Det kommer att vara helt avgörande att regeringen hanterar dem på ett klokt sätt för att reformen ska få avsedd effekt.

Jag skulle också vilja fråga om kompetensförsörjningen. Vi får nämligen redan i dag rapporter om att kompetens lämnar länsstyrelserna till följd av den här reformen. Om rätt kompetens inte följer med finns det en uppenbar risk att reformen i stället får motsatt effekt. Jag vill därför fråga ledamoten vilka konkreta åtgärder den moderatledda regeringen vidtar här och nu för att så inte ska bli fallet. Det är det ena.

Min andra fråga handlar om den lokala förankringen, som också är väldigt viktig för en välfungerande miljöprövning. En av dagens tolv miljöprövningsdelegationer finns i min och ledamotens valkrets, Halland. Ledamoten vet förstås hur viktig den lokala kompetensen är för att säkerställa kvalitet i prövningen och besluten.

Regeringen har hittills meddelat att den nya myndighetens säte ska vara i Stockholm. Vi socialdemokrater vill understryka att verksamhet på fler orter behöver säkerställas, till exempel genom regionala kontor. Jag undrar om Moderaterna delar den bilden och om man i så fall kan ge besked om det redan nu.

Anf. 185 HELENA STORCKENFELDT (M) replik:

Herr talman! Jag börjar med kompetensen och kompetensförsörjningen och upprepar det jag sa i replikskiftet med Emma Nohrén: Jag tror att det är viktigt att man inte överför dåliga vanor från ett sätt att hantera miljöprövningar till det nya. Tanken är ju att något nytt ska kunna växa fram nu. Då är det viktigt att det får lov att ske i olika steg.

Det är viktigt att vi har den kompetens som behövs. Jag är ganska övertygad om att det blir mer effektivt när man samlar kompetens på ett ställe. Det har vi sett i flera andra fall. Det blir också mer likvärdigt. Jag tror att det kommer att vara den bästa vägen framåt i just det här fallet.

Hittills har vi sett att systemet inte fungerar. Den lokala förankringen och den kompetens som finns utspridd över landet kan i vissa fall vara jätteviktig, men jag är inte övertygad om att det är det absolut viktigaste när det gäller att få till effektiva processer. Uppenbarligen är det ju någonting som inte har fungerat. Det är alltså viktigt att nu se över vad det är som faktiskt behövs framåt för att få effektivare processer.

Som jag nämnde kvarstår mycket mer arbete. Jag vet att ledamoten också driver bland annat ändringstillstånd som huvudregel. Det är något som jag fortsatt kommer att trycka på för.

När det gäller arbetstillfällen och kompetensförsörjningen ute i landet vet ledamoten också att Halland är det enda länet som inte har en statlig myndighet. Jag tycker att det vore på sin plats att nämna även i den här debatten att det är dags för Halland att få en statlig myndighet. Det är något som jag tror att vi kan ta i hand på.

Anf. 186 AIDA BIRINXHIKU (S) replik:

Herr talman! Tack, ledamoten, för svaret! På den punkten är vi överens.

Vi är också överens om att syftet med den nya miljöprövningsmyndigheten i teorin är att den ska samla rätt kompetens. Men i praktiken är det väldigt allvarligt att vi just nu ser att kompetens lämnar länsstyrelserna. Det finns en uppenbar risk för att rätt kompetens helt enkelt inte följer med och att vi därför får längre handläggningstider.

Jag känner till att organisationskommittén ska titta på det. Men det är ett uppdrag som ska slutredovisas den 30 juni 2027, och den nya myndigheten ska vara på plats den 1 juli 2027. Det är ungefär ett år bort. Jag vill understryka att regeringen behöver vidta åtgärder omgående för att säkerställa att myndigheten får med sig rätt kompetens och får rätt förutsättningar från dag ett.

Apropå organisationskommittén har jag läst regeringens direktiv till utredningen. Det står att utredningen ska överväga *om* verksamhet ska finnas på fler platser, inte *att* den ska göra det.

Det är därför jag ställer den frågan till ledamoten. Vi socialdemokrater anser att detta borde vara en självklarhet. Jag skulle vilja be ledamoten förtydliga det här. Menar ledamoten att hon och Moderaterna är nöjda om det blir så att den här myndigheten bara finns i Stockholm? Eller vill ledamoten också se fler regionala kontor för att säkerställa den lokala och regionala förankringen? Jag tror att det hade varit ett väldigt välkommet besked, eftersom regeringen under den här mandatperioden har minskat den statliga närvaron och avvecklat statliga servicekontor, även i min och ledamotens valkrets Halland, i min hemkommun Falkenberg. Det är en utveckling som vi socialdemokrater motsätter oss kraftigt.

Anf. 187 HELENA STORCKENFELDT (M) replik:

Herr talman! Om det behövs lokala kontor eller inte är någonting som en utredning får komma fram till. Som jag nämnde inledningsvis har det uppenbarligen inte fungerat hittills, även om man har haft den lokala förankringen och kompetensen på plats ute i våra regioner och på våra länsstyrelser. Det har varit ett system som orsakat väldigt stora problem för väldigt många företagare, inte minst på landsbygden för våra lantbrukare. Det har varit djupt problematiska processer, och det här är en viktig del i att få ordning på processerna och se till att vi får effektivare tillståndsprocesser och ett nytt system för miljöprövningen.

Jag upprepar att det system vi har jobbat med hittills uppenbarligen inte har fungerat. Då tror jag att det är dags att vi testar någonting nytt. Jag kan inte här och nu säga vad som är rätt eller fel, utan mitt mål är att det ska bli så effektiva tillståndsprocesser som det bara är möjligt, så att våra företagare får en rättssäkrare process och så att vi får bättre miljöprövning på plats. Om det ska vara en myndighet bara i Stockholm eller om det även ska finnas lokala eller regionala kontor kan inte jag svara på i dag. Det tror jag vore dumt för mig att spekulera i också.

(Applåder)

Anf. 188 AIDA BIRINXHIKU (S):

Herr talman! Vi behöver snabbare och mer förutsägbara tillståndsprocesser. Det är helt avgörande för att klara klimatomställningen, för att ska-

Ny myndighet för miljöprövning

pa jobb och tillväxt i hela landet och för att stärka Sveriges konkurrenskraft och motståndskraft. Allt detta har blivit ännu viktigare i ett förändrat geopolitiskt läge där den globala konkurrensen hårdnar och vi står inför stora och snabba teknikskiften. Därför behöver miljöprövningen bli både enklare och effektivare samtidigt som ett högt miljöskydd bibehålls.

Herr talman! En ny myndighet för miljöprövning kan som sagt vara en viktig del av lösningen. Men det kräver att regeringen ger rätt förutsättningar, och det får inte bli en ursäkt för att inte göra det som krävs här och nu. Det finns enligt oss socialdemokrater flera frågor som regeringen behöver hantera för att den här reformen ska få avsedd effekt.

Låt mig inledningsvis konstatera att en ny myndighet i sig inte löser de grundläggande utmaningarna med tillståndsprocesserna. Regeringen kan inte nöja sig med en organisatorisk förändring utan behöver parallellt med detta genomföra de materiella reformer som krävs.

Det finns faktiskt flera färdigutredda förslag som regeringen kan gå vidare med här och nu. Ett konkret exempel är att göra ändringstillstånd till huvudregel vid miljöprövning i enlighet med förslaget från Miljöprövningsutredningen som den tidigare, socialdemokratiskt ledda regeringen tillsatte. Detta är något som vi har varit rörande överens om i den här kammaren. Men trots att det finns ett färdigt och väl underbyggt förslag valde regeringspartierna och Sverigedemokraterna att inte genomföra det fullt ut.

Ett annat exempel är utredningen *Vindkraft i havet*, som föreslår en mer effektiv miljöprövning för den havsbaserade vindkraften i enlighet med hur det ser ut i flera av våra grannländer. Även detta har åtminstone de flesta av oss i den här kammaren varit rörande överens om, men trots det har någon proposition inte lagts fram av regeringen.

Ett tredje exempel är frågan om ett tidigarelagt kommunalt ställningstagande till vindkraft, vilket skulle innebära ökad förutsägbarhet för alla inblandade parter utan att tumma på det kommunala inflytandet. Här finns en färdig proposition som vi socialdemokrater lade fram för beslut men som röstades ned av regeringspartierna och Sverigedemokraterna.

Herr talman! Min poäng är att vi behöver se till helheten. Om regeringen menar allvar med att korta ledtiderna finns det faktiskt flera konkreta reformer som regeringen kan och borde gå vidare med här och nu.

Herr talman! Det är det ena. Det andra är självklart övergången till en ny myndighet, som vi har diskuterat här i våra replikskiften. Regeringen bedömer själv att övergångsperioden kan leda till längre handläggningstider. Det här är en risk som måste tas på största allvar. Därför krävs en ordnad övergång med tydlig styrning och löpande uppföljning.

Vi socialdemokrater skulle även vilja betona att de stora tidsvinsterna oftast kan göras i förarbetet, det vill säga innan själva ansökan lämnas in. Därför är det centralt att stärka samrådsförfarandet genom att säkerställa en tydlig medverkan från prövningsmyndigheten.

Herr talman! En annan aspekt som inte kan betonas nog är kompetensförsörjningen. Regeringen måste omgående säkerställa att rätt kompetens följer med, att den utvecklas och att myndigheten får rätt förutsättningar från dag ett, särskilt i ljuset av att det redan i dag larmas om att kompetens lämnar länsstyrelserna till följd av den här reformen.

En väl fungerande miljöprövning förutsätter dessutom lokal och regional förankring. Regeringen har som tidigare nämnts meddelat att den nya

myndighetens säte ska vara i Stockholm. Men vi socialdemokrater vill understryka att verksamhet på fler orter behöver säkerställas, till exempel genom regionala kontor. Det här är något som regeringen borde kunna ge besked om redan nu.

Herr talman! Jag skulle också vilja säga något om tidigare tillkännagivanden, som jag även lyfte fram i ett tidigare replikskifte. Senast 2023 riktade riksdagen, på initiativ av näringsutskottet, ett tillkännagivande till regeringen om myndigheternas roll i tillståndsprocesser. För dem som lyssnar: Ett tillkännagivande är en formell uppmaning till regeringen att agera i en viss fråga. Den här gången gällde det något som vi socialdemokrater motionerat om, nämligen att kontakterna mellan myndigheter och företag behöver förenklas och att myndigheternas arbetssätt behöver bli mer lösningsorienterat och rådgivande.

Nu menar regeringen och Sverigedemokraterna att tillkännagivandet är tillgodosett och att det ska anses vara slutbehandlat, vilket vi socialdemokrater inte håller med om. Den här frågan är inte löst genom en ny myndighet, utan det krävs som sagt fler åtgärder för att det ska bli skillnad i praktiken.

Herr talman! Det är precis det som hela mitt anförande handlar om: En ny myndighet kan vara en viktig del av lösningen, men den kan inte vara hela lösningen. Den får inte innebära att vi lutar oss tillbaka i ett läge där vi behöver öka tempot och där mycket arbete återstår för att tillståndsprocesserna ska bli snabbare och mer förutsägbara.

Sverige har goda förutsättningar. Vi har en industri som vill växa, investera och ställa om. Men det kräver också att vi visar politiskt ledarskap och att vi visar att vi vill att framtidens jobb, investeringar och välstånd ska hamna i Sverige.

Avslutningsvis vill jag yrka bifall till reservation 4 i betänkandet.

Anf. 189 ANNA LIPINSKA (KD):

Herr talman! Vi svenskar brukar rätt ofta skämta om oss själva och vår förvaltning med uttrycket ”In Sweden we have a system”. Oftast används det i situationer när man talar om något lite pinsamt.

När det gäller just detta med tillståndsprocesser kan vi verkligen tala om att vi har ett system som tyvärr alltför ofta tar alldeles för lång tid. Det är alldeles för dyrt, alldeles för komplicerat och alldeles för oförutsägbart. Det är alltså ett system som gör att vi verkligen kan skämta om oss själva.

Företag som vill investera i Sverige möter ofta långa och komplicerade tillståndsprocesser. Det gäller inte minst miljöprövningar som kan ta många år. Vi ska självklart värna miljön. Men vi måste också inse att jobb, industriinvesteringar, energiproduktion och ny infrastruktur inte kan vänta i ett decennium på ett besked.

Sverige behöver snabbare och mer förutsägbara processer utan att tumma på höga miljökrav. Ofantligt många aktörer pekar på hur detta med komplicerade tillståndsprocesser sätter käppar i hjulen för verksamheter som i många lägen skulle kunna bli en viktig del i omställningen.

Därför är det välkommet att det har tagits steg i rätt riktning under den här mandatperioden och att vi nu kan gå fram med den här propositionen.

Av remissvaren framgår att stödet för reformen är betydande. Inga mark- och miljödomstolar motsatte sig förslaget, och många remissinstanser tillstyrkte det eller hade inga invändningar.

Ny myndighet för miljöprövning

Målet är nämligen tydligt. Vi ska nu få en tillståndsprövning enligt miljöbalken som förenklas och förkortas genom att göra prövningen mer ”flexibel, effektiv och förutsebar”, vilket är ett citat från direktivet till Miljötillståndsutredningen. Med tanke på detta tänker jag att de förändringar som man pekar på i propositionen kommer att hjälpa oss gott på vägen.

Regeringen gav en särskild utredare i uppdrag att förbereda bildandet av en ny myndighet för miljöprövning med planerad verksamhetsstart den 1 juli 2027. Propositionen innehåller de lagändringar som krävs för att myndigheten ska kunna överta länsstyrelsernas nuvarande prövningsuppgifter.

Det är dock viktigt att konstatera att detta främst är en organisatorisk reform. De större frågorna om hur miljöprövningen kan bli snabbare, enklare och mer förutsebar återstår att hantera.

Det som är viktigast och som vi behöver fortsätta arbetet med är att göra miljöprövningen mer effektiv, mer enhetlig över landet, mer förutsägbar för företag och verksamhetsutövare och mer rättssäker.

Regeringen kopplar detta till behovet av snabbare investeringar för industri, energiomställning och klimatomställning, samtidigt som miljöskyddet ska bibehållas.

Den nya myndigheten övertar alltså de uppgifter som i dag utförs av länsstyrelsernas miljöprövningsdelegationer. Dessa delegationer fattar i dag beslut om många miljöfarliga verksamheter enligt miljöbalken.

I stället för att prövningen sker genom dessa olika miljöprövningsdelegationer vid länsstyrelserna samlas nu denna funktion hos en nationell myndighet.

Propositionen innehåller därför främst de lagändringar som krävs för att flytta ansvaret. Själva reglerna för vilka verksamheter som behöver tillstånd eller vilka miljökrav som ska uppfyllas ligger i huvudsak fast.

Det har länge riktats kritik mot dagens spretiga system eftersom det förekommer varierande praxis mellan olika delar av landet. Man ser också svårigheter att bygga upp specialistkompetens. Det är långa handläggningstider, mycket längre än vad som behövs. Genom att samla kompetensen nationellt hoppas man ändå få likartade bedömningar och effektivare processer.

Herr talman! Om Sverige ska vara ett land där företag väljer att investera, där ny industri ska etableras och där energiomställningen kan genomföras, då måste också tillståndsprocesserna fungera. Denna reform löser inte alla problem, men den är ett viktigt steg mot ett Sverige som förenar höga miljöambitioner med konkurrenskraft, innovation och tillväxt.
(Applåder)

Anf. 190 RICKARD NORDIN (C) replik:

Herr talman! Kristdemokraterna hävdar att de är ett landsbygdsparti. Trots det har samtliga nya myndigheter under denna mandatperiod huvudsäte i Stockholm.

Vi utanför Stockholmsområdet betalar samma statliga skatt i precis hela landet. Ändå hamnar allt fler statliga jobb i Stockholm. Servicekontor läggs ned runt om i landet. Nu blir det ytterligare en ny myndighet i Stockholm.

Var är rättvisan i det? Var är skatteåterbäringen utanför Stockholmsområdet? Det undrar jag.

Anf. 191 ANNA LIPINSKA (KD) replik:

Herr talman! Tack, Rickard Nordin, för frågan!

Det viktigaste i den fråga vi debatterar i dag är att dagens system i många fall tar alldeles för lång tid och att tillståndsprocesser i dag drar ut på tiden. Det innebär en risk att investeringar uteblir, att företag väljer andra länder och att viktiga energi- och industriomställningar försenas. Det är viktigast.

Var myndigheten ska ligga är en sekundär fråga. Det som är viktigast är att tillståndsprocesserna kortas.

Anf. 192 RICKARD NORDIN (C) replik:

Herr talman! Om det nu är en sekundär fråga var myndigheten ska placeras, varför placerar man en myndighet i Stockholm igen, igen och igen?

Hur hjälper det ett företag i Västsverige där vi vet att industrin måste ställa om? Hur hjälper det nyindustrialiseringen i norra Sverige att företaget får vända sig till Stockholm igen, igen och igen?

Kristdemokraterna säger att de är ett landsbygdsparti, men de är uppenbarligen centralister. De vill förstatliga det mesta, och sedan lägger de myndigheterna i Stockholm.

Vi är helt överens om att vi ska ha snabba tillståndsprocesser. Men regeringen har misslyckats totalt med det. Det har inte hänt någonting annat än att man har beslutat om en ny myndighet.

Den stora frågan är återigen: Varför lägger man myndigheten i Stockholm? Det är inte här den tunga industrin som ska ha miljötillstånd ens finns. Den borde placeras någonstans ute i landet. Vi hörde Moderaterna säga att det borde vara i Halland, men de har uppenbarligen inte fått något gehör för det.

Varför ska myndigheten läggas i Stockholm? Det vill jag ha ett svar på från Kristdemokraterna, med tanke på att de säger att de är ett landsbygdsparti men ändå centraliserar ännu fler statliga jobb till Stockholm.

Anf. 193 ANNA LIPINSKA (KD) replik:

Herr talman! Jag kan säga det jag sa i min första replik. Det finns fler myndigheter som ligger i Stockholm. Myndighetens uppgift är givetvis att ta tillvara hela landets intresse.

Ett beslut om var myndigheten fysiskt ska ligga behöver inte innebära att det är sämre för landsbygden. Det viktigaste är att behålla kompetensen och att den kompetensen tillsammans med den nya myndigheten bidrar till att tillståndsprocessen kortas ned. Det är det absolut viktigaste för utvecklingen av landsbygden och för våra företag.

Anf. 194 ANDREA ANDERSSON TAY (V):

Herr talman! Det finns goda skäl till att vi i Sverige ställer höga krav på dem som söker miljötillstånd. Det saknas inte exempel på företag och verksamheter som utsätter omgivningen för risker, antingen medvetet eller genom vårdslöshet.

För att myndigheter ska kunna skilja agnarna från vetet krävs en gedigen process som står i proportion till de risker som olika verksamheter för med sig. Det är också centralt att allmänheten får möjlighet att vara med och påverka.

Ny myndighet för miljöprövning

Regeringen tillsatte 2023 en särskild utredare för att ta fram förslag på hur tillståndsprövningen enligt miljöbalken kan förenklas och förkortas. Utredningen föreslog bland annat inrättandet av en ny myndighet, Miljöprövningsmyndigheten. Vi i Vänsterpartiet avvisade i vår budget för 2026 anslaget för att inrätta den nya myndigheten.

I det mycket omfattande betänkandet *En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess* finns det förslag som vi välkomnar. Men som helhet skulle förslagen innebära försämrad miljöhänsyn och minskade möjligheter för allmänheten och lokalsamhället att delta i miljöprocesser. En bidragande orsak till det är att regeringen i direktiven till utredningen framställer det som att miljöprövningen går för långsamt och behöver bli mer flexibel. Men tidigare utredningar visar att det svenska systemet för miljöprövningar i huvudsak fungerar väl och är effektivt. Även denna utrednings samlade bild är att de flesta ärenden handläggs inom rimlig tid.

En av utredningens egna experter, med lång erfarenhet av miljöprövningar, är i sitt särskilda yttrande kritisk till de förslag som läggs fram, bland annat gällande en ny miljöprövningsmyndighet. Han menar att konsekvenserna av att införa en ny prövningsorganisation underskattas. Det gäller bland annat risken för kraftigt förlängda handläggningstider.

Av propositionen framgår att förslaget om att en ny miljöprövningsmyndighet ska ta över de uppgifter som miljöprövningsdelegationerna vid länsstyrelserna ansvarar för är ett första steg i regeringens ambition att den nya myndigheten framöver ska få ett utvidgat uppdrag.

Vänsterpartiet ser positivt på att regeringen inte genomför en helt ny miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess på kort tid, men vi ser risker även med det här begränsade förslaget.

Genom centralisering till en ny myndighet i Stockholm riskerar den regionala kompetens när det gäller lokala förhållanden som finns inom länsstyrelserna att försvinna. Flera remissinstanser har varnat för att länsstyrelserna tappar värdefull kompetens när arbetsuppgifter flyttas och att det kan resultera i att kvarvarande tillsynsuppgifter försvagas hos länsstyrelserna.

Genom att bilda en ny myndighet riskerar man också att tappa fart i prövningsprocesserna för den gröna omställningen när företag riskerar förseningar genom ett skyndsamt bildande av en ny myndighet.

Vänsterpartiet ser behovet av att vi får ett mer likvärdigt miljöprövningssystem över landet och att systemet i delar kan förenklas och handläggningen ske snabbare. Men det får enligt vår uppfattning inte ske på bekostnad av miljöskyddet, allmänhetens deltagande och kompetensförsörjning inom miljöprövningen.

I stället för att satsa på att få ett helt nytt system på plats, med de kostnader och risker det medför, bör ökat fokus ligga på att se till att berörda myndigheter och domstolar ges nödvändiga resurser och att riktade insatser görs mot de enskilda prövningar som drar ut på tiden.

Vänsterpartiet avslår därför förslagen i propositionen om att en ny myndighet ska ta över de uppgifter som länsstyrelsernas miljöprövningsdelegationer har i dag.

Jag yrkar bifall till reservation 1.

Anf. 195 ELIN NILSSON (L):

Fru talman! En av många viktiga frågor som vi, alltså Liberalerna och våra samarbetspartier, tog oss an när vi bildade regering år 2022 var förenklade och förkortade miljötillståndsprocesser.

I ett land som badar i ett enormt överflöd av byråkrati, extensivt implementerade EU-regelverk och ofta till synes ganska stelbenta uttolkningar av lagstiftningen är detta ingen liten uppgift.

En sak stod väldigt klar för oss: Sverige behöver en genomgripande reform av miljöprövningen och myndighetsstrukturen kopplad till denna. Detta tog vi fasta på. I Tidöavtalet kan man läsa att en utredning skulle tillsättas för att förenkla och förkorta miljötillståndsprövningen enligt miljöbalken genom att göra den mer flexibel, effektiv och förutsägbar. Syftet var att säkra näringslivets konkurrenskraft och svensk industriproduktion och att främja den gröna omställningen.

Vi satte alltså kort och gott upp ett mål: att förändra regelverken för att öka förutsägbarheten och minska tidsåtgången i miljöprocessen. Precis som flera talare före mig har lyft fram behöver man inte leta särskilt länge för att hitta exempel på utdragna och ibland väldigt svårbegripliga tillståndsprocesser, som är direkt negativa för företagens förmåga eller vilja att utveckla befintlig verksamhet eller för att etablera sig i Sverige.

Oskäligt långa handläggningstider, beslut som är svåra att begripa, krav som är svåra att förstå både för oss som politiker och för den som ska utöva sin verksamhet – det finns många aspekter med dagens miljöprövning som vi behöver se över.

Fru talman! Med det betänkande och den proposition som vi behandlar här i kammaren i dag tar vi ett viktigt steg för att komma till rätta med detta. Nu inför vi en ny myndighet för miljöprövning, för en mer samlad, effektiv och rättssäker miljöprövning. Det är, som jag tidigare har sagt, ett viktigt steg på vägen. Det löser inte alla problem, men nu gjuter vi bottenplattan för snabbare och enklare tillståndsprocesser.

Nu levererar Tidöpartierna på ännu en av de punkter som vi har kommit överens om.

(Applåder)

Anf. 196 RICKARD NORDIN (C):

Fru talman! Sverige har ett stort problem. Den som vill investera i Sverige, anställa människor, bygga fossilfri energi eller modernisera sin industri möts alltför ofta av långa, dyra och oförutsägbara tillståndsprocesser.

Konsekvenserna är inte teoretiska; de märks i verkligheten. Investeringar skjuts på framtiden. Företag väljer att etablera sig någon annanstans. Jobb som hade kunnat skapas i Sverige uteblir. Klimatinvesteringar som behövs för att minska utsläppen fastnar i byråkratiska processer. Därför måste miljöprövningen fungera bättre än den gör i dag.

”Snabba processer” är lätt att säga. Men två regeringar i rad har misslyckats radikalt med att korta dem. Det är enbart tack vare enträgen och hård påtryckning från Centerpartiet som det över huvud taget blev en utredning under den förra regeringen. Den här regeringen har inte ens lyckats genomföra de förslag som levererades.

Vi vill ändå välkomna den ambition som finns hos övriga partier och hos regeringen att reformera miljöprövningen och att nu samla kompetens i en ny miljöprövningsmyndighet. Men regeringen stannar halvvägs.

Regeringens förslag innebär att den nya myndigheten inledningsvis endast tar över de uppgifter som i dag ligger hos länsstyrelsernas miljöprövningsdelegationer. Samtidigt lämnar man andra centrala delar av miljöprövningen kvar i det nuvarande systemet. Resultatet riskerar att bli nya gränsdragningar, fler överlämningar och fortsatt splittrade processer.

Problemet med dagens system är inte för lite administration. Problemet är att ansvaret ofta är uppdelat mellan flera aktörer, och processerna blir svåröverskådliga för den som söker tillstånd. Då hjälper det inte med en ny myndighet.

Om man nu ska skapa en ny myndighet – och det ska man vara försiktig med, tycker jag – ska man göra det ordentligt. Det hade varit trevligt om den för en gångs skull hade kunnat placeras utanför Stockholm. I Västsverige, där industrin ska ställa om, i norr, där nyindustrialiseringen sker – nästan var som helst utanför Stockholms tullar hade faktiskt varit en lämplig plats.

Det gäller speciellt som Riksrevisionen också har kritiserat regeringen för att ha många myndigheter och dyra hyreslokaler i huvudstaden. 4 miljarder säger Riksrevisionen att det hade gått att spara bara i hyreskostnader. I det läget väljer alltså regeringen att förlägga ytterligare en myndighet till Stockholm. Så mycket för den landsbygdspolitiken!

Jag är glad för att Moderaternas företrädare hade velat ha myndigheten i Halland. Tyvärr verkar det vara lite skralt med inflytandet från just den ledamoten på den här regeringen.

Den nya miljöprövningsmyndigheten borde redan från dag ett ha fått ett bredare ansvar, inklusive de ärenden som prövas i ansökningsmål i mark- och miljödomstolarna. På samma sätt kan man samla expertis och skapa tydligare ansvarsförhållanden och bygga den helhetssyn som krävs för att på allvar kunna korta handläggningssidorna och öka förutsägbarheten.

Centerpartiet skulle också vilja renodla domstolarnas roll. Domstolarna ska i första hand vara överprövande instanser. Det stärker rättssäkerheten och skapar en tydligare ordning för både verksamhetsutövare och allmänhet. Precis detta var också tanken i Miljötillståndsutredningens arbete.

Samtidigt är det viktigt att en ny myndighet får rätt förutsättningar. Vi vet ju ännu faktiskt inte fullt ut hur myndigheten ska organiseras, bemannas eller resurssättas. Vi vet inte heller hur regeringens fortsatta reformarbete kommer att se ut. Det gör att många viktiga frågor fortfarande är obesvarade. De har skickats till en utredare.

Centerpartiet anser att regeringen måste återkomma med ytterligare förslag som tydliggör myndighetens framtida roll och säkerställer att den blir stark, effektiv och långsiktigt hållbar. En sådan reform får inte fastna i ett mellansteg där problemen består men organisationen förändras. Det är där vi är nu. Den lokala kunskapen måste tas tillvara.

Alla beslut blir inte bättre bara för att de fattas i Stockholm, snarare tvärtom, även om Kristdemokraterna verkar tro att det är Stockholm som krävs för att kompetensen ska bevaras. Man undrar om det betyder att stockholmare är smartare än lantisar. Är det bättre kompetens i Stockholm än i Göteborg, i Skellefteå eller någon annanstans där industrin faktiskt finns?

Sverige behöver inte fler stuprör i miljöprövningen. Sverige behöver en samlad, effektiv och förutsägbar process som både värnar miljön och

möjliggör investeringar. Därför står jag bakom reservation 3 och yrkar bifall till den.

Men det här handlar inte bara om en ny myndighet. Det handlar om mängder av regler som måste justeras, slopas eller förbättras. Det finns ett helt gäng sådana som ligger färdigutredda på regeringens bord och samlar damm. Trots att snabba tillståndsprocesser ligger högst upp bland näringslivets prioriteringar har regeringen inte gjort mycket alls. Energi- och näringsministern verkar helt ha glömt bort näringsdelen i sin portfölj.

Därför uteblir nu förslag som kortad instanskedja, tydligare direktiv från prövningsmyndigheten, begränsning av myndigheters talerätt och mycket mer, sådant som hade gjort skillnad i verkligheten. I stället har regeringen valt att prioritera införandet av en ny myndighet – i Stockholm. Det är bakvänt och kostsamt.

Det är uppenbart att det behövs ett parti i regeringen som kan och bryr sig om företagsfrågorna – ett parti som vet att statliga jobb behövs i hela landet eftersom statlig skatt betalas i hela landet, ett parti som förmår minska regelkrånglet och korta tillståndsprocesserna, inte bara inrätta nya myndigheter. Det partiet är Centerpartiet. Och Centerpartiet borde alla som bryr sig om jobbskaparnas, företagens, villkor rösta på i september. Vi vet nämligen att Sverige kan mer.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 15 juni.)

§ 7 Kammaren åtskildes kl. 19.12.

Sammanträdet leddes
av förste vice talmannen från dess början till och med § 2 anf. 39 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med § 4 anf. 76 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med § 4 anf. 117 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med § 5 anf. 154 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med § 6 anf. 194 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

INGVAR MATTSON

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Ärenden för bordläggning 1
§ 2 Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd 2
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2025/26:SfU36 2
Anf. 1 VIKTOR WÄRNICK (M) 2
Anf. 2 TONY HADDOU (V) replik 4
Anf. 3 VIKTOR WÄRNICK (M) replik 4
Anf. 4 TONY HADDOU (V) replik 5
Anf. 5 VIKTOR WÄRNICK (M) replik 6
Anf. 6 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik 6
Anf. 7 VIKTOR WÄRNICK (M) replik 6
Anf. 8 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik 7
Anf. 9 VIKTOR WÄRNICK (M) replik 8
Anf. 10 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik 8
Anf. 11 VIKTOR WÄRNICK (M) replik 9
Anf. 12 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik 9
Anf. 13 VIKTOR WÄRNICK (M) replik 10
Anf. 14 OLA MÖLLER (S) 10
Anf. 15 LUDVIG ASPLING (SD) 12
Anf. 16 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik 16
Anf. 17 LUDVIG ASPLING (SD) replik 16
Anf. 18 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik 17
Anf. 19 LUDVIG ASPLING (SD) replik 17
Anf. 20 TONY HADDOU (V) 18
Anf. 21 INGEMAR KIHLSTRÖM (KD) 19
Anf. 22 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik 22
Anf. 23 INGEMAR KIHLSTRÖM (KD) replik 22
Anf. 24 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik 22
Anf. 25 INGEMAR KIHLSTRÖM (KD) replik 23
Anf. 26 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik 23
Anf. 27 INGEMAR KIHLSTRÖM (KD) replik 24
Anf. 28 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik 24
Anf. 29 INGEMAR KIHLSTRÖM (KD) replik 25
Anf. 30 TONY HADDOU (V) replik 25
Anf. 31 INGEMAR KIHLSTRÖM (KD) replik 26
Anf. 32 TONY HADDOU (V) replik 27
Anf. 33 INGEMAR KIHLSTRÖM (KD) replik 27
Anf. 34 OLA MÖLLER (S) replik 28
Anf. 35 INGEMAR KIHLSTRÖM (KD) replik 28
Anf. 36 OLA MÖLLER (S) replik 28
Anf. 37 INGEMAR KIHLSTRÖM (KD) replik 29
Anf. 38 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) 30
Anf. 39 PATRIK KARLSON (L) 32
Anf. 40 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik 34
Anf. 41 PATRIK KARLSON (L) replik 35
Anf. 42 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik 35
Anf. 43 PATRIK KARLSON (L) replik 36

Anf. 44 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik ... 36
Anf. 45 PATRIK KARLSON (L) replik ... 36
Anf. 46 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik ... 37
Anf. 47 PATRIK KARLSON (L) replik ... 37
Anf. 48 TONY HADDOU (V) replik ... 38
Anf. 49 PATRIK KARLSON (L) replik ... 39
Anf. 50 TONY HADDOU (V) replik ... 39
Anf. 51 PATRIK KARLSON (L) replik ... 40
Anf. 52 ANNIKA HIRVONEN (MP) ... 40
Anf. 53 MALCOLM MOMODOU JALLOW (-) ... 42
Anf. 54 LUDVIG ASPLING (SD) replik ... 46
Anf. 55 MALCOLM MOMODOU JALLOW (-) replik ... 47
Anf. 56 LUDVIG ASPLING (SD) replik ... 47
Anf. 57 MALCOLM MOMODOU JALLOW (-) replik ... 48
(Beslut skulle fattas den 15 juni.) ... 48
§ 3 Receptfria läkemedel med krav på särskild rådgivning ... 48
Socialutskottets betänkande 2025/26:SoU35 ... 48
(Beslut skulle fattas den 15 juni.) ... 48
§ 4 Stärkt återvändandeverksamhet ... 49
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2025/26:SfU32 ... 49
Anf. 58 VIKTOR WÄRNICK (M) ... 49
Anf. 59 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik ... 51
Anf. 60 VIKTOR WÄRNICK (M) replik ... 51
Anf. 61 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik ... 52
Anf. 62 VIKTOR WÄRNICK (M) replik ... 52
Anf. 63 TONY HADDOU (V) replik ... 53
Anf. 64 VIKTOR WÄRNICK (M) replik ... 53
Anf. 65 TONY HADDOU (V) replik ... 54
Anf. 66 VIKTOR WÄRNICK (M) replik ... 54
Anf. 67 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik ... 54
Anf. 68 VIKTOR WÄRNICK (M) replik ... 55
Anf. 69 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik ... 56
Anf. 70 VIKTOR WÄRNICK (M) replik ... 56
Anf. 71 IDA KARKIAINEN (S) replik ... 57
Anf. 72 VIKTOR WÄRNICK (M) replik ... 57
Anf. 73 IDA KARKIAINEN (S) replik ... 58
Anf. 74 VIKTOR WÄRNICK (M) replik ... 59
Anf. 75 IDA KARKIAINEN (S) ... 59
Anf. 76 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) ... 62
Anf. 77 TONY HADDOU (V) replik ... 65
Anf. 78 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik ... 66
Anf. 79 TONY HADDOU (V) replik ... 66
Anf. 80 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik ... 67
Anf. 81 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik ... 67
Anf. 82 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik ... 68
Anf. 83 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik ... 68
Anf. 84 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik ... 69
Anf. 85 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik ... 69
Anf. 86 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik ... 70
Anf. 87 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik ... 70
Anf. 88 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik ... 70

Anf. 89 TONY HADDOU (V) ... 71
Anf. 90 VIKTOR WÄRNICK (M) replik ... 73
Anf. 91 TONY HADDOU (V) replik ... 74
Anf. 92 VIKTOR WÄRNICK (M) replik ... 74
Anf. 93 TONY HADDOU (V) replik ... 75
Anf. 94 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik ... 75
Anf. 95 TONY HADDOU (V) replik ... 76
Anf. 96 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik ... 76
Anf. 97 TONY HADDOU (V) replik ... 77
Anf. 98 INGEMAR KIHLSTRÖM (KD) ... 77
Anf. 99 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik ... 80
Anf. 100 INGEMAR KIHLSTRÖM (KD) replik ... 80
Anf. 101 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik ... 81
Anf. 102 INGEMAR KIHLSTRÖM (KD) replik ... 81
Anf. 103 TONY HADDOU (V) replik ... 82
Anf. 104 INGEMAR KIHLSTRÖM (KD) replik ... 82
Anf. 105 TONY HADDOU (V) replik ... 83
Anf. 106 INGEMAR KIHLSTRÖM (KD) replik ... 83
Anf. 107 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik ... 84
Anf. 108 INGEMAR KIHLSTRÖM (KD) replik ... 84
Anf. 109 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik ... 85
Anf. 110 INGEMAR KIHLSTRÖM (KD) replik ... 86
Anf. 111 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) ... 86
Anf. 112 PATRIK KARLSON (L) ... 89
Anf. 113 TONY HADDOU (V) replik ... 91
Anf. 114 PATRIK KARLSON (L) replik ... 92
Anf. 115 TONY HADDOU (V) replik ... 92
Anf. 116 PATRIK KARLSON (L) replik ... 93
Anf. 117 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik ... 93
Anf. 118 PATRIK KARLSON (L) replik ... 94
Anf. 119 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik ... 94
Anf. 120 PATRIK KARLSON (L) replik ... 94
Anf. 121 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik ... 95
Anf. 122 PATRIK KARLSON (L) replik ... 95
Anf. 123 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik ... 96
Anf. 124 PATRIK KARLSON (L) replik ... 96
Anf. 125 ANNIKA HIRVONEN (MP) ... 96
Anf. 126 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik ... 98
Anf. 127 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik ... 98
Anf. 128 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD) replik ... 99
Anf. 129 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik ... 99
Anf. 130 MALCOLM MOMODOU JALLOW (-) ... 100
Anf. 131 TONY HADDOU (V) ... 103
(Beslut skulle fattas den 15 juni.) ... 104
§ 5 Skärpta regler om uppsikt och förvar ... 104
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2025/26:SfU31 ... 104
Anf. 132 OLA MÖLLER (S) ... 104
Anf. 133 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik ... 105
Anf. 134 OLA MÖLLER (S) replik ... 105
Anf. 135 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik ... 105
Anf. 136 OLA MÖLLER (S) replik ... 106

Anf. 137 MAGNUS RESARE (M) replik ... 106
Anf. 138 OLA MÖLLER (S) replik ... 106
Anf. 139 MAGNUS RESARE (M) replik ... 107
Anf. 140 OLA MÖLLER (S) replik ... 107
Anf. 141 TONY HADDOU (V) replik ... 107
Anf. 142 OLA MÖLLER (S) replik ... 108
Anf. 143 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik ... 108
Anf. 144 TONY HADDOU (V) ... 108
Anf. 145 LUDVIG ASPLING (SD) ... 111
Anf. 146 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) ... 114
Anf. 147 MAGNUS RESARE (M) replik ... 116
Anf. 148 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik ... 116
Anf. 149 MAGNUS RESARE (M) replik ... 116
Anf. 150 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik ... 117
Anf. 151 MAGNUS RESARE (M) ... 117
Anf. 152 TONY HADDOU (V) replik ... 121
Anf. 153 MAGNUS RESARE (M) replik ... 122
Anf. 154 TONY HADDOU (V) replik ... 122
Anf. 155 MAGNUS RESARE (M) replik ... 123
Anf. 156 OLA MÖLLER (S) replik ... 123
Anf. 157 MAGNUS RESARE (M) replik ... 124
Anf. 158 OLA MÖLLER (S) replik ... 124
Anf. 159 MAGNUS RESARE (M) replik ... 125
Anf. 160 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik ... 126
Anf. 161 MAGNUS RESARE (M) replik ... 126
Anf. 162 NIELS PAARUP-PETERSEN (C) replik ... 127
Anf. 163 FÖRSTE VICE TALMANNEN ... 127
Anf. 164 MAGNUS RESARE (M) replik ... 127
Anf. 165 ANNIKA HIRVONEN (MP) ... 128
Anf. 166 MAGNUS RESARE (M) replik ... 130
Anf. 167 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik ... 131
Anf. 168 MAGNUS RESARE (M) replik ... 131
Anf. 169 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik ... 131
Anf. 170 INGEMAR KIHLSTRÖM (KD) ... 131
Anf. 171 PATRIK KARLSON (L) ... 133
Anf. 172 LORENA DELGADO VARAS (-) ... 134
(Beslut skulle fattas den 15 juni.) ... 138
§ 6 Ny myndighet för miljöprövning ... 138
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2025/26:MJU24 ... 138
Anf. 173 MARTIN KINNUNEN (SD) ... 138
Anf. 174 AIDA BIRINXHIKU (S) replik ... 139
Anf. 175 MARTIN KINNUNEN (SD) replik ... 140
Anf. 176 AIDA BIRINXHIKU (S) replik ... 140
Anf. 177 MARTIN KINNUNEN (SD) replik ... 141
Anf. 178 EMMA NOHRÉN (MP) ... 141
Anf. 179 HELENA STORCKENFELDT (M) ... 142
Anf. 180 EMMA NOHRÉN (MP) replik ... 144
Anf. 181 HELENA STORCKENFELDT (M) replik ... 144
Anf. 182 EMMA NOHRÉN (MP) replik ... 145
Anf. 183 HELENA STORCKENFELDT (M) replik ... 145
Anf. 184 AIDA BIRINXHIKU (S) replik ... 146

Anf. 185 HELENA STORCKENFELDT (M) replik 146
Anf. 186 AIDA BIRINXHIKU (S) replik 147
Anf. 187 HELENA STORCKENFELDT (M) replik 147
Anf. 188 AIDA BIRINXHIKU (S) 147
Anf. 189 ANNA LIPINSKA (KD) 149
Anf. 190 RICKARD NORDIN (C) replik 150
Anf. 191 ANNA LIPINSKA (KD) replik 151
Anf. 192 RICKARD NORDIN (C) replik 151
Anf. 193 ANNA LIPINSKA (KD) replik 151
Anf. 194 ANDREA ANDERSSON TAY (V) 151
Anf. 195 ELIN NILSSON (L) 153
Anf. 196 RICKARD NORDIN (C) 153
(Beslut skulle fattas den 15 juni.) 155
§ 7 Kammaren åtskildes kl. 19.12. ..... **155**

Tryck: Elanders Sverige AB, Vällingby 2026